CHRISTOPHE DUFOSSE

Sfârșitul orelor

Este desigur un moment propice, a spus Vem. Şi nu vorbea numai de faptul că intrase fraudulos în groapa de gunoi, că îi zăpăcise pe părinții noştri şi că mersese pe urma şinelor în adâncul pădurii; vorbea de fapt despre toate astea, dar acum mi se pare că era vorba de altceva şi că noi toți o ştiam. Totul era acolo, în jurul nostru. Ştiam foarte bine cine eram şi încotro ne îndreptam. Era grozav.

Stephen King, The Body

Eric Capadis a murit la ora 17 la serviciul de urgență al spitalului Trousseau, luni 19 februarie 1995.

Este probabil ca în timpul scurtei sale şederi în clasa nr. 109 a şcolii să fi privit de mai multe ori pe fereastră – fereastra de unde, în cele din urmă, nu s-a mai putut stăpâni şi a sărit – la castanul sub care avea să se zdrobească în timpul anului şcolar. Accidentul a avut loc pe la ora 13.30, puțin după ce se sunase a doua oară, în timp ce elevii aşteptau la uşa clasei să le dea voie să intre. Mai târziu, aceştia au declarat că, deoarece nu auziseră nici un zgomot din interior, au crezut că profesorul lor nu venise la şcoală în acea zi.

Copiii încă mai erau adunați ciorchine în jurul corpului când, un sfert de oră mai târziu, am încercat să-mi fac drum printre ei. Fețele lor crispate, imobilitatea lor fantomatică subliniată de farurile maşinilor poliției, aprinse în plină zi, te trimiteau cu gândul la uimirea supraviețuitorilor unui dezastru ecologic. Agățată de brațul profesorului de educație fizică, Christine Cazin, îndrumătorul lui Capadis în perioada stagiului, nu îndrăznea să se apropie, luminată de girofarul colorat al ambulanței care tocmai intrase în curtea şcolii. Era

o tânără blondă, de vreo treizeci de ani, cu care Capadis avusese încă de la început relații de forță, dar fără urmări pentru el. Când directoarea adjunctă s-a aplecat deasupra corpului o dată cu ea, Christine Cazin şi-a dus tremurând mâna la gură ca şi cum i-ar fi venit să verse.

Un jandarm tânăr cu o figură de păpuşă consemna faptele, indiferent la agitația din afara perimetrului carnetului său. Apăsa atât de tare stiloul pe hârtie încât muşchiul antebrațului i se încorda şi relaxa cadențat. Puțin după aceea îi ceru consilierei pe probleme de educație să aducă personalul şcolii ca să îndepărteze copiii din zona accidentului. Supraveghetorii chemați au format imediat un cordon în jurul corpului ținându-se de vârfurile degetelor. Asemănarea lor cu o horă de militanți încremeniți într-un protest mut dădea scenei o impasibilitate de film burlesc. Evenimentele păreau a se derula cu o încetineală de ghețar, ca şi cum protagoniştii acestei tragedii ar fi fugit în toate direcțiile, dar în interiorul lor înşile.

Cei doi infirmieri de pe ambulanță, un bărbat şi o femeie care purtau blugi rupți în genunchi, coborâră din vehiculul lor şi se îndreptară spre corp cu un aer competent şi plictisit, cu un mers relaxat care sugera familiaritatea cu morțile violente. Bărbatul să fi tot avut vreo patruzeci de ani. Fața îi era frământată de ticuri nervoase. Clipea din ochiul drept iar în sfertul de secundă următor îşi țuguia buzele cu un efect nesănătos de disimetrie. Femeia, cu câți-va ani mai în vârstă ca el, îşi ridică ochii spre mine şi se încruntă văzându-mă că stau cu brațele încrucişate pe piept. Mi-am ferit privirea uitându-mă spre infirmiera şcolii care mânca un măr şi ezitând între a-mi ridica gulerul bluzonu-lui sau a-mi trece mina peste obrajii neraşi pentru a avea mai multă prestanță.

După ce au schimbat câteva semne de conivență, cei doi infirmieri s-au lăsat pe vine lângă corp şi au încercat să-1 aşeze drept. I-au luat apoi pulsul şi i-au verificat reacția pupilară, apoi femeia i-a descheiat cămaşa şi 1-a ascultat cu un stetoscop. Atunci bărbatul s-a ridicat şi s-a îndreptat spre

ambulanță. A vrut să deschidă portiera de la spate pentru a aduce targa, dar încuietoarea era blocată. Tot pocnind cu podul palmei clanța, i-a atras în sfârşit atenția coechipierei lui care s-a ridicat şi ea pentru a-i veni în ajutor. Cu un gest care îmbina suplețea cu ironia, ea îi întinse cheile maşinii. Nimeni nu îndrăzni să zâmbească.

Pleoapele mi s-au încrețit din cauza unei raze iernatice de soare şi am simțit cum fața mi se schimonoseşte din cauza tensiunii. Directorul mă privi cu un aer deranjat aşe-zându-şi mai bine ochelarii pe nas cu degetul mic, dar era vorba de o nemulțumire administrativă, o licărire palidă şi dezinvoltă în priviri, nimic mai mult. Silueta lui rămî-nea perfect imobilă, o cută de îngrijorare îi cresta colțul gurii. Sfârşi prin a-şi coborî privirea ca şi cum ar fi vrut să se reculeagă împreună cu toată echipa de profesori adunați în jurul lui.

Era pentru prima dată când vedeam pe cineva care tocmai murea. Micul grup de profesori aplecați asupra lui Eric Capadis părea convins că acesta nu avea cum să supraviețuiască după o asemenea cădere. îl vedeam cum deschidea uneori ochii cu greutate. O spumă lucioasă de un roşu aprins i se scurgea din urechi şi din gură. Trăsăturile lui păreau a-şi fi părăsit locul inițial. Aveam impresia că-1 privesc cu un binoclu prost reglat. Se uita la chipurile noastre cu un aer surprins şi încurcat ca şi cum nu ar fi înțeles de ce era acolo, întins la picioarele noastre şi văr-sându-şi sângele, el care manifestase întotdeauna un fel de reticență în relațiile cu ceilalți.

Pe corpul lui trecea lumina albastră a girofarului poliției, apoi cea galbenă. Unul dintre picioare, rupt, forma un unghi neomenesc. Indiferent cât curaj ne atribuim, în prezența muribunzilor o frică îngrozitoare pune stăpânire pe noi. Poate că ne înspăimântă tocmai viața care încă mai e în ei? îmi aduc aminte că, înainte ca infirmierii să ni-1 scoată definitiv din câmpul vizual, m-am întrebat cum aş fi reacționat dacă eram în locul lui.

Eric Capadis tocmai împlinise douăzeci şi cinci de ani. Sosise în ultima săptămână a lui septembrie, ca stagiar, după ce luase certificatul de profesor în învățământul secundar la Creteil unde îşi făcuse majoritatea studiilor. Institutele li de formare a profesorilor din Paris erau pline. Din motive necunoscute, ministerul luase la sfârşitul lui august hotărârea de a-l trimite în regiunea Orlâans-Tburs ca să-şi poată efectua stagiul, etapă indispensabilă pentru recunoaşterea diplomei lui.

Spre nemulțumirea direcțiunii şcolii, nu a început anul o dată cu viitorii lui colegi. Din vina administrației inspectoratului, dosarul i se rătăcise în altă instituție, ceea ce provocă obişnuitele comentarii privitor la inutilitatea sistemului de repartizare a personalului didactic. S-a propus chiar discutarea acestui caz la una din şedințele de sindicat viitoare. S-au auzit glasuri revoltate de faptul că mai poate exista, la acest sfârşit de secol, o lipsă atât de crasă de comunicare între diferitele birouri şi servicii. Ideea pornea dintr-o intenție lăudabilă; a fost dată uitării imediat. Făcea parte dintre proiectele importante de zi cu zi, concepute din obişnuință, structurate pentru a rămâne fără nici o urmare.

Norma lui Eric era de şase ore pe săptămână. Nu-l vedeam decât foarte rar în cancelarie. Această absență făcea ca personajul să fie misterios şi în acelaşi timp total lipsit de amabilitate față de tot personalul, care sfârşi prin a o interpreta ca pe un fel de dispreț savant. După ce îşi termina ora, lăsa fişa de prezență la biroul supraveghetorilor, ducea cheia clasei la intendent şi se îndrepta cu paşi de cocostârc spre ieşirea profesorilor. Toată lumea de la şcoala din Clerval îl considera a fi un pic în clandestinitate.

N-am încercat niciodată, nici eu nici el, să stabilim vreo relație amicală. Părea că fuge de orice discuție şi mai ales de cele cu caracter profesional. Nu vorbea niciodată de demersul lui didactic, nu-şi exprima părerea despre reformele în curs din învățământ. Nu era nici membru de sindicat, nici afiliat la vreo societate mutuală a cadrelor didactice. Şi, ca o

circumstanță agavantă, refuza să participe la orice consultare disciplinară.

Am puține amintiri despre el, dar mi-aduc aminte că părea încurcat de înălțimea lui, ca şi cum distanța mare dintre cap şi picioare ar fi fost o zonă de îngrijorare pe care amâna mereu s-o recunoască. Ca toți bărbații care se distanțează de propriul corp, părea că-şi consideră faptele cu un ochi chiorâş şi plin de bănuieli. Din toată figura lui înainte de orice îți atrăgeau atenția pleoapele. Erau groase, cutate, parcă prea mari pentru ochi. Sub ele, privirea părea captivă. Avea părul negru, destul de des, prin care se vedeau, în pofida vârstei lui, fire argintii. Începuse să-i cadă, de fiecare parte a frunții se formaseră un fel de limbi de chelie.

Cred că de vreo trei sau patru ori îmi vorbise despre lucruri fără importanță cu vocea lui nesigură, zburătăcind fără încetare pe accentele tonice. De fiecare dată mă şocase tenul lui de om bolnav de caşexie, gâtul subțire şi un du-te-vino posomorit al mărului lui Adam. Îmi aduc aminte că mă gândisem la singurătatea sfâşietoare a girafelor.

Şi la George Sanders.

Infirmiera, o magrebiană cu pielea de culoarea ceaiului slab, înainta spre mine pe coridor tirtând în mână o foaie de observații şi îmi spuse cu voce plată:

— S-a sfârşit, îmi pare rău.

Pe ecuson era scris un prenume, Nora, ca la ospătărițele din restaurantele fast food. Ochelarii prinşi într-un şnur îi atârnau pe piept. Ridicându-mi privirea mai mult, am observat că era totuşi încurcată, buza inferioară ridi-cându-i-se puțin peste cea superioară.

— Sunteți cineva din familie?

— Nu chiar, nu.

— Ce înseamnă „nu chiar, nu”?

Duritatea tonului ei mă lăsă fără replică vreme de câteva secunde. Am continuat, încercând să-i atrag atenția prin-tr-o concentrare patetică a privirii.

— Eram colegi în aceeaşi instituție.

— Deci sunteți profesor. Am dat din cap că da.

— II, «r „.

Dintr-o dată Sra destins. Gropițele gemene în formă de cornuleț s-au accentuat, de-a lungul obrajilor ei de bronz, într-un zâmbet binevoitor. Am fost întotdeauna tulburat văzând că simplul fapt de a-mi spune meseria e suficient pentru a declanşa încrederea oamenilor. Am simțit, fără vreun motiv anume, că aş fi putut profita de această ocazie pentru a crea un curent de simpatie mai continuu între mine şi Nora, dar nu am fost niciodată atras de fetele care lucrează în mediul sanitar. Sunt convins în adâncul meu că spitalele sunt furnicare de oameni care au o ranchiună ascunsă față de omenire.

— Doriți o cafea?

— M-a întrebat ea – există un automat la intrarea pentru personal.

De când vorbea cu mine, de pe partea cealaltă a coridorului, un tânăr cu halat, blugi şi tenişi, care semăna cu un student în ultimul an la farmacie, se uita cu insistență la mine. M-am gândit că era fără îndoială un admirator din umbră al Norei. Avea ochelari cu lentile foarte groase. Ochelarii erau singurul lucru frumos de pe acest chip cu tenul gras, cenuşiu, prost hrănit din cauza nopților de lucru forțat asupra unor cărți cu litere mici. Avea privirea unei persoane care de ani de zile ia masa la bucătărie, cu o revistă de specialitate deschisă şi sprijinită de o sticlă de vin roşu şi care, de îndată ce se întoarce acasă de la muncă, dă drumul la radio sau la televizor.

— Mulțumesc, trebuie să plec. Trebuie să mă duc să anunț familia.

— Pot să mă ocup eu de asta. În secția noastră, e o chestiune de obişnuință.

— Mă văd obligat să vă refuz încă o dată. Nu vreau să diminuez valoarea aptitudinilor dumneavoastră, dar… (de teama unei bâlbâieli mi-am terminat fraza brusc) e o experiență pe care aş vrea s-o am personal.

— Ce experiență?

— Să merg într-un oraş necunoscut, să iau loc pe o canapea la nişte oameni pe care nu i-am văzut niciodată şi să le vorbesc despre dispariția fiului lor.

— Înțeleg.

S-a uitat la mine dezaprobator; ochii ei apoşi s-au solidificat aruncând o sclipire albastră, minerală. Am dat înapoi, fără să vreau. Încă o dată mă înşelasem în ceea ce-o privea pe interlocutoarea mea: Nora era pesemne o persoană echilibrată, cu un mod de a gândi pozitiv şi rațional, care nu tolera situațiile echivoce decât pentru că erau excepții. Aprecia probabil mai mult ca orice convivialitatea fără prejudecăți, adeziunea sinceră şi situațiile fără stări intermediare.

— Vă voi da adresa şi numărul lor de telefon. Ar fi bine să vă anunțați înainte de a merge acolo.

A început să scotocească în buzunarul drept al halatului. Tipul ciudat nu încetase să se uite la noi. Când a văzut că Nora scrie ceva în grabă pe agenda ei cu spirală, umerii i s-au dezlipit de pe peretele de care se sprijinea, încercând să simuleze o relaxare pe care chipul lui o dezmințea. În momentul în care ea a rupt foaia şi mi-a dat-o, a pornit-o brusc în direcția noastră, apoi ne-a evitat în ultima clipă cu o fentă a corpului demnă de tauromahie. Între fată şi mine şi-a făcut atunci loc un sentiment de jenă. Nora şi-a plecat capul privindu-l pe ascuns pe studentul care se îndepărta. Fața îi devenise palidă, strălucea din cauza transpirației.

— E prietenul dumneavoastră? Am întrebat eu.

— Nu, e cineva cu care am avut o relație de mult timp. Răspunsul venise cu o voce impersonală, funcțională, care părea a fi fost construită silabă cu silabă într-un laborator electronic. Ridică ochii spre mine fără să clipească, cu buzele strânse, într-o poziție de retragere față de ceea ce-mi mărturisise. Îmi luă mâna dreaptă într-ale ei şi o ținu aşa un timp care mi se păru interminabil. Unghiile mâi-nilor ei fine şi bronzate erau roase până la carne şi aproape că mi s-a făcut

greață când am văzut acele pernuțe mici, umflate la capătul degetelor ei martirizate. „Curaj!” spuse ea într-un sfârşit apoi dispăru ținând în mina dreaptă foaia de observații rulată ca o lunetă.
Timp de un minut am rămas neclintit în mijlocul coridorului, cu capul golit de orice gând. Undeva departe se deschidea din când în când câte o uşă, pe care ieşea vreo infirmieră îndreptându-se către un alt coridor. Zgomotele oraşului, la câteva etaje mai jos, se auzeau înfundat. Ieşind din amorțire, m-am întrebat cum putea avea Nora numărul de telefon al părinților lui Capadis. M-am gândit imediat la şcoala noastră, dar administrația nu avea date privind rudele stagiarilor. Nu mai rămânea decât poliția. Probabil că ei făcuseră deja raportul anchetei şi declaraseră afacerea clasată: victima se aruncase singură de la etajul a treilea, din cabinetul de istorie-geografie.

Uşa batantă a sălii de tratamente se deschise; apăru un infirmier care, fluierând un marş militar, împingea o targa acoperită cu un cearşaf. Parcă avea un picior mai scurt şi de aceea mersul lui părea extrem de mobil şi flexibil, plasându-i corpul într-un echilibru instabil alcătuit din mişcări asimetrice şi complementare. Trecu prin fața mea ignorându-mă, ca şi cum ar fi dus un cărucior către casa unui mare magazin. M-am luat după el încercând să-l ajung din urmă; aruncând o privire pe deasupra umărului sting, mă văzu. Se opri dintr-o dată şi îmi zâmbi cu nişte dinți îngălbeniți din cauza tutunului. La subsuori, halatul avea două pete mari de transpirație. Respira neregulat iar eu mă apropiasem destul de mult de el încât să-i simt mirosul gurii.

— Nu vă supărați?!

— Da, ce doriți?

— E domnul Capadis? Am întrebat arătând forma de sub linţoliul imaculat.

— Era.

— Unde îl duceți?

— Să i se facă toaleta.

— Şi pe urmă?
— La frigider.
— Pot să vin cu dumneavoastră?
— Dacă doriți… Dar să ştiți că nu arată prea bine. Mai bine n-ați veni, domnule…

Am dat din cap în semn că sunt de acord cu el. Spusese aceste ultime cuvinte cu multă bunăvoință, aproape cu un ton protector. Ne-am' îndreptat spre ascensor. Am apăsat primul pe buton. Am aşteptat în linişte, evitând să ne privim. Ca să-mi mai schimb gândurile, priveam tărgile aranjate în şir indian lângă biroul secretariatului. Aveau muşamaua crăpată în multe locuri şi străbătută de fâşii de bandă adezivă.

Când s-au deschis uşile ascensorului infirmierul împinse brusc targa care fu înghițită de cabina metalică cu acel clinchet caracteristic pentru jocul vâslelor în suportul lor. Mica denivelare dintre nivelul ascensorului şi cel al etajului al doilea al spitalului produse o zdruncinătură al cărei efect fu o uşoară deplasare a corpului.

În momentul în care am intrat şi eu în cabină am văzut, aruncând fără să vreau o privire în oglinda de pe peretele din fața mea, că mâna dreaptă a lui Eric Capadis, încordată ca şi cum ar fi făcut o mişcare de supinație post mortem, atârna în afara tărgii. Deoarece infirmierul se afla de partea cealaltă a brancardei rulante, nu văzuse nimic şi continua să surâdă cu un aer de beatitudine încrezătoare.

— Eu cobor la subsol. Vă las la parter, da? Spuse el de-abia atingând butonul, în expectativă.
— Deci nu mă luați şi pe mine?
— Vă spun încă o dată, mai bine nu… Noi suntem obişnuiți, e altceva. Când nu lucrezi în mediul ăsta, poate să te şocheze; ăsta nu e un loc pentru oameni normali.
— Atunci lăsați-mă la unu, am şoptit întrebându-mă în sinea mea la ce nivel de reprezentare a persoanei mele putea oare face aluzie atunci când mă includea în categoria „oamenilor normali".

În cele aproximativ zece secunde cât a ținut coborârea am încercat cum am putut mai bine să ascund din nou mâna sub cearşaf. Eram atât de concentrat pe ceea ce făceam încât am neglijat total mişcarea care ne propulsa în jos aşa că, pe la jumătatea parcursului, am avut impresia că mi se întindea tot corpul în jos iar capul îmi rămăsese la etajul şase. Maşinal, mi-am masat ceafa.

Infirmierul mă observa gânditor, ca un profesor de biologie care aşteaptă răbdător ca unul din elevii lui cei mai sensibili şi delicați să sfârşească secționarea nervului unei broaşte întinse pe masa de disecție. În sfârşit cabina se opri cu un şuier de decompresiune iar mâna atârna mai departe de-a lungul tăbliei metalice a tărgii.

— N-o să reuşiți s-o puneți la loc, zise bărbatul, ținând degetul pe butonul de apel pentru ca liftul să nu plece iar eu să pot ieşi. Corpul începe să fie țeapăn. Rigor mor tis, ăsta-i termenul medical.

N-am zis nimic.

I-am făcut infirmierului un semn cu capul, înainte de a-l abandona cu totul pe Eric Capadis în mâinile lui, cărnoase, puternice, străbătute de vene groase de culoare albăstruie prin care viața jubila probabil cu o impudoare sportivă. Am privit ultima dată mâna lui Eric Capadis întinsă către mine şi i-am strâns-o atât de tare îndt numai faptul că am auzit cum pocneşte osul aflat între scafoid şi radius m-a făcut să-i dau drumul; după aceea am ieşit fugind din lift.

Efectul analgezic provocat de torpoarea în care alunecasem după despărțirea de fostul meu coleg începea să se estompeze. M-am încuiat într-o cabină a toaletei spitalului ca să mă spăl pe față. În holul spitalului mi-am revenit şi am început să mă întreb unde-mi putusem parca maşina. Faptul că uitam locul unde staționează maşina începuse să se repete atât de frecvent încât ajunsesem la un neurolog pe care l-am consultat ca să mă liniştească spunmdu-mi că nu e vorba de o manifestare precoce a maladiei Alzhei-mer. Am ieşit pe uşile automate şi m-am îndreptat spre parcarea B. Deşi exista şi o

parcare A şi una C, fidel față de ceea ce consideram întotdeauna a fi psihologia mea a căii de mijloc, am ales în final această posibilitate.

Un vânt dinspre est trecea prin copaci şi alunga cohorte de nori întunecați din fața soarelui care se pregătea să apună. Mergeam pe aleea principală când atenția mi-a fost atrasă de apariția unei forme umane ale cărei trăsături, greu de recunoscut în câteva secunde, deveneau din ce în ce mai amenințătoare pe măsură ce mă apropiam de ea. Era studentul cu ochelari de adineauri. Se sprijinea dezinvolt de propria mea maşină, pe partea şoferului, cu brațele încrucişate şi cu labele picioarelor arătând ora zece şi zece. Am simțit cum mi se încordează muşchii, am simțit un zvâcnet în coşul pieptului, senzații care-mi erau familiare atunci când se apropia o situație cu puternic potențial agresiv.

Deşi ajunsesem la vreo zece metri de el, nu mă vedea încă; privea fix în fața lui şi-şi clătina capul vorbind singur ca un schizofren. M-am apropiat încetinindu-mi mersul ca să nu-i atrag atenția. Înaintând şi mai mult, mi-am dat seama că asculta un vechi succes al formației Wham la un walkman ascuns sub halat (Careless Whisper, care a fost multă vreme fondul muzical al unui spot publicitar pentru un gel de duş hipoalergenic). Avea o voce foarte frumoasă, puțin tristă; în momentul când s-a auzit saxofonul atacându-şi tema, a încetat să mai cânte şi s-a uitat brusc la mine. A rămas o clipă paralizat de uimire, apoi degetele lui îngrozite au smuls difuzoarele din urechi după ce apăsase pe butonul stop al aparatului negru prins la centură. A încercat apoi să ia o atitudine nonşalantă, cu degetul mare agățat de buzunarul pantalonului. Evita întâlnirea cu ochii mei sau mai degrabă îmi parcurgea nervos chipul cu privirea înainte să şi-o plece.

— Bu-bu-nă ziua, v-v-v-am aş-aş-aşteptat, spuse în sfârşit.

— M-ați aşteptat?

— Da, v-v-vo-voiam să-să vor-vor-vorbesc cu dum-dum-dumneavoastră.

— Bâlbâială tonică sau donică?

— Clo-clo-donică.

Desfăşurarea vorbirii lui era impresionantă. La începutul frazei, privirea i se pierdea, fălcile şi gâtul se crispau, îi apăreau picături de sudoare la tâmple, respirația căuta un sprijin cu mişcări uşoare, oscilatorii ale toracelui, mai mult sau mai puțin discrete. La sfârşit, îşi dădea sacadat capul pe spate şi într-o parte, toracele era cuprins de convulsii iar globii oculari alunecau ca nişte diapozitive schimbate pe un perete alb. Am hotărât să adopt o atitudine indiferentă şi să nu încerc deloc să câştig un avantaj mârşav terminându-i frazele.

— De unde ştiați că e maşina mea?

— A, da! Păi cum! Şâ-sunt paz-paz-paznicul spi-spitalu-lui. Păi v-v-am vă-văzut când ați venit.

— De ce m-ați urmărit până la reanimare?

— Păi, ei da! Şti-şti-ştiam că vă duceți la No-No-ora.

— Şi ce-i cu asta?

— A, da! Păi cum! Trebuie să recunosc că-că sân-sunteți genul ei de băiat.

A contemplat, deasupra noastră, norii cumulus care se adunau, şi-a examinat unghiile de la mâna stingă, dar tot nu reuşea să se uite în ochii mei. Privirea lui se agăța de a mea, apoi întorcea capul ca şi cum ar fi vorbit cu cineva care stătea lângă el, cu vreo creatură invizibilă cocoțată pe umărul lui. Debitul verbal îi era clar mai puțin afectat atunci când folosea cuvinte ca „păi” şi „da”. Folosirea acestor monosilabe dădea impresia că erau pentru el ca nişte pietre pe care le arunci în râu când vrei să-l treci; se sprijinea apoi pe ele pentru a trece cu bine valurile propriei vorbiri, încercările lui de a stăpâni limbajul mă umpleau de admirație.

Era evident că aveam de a face cu un gelos care interpretase greşit un eveniment. Oare voia să mă pocnească? Puțin probabil. Voia să mă sperie în cazul că intenționam să vin s-o mai văd pe Nora? Înclinam mai degrabă spre această soluție. Acum că ştiam că e paznic, dispăruse şi orice reprezentare a

persoanei lui sub înfățișarea unui student în ştiințe. Mă gândeam la un analist programator în informatică, la un actor de cinema francez apoi la Elvis Costello. Atitudinea lui era mai prietenoasă decât acum câ-teva minute, ca şi cum venise momentul să legăm un fel de complicitate virilă.

— Bine, ei bine, da! A continuat el, îi plac băieții ca dumneavoastră (acum vorbea cu o voce plată de cutie vocală; mecanizarea ritmică a vocii lui avea ceva care mă intimida), înalt, brunet, cu un aer de intelectual, un mers efeminat şi o privire care cheamă oamenii.

— Nu aveți încredere în mine?

— Nu, cu atât mai mult cu cât nu aveți verighetă şi cu cât felul dumneavoastră de a fi exprimă disponibilitatea.

— Sunt homosexual.

— Nu vă cred, dacă ar fi aşa, nu ați fi acceptat atât de repede bilețelul cu adresa pe care vi l-a dat. Am vă-văzut t-tot!

Am zâmbit în ciuda derapajului involuntar din ultima parte a frazei. Suferința lui morală era atât de perceptibilă încât ezitam să-i cer detalii despre fosta lui relație cu Nora. Trebuia să pun capăt imediat neînțelegerii. Am scos hârtia din buzunar şi i-am întins-o încercând să dau gestului o relaxare prevenitoare ca să elimin orice intenție sarcastică.

— Nu e vorba decât de adresa părinților unui prieten care tocmai a murit.

Puse mâna pe bucata de hârtie şi o descifra mobilizân-du-şi toată atenția, apoi mi-o dădu înapoi tremurând. Îşi privi pentru puțin timp vârful baschetților, cu un aer vinovat. Apoi, astupându-şi urechile cu degetele mari, aco-perindu-şi ochii cu degetele rămase libere, se lăsă să alunece de-a lungul portierei până ajunse pe vine, ca şi cum s-ar fi scufundat într-o mare prea rece. Începu să suspine fără să se poată opri. Mi-a venit să-l iau de subsuori şi să-l ridic, dar m-a împiedicat o senzație instinctivă de jenă şi o inaptitudine funciară de a consola, indiferent pe cine. Până la urmă s-a ridicat singur.

Scotoci prin buzunarul interior al halatului şi scoase ceva care semăna cu o fotografie făcută la un automat.

L-am întrebat din priviri ce semnificație putea avea acest dar. A repetat de mai multe ori că-şi cere scuze, că nu trebuie să mă supăr pe el, apoi a început din nou să suspine.

După ce am plecat de la spital am simțit brusc nevoia de a merge la o plimbare în pădure.

Pe drumul de întoarcere am luat o autostopistă, lucru cu totul neobişnuit la mine. Era mai corpolentă decât e în medie normal şi nu cred să fi avut mai mult de optsprezece ani. Avea părul blond, cu cărare la mijloc şi căzând liber peste urechi. Ochii, cu gene lungi şi mătăsoase, erau excesiv de machiați, dar nu puteau ascunde plictiseala de provincie. Purta blugi prespălați, o cămaşă cu pătrățele din diftină, o jachetă veche de piele maro şi cizme de cow-boy.

— Când eşti filiformă, e mult mai uşor să găseşti pe cineva care să te ia, a zis, cu un ton fatalist, imediat ce s-a văzut în maşină. De o oră aştept! De ce oprisem?

Din culpabilitate, îmi ziceam, sau poate pentru că evenimentele recente treziseră în mine simpatii pentru fetele grase, uitate pe marginea drumului cu degetul mare întins pentru a arăta direcția în care se îndreptau, genul acela de imagine din subconştient pe care o ridicăm la nivelul de identificare cel mai dureros posibil atunci când împrejurările ne induc aşa ceva. Numai când am lăsat fereastra portierei de pe partea opusă mie şi am auzit scârțâitul geamului care aluneca între cele două fâşii de cauciuc mi-am dat seama de curajul demersului meu. Cum mă supusesem deja pornirii inițiale de a mă opri în dreptul ei, nu mai puteam să o întreb pur şi simplu cât e ceasul şi apoi să plec. Am vrut, stupid, să aflu unde se ducea, ca şi cum asta avea vreo importanță pentru împrejurarea dată: eram sigur că adolescenta asta ar fi putut să se sinucidă dacă mai aştepta încă cinci minute.

— Mă duc la dans.

— Luni seara?

— De ce nu?

— Sunt închise cluburile de noapte.

Zâmbi cu compasiune față de întrebările mele pline de neîncredere. Cu corpul arcuit în față, cu palmele sprijinite pe genunchi, nu se mişcase deloc din dreptul ferestrei. Gulerul descheiat al cămăşii lăsa să se vadă un medalion de la comuniune prins de un lanț placat cu aur; percepeam şi un miros umed de subsuori parfumate cu lavandă.

— Nu se zice club de noapte, se zice discotecă. Da' nu mă duc în discotecă, mă duc la o prietenă, punem muzică.

— Şi unde locuieşte prietena dumneavoastră?

— Într-un cătun, la zece kilometri când mergi la Saint-Menars. E în drumul dumneavoastră, oricum… Nu e decât un drum într-acolo.

— Urcați.

— Mulțumesc.

Misterul cărnurilor moi, al coapselor puternice, al co-lăceilor de grăsime cu striuri roz. Toată această rețea impresionantă de masă flască pe care o ghiceam mă eliberă pentru zece minute de legăturile mele obişnuite care aveau configurații mai austere. Aproape că uitam de întâlnirea mea de a doua zi.

— Vreți să ascultați nişte muzică?

A avut un gest vag de indiferență urmat de o linişte pe care a decorat-o bătând darabana pe coapsa dreaptă cu degetele ei ca nişte cârnăciori, pline de inele. Apoi şi-a examinat unghiile de la mâna dreaptă, cu degetele îndoite spre căuşul palmei şi degetul mare întins.

— Cu ce vă ocupați?

— Profesor de franceză.

— La ce şcoală?

— Din cierval.

— Aia nouă?

— Da.

— Ştiu bine şcoala veche. Parcă era o casă de corecție. Nu-mi aduc aminte de nimic decât de mutra unora din profesori. Dumneavoastră aveți un aer normal pentru un prof. Eu am repetat clasa a opta. Cinci ani din viața mea, acolo.

A suspinat iar corpul i s-a destins, jacheta din piele a scârțâit la cute. Când am simțit această uitare de sine am avut un sentiment de uşurare iar curentele de tensiune care trecuseră prin habitaclul înghesuit al maşinii mele au dispărut.

— Şi dumneavoastră?

— Fac tot felul de chestii, ba pe-aici, ba pe dincolo. Îmi ocup timpul. N-am nimic stabil.

— Ce gen de chestii?

— Ore în plus pe la restaurante, tai iarba pe peluze, adun conuri de pin pentru parizieni, casieră la benzinării… Genul acesta de treabă care nu mă obligă să plec prea departe de locul unde trăiesc.

— Vreți să rămâneți mult timp aici!

— Aici m-am născut. Familia locuieşte aici, am prietene, am şi un prieten. Ce m-aş face în altă parte?

— Da, sigur.

Şi-a aranjat o şuviță de păr pe urechea dreaptă şi aşa am văzut că avea o brățară superbă din piele pe care era gravat prenumele Luc.

— Luc, e logodnicul dumneavoastră?

— Nu, e câinele meu, un beagle. Un super câine de vânătoare.

Trebuia să mă fi gândit la asta. Prenumele monosilabice, cum ar fi Paul, Luc sau diminutivele ca Greg, Fred sau Chris aveau această dimensiune mică şi înjositoare de nume de câine.

— Pe logodnicul meu îl cheamă Daniel, dar toată lumea îi spune Dany.

— Sunteți de mult timp împreună?

— De când aveam eu şaisprezece ani. Eram împreună la şcoală şi la începutul primei mele clase de-a opta, am început să ne întâlnim. Nu-mi prea plăcea la şcoală şi ăsta a fost aproape singurul lucru bun care mi s-a întâmplat acolo. Vreți să-i vedeți fotografia?

Nici n-am apucat să aprob dând din cap că avea deja mâna într-un buzunar interior al jachetei. Părea atât de fericită să arate unui necunoscut un fragment din existența ei că aproape mi-a fost ciudă pe mine pentru că fusesem prea lent în a accepta.

— O să vedeți, e un dulce… Dar pentru mine nu acesta e lucrul cel mai important. Un băiat trebuie să fie drăguț cu tine şi să nu-şi bage nasul în problemele tale. Trebuie să avem fiecare viața noastră, nu?

Începu să râdă cu un râs care nu exprima o anume veselie, dar sublinia fraza pe care o spusese. Mi-a întins fotografia unui băiat aşezat pe o motocicletă de putere mică, cu mâinile crispate pe ghidon, cu părul blond şi țepos, tăiat scurt în moțul capului şi care părea mai lung spre ceafă. Purta un tricou cu câini husky albi care se detaşau pe un fond negru. Buza de sus îi era umbrită de un început de mustață şi o semilună violacee îi tumefia ochiul drept. Cu o față încăpățânată, fixa un punct undeva deasupra persoanei care îl fotografia ca şi cum lucrul acesta îl cam plictisea.

— Ei? Întrebă ea cu o voce temătoare.

— Arată bine.

— Sincer? Trecu ceva timp.

— Sigur că da.

— N-o spuneți doar ca să-mi faceți plăcere?

— Cu ce scop?

— Nu ştiu.

Dintr-o dată a întors capul spre dreapta cu un aer îngrozit apoi a strigat.

— Aici e. Stop, opriți-vă!

Am redus viteza punând semnalele de avarie ca să pot trage cât mai repede pe dreapta. A deschis portiera înainte să opresc de tot. Când am scos din viteză, mi-a smuls fotografia, a pus-o cu febrilitate într-un portofel şi mi-a arătat cu degetul ferma unde o aştepta prietena ei.

— Nu vreți să veniți şi dumneavoastră? Ar fi grozav…

— Nu, nu pot.

— Sigur?
— Da, trebuie să mă întorc acasă.
— Bine, nu insist. Oricum, mulțumesc.

S-a extras cu greu de pe banchetă făcându-mi un semn de la revedere. Am privit-o cum se depărta pe un drumeag prăfuit mărginit de sălcii şi mi-am imaginat-o peste zece ani, aşezată pe marginea unui pat nefăcut, cu un capot din mătase roz aproape deschis pe pântecul ei greoi, cu fălcile lăsate, strângându-şi capul între mâini într-un gest de incredulitate, infinit.

Locuiesc de trei ani într-un bloc modest. Uneori colegii vin la mine în vizită. Toți îmi spun că salariul mi-ar permite să trăiesc într-un mediu mai plăcut, acela unde evoluează de obicei intelectualii. Dar simpla idee de a plăti o sumă exorbitantă doar pentru suprafața ocupată şi aia derizorie, de o sută de metri pătrați, m-a îngrozit dintotdeauna. Chiar dacă nu am multe mobile, prefer să sacrific esteticul spațiului. Este singura concepție morală stabilă pe care ştiu c-o am.

În general, atunci când mă întorc acasă, nu dau prea multă importanță anumitor detalii tot aşa cum eviți abordarea anumitor subiecte în familie. Majoritatea cutiilor poştale sunt scrijelite, altele au inscripții pitoreşti, niciuna nu se închide bine. Nu e lift, pereții sunt zugrăviți cu gri în strat gros (celebrul gri al machetelor de avioane Heller din copilăria mea), culoare utilitară şi colectivă care nu e în ton cu nuanțele pastel ale treptelor scării. În casa scărilor e întotdeauna un miros de supă de legume, de detergent şi de tutun.

În fața blocului se întind două şiruri de platani fără crengi şi trunchiați care seamănă mai degrabă cu nişte scânduri decât cu nişte copaci, câteva smocuri de iarbă uscată dau locatarilor iluzia că ar sta la țară. Sunt dteva leagăne şi nişte bare cu sfori de cânepă atât de vechi îndt părinții le interzic copiilor să se joace la ele. Nimeni nu poate descrie tristețea acestor locuri de joacă părăsite.

M-am aşezat la televizor şi cam o jumătate de oră am tot schimbat programul cu telecomanda. Nu căutam ceva anume, d doar voiam să regăsesc acea senzație de liniştire pe care mi-o procură întotdeauna un flux de imagini în mişcare fără povara vreunei anume poveşti. Ca să mă uit continuu la o secvență aveam nevoie de un grad de implicare de care nu mă simțeam în stare.

Sora mea mi-a telefonat în toiul unui reportaj despre războiul din Indochina. Arăta soldați care mergeau prin munți fumând țigări. Nişte elicoptere plate şi masive brăzdau cerul adunate în roiuri, cu cozile ridicate la spate ca nişte libelule. I-am spus ce se întâmplase în timpul zilei punând accentul pe faptul că nu aveam nici o legătură cu disperatul, căd sora mea considerase dintotdeauna că sinuciderea are o esență contagioasă. M-am culcat după ce m-am uitat cu binoclul la apartamentele din blocul-turn de vizavi, spectacol care de obicei mă dezamăgea.

Am adormit greu în noaptea aceea. Mă tot gândeam la Eric Capadis, la Nora, la paznicul îndrăgostit, la fata cea grasă şi la discursul de convenienţă pe care aveam să-l adresez a doua zi părinților lui Eric. Când închideam ochii, începeau să alunece nişte puncte negre pe un fond roşu, apoi explodau în mii şi mii de ciorchini denşi care în fine se intersectau în forma unor şerpişori, trasând elipse luminoase pe fondul negru. Pentru a scăpa de această fantasmagorie de fosfene, am aprins lumina şi am privit la fotografia puțin supraexpusă cu chipul Norei, de pe noptieră, până când în ochii mei au început să plutească pe diagonală noduri mici, transparente. Obosit, am stins în cele din urmă lumina şi am adormit întru numele ei.

Eram în recreație.

La cancelarie, din două conversații una începea neapărat cu: „Nici nu-ți poți imagina ce mi-a scris un elev în ultima lucrare!” Apoi erau citate, cu indignare, contrasen-sul, exprimarea greşită, barbarismul, pe scurt cohorta de impietăți comise față de stilul ales de către elevii care nu ştiu limba

franceză. Ajunsesem de curând la certitudinea că, dacă de acum încolo ar fi fost interzise conversațiile pe tema nerespectării regulilor de sintaxă şi a psihologiei copilului, mijloacele de comunicare în instituțiile de învăță-mănt gimnazial s-ar fi redus la matematica pură.

Era evident că moartea lui Eric Capadis nu schimbase nimic în şcoală. Acelaşi zumzet administrativ care împietrea pe diferitele aviziere: note informative ale direcțiunii, avansări, informații sindicale, relatări ale activităților ex-traşcolare în La Republique du Centre, ilustrate care anunțau naşterea vreunui copil sau trimiteau impresii de călătorie plus, să nu uităm, informațiile din buletinul oficial al ministerului, în dimineața aceea, dhd m-am trezit mi-am zis că o să-mi revăd colegii şi asta-mi va face bine, îmi va schimba gândurile, mă va ajuta poate să-mi înving anxietatea relațională (sunt singur de trei ani şi jumătate) şi morală (lucrez cu jumătate de normă ca să-mi termin teza de doctorat în care plagiez scandalos diferite lucrări), dar se pare că aşteptăm întotdeauna prea mult de la anturajul profesional.

Mă aşezasem pe unul din cele opt fotolii aranjate în formă de romb, loc rezervat discuțiilor amicale. Spațiile acestei încăperi păreau a fi fost concepute astfel încât privirea să poată circula liber dintr-o parte într-alta. Această non-compartimentare voită te deranja la început, dar repede ajungeai să guşti din plăcerea de a-i iscodi pe colegi fără ca ei să-şi dea seama.

În fața mea un profesor de fizică lăuda pervazurile prefabricate, care se puteau pune repede fără a mai fi nevoie de operațiunile de cofraj şi eliminau timpul de uscare. Ceilalți dădeau din cap şi priveau undeva, departe. Privirile le-au devenit un pic mai vii atunci când colegul respectiv a continuat amintind despre plusvaloarea pe care aceste pervazuri ar aduce-o în cazul revânzării.

Un alt coleg vorbea despre costurile comparative ale instalării încălzirii centrale prin podele, care funcționează în „geotermie” şi ale încălzirii centrale prin podele, dar pe baza circulației apei. Mi-a cerut chiar şi mie părerea. Era pentru

prima dată, de la începutul anului şcolar, că eram interpelat într-o chestiune de instalații. I-am răspuns că, realmente, n-am nici o părere despre aşa ceva şi m-am întors la gândurile mele.

Acum nici măcar douăzeci şi patru de ore un profesor tânăr se aruncase de la fereastră şi orice contagiune morbidă care ar fi putut străpunge aceste ziduri, orice aluzie la moartea voită fuseseră cu grijă eliminate de colectivul nostru. Totul era parcă marcat de un soi de pact cu tăcerea. Grija de neutralitate cu care fiecare se întreținea cu ceilalți, energia dată la iveală de priviri sau de gesturi, aceste mici diversiuni locale păreau a contribui la menținerea unei impresii de sănătate în opinia micului nostru grup.

Eram, într-un fel, liniştit.

Nu numai că frica fusese izgonită din instituție, ci şi echilibrul măruntei noastre lumi rămăsese neschimbat şi nu fusese afectat de apariția unui eveniment atât de important. Era dovada absolută a invincibilității noastre.

Eram extrem de obişnuiți să existăm în afara neprevăzutului. De îndată ce în sistemul nostru apărea o breşă periculoasă ne închideam în noi înşine fără însă a ne desolidariza niciodată de ansamblu pentru a putea să reevaluăm mai bine „incidentul”. Numai dedramatizarea acestuia aducea repede uitarea şi reinstaura continuitatea. Fiecare îşi relua sarcinile obişnuite, aureolat de această iluminare corporativă atât de singulară care ne imuniza față de realitate. Pentru noi, „profii”, singura modalitate de a supraviețui era, mi se părea, să ne restrângem cât mai mult, în fiecare zi, perspectiva, să existăm cât mai aproape posibil de centrul nostru.

Mi-e puțin ruşine s-o spun, dar de multe ori mi s-a întâmplat să-i deplâng pe cei care nu sunt cadre didactice.

Oare ei cum se descurcă?

Prima voce care ajunse până la mine fu cea a domnişoarei Françoise Morin, profesoara de tehnologie, o voce profundă, cu inflexiuni aspre. Această particularitate făcea să pară mai

calde remarcile ei cam grosolane. Era unanim respectată datorită rolului ei de „passionaria” sindicală şi de mediator între colectiv şi director. Francheţea şi felul ei de a spune lucrurilor pe nume îi deranjau pe majoritatea colegilor. Făcea parte dintre acele persoane legate încă de gusturile copilăriei, care dau întotdeauna adulţilor impresia că se prefac. Ţinea între degetele îngălbenite un muc de ţigară din al cărui capăt atârnau fâşii de tutun şi care, de aceea, semăna cu un pămătuf de curăţat praful. Când încercă să-l reaprindă, flacăra brichetei provocă un foc de artificii miniatural care se stinse pe halatul ei, plin de pete violete, urme pe care de obicei le lasă hipermanganatul de potasiu.

Francpise Morin purta o discuţie aprinsă cu Butel, tânăr îmbătrânit înainte de vreme, fragil, cu ochii pe jumătate închişi, întotdeauna mulţumit, cu un zâmbet îngheţat şi mişcări ale mâinilor care evocă binecuvântarea sau crucea. Mi-am dat sema, judecind după felul cum îi sufla fumul în nas şi după înaintarea imperceptibilă spre camera pentru fumători, că Franţoise Morin încerca să scape de el. Deoarece tactica nu părea să fie eficace iar Butel continua să se agate de ea, folosi trucul râsului isteric. În acest caz, pe care-l ştiam aproape pe de rost, îşi lăsa capul pe spate, mâinile i se strângeau pe piept ca nişte gheare de vultur iar din laringele ei erau expulzate câteva exclamaţii incoerente menite să diminueze pretenţia interlocutorului de a crede în pertinenţa informaţiilor pe care tocmai le comunica.

O admiram ascuns pe Francpise Morin tot aşa cum îi admiram pe cei care reuşiseră să înăbuşe în ei vocea comunităţii şi teama de bolile incurabile.

În fine, Butel se hotărî să se îndrepte către toaletă. Ea aruncă ţigara într-o sticlă goală de Cola apoi se apropie de mine şi mă luă pe după umăr cu o mimică plină de subînţelesuri conspiratoare.

— Am reuşit cu chiu cu vai să scap de idiotul ăla. Am o informaţie importantă pentru tine. For your eyes only. Dar numai dacă mă inviţi la cină într-un loc select de genul han-

castel pentru femei fără serviciu, cu mâini pline de pistrui, cu țigaret şi tot tacâmul… Doar îmi ştii slăbiciunile: Troțki, tinerii celibatanți exact de genul tău şi aritmetica binară. Ei?

— Nu.

Scuipă o fărâmă de tutun de pe vârful limbii.

— Ok. Hai, fie şi la Pizza Hut sau McDonalds, cum vrei tu. O să mă prezinți ca fiind mama ta.

— Nu putem avea decât una.

— Afurisitule!

— Şi, care era informația?

— Stai-stai-stai! Care e răspunsul tău?

— E o diferență de douăzeci de ani între noi. De obicei femeile de vârsta ta vor să mă ducă la un ceai.

— Ia mai du-te-ncolo.

— Diseară sunt ocupat.

— A, da, sigur. Hai, găseşte altceva!

— Eşti o țipă prea mişto pentru mine. Originea ta proletară, figura ta în genul Art Nouveau şi aerul tău băiețos mă subjugă.

— Căcat.

— Hai, pasează informația.

— Directorul vrea să discute cu tine cât de curând posibil.

— De ce?

— Tu ce crezi?

— Situația mea administrativă.

— Eşti tâmpit. (Izbucni într-un râs din gât, de fumător, care aducea cu asaltul unor greieri în nordul Madagascarului.)

— Capadis?

— Hai, du-te o dată, te aşteaptă la el în birou. Tonul vocii i se reorienta spre sectorul profesional al personalității ei. Nu aveam nici o îndoială: ştia deja care va fi conținutul întrevederii mele cu Poncin, director controversat a cărui amantă era de vreo zece ani buni. Nu aveam ore marțea dimineața. Venisem la pauza de ora zece ca să fac nişte fotocopii şi să trec note în catalog. Fran-cpise Morin m-a văzut probabil la începutul recreației, i-a spus lui Poncin că

venisem şi aşa am fost convocat, în drum spre biroul lui Poncin am trecut prin faţa du-lăpiorului meu (a doua locuinţă a profesorului!) şi, din obişnuinţă, m-am uitat să văd dacă era ceva nou înăuntru, în dezordinea de nedescris a manualelor cu paginile foite, a fluturaşilor de salariu şi a notelor de curs puse în dosare din carton fără nici o formă am găsit o vedere ce reprezenta un pisoi trist, ghemuit într-un coşuleţ umplut cu lână roz. Era o ilustrată Hallmark, de genul fotografie kitsch pe care o trimiţi ca să aminteşti cuiva, la modul facil, că mai exişti. Nu conţinea nici un mesaj scris. Fără să stau pe gânduri am strecurat-o în căsuţa domnişoarei Gi-nette Balard, în vârstă de cincizeci de ani, care se îmbrăca parcă după moda din episoadele cu Familia Boussardeî şi care, acum vreo zece ani, adoptase o fetiţă asiatică a cărei familie murise în timpul bombardamentelor. Corectitudinea ei şi onestitatea în relaţiile umane de care dădea dovadă impresionau tot colectivul. Deşi din cauza intransigenţei morale ne acuza tot timpul, aveam nevoie de bunătatea ei pentru a ne echilibra vieţile. Socoteam că ea merita, mai mult decât mine, această vedere.

Când am bătut la uşa biroului, Poncin era cufundat în lectura cotidianului regional. A împăturit ziarul cu falsa detaşare a bancherului calvinist care se simte vinovat că are o clipă de relaxare în conducerea afacerilor lui pământ-tene. M-a poftit să intru frecându-şi mâinile cu o mişcare de percuţionist apoi mi-a indicat unul dintre cele două fotolii standard din piele neagră din faţa biroului. A urmat o clipă de indecizie. Se uita la podea de parcă ar fi căutat ceva, simţind desigur că-mi fixasem privirea asupra pleoapelor lui lăsate în jos. Efortul pe care-l făcea ca să fie atent îi contura o cută între sprâncenele deasupra cărora tronau două şuviţe de păr lins care se mişcau imperceptibil.

Ceea ce mă şoca întotdeauna în prezenţa lui Poncin erau unghiile lui cu manichiura îngrijit făcută, ceea ce constituia o dovadă specioasă, după mine, a atenţiei excesive acordate propriei persoane. Al doilea lucru frapant era mirosul

corpului: avea un miros elveţian german, de lemn uscat şi de cabană de la munte. Mirosul acesta mă predispunea la meditaţii. Printre cunoştinţele mele nu erau decât două persoane care să aibă acelaşi miros: un unchi de la Berna care, la a doua căsătorie, se însurase cu o mătuşă de-a mea şi sora mea, învăţătoare, la care parfumul avea şi un iz de cretă.

Încercam să-i prind privirea, dar rezista oferind investigaţiei mele două bucăţi mici de catifea opacă. În timp ce răsucea între degete capacul pixului, am tuşit discret în speranţa că-şi va aduce aminte că eram şi eu pe-acolo.

— V-aţi întrebat vreodată de ce la capătul acestui capac este un orificiu? M-a întrebat brusc, fără să se uite la mine.

În general oamenii sunt curioşi în ceea ce priveşte astfel de detalii!

Era felul lui de a-şi destabiliza interlocutorul punându-i o întrebare care nu avea deloc de-a face cu subiectul principal al discuţiei. Întrebarea era cu atât mai primejdioasă, cu cât trebuia imediat s-o descompui: conţinutul propriu-zis al întrebării (capacul), intenţia cu care fusese pusă (de ce tocmai această întrebare?), forma întrebării (acest „V-aţi întrebat vreodată?” presupune că persoana din faţa ta şi-a pus deja această problemă şi tocmai aici stă puterea ei efectivă asupra ta), temporalitatea întrebării, timing-ul ei (de ce a pus-o la începutul conversaţiei?) şi în fine, pentru a desăvârşi totul, gradul ei de absurditate care nu corespunde niciodată unei aşteptări psihologice precise.

— Da, am răspuns cu o voce plată, a apărut în 1991, impus de standardul ISO 11540. Lasă posibilitatea copiilor să continue să respire în cazul în care, din întâmplare, şi-l înfig în trahee.

— Foarte exact, a răspuns el privindu-mă pentru prima dată cu interes. Şi, se apropie examenul de definitivat?

— Nu dau definitivatul.

— Nu dumneavoastră voiaţi să daţi acest concurs pentru a deveni director de instituţie?

— Nu, nu, chiar nu.

Insistasem fără voia mea asupra negației, dar fără nici cea mai mică intenție de a-l răni în orgoliul funcției pe care o deținea de zece ani. S-a gândit îndelung, cu degetul pe buza de jos, cu umerii aduşi.

— Da, asta e, mi-am adus aminte, scrieți o carte.

— Nu, o teză de doctorat.

— Cu ce subiect?

— Încerc să demonstrez, cu ajutorul fotografiilor, că scriitorii au un chip asemănător cu ceea ce scriu. Un eseu de fizionomie literară, dacă vreți.

— Ce v-a incitat la o asemenea muncă?

— Nu am avut o idee clar conturată în acest sens, nici o documentație anume. E mai uşor să tratezi subiecte despre care nu ştii nimic, nu eşti depăşit de aspectul faptic.

— E interesant?

— Depinde de momente.

— Da, întotdeauna ceva depinde de momente… Şi, între noi fie spus, scriitorii chiar au chipul adecvat cu ceea ce scriu?

— Da, fără nici o excepție. Ba nu, poate, două…

— Ce spuneți?!

— Walser şi Hawthorne.

— Nu am auzit de ei.

— Nu sunt foarte cunoscuți.

— Puteți, de exemplu, aprecia dacă figura mea trădează funcția pe care o am? Întrebă el cu o uşoară undă de teamă.

— E o întrebare la care trebuie să mă gândesc, nu pot să vă dau, aşa, un răspuns.

— Vă cer doar o opinie personală.

— Când ai păreri personale nu ai decât neplăceri.

— Nu vreți să vă luați nici un risc!

Urmă o pauză lungă, timp în care m-am străduit să nu-i întâlnesc privirea. Era genul tipic de întrebre stânje-nitoare care mi se punea întotdeauna.

— Presimt la dumneavoastră o singurătate îngrozitoare.

— Nu asta e problema, spuse el jenat, ascunzându-şi fața pe jumătate în căuşul mâinii drepte.

— E singurul răspuns care-mi trece prin minte.

— Haideți să trecem la subiectul propriu-zis al discuției noastre… Ştiți… Apreciez în mod deosebit faptul că v-ați deplasat la spital ca să vedeți care este evoluția stării colegului nostru.

— De unde ştiți că am fost acolo?

— Am fost sunați pe la ora şase după-masa de o infirmieră care ne-a informat despre moartea bietului Capadis şi ne-a spus că sunteți acolo. Am aflat şi că intenționați să le faceți o vizită părinților lui. Ştiți poate că atunci când are loc o astfel de dramă într-o instituție de învățământ conducerea deleagă de obicei un funcționar care să exprime condoleanțe în numele întregului colectiv. Dacă doriți să acceptați această sarcină, nu văd nici un inconvenient în asta.

Scotoci prin birou şi scoase un plic din hârtie groasă pe care mi-l înmână cu un aer grav, de parcă ar fi fost un şambelan.

— E o scrisoare pe care am scris-o personal părinților lui Capadis. Aş vrea să le-o dați dumneavoastră.

Spusese mai apăsat personal ca şi cum aş fi putut sugera în clipa următoare că a angajat un scriitor care să-l ajute să se achite de această îndatorire. Am încercat să arăt un interes deosebit, chiar m-am străduit să-l fac să înțeleagă cât de fericit eram să întrezăresc la el motivații com-pasionale pe care o persoană cu rangul lui nu era obligată să le nutrească.

Apoi a căzut în reflecțiile lui. Faleza calcaroasă a frunții i se încreținse din cauza efortului cerebral. Îşi întinsese picioarele în față iar scaunul cu rotițe se depărtase la aproape un metru de birou. Mi-a explicat, cu capul tot înclinat, dificultatea pe care o încerca personal de a se detaşa de această sinucidere, încă nu îi venea să creadă că s-a întâmplat realmente. A întărit ideea traumatismului pe care trebuie să-l fi suferit elevii de a şaptea ca şi cum ar fi fost propria sa suferință.

În camera alăturată se auzeau vocile a două secretare care parcă se insultau una pe alta, dar nu făceau decât să râdă, se pare din cauza unei foi de fax înțepenite în aparat, începu să plouă cu găleata, lumina se împuțina. Poncin aprinse o lampă

imitație Tiffany iar formele geometrice multicolore dădură pentru o clipă situației noastre o aparență de frivolitate. Se uită undeva pe deasupra umărului meu cu o privire împietrită într-o tristețe geologică. Şi din-tr-o dată vocea îi ieşi din penumbră.

— Înainte de a pleca, vă mai solicit un serviciu.

— Da, vă ascult.

— Puteți să refuzați.

— E retoric. Dacă vă gândeați că o să refuz ați fi prezentat totul ca pe o obligație de serviciu.

— Nu-mi place tonul dumneavoastră.

— Vă rog să mă scuzați.

— Atunci acceptați?

— Nu prea am de ales.

— Perfect. Am discutat cu directoarea adjunctă despre eventuala înlocuire a lui Capadis cu un profesor suplinitor, dar dânsa preferă să rezolvăm cu forțe proprii problema acestui post rămas liber. Suntem în februarie, adică la jumătatea anului şcolar iar dna Spoerri consideră că nu ar fi bine să încurajăm un anume… Cum să spun?… O anume lipsă de continuitate din cauza unor elemente care nu le-ar fi familiare elevilor. Mai precis, sosirea unui membru care să nu aparțină „micii noastre comunități” (râde uşor) ar putea constitui pentru elevii noştri şi aşa tulburați psihologic, un factor destabilizator pe care ar fi de dorit să-l evităm. Vă dați seama, nu?

— Evident.

— De aceea m-am gândit la dumneavoastră pentru a-l înlocui pe Capadis având în vedere flexibilitatea orarului dumneavoastră şi calitățile unanim apreciate de care dați dovadă.

— Vă mulțumesc pentru încredere, dar sunt profesor de franceză, nu de istorie şi geografie.

— Nu e o problemă… Nu vi se cere să faceți mai mult decât puteți face. Istoria, literele, ştiți şi dumneavoastră, nu sunt discipline atât de diferite. Doamna Weber, şefa catedrei, vă va

pune la dispoziție niște planuri de lecție. Vă asigur că veți avea puține constrângeri în plus față de programul obişnuit.

— Dacă înțeleg eu bine, vreți să mai iau şase ore pe lân-gă cele nouă pe care le am deja.

— Nu, nu, nici chiar aşa, răspunse el arătându-şi căuşul palmelor, veți lua numai o jumătate din aceste şase ore, celelalte vor fi preluate de domnişoara Cazin, colega de istorie şi geografie, care a fost şi îndrumătorul lui Capadis în perioada stagiului.

— Atunci… de acord.

Am simțit o tristețe inexplicabilă auzindu-mă că accept cele trei ore suplimentare. M-am lăsat să alunec pe scaun, apoi mi-am împins pieptul înainte. Picăturile de ploaie loveau cu putere geamul, dând conversației noastre o densitate ecuatorială. Tot timpul discuției stătusem cu brațele încrucişate iar acum am sfârşit prin a-mi pune mâinile pe genunchi. Am simțit imediat cum mă învăluie o prospețime emolientă.

Poncin se uită la ceas.

— Vă duceți la părinții lui Capadis astăzi?

— Da, în seara asta. Mă aşteaptă pe la ora şapte. Le-am dat un telefon de dimineață, i-am răspuns şi mi-am adus aminte de vocea morocănoasă a tatălui lui Capadis la telefon.

— Da, e mai bine seara. Astăzi e marți, începeți joi orele la clasa a şaptea. E bine aşa?

— Da.'

— O ultimă recomandare în privința acestei clase: nu amintiți niciodată de predecesorul dumneavoastră. Cred că nu e nevoie să vă explic de ce.

— De ce vă e teamă? Am întrebat.

— Contrar a ceea ce cred majoritatea profesorilor din această şcoală, sunt o persoană foarte simplă iar frica este un sentiment prea sofisticat pentru mine. V-aş fi recunoscător dacă ați transmite acest mesaj.

Se întrerupse ca şi cum tocmai şi-ar fi dat seama, după o oră de monolog neîntrerupt cu un surdo-mut, că acesta

vorbeşte şi aude perfect.

— Pun pariu că sunteți Capricorn, zise când ne strân-geam mâinile. Conform statisticilor mele personale, majoritatea profesorilor sunt Leu sau Taur, zodii de care se leagă prețuirea de sine, adecvarea la realitate, alergia la suferință şi la doliu. Spuneți-mi, mă înşel?

— Sunt Scorpion cu ascendent în Rac. Viață interioară superficială, neparticipare la formele existente, fatalism şi milă de sine însuşi excesive, ipohondrie, ură de sine, cerebralitate negativă... E adevărat că mă înțeleg foarte bine cu Capricornii. Şi dumneavoastră?

— Încercați să ghiciți... Aşa, ca să vedem dacă am figura semnului meu zodiacal!

— Gemeni!

— Cum de v-ați dat seama?

— Azi-dimineață mi-am citit horoscopul în ziar. Spunea că o persoană din Gemeni îmi va impune o constrân-gere în programul zilnic.

Locuința părinților lui Capadis era o casă de cărămidă văruită, cu o glicină ce aluneca de-a lungul acoperişului verandei până deasupra intrării. Barele gardului de fier erau acoperite de caprifoi. După ce intrai, o luai pe o alee cu pietriş care urca între două şiruri de chiparoşi descriind o curbă. În interiorul acestei curbe se înălța un stejar noduros înconjurat de o bancă de lemn, hidos desfigurată de omizi xilofage, avide, desigur de senzații tari.

Se lăsase de mult noaptea, dar patru felinare luminau grădina. Intrarea în casă emana o lumină palidă, aproape fantomatică. Marchiza antediluviană care se ridica deasupra avea alura unei aripi de liliac ori de pagodă chinezească, depinde de poziția pe care o alegeai ca să te uiți la ea.

Înaintând spre intrare, mi s-a părut că aud susurul unei ape; m-am oprit şi am încercat să-mi dau seama de unde vine zgomotul, parcă din dreapta mea. Am luat-o pe o cărare pe care nu o văzusem până atunci pentru că nu era lumină în partea aceea. Am urcat câteva trepte din piatră şi am dat ocol

unui chiparos. În acel loc, banda îngustă de pământ nisipos intra sub o pergolă a cărei dezordine aparentă aducea cu un nod de cordaj. Am pătruns sub bolta de frunze, cu muşchii încordați din cauza frigului care devenea din ce în ce mai pătrunzător şi am rămas locului, aşteptând să mi se obişnuiască ochii cu întunericul.

Primul lucru pe care l-am văzut a fost o statuetă de ipsos răsturnată: reprezenta o zeitate mică, bucălată şi zâm-bitoare. Atenția îmi fu dintr-o dată atrasă de un zgomot venit din spatele meu. Un zgomot de frunze călcate sau date la o parte din cale de cineva. Am înlemnit, cu şira spinării supusă unor furnicături, ca atunci când începe să amorțească, cu ceafa plecată, cu stomacul tensionat la maximum de spaima pericolului. Un fir de sudoare începu să mi se prelingă pe obrazul drept, apoi îşi continuă drumul de-a lungul gâtului. Se topi în lâna gulerului întors al puloverului. M-am gândit, pe rând, că era o pasăre de noapte, o reptilă de grădină, o insectă bolnavă de elefantiazis, o veveriță pe moarte, apoi că situația în care mă aflam era ridicolă.

În fine, am întors capul încercând să văd ce se mişca în spatele meu. De-abia executasem această mişcare de rotație că se apropie de mine o masă întunecată, ceva care gâfâia şi se aşează lângă mine. Cum eu tot nu îndrăzneam să mă mişc, masa întunecată se postă lângă mine şi, nici mai mult nici mai puțin, îşi sprijini labele pe şoldurile mele îndesându-şi capul în zona inghinală.

Am sunat. Labradorul era tot lângă mine.

— Pepito v-a ajutat să găsiți drumul, îmi spuse, în timp ce deschidea uşa, o bătrânică încorsetată într-un taior de catifea bej.

Era uscată ca un pai. Fața îi era acoperită aproape în întregime de riduri. Cute săpate în piele, pliuri, linii paralele deasupra gurii. Mâinile-i erau bătrâne, lungi şi uzate, cu vene albăstrui translucide de jur-împrejurul încheieturilor obosite.

— M-am plimbat un pic, aveți o grădină drăguță, am spus înclinând capul. Am făcut cunoştință cu Pepito pe lângă

pergolă.

— Sper că nu v-a murdărit cu labele. E întotdeauna foarte prietenos cu musafirii. Dar poftiți, intrați. La telefon nu mi-ați spus cum vă cheamă, sunteți domnul?

— Hoffman, Pierre Hoffman.

— Hoffman, Hoffman, spuse ea ducându-şi un deget la colțul buzelor, sunteți evreu?

— Din câte ştiu eu, nu. Strămoşii mei erau alsacieni… O veche familie luterană. Poate din partea mamei…

— Intrați, domnule Hoffman, foarte drăguț din partea dumneavoastră că ați venit până aici. Bietul Eric…

Nu-şi încheie fraza, ci se retrase dincolo de uşă pentru a mă lăsa să intru. Lumina mai puternică mă ajută să-mi confirm, privindu-mi sacoul, că această doamnă îşi cunoştea bine dinele. În aer, între noi, plutea un zgomot vag de la un televizor precum şi un miros combinat de tutun de pipă, piele umedă şi dezinfectant. Aplicele de pe pereți răs-pândeau o lumină puternică şi, câteva secunde, a trebuit să închid ochii pe jumătate.

— O să-l rog pe soțul meu să pună becuri de 40W, spuse ea închizând uşa. Să nu credeți că avem intenția să ne uimim musafirii!

Era un gen de lampă de modă veche pe care o mai găseai încă în cataloagele de vânzare prin corespondență, cu brațele împodobite de picături de ceară falsă prelin-gându-se ca la luminări. Lumina mă obliga să mă uit în jos, aşa că am observat podeaua cu gresie spălată bine ceea ce era suficient pentru a indica o anumită calitate de aşteptare sau cel puțin un simț al protocolului care depăşea mult circumstanțele ce-l impuneau. Diferite imagini turistice în rame ieftine formau un fel de gard care ducea, uşor decalat spre dreapta, la o scăriță din lemn cu un odgon pe post de balustradă pe care se ajungea probabil în cele două sau trei încăperi cu ferestrele spre curte.

— Atenție la cele două trepte de la ieşirea din vestibul, spuse doamna Capadis închizând uşa.

Am lăsat-o s-o ia înainte. Mergea uşor cocoşată iar faptul că eram înalt o obliga să mă privească de jos în sus cu un zâmbet nesigur. Atmosfera de aici corespundea perfect cu ceea ce-mi imaginasem înainte de a veni: părinții lui Capadis erau pesemne pensionari, îşi erau suficienți unul altuia, erau neîndemânatici în conversațiile fără legătură cu viața lor de zi cu zi. Obiceiul unui program fix, absența unor relații, faptul că în mod constant erau unul în apropierea celuilalt îi făceau, cred, să nu aibă disponibilitatea răbdării față de exterior.

Am urmat-o trecând printr-o încăpere de primire care era probabil un birou dacă judecai după masa de scris acoperită cu un material verzui care trona lângă o fereastră cu cremonă. Dincolo de draperiile de catifea zăceau muşte moarte mari cât boabele de fasole, tapetul începuse să se dezlipească la colțuri. Decorațiunile erau sobre: şemineu în intrândul peretelui şi parchet cu model geometric; bâr-nele şi solivele aparente din tavan dădeau un aspect rustic, apăsător, făcând ca zgomotul asurzitor al televizorului să pară deplasat.

Doamna Capadis deschise o uşă grea de stejar care eliberă vocea tunătoare a unui prezentator de la o emisiune de jocuri. Am intrat după ea într-o imensă sufragerie în care nu am putut distinge la început locul unde se găsea aparatul. În fața uşii se afla un bufet din lemn de cireş. O oglindă pătată, aflată deasupra şemineului, trimitea imaginea unui dulap rustic cu o firidă centrală omată cu farfurii vechi şi ulcioare de lut. Mobila compactă împreună cu tapetul maron şocolatiu şi cu gresia ruginie de formă hexagonală făceau ca încăperea să fie deosebit de receptivă la lăsarea serii. Textura camerei părea să se închidă asupra ei.

Înaintând cu un pas am zărit lateral o vârtelniță, o presă de țară precum şi mai multe cufere şi două mese de joc. În centru privirea îți era reținută de aspectul masiv şi auster al unei mese mari din lemn alb cu patru picioare cu baluştri şi o traversă în formă de H alungit. Toate aceste piese de mobilier păreau scufundate într-o umbră groasă, asemănătoare catifelei negre. În această înghesuială heteroclită era ceva

tulburător legat de fixitatea vieții, o viață care şi-a acceptat, se pare, propria limitare. Am mai înaintat câțiva paşi. Un televizor mare şi negru întorcea spatele întregii încăperi ca şi cum, de la sosirea lui, ar fi trăit un dispreț tehnologic pentru tovarăşii săi mai vârst-nici. Reflexele ecranului, unica iluminare a camerei, tremurau în ochii de sticlă ai unor cerbi ale căror capete împodobeau pereții.

— Georges, zise blând doamna Capadis, punându-şi palmele ca un cornet în jurul gurii, a sosit domnul Hoffman… Poți să stingi televizorul ăsta, te rog?

Se uită la mine cu un aer de stânjeneală supusă, echivalentul tusei de dres vocea într-un mediu administrativ. Fața îi deveni mai ternă şi într-una din cutele de la gură i se insinua un fel de remuşcare. Se postă în fața soțului ei, un bărbat fără vârstă, ghemuit pe canapea, care părea hipnotizat de ecran. Timp de o clipă păru a fi înciudată pe el, într-un fel obscur personal, ca şi cum s-ar fi scuzat, cu o ironie bine marcată, de faptul că e o formă vagă ce venea să-i tulbure singurătatea.

— Nu prea mai aude, spuse ea, întorcându-se către mine.

Aşteptă câteva secunde pentru ca domnul Capadis să-şi întoarcă privirile către noi, apoi se duse să stingă televizorul cu o mişcare hotărâtă. Soțul ei o privi păstrând capul foarte drept, cu buzele țuguiate pentru a arăta că i se făcuse o mare nedreptate. Purta un pulover de şofer, nişte pantaloni verzi de casă, care aveau un buzunar din care ieşea un metru de tâmplărie şi ghete soldățeşti. Era un bărbat de vreo şaizeci de ani, viguros, cu părul alb destul de des. Fața lui ar fi părut mai degrabă agreabilă dacă nu ar fi fost expresia de răutate imprimată de fălcile mari precum şi de nişte sprâncene stufoase feroce. Prin felul cum se purta voia să pară tânăr, dar în ochii lui gri se putea citi expresia descurajării. Pungi scofâlcite atârnau inexorabil din pleoapele lui inferioare. Când îşi dădu seama că eram şi eu acolo, afectă o poză doctorală, făcându-şi palma căuş şi rididhd un pic cotul. Soția lui plecă

la bucătărie de unde se întoarse cu un scaun pe care-l puse în fața canapelei.

— Vă rog, luați loc, îmi spuse arătând scaunul. Scu-zați-ne pentru dezordine.

Se aşează şi ea alături de soț având grijă să lase între ei un spațiu care părea reglementat din timpuri imemoriale. Mă aşteptasem să am în fața ochilor replica la Părinții mei, tablou de David Hockney, genul acela de stereotip inactiv, de aplicat claselor de mijloc. Existența părinților lui Eric Capadis semăna destul de mult cu tabloul: duceau o viață calmă şi organizată, fără zbucium, dar era de ajuns să se apropie unul de celălalt pentru a avea aerul unor copii cuminți, un aer aproape indolent, ca nişte animale care se odihnesc.

— Doriți ceva de băut, o cafea? Mă întrebă bărba-tul-Georges cu o voce în care „r” se auzea mai accentuat decât mi-aş fi putut imagina.

— Mulțumesc, nu vreau să vă rețin mult timp.

Nu au mai insistat, măcar din politețe; au lăsat fraza să plutească deasupra măsuței joase. Rămăseseră unul lângă celălalt, cu mâinile adunate pe genunchi, cu spatele perfect perpendicular față de restul corpului şi nici nu clipeau atunci când îi priveam. Apatia lor avea ceva insultător. Aveam impresia că nu eram tolerat decât pentru că simțeau că nu voi sta acolo mai mult de ora opt şi jumătate, limită dincolo de care le puteam compromite perspectivele de a se uita la filmul de seară. Aşa, în cel mai rău caz, ar pierde reclamele.

— Îl cunoşteați bine? Întrebă doamna Capadis întâr-ziind asupra cuvintelor cu tonuri înalte, ca de oboseală, pe care le prelungea până la acutele maxime.

— Nu, nu foarte bine, dar îndeajuns.

— Îndeajuns? Întrebă bărbatul cu brutalitate. Ce vrea să însemne acest „îndeajuns”?

Am lăsat să treacă câteva secunde uitându-mă fix, pe deasupra capetelor lor, la o colecție de mici cuburi din porțelan pe care erau scrise nume de oraşe, aşezate pe o tăviță de sticlă. Această geografie intimă m-a făcut să-mi

închipui o existență îndepărtată pe care au dus-o împreună şi la care se gândeau uneori ca la nişte fragmente de realitate cu răspunderi de care fuseseră progresiv deposedați o dată cu înaintarea în vârstă.

— Îndeajuns pentru a veni aici.

— Atunci îl cunoşteați mai bine decât noi, zise doamna Capadis ca şi cum ar fi enunțat o fatalitate de genul unei inundații.

— Nu venea niciodată să vă viziteze?

— În cinci ani a venit aici de două ori, răspunse acru bărbatul şi de fiecare dată pentru că voia să-şi mai ia nişte lucruri… Machetele lui de vapoare sau posterele cu dini, niciodată pentru vreo aniversare. Nu telefona niciodată, nu ne scria. Nici nu ştiam dacă s-a căsătorit sau dacă trăia cu cineva. Dumneavoastră puteți înțelege aşa ceva?

— Nu ştiu ce să zic. Părinții mei au murit. Mințisem voit pentru că nu voiam să iau poziție împotriva unui mort pe care nu-l cunoşteam aproape deloc.

— Capadis, este un nume de origine greacă, nu? Am întrebat ca să schimb subiectul conversației.

— Da, aşa e. Am venit în Franța când s-a născut Eric, în 1965. Am locuit la Paris înainte de a ne instala aici. Eric a fost tot timpul supărat pe noi pentru că am plecat din Paris. Aici, la țară, s-a simțit foarte izolat. Pentru noi era altceva, noi eram obişnuiți… Amândoi provenim din familii de țărani.

Şi apoi fiul se realizase. Eterna neînțelegere, carnetele pline cu note foarte bune, aprecierile laudative care-l îndepărtau tot mai mult de istoria țării lui, de origini, de romanul familiei. Probabil că părinții se uitau la notele lui de 9 şi 10 tot pe canapeaua asta, înghesuiți unul în altul, cu acelaşi aer de disperare, aceleaşi cearcăne generate de spaima că progenitura îi trădează. Lumea întinsă care începea dincolo de pajiştea vecinului îl înghițise, îl făcuse să le pară străin şi dezinvolt, obligându-i să trăiască într-un ritm mai lent, ca la foc mic şi cu capac. Acest sentiment de pierdere se transformase în timp şi devenise un resentiment față de lume

în general. Privirea lor, melancolică şi distantă, era a acelora care, pas cu pas, s-au retras din lume, renun-țând la orice relație. Acumularea de obiecte jucase probabil rolul unei forme de compensație care-i consola pentru pierderea legăturii directe cu existența, prezența palpabilă şi liniştitoare a fiului care putea anihila acest cataclism desfăşurat cu încetinitorul – plictiseala. Cu cât priveam mai atent obiectele, cu atât mai mult simțeam ceva taciturn, ca un fel de viață care nu accepta nici o descriere pentru că-şi pierduse orice urmă de convingere, orice consistență semnificativă.

— Acum trebuie să plec.

— Să nu fiți supărat pe noi… Sunt multe lucruri despre care nu vorbim şi care nu interesează pe nimeni. E mai bine aşa (tăcere). Eric a murit, e foarte trist, dar ce putem noi face? Voia să ştie, să ştie, întotdeauna să ştie mai mult şi uite… Când era mic nu reuşea să stea singur în camera lui mai mult de o jumătate de oră, întotdeauna voia să iasă ca să vadă ce se petrece afară! Acolo se întâmplau mereu lucruri mai interesante decât la noi acasă. Soțul meu a suferit enorm din cauza asta, nu a spus niciodată nimic, dar în adâncul lui sunt sigură că ar fi vrut să-l învețe şi mai multe. Căci ştie o groază de lucruri care nu se transmit decât în familii, vă dați seama, secrete care nu apar niciodată în cărți, dar care există în viața reală. Eric nu a vrut niciodată să învețe ceva de la noi. Soțul meu era rănit (privire insistentă către bărbatul-Georges care înclină capul)… Uneori, îmi spun că tot păstrând lucrurile astea pentru el le-a şi uitat până la urmă.

— Nu am de ce să fiu supărat, am spus după ce trecuseră câteva secunde, de teamă să n-o întrerup.

Cum aş fi putut fi supărat pe ei? Venisem pentru a-i compătimi acum când le murise fiul, pentru a le vorbi limbajul tristeții, al compasiunii şi pentru a trăi acea plăcere sumbră, această falsă înțelegere pentru nişte necunoscuți. Sentimentul unei datorii imperative, a bea şi a mânca împreună cu ființe umane vorbind despre o dispariție reprezentase pentru mine un fel de neangajare valorizantă

care mă îndepărta de orice psihoterapie de grup împreună cu fete încălțate cu sandale de piele şi băieți cu mătreață pe gulerul hainei. În schimb, fusese vorba de o rezistență, de o eroare neprevăzută pe foaia mea de drum. Mi se vorbise limbajul părăsirii şi al ingratitudinii. Se făcuse timpul să plec.

— Vă conducem. Veniți la înmormântare vineri?

— Încă nu ştiu.

— Va avea loc la cimitirul din sat, la ora trei. Sicriul va fi luat de la biserică la ora două şi jumătate.

— Chiar nu ştiu dacă voi putea…

— Nu vreți să mai rămâneți puțin, să luați cina cu noi înainte de a pleca?

Bărbatul pusese întrebarea cu o intensitate tot mai slabă pe ultimele cuvinte. Amândoi se ridicaseră în acelaşi timp şi rămăseseră câteva secunde pe loc, ezitând în privința pasului următor, a cuvântului ce avea să fie rostit.

— Nu… Mulțumesc, sunt puțin obosit. Ştiu pe unde s-o iau, nu trebuie să mă conduceți; dacă ieşiți din casă, ați putea răci. Îmi veți permite să mai trec pe aici… Altădată… Aşa, pentru a vă da bună-ziua?

Obrajii lor se îmbujorară de surprindere; cu o înclinare a capului, îmi întinseră mâna aproape în acelaşi timp, ceea ce a atenuat impresia de jenă care a urmat.

— Drum bun, spuse bărbatul-Georges. Dacă mai treceți pe aici… Intrați şi pe la noi. Nu prea cred că s-ar mai putea să ne mutăm. Totuşi, n-ar fi bine să amânați prea mult.

Am promis că aşa voi face.

De la gardul grădinii am parcurs cu privirea un bulevard asfaltat, luminat de felinare, care ducea până în centrul satului, unde îmi lăsasem maşina. La vreo trei sute de metri puteai vedea, dacă îți concentrai privirea printre ultimii doi stejari din şirul geamăn care străjuia drumul de-o parte şi de alta, paralelipipedul indigo al primăriei având parcela de verdeață în față. Am mers încet pe bulevard. Luna avea o culoare portocalie; o adiere de aer înghețat a ridicat câteva fire

de lucerna făcute ghemotoc violaceu pentru a le depune mai apoi în şanțul acoperit pe jumătate de ciulini.

Mi-am adus aminte de părinții mei pe care nu-i văzusem de doi ani şi de telefonul pe care li-l tot promiteam de două luni încoace. Numai atunci când am trecut pe lân-gă zidul cimitirului perpendicular cu strada m-am gândit din nou la Capadis, la copilul şi adolescentul care fusese probabil şi la faptul că alesese să devină profesor. Trebuie să fi fost o legătură, dar nu m-am mai gândit la toate astea pe când părăseam satul pentru a mă concentra la viteza cu care mergeam.

Am descoperit, după ce am citit de cinci sau şase ori consecutiv caietul de texte al clasei a şaptea F, că Eric Capadis parcursese trei sferturi din materia pentru isto-rie-geografie până vineri, 16 februarie, data ultimei sale lecții. De două ore stăteam la birou încercând să construiesc o planificare coerentă pentru restul anului. Nu exista nici o urgență anume, căci se înțelegea de la sine că la prima lecție aveam doar să facem cunoştință (bine cunoscuta fişă de informații), iar a doua, de vineri dimineața, fusese anulată pentru ca elevii clasei să poată participa la înmor-mântare; în fine, vacanța din luna februarie, de două săp-tămâni, începea tot vineri.

Dar încă de la prima mea lecție, în ziua următoare, trebuia să prezint o progresie pe o jumătate de an cu scopul de a păstra o continuitate liniştitoare pentru elevi. Era miercuri după-amiaza, ora cinci şi jumătate, iar între momentul prezent şi ideea viitoarei mele prestații începea să se insinueze o zonă de totală neînțelegere. Îi telefonasem şi Christinei Cazin, fostul îndrumător al lui Capadis în perioada stagiului, pentru a obține nişte informații. Mi-a vorbit de fiul ei care are oreion şi a criticat caracterul egocentric şi superior al fostului stagiar vreme de o jumătate de oră, apoi, sub pretext că avea nişte cumpărături urgente de făcut, aproape că mi-a trântit telefonul în nas.

Eram impresionat de faptul că Eric Capadis reuşise să termine într-un trimestru şi jumătate prezentarea Europei moderne în secolele al XVH-lea şi al XVIII-lea, monarhia

— Absolută în Franța, problema absolutismului, etapele principale ale perioadei revoluționare în Franța, de la 1789 la 1815 şi, în fine, diversele transformări survenite în Europa după 1815. Acest maraton didactic mă tulbura. Nu mă mira nici regularitatea, nici ritmul care bătea o cadență invizibilă, ci cursa contra cronometru în care se desfăşurase programa lui, ca şi cum presentimentul deznodământului tragic al evenimentelor i s-ar fi impus încă de la începutul anului şcolar.

Capadis sosise, e adevărat, cu cincisprezece zile mai târziu, dar eram convins că acest decalaj nu era suficient pentru a explica performanța lui. Îşi realizase lecțiile cu o viteză infernală, cum se zice „care te bagă în groapă", şi, în ciuda rezervei pe care o avusesem întotdeauna față de metaforele lui, mai ales în ceea ce priveşte caracterul nelimitat al forței lor, găseam în această expresie un conținut atât de sugestiv încât mi-am pierdut şi bruma de concentrare de care mai eram în stare.

În timp ce după-amiaza se prelingea într-o inerție maximă iar eu frunzăream cu degete tot mai obosite diferitele subiecte studiate de la 25 septembrie încoace, frumusețea stilului lui Capadis exercita o putere de atracție tot mai mare asupra spiritului meu în pană de inspirație. Era un amestec deosebit de precizie şi emfază fatalistă, ca şi cum ar fi vrut să sfideze aspectul sistematic şi tern al limbii de lemn administrative.

La data 15/02 puteai citi:

După o lecție de două ore, elevii au trecut în revistă, în urma unei comparații între situația Europei la sfârşitul secolului al XVII-lea şi cea din 1815, realizată cu ajutorul unor documente aparținând unor genuri diferite (o pagină din Codul Civil, o hartă a regiunilor Franței, tabloul încoronarea lui Napoleon de David etc), toate tipurile de transformări aduse de perioada revoluționară şi de imperiul lui Napoleon în

structurile politice ale societății precum şi aspirațiile născute din ideile noi şi din utopiile care de atunci au fost întruna alimentate.

Am fost frapat de asemenea de o altă „însemnare” care folosea o retorică finală ce amintea de codurile bunelor maniere scrise în Secolul de Aur:

Pornind de la informațiile oferite de hărți am scos în evidență discrepanțele politice, economice, sociale, culturale şi religioase din Europa. În domeniul artei, prin studiul barocului şi al clasicismului pe baza câtorva exemple alese din pictură şi literatură am putut demonstra că această dihotomie exista şi în străfundurile sufletului uman: pe de-o parte, atracția deosebită exercitată de formele schimbătoare, de sentimentele pătimaşe precum şi de inconstanță; pe de alta, nevoia imperioasă a unei stabilități cucerite cu ajutorul unor reguli exigente, dorința de a ieşi de sub influența „forței înşelătoare” – imaginația.

Prin prisma acestei dări de seamă despre activitatea desfăşurată, deşi putea părea anonimă şi inutilă (Capadis nici măcar nu se sinchisea să semneze), eram tot mai convins că el presimțise pesemne că Opera lui, în opoziție față de viața lui, e lipsită de un limbaj propriu şi de semnificații. Părea să fi evoluat mereu în interiorul aceluiaşi spațiu ale cărui dimensiuni reduse le-a perceput foarte devreme, la fel cum şi-a dat seama şi de faptul că nu avea nici un fel de proiecte. Mă gândeam la încercările lui de a popula acest spațiu cu mulțimi imaginare, la invitații lui fantomă, mereu aceiaşi, care se învârteau la nesfârşit în aceeaşi sală.

Cerul era alb, culorile erau obosite în lumina puternică. Nişte nori răzleți prinseseră o culoare metalică la margini. Am simțit cum urcă în mine o speranță de zăpadă, o poftă climatică pentru alb şi despuiere. Când am ajuns la banda de ieşire pe autostradă pe care mergeam de obicei când veneam la şcoală, am văzut cinci maşini ale jandarmilor şi şi pompierilor oprite împrejurul unei maşini care trecuse prin parapet şi se oprise în şanțul adânc.

Am redus viteza. Lumea începea să se adune lângă parapetul metalic rupt care avea în mijloc un intrând cu vârfuri şi scobituri ascuțite. Cei care ajunseseră acolo mai repede priveau deja de sus Ia scenă şi discutau ca şi cum ar fi fost în balconul unui teatru. Am oprit, am scos din viteză; câțiva oameni îşi aduseseră binocluri pentru a vedea mai bine, dar uneori le lăsau să atârne pe piept pentru a da detalii vecinilor. Un bărbat ciocăni în fereastra maşinii mele. Zâmbetul îi descoperea câțiva dinți lipsă, aproape că m-a speriat; m-a întrebat cu o voce şuierătoare dacă am un foc. I-am răspuns că nu fumez şi m-a privit cu un aer surprins şi contrariat ca şi cum ar fi deplâns sincer faptul că am trăit jumătate din viață fără să-mi afum măcar o dată plămânii.

Un val de vânt a adus dintr-o dată înspre mine zgomotul neregulat al unui picamer. Am pornit maşina încercând să-mi croiesc drum înainte, spre autostradă. Partea din față a maşinii răsturnate era complet zdrobită şi se adunase ca o armonică peste parbriz. Înspre şofer acesta era căscat ca o gură ştirbă. Pompierii tocmai forțaseră portierele cu nişte cricuri hidraulice. Mulțimea de curioşi devenea, pe măsură ce treceau minutele, tot mai compactă şi era din ce în ce mai problematic ca şoferul să fie salvat căci fiarele încurcate semănau mai degrabă cu o statuie metalică de avangardă decât cu un autovehicul.

De pe autostradă, unde circulația se desfăşura în continuare normal, au apărut polițişti pe motociclete care au cerut mulțimii, nu cum ar fi fost normal, să se împrăştie, ci să elibereze drumul adunându-se lângă parapet pentru a-i lăsa pe cei care soseau să asiste la final.

Am ajuns la şcoală cu o înnrziere de zece minute. Intrarea în instituție îmi amintea de fiecare dată de un crematoriu. Dar, dincolo de zidurile joase de culoare crem şi de straturile cu muşcate bine îngrijite, peluzele întinse şi pilcurile de plopi te făceau să crezi că te afli în campusul unui institut pedagogic sau al unui colegiu iezuit. Singura violare a bunului-gust venea de la nişte bucăți de fier răsucite care se ridicau la vreo

doi-trei metri înălțime ca un fel de reprezentare a globului terestru concepută de un Giacometti puțin beat.

Elevii clasei a şaptea F erau grupați disciplinat, câte doi, în dreptul unui spațiu delimitat cu var alb care purta numărul 109. Pe când înaintam către ei prin curte, am simțit un fel de zgomot surd, un câmp de senzații de nedefinit care începea să freamăte deasupra micului grup de unde apărea un cap cu părul vopsit strident şi cu pistrui. Băiatul stătea în poziție de drepți iar ochii lui spălăciți priveau înainte cu o intensitate de soldat la cavalerie.

O elevă cu păr negru ca tuşul, cu fața osoasă şi rece, îmbrăcată cu un sacou din imitație de piele, cu pantaloni de călărie şi cu un tricou „Girl Power" stătea alături de el cu mâinile în şolduri şi lăsată puțin pe spate într-o poziție care sugera o provocare tăcută. Am bănuit că e şefa clasei căci atitudinea ei mă făcea să cred că ea conducea grupul şi că orice problemă trecea pe la ea.

— Bună ziua, clasa a şaptea F!

— Bună ziua, au răspuns ca un ecou, destul de încet. S-au mulțumit să mă măsoare, aşteptând un semnal din partea mea.

— Îmi pare rău că am întârziat, am spus pentru tot grupul fără însă să-mi iau privirile de la fata cu părul negru.

Aceasta nici măcar nu clipi.

Aveam un portchei care atârna la una din găicile blugilor, o chestie care-mi dădea un aer tânăr şi care avea vocația nemărturisită de a institui o complicitate între elevi şi profesorul de treizeci de ani. L-am desprins şi i-am întins cheile maşinii, cu tija zimțată îndreptată spre bărbie.

— Ai putea să-mi parchezi mai bine maşina?… E uşor de recunoscut, e o maşinuță fără număr, roşie cu puncte albe şi cu un cățeluş care dă din cap la lunetă.

S-au auzit râsete înăbuşite.

— Nu ştiu să conduc târâie-proşti din astea…

A urmat o tăcere de moarte punctată de voci monotone care răzbăteau prin ferestrele întredeschise ale şcolii.

— Da’ pot să încerc, mi-o trânti ea în timp ce degetele cu unghii ojate apucară cheia.

Zâmbetul ei forma la colțurile gurii un arc batjocoritor şi plin de dispreț. Ceilalți elevi erau tot nemişcați. Parcă aşteptau urmarea cu oarecare interes. Fata făcu un pas înainte, cu spatele la grup şi întinse palma dreaptă ca să-mi iau cheia înapoi.

— Îmi place gluma dumneavoastră, dar dacă-mi iau tălpăşița cu maşină cu tot… N-o să prea aveți cu ce deschide clasa. Oricum, aveți un umor super!

— Mulțumesc. Eşti domnişoara?

— Botella. Sandrine Botella.

— Eşti şefa clasei?

— Ei, nu… Şefa e tipa din spatele meu, zise ea fără să se întoarcă.

O fată cu aspect anemic, cu părul şaten închis tuns drept ridică uşor capul spre mine şi-mi aruncă pe sub breton o privire de om învins. Era îmbrăcată cu un sacou-redingotă gri spicat cu negru şi un pantalon asortat; pe dedesubt avea o cămaşă gri deschis cu un model în formă de V răsturnat care îi brăzda pieptul. Aparenta ei sofisticare, care tindea spre atemporalitate şi aluzie, era în contrast cu prezența masivă, realistă a colegei ei.

— Ai putea merge să aduci catalogul de la consiliera cu problemele de educație?

A încuviințat cu o mişcare ambiguă din cap. în momentul în care se pregătea să iasă din rând s-a auzit o voce de băiat din grup.

— E la mine, dom’le profesor!

Fata şefă de clasă rămase într-o poziție de echilibru cu sprijin pe ambele picioare şi răsuflă uşurată.

— Atunci, să mergem!

M-au urmat înaintând ordonat, strânşi unul lângă celălalt, ca o trupă disciplinată.

Simțeam că sunt ataşați aceloraşi obiceiuri în virtutea unei coabitări în care stabilirea unor limite voite fusese făcută în

afara codurilor şcolare sau a deciziilor persoanelor adulte. Prima mea impresie a fost că nu erau o clasă ori un grup, ci o bandă.

O dată ajunşi în fața clasei s-au înşirat de-a lungul peretelui aşteptând să le spun să intre. Am intrat primul, ui-tându-mă la stânga şi la dreapta, ca la pândă şi mi-am pus servieta pe prima masă de pe rândul central cu un gest care se voia amplu şi degajat în acelaşi timp.

Era vital, mă gândeam, să prind tonul grupului şi să nu dau nici un semn de nervozitate. Tehnica mea obişnuită de adaptare la un mediu nou consta în elaborarea de urgență a unui scenariu de comportament precis pentru a crea un spațiu de relații care să nu implice nici un pericol. Cel mai mare inconvenient al acestui mod de a mă purta era că arareori depăşeam ideea pe care mi-o făcusem despre oameni şi rămâneam agățat cu disperare de prima impresie. Am fost dintotdeauna convins că structura mea personală depinde de această atitudine (tare mi-e teamă că numai persoanele care nu au o încredere nelimitată în viață mă vor putea înțelege).

N-am putut să nu arunc o privire către fereastra de unde sărise în gol Capadis. Era o fereastră care se deschidea prin rotație față de un ax orizontal. Existau câte trei, asemănătoare, în fiecare clasă, toate cu un model alb standard care dădea oricărei clădiri administrative aspectul viguros şi uniform al unei clinici de refacere a sănătății. Nu erau hâr-tii pe jos iar scaunele erau înclinate, cu speteaza sprijinită de mese, într-o armonie perfectă. Coşul de gunoi de lângă catedră fusese golit, tabla ştearsă cu buretele şi nu cu o cârpă banală care ar fi putut lăsa urme de cretă. Mi-era greu să cred că petrecuseră toată dimineața în această sală.

Nu m-am grăbit şi m-am aşezat comod întinzând picioarele în aceeaşi direcție cu corpul pentru a facilita circulația sângelui. Pe colțul din dreapta al catedrei se afla un glob terestru luminat din interior. Pe catedră erau împrăştiate, S5 ca o gelatină translucidă, folii transparente pentru retro-proiectorul ce părea părăsit în colțul clasei unde se aflau

hărțile. În clasa asta era un miros greu de definit, un amestec de produse pentru curățirea podelei şi parfumuri ieftine pe bază de mosc. Mesele lor nu erau deloc însemnate cu compasul sau cutterul şi ofereau privirii aspectul neted şi lucios al mobilierului unei încăperi care ar fi putut servi ca spațiu temporar de desfăşurare a unui seminar de analişti în domeniul finanțelor.

Ai fi putut crede că e vorba de o revendicare a austerității, de o concepție minimalistă asupra activităților şcolare, înclinam însă mai degrabă spre ceva mai perturbant pentru vizitator, ceva care-mi spunea că atunci când aceşti elevi revin în clasă, clasa br, tot ceea ce aş fi putut prevedea sau imagina în ceea ce-i priveşte este anihilat împreună cu toate vagile semnificații pe care le derulează majoritatea oamenilor în legătură cu existența normală.

Mai întâi am simțit o viermuiala virilă atunci când au trecut pragul clasei, un fel de concentrat de energie masculină. Senzațiile de feminitate nu au venit decât după aceea, după ce s-au aşezat fiecare lângă scaunul lui fără să crâc-nească, privindu-mă cu nişte chipuri inexpresive. Ultima dată când văzusem elevi care aşteptau ca profesorul să le dea permisiunea să ia loc eram şi eu elev la colegiul reformat şi, vreme de o secundă, am revăzut portretul lui Lu-ther atârnat deasupra tablei. Uneori mă gândeam la acest moment ca la un obicei vechi, căzut în desuetudine, un fragment tangibil din trecut care nu aducea nici o consolare. Faptul că existau elevi care se mai supuneau încă acestei forme de respect mi se părea a fi afirmarea unei atitudini sofisticate legate de exercitarea unei forțe obscure.

— Stați jos!

De-abia dacă s-a auzit vreun zgomot de scaune trase pe podea. Spațiul s-a strâns în jurul meu cu o rapiditate brutală iar neoanele pe care le aprinseseră la intrare au distorsionat contextul de imobilitate hibernală în care trebuia să iau cuvântul. Am avut grijă să nu mă uit la vreun elev anume şi doar profitând de ritualul inițiatic al strigării catalogului am

putut să-i observ pe fiecare cu priviri neutre. Unsprezece fete, treisprezece băieți-aparențele unei respectări a convențiilor – la prima vedere de origini sociale diferite.

Mi-am scos din servietă fişele de informații şi i-am cerut Sandrinei Botella să le împartă elevilor. Spre surprinderea mea, ea a acceptat s-o facă, în linişte, înmuindu-şi degetele pentru a desprinde mai bine foile, fără nici cel mai mic indiciu că nu i-ar fi convenit ce-i cerusem. Mi-a dat înapoi fişele care au rămas cu un zâmbet care spunea „să punem lucrurile la punct", ceea ce mă avertiza clar că aveam de-a face cu două personalități diferite: cea din interiorul clădirii şi cea din afară. I-am mulțumit dând din cap în semn de „am receptat mesajul" şi am încercat să cobor tonul vocii cu o octavă pentru a avea aerul serios cerut de funcția şi de vârsta mea. Am hotărât chiar să schimb şi tempoul (andante moderato) pentru a mă prezenta şi a le explica rostul întrebărilor din fişe.

— Sunt domnul Hoffman. Prenumele meu este Pierre. Vin dintr-un oraş apropiat unde vă veți înscrie probabil la liceu. Locuiesc aici de doi ani.

— De unde sunteți de fapt la origini, domnule? Întrebă un băiat înalt, blond, cu părul tuns foarte scurt şi ochelari cu lentile groase, după ce ridicase mâna foarte sus.

— Din Strasbourg. Sunt alsacian.

Am auzit râsete înfundate. Un elev închipuia, cu degetul mare şi arătătorul, ca la jocul de umbre, o barză.

— Câți ani aveți? Întrebă o fată cu mâinile înfundate în buzunarele unei salopete de blugi, fără să fi ridicat mâna. Era o întrebare tipică pentru fete.

— Treizeci şi doi.

— Sunteți căsătorit? (Aceeaşi fată. Aceeaşi observație.)

— Nu.

— Aveți copii? (O alta.)

— Nu.

Am simțit un vânt de perplexitate trecând pe deasupra asistenței. În general, un răspuns pozitiv relativ la căsătorie

sau la paternitate închidea pentru tot anul plaja posibilităților de imaginat, în vreme ce un răspuns negativ încuraja o pendulare fantasmatică în ceea ce priveşte existența unei vieți secrete. În topul motivațiilor dorinței de a rămâne singur la o vârstă deja înaintată se afla pe primul loc libertinajul (soluție care le convenea băieților), apoi homosexualitatea (net privilegiată de fete) şi în fine imposibilitatea de a găsi sufletul pereche (soluție înduioşătoare şi „umană" care îi satisfăcea şi pe unii şi pe alții).

Am continuat.

— Veți găsi pe foile care v-au fost distribuite întrebări care privesc nu numai existența voastră de zi cu zi, ci şi, mai ales, practicile voastre culturale (pauză de observat reacțiile). Veți putea fi, pe bună dreptate, surprinşi de întrebările referitoare la gusturile voastre în materie de muzică, cinema şi lecturi. Nu sunteți obligați să răspundeți. Țin totuşi să dați un răspuns coerent şi argumentat la ultima întrebare: ce aşteptați de la orele de istorie-geografie?

— Putem trece sporturi?

— Programe de televiziune?

— Defecte? Calități?

— Optimist? Pesimist?

— Închis în sine? Deschis?

— Apropiat? Distant?

— Greu? Uşor?

— În picioare? Culcat?

Fiecare masă începea să spună mica ei dihotomie cu acea bucurie puțin obositoare pe care o aduce enumerarea. Am presimțit că, dacă nu intervin repede, voi avea de suportat gama completă a dialecticii contemporane.

— Limitați-vă la a da răspunsuri pentru întrebările din fişe.

Surprinşi de tonul vocii mele s-au uitat unii la alții în timp ce rupeau câte o pagină din caiete. Numai după ce am avut certitudinea că le aud stilourile scârțâind pe hârtie şi că gândurile le erau îndreptate doar către răspunsurile pe care trebuiau să le producă s-a estompat senzația că sunt stăpânit

de situație. Muşchii s-au relaxat, capul îmi era mai uşor iar creierul, ca într-o lene de după mesele copioase, s-a detaşat de energia confuză a grupului.

Mi-am adus dintr-o dată aminte că în 1976 aveam exact vârsta elevilor mei din clasa a şaptea. În acel an apăruse mişcarea „punk" care avea să-mi marcheze adevărata intrare în lume. Sora mea, care atunci era deja cu patru ani mai mare ca mine, citea ziarul Liberation exact ca persoanele adulte şi-mi aduc aminte că am citit în acest ziar o frază care m-a bântuit întruna în tot acel an: „1976 va fi un an măreț pentru rock'n'roll pentru că aceasta este singura muzică autentică, singurul mijloc de comunicare în masă care răspunde realmente aspirațiilor tinerilor, este singurul mod în care aceştia pot sigur ajunge la extaz."

Aveam şi eu aspirații? Nu cred. Simțisem, fie şi confuz, nevoia de „a ajunge la extaz"? Nu-mi aduc aminte. Mi se pare că, o dată cu trecerea timpului, adjectivul „autentic" aplicat substantivului muzică mă şocase; doream să cunosc „singura muzică autentică" şi să aflu când avea loc apariția sa anunțată. Copil fiind am fost mereu frustrat de faptul că lucrurile sosesc apoi dispar înainte de a se fi în-tâmplat deja. Mă întrebam chiar dacă toate acestea nu erau legate de faptul că mi se desfăşurase copilăria la răscrucea dintre finele anilor '60 şi începutul anilor '70. În toată această perioadă îmi dorisem cu ardoare să fiu în pas cu evenimentele, dar simțeam de fiecare dată că aveau un avans față de mine şi că eu nu le percepeam decât aparențele. Altfel spus, conținutul lor „autentic" se evapora în acelaşi timp cu apariția lor, ceea ce a conferit existenței mele în perioada copilăriei un caracter fantomatic care m-a obsedat mult timp.

Chitaristul formației Who, Pete Townshend, declara la un moment dat, ca pentru a-mi confirma impresiile: „Ceea ce te frapează de îndată ce asculți Sex Pistols, Anarchy in UK, Bodies sau alte titluri asemănătoare este că lucrurile se petrec de-adevăratelea. E acolo un tip, cu capul pe umeri şi chiar spune ceva despre care crede sincer că se va întâmpla

pe lume; o spune cu venin adevărat, cu un patos sincer. Este înfricoşător şi impresionant în acelaşi timp – te face să nu te simți în apele tale."

E adevărat că anul 1975 nu a fost unul excepțional pentru „aspirațiile tinerilor": Gerard Lenorman cânta La ballade des gens heureux, Michel Sardou, Le France iar Nestor (micul pinguin al ventriloculului B. Michel), La peche aux moules. Cât despre cinema, Claude Lelouch realizase Les Bons et Ies Mechants iar J. D. Simon nemuritorul II pleuț toujours ou c'est mouille. E de înțeles că, având în vedere urgența situației, aproape peste tot în Franța s-au format grupuri şi că, după trei zile de repetiții, fără să fi atins niciodată până atunci un instrument muzical, urcau deja pe scenă cu hainele lor zdrențuite pe care erau agățate elemente heteroclite de feronerie de la ace de siguranță, până la insigne agresive şi zvastici.

Nimeni nu-şi mai aduce acum aminte cât de urâți erau primii punk. Parcă sufereau de anorexie, aveau chipul ros de vărsat, plin de acnee, se bâlbâiau, erau bolnavi, acoperiți de cicatrice, erau decrepiți iar podoabele lor dezgustătoare subliniau doar eşecurile deja întipărite pe fețele lor. Chiar şi ceea ce făceau era unt. Anumiți fani, mai înflăcărați decât cei care se mulțumeau să scuipe, îşi băgau degetele pe gât ca să verse. Adunau apoi voma în mână şi suflau deasupra ei urlând pentru a o împrăştia peste cei de pe scenă ca pe o boală contagioasă.

Mi-am adus aminte şi de magazinul Harry Cover, aflat chiar în zona Halelor, unde puteai găsi tricouri cu efigiile noilor grupuri. Aici se vindea şi revista Rock News, concentrare dogmatică a acestui underground autoproclamat. Obiectele oferite spre vânzare erau scandalos de agresive şi dădeau o impresie ilară că războiul civil puideşte la porțile fiecărui oraş. De altfel, nu pot niciodată să-mi aduc aminte de această perioadă fără să mă gândesc la excitația pe care mi-o provocau anticipat execuțiile programate ale amatorilor de jazz şi de disco, ale pescarilor cu undița şi ale psiho-

sociologilor care urmau să aibă loc, conform organizatorilor, chiar a doua zi.

Din tot puhoiul de grupuri apărute în această perioadă, favoriții mei erau cei de la Ramones. Patru băieți în blugi şi bascheți, cu tunsori de necrezut, mândri că mai sunt colegi de şcoală la douăzeci şi doi de ani. Minimum de text, muzică de bază, două acorduri repetate un minut patruzeci şi cinci de secunde. Nu făceau altceva decât să-şi cânte cultura: sex, televiziune, violență şi probabil că nu trecuseră niciodată de primul capitol din vreo carte de Dickens. Erau doi frați, Joey şi Dee-Dee, total cretini, care nu erau în stare să lege două fraze la un interviu. Dar eu consideram că e deosebit de romantic că se agățau de o melodie tot atât de repetitivă ca şi citirea mersului tenurilor numai cu scopul de a nu ieşi niciodată din copilărie. Asta reprezenta, în ochii mei de copil timorat, una din ultimele forme de rezistență contemporană față de lumea adulților, cam ca Beach Boys, Carpenters sau Everly Brothers. Cei de la Ramones continuau gângureala copilărească strigată încă din vremea jocurilor la nisip şi refuzau sintaxa evoluată a oamenilor ajunşi cu acea candoare colosală care a reprezentat întotdeauna pentru mine esența însăşi a rockului.

Curentul punk distrusese, în mod ciudat fără nici un pic de metodă, în maniera situaționiştilor al căror moştenitor s-a crezut pe bună dreptate că este, toate valorile şi punctele de sprijin care ofereau posibilitatea unei povestiri. Anarhia pe care o revendica era o distrugere a originilor şi nu o întoarcere la..., contrar curentului hippy al cărui urmaş „şmecher" fusese într-un anume fel. Trebuie să recunoaştem că această politică a pământurilor arse avea să însemne începutul unei ere de cinism şi de porniri paranoice fără precedent în care fiecare a ajuns să fie convins că e singurul care are dreptate.

Perioada punk mi s-a părut a fi, o dată cu trecerea anilor, ultima tresărire înaintea plonjonului în sociabilitatea comunicațională. Mulți experți au pretins, după primele semne de imperfecțiune a sistemului, că asistăm la o realizare

nefericită a utopiei. Atunci nu ştiam că trăim, dimpotrivă, chiar realizarea utopiei pur şi simplu, acel moment savuros în care aceasta se sfărâmă ciocnindu-se de realitate.

Locuiam în 1976 împreună cu părinții şi cu sora mea la vreo patruzeci de kilometri de capitală. Părăsisem Sfcras-bourgul fără prea multe regrete căci tatăl meu tocmai fusese numit în Valois, care era o regiune ultracatolică după părerea mamei mele. În decembrie Mişcarea Tineretului Comunist (MIC) din regiune organizase un festival punk. Nu era primul. În iulie avuseseră loc festivalul de la Mont-de-Marsan şi cel de la La Borde în clinica psihiatrică a lui Felix Guattari. Parcă ideea fixă a organizatorilor era să creeze peste tot în Franța nişte Woodstock punk.

În program figurau Atomic Booze, Pain Face şi Angelic Disease, grupuri pe care nu le mai auzi deloc în zilele noastre şi care sunt aproape uitate. Sora mea, care tocmai îşi luase permisul de conducere, îmi propusese să mergem şi noi la festival împreună cu prietenul ei de atunci, Mathias, un băiat cu o față plină de sănătate, ochi mari, negri şi privirea rătăcită. Părul lui se ridica în sus într-un mod amenințător; mai târziu mi-a mărturisit că folosea clei pentru lemn ca să-l facă să stea aşa. Cred c-o fi chel acum.

Locul de desfăşurare a festivalului, deoarece aducea a sală de festivități într-o tabără şi părea vag comunitar, era destul de nepotrivit cu natura evenimentului. Erau şi afişe care te invitau la meşteşuguri, olărit, inițiere în arta ma-crameului, precum şi ateliere de expresie corporală. Pe lân-gă anunțurile pentru tabere de vară în Lozere şi invitații la solidaritate cu anumite țări din Lumea a Treia vedeai sloganuri cum ar fi „Tinerețea înseamnă cultură iar cultura înseamnă tinerețe”. Coridoarele care duceau spre sala de concert miroseau a aftershave şi a bune intenții. În sală publicul era clar divizat. Pe de o parte, fanii punk care veneau de la Paris, mândri de faptul că vestimentația îi scotea în evidență: purtau costumele taților lor găurite de câteva insigne, aveau noduri la cravată nu mai mari de-cât gămălia unui ac, pantofi cu vârf ascuțit şi

ochelari negri. Pe de alta, oamenii locului care păreau calmi, dar îngroziți.

Când primul grup şi-a început programul cu un adevărat blitzkrieg sonor, am observat în fundul sălii un cuplu de vreo cincizeci de ani care îşi afişa nedumerirea față de o astfel de muzică înfundându-şi urechile şi privind lateral cu acel aer de competență întristată care părea a spune: „E normal, ăştia vin de la Paris."

Grupul punk gesticula în fața scenei mimând o coree de moment. Îşi ridicau genunchii cadențat până la bărbie, îşi lansau picioarele în față fără să le fie deloc teamă că ar putea lovi pe cineva. Se aruncau unii peste alții cu un rictus care vibra de răutate şi ură. Acest dans avea să fie numit mai târziu slam dancing sau pil diving, un mod obişnuit de a lexicaliza brutalitatea. Fete cu părul vopsit multicolor, cu bluzoane de piele cu ținte metalice şi zgărzi de dini la gât veneau să-i provoace cu gesturi obscene şi invitații evident sexuale pe adolescenții cu părul lung care păreau consternați de tehnica muzicală a grupului de pe scenă.

Când au urcat pe scenă, cei de la Atomic Booze au fost primiți cu jerbe de scuipat, una din numeroasele dovezi de prietenie folosite în mod obişnuit de grupurile punk. Drept răspuns, ei au ridicat degetul mijlociu în direcția publicului lor, gest de mulțumire cvasipavlovian. Nici nu scoseseră vreun sunet şi chitara, basul erau parțial acoperite de dâfe de salivă mai puțin bateria care se afla la o distanță descurajatoare față de marginea scenei. Chitaristul, un băiat filiform părând bătrân, cu o meşă care îi ascundea jumătate din chip, afişa un zâmbet disprețuitor, asta atunci când nu era cu spatele întors la public pentru a regla butoanele de volum de la amplificator. Unicul ochi pe care îl lăsa să se vadă era de un albastru atât de spălăcit încât aveai impresia că s-a diluat misterios în albul ochiului. Cântăreața a început cu un „Salut, adunătură de onanişti!" ceea ce a dezlănțuit strigăte dionisiace. „Melodia se numeşte Dactylo chocv a urlat bateristul şi a început să bubuie asurzitor în toba mică

înainte ca fata cu microfonul să apuce să zică celebrul „un-doi-trei!”, terțet magic care în general deschide ostilitățile.

Stăteam, sora mea, Mathias şi cu mine lângă bar, împreună cu autohtonii. Fața lui Mathias era într-un continuu proces de descompunere pe măsură ce se desfăşura spectacolul. Părea să fi realizat în sfârşit că fluxul de energie negativă oscila primejdios în funcție de cantitatea de bere consumată şi de privirile schimbate între grupuri. Groaza lui ajunse la paroxism atunci când nişte punk, unii mai afumați decât alții, au pocnit cu dozele de bere pe podea şi au început să se rostogolească în luminile care sclipeau amenințător ca nişte grăunțe de cuarț.

Sora mea mi-a explicat mai târziu care erau relațiile prietenului ei de atunci cu mişcarea punk. După părerea ei, Mathias nu aflase de acest stil decât prin intermediul unor casete prost înregistrate şi al unor articole scrise în grabă într-un periodic de specialitate care nu voia să scape noul fenomen pe cale de a se naşte. Nu părea destul de hotărât în revolta lui intimă să suporte ceea ce a fost mai apoi nevoit să analizeze ca fiind o formă caracteristică de ură față de propria persoană.

La cea de-a treia bucată, care se numea poetic Să crapi, gunoiulel, sora mea l-a luat de mână şi s-au aruncat amândoi fri tumult cu abnegația şi curajul primilor creştini. Leonore (şi nu dau acest prenume decât ca o indicație, deoarece sora mea avea o mulțime de porecle care nu-i lăsau numelui ei adevărat decât rangul de facilitate administrativă) avusese întotdeauna darul, indiferent de situația în care se afla, de a practica un hedonism primejdios care o împingea uneori la fapte nesocotite, numai ca să nu „rateze petrecerea”.

Ținându-l pe Mathias de mână, s-a repezit în mijlocul înghesuielii de mâini şi picioare. Fanii punk au fost atât de surprinşi să vadă că li se alătură oameni din fundul sălii încât prima lor reacție a fost să-şi dea coate şi să formeze un fel de cerc. Încurajați de ceea ce ei considerau a fi un gest de prietenie, sora mea şi Mathias s-au crezut obligați de a se

arăta la înălțimea ceremonialului şi, după ce s-au agitat în mijlocul cercului cu o barbarie autentică, s-au înghesuit şi unul şi celălalt înspre punkişti.

Din locul unde mă aflam, mă întrebam îngrijorat în ce moment figura de cerc avea să se transforme în cleşte (a-veam deja o totală neîncredere față de tot ceea ce nu semăna nici cu un disc nici cu o carte). Manejul a durat un minut şi jumătate, o melodie. Când s-a oprit muzica, fanii punk au înțepenit pe loc aşteptând următoarea scânteie. Cântăreața a privit adunarea, cu mâinile în şolduri, cu un aer lasciv care a trezit mai întâi un murmur de neînțelegere. Cât s-au pregătit toți punkiştii pentru schimbarea de registru, instrumentiştii au început să scoată strigăte de şobolan care simulau zgomotele coitului în vreme ce cântăreața simula o felație cu minerul de plastic al microfonului.

Mathias şi sora mea se aflau tot în mijlocul cercului, cu brațele atârnându-le pe lângă corp, cu şuvițe de păr lipite de cap din cauza transpirației şi puteam citi în privirea lor o întrebare plină de spaimă. Un cuplet repetat a capella, amplificat de cutia de rezonanță, se auzea în toate colțurile sălii cu o amplitudine a vibrațiilor aproape dureroasă. Din cauza microfoniei se auzi un şuierat care despică brusc atmosfera deja apăsătoare de atâta aşteptare şi eliberă o undă de şoc asurzitoare. Instrumentiştii atacară un ritm lent, umed iar cântăreața căzu în genunchi, măturând scena cu părul oxigenat, cu o regularitate de metronom.

După cum era de aşteptat, cercul se închise peste Mathias şi sora mea, care aruncau priviri îngrozite în jur vă-zând figurile mute cum se apropiau de ei ca nişte zombi somnambulici. Era acolo un tip înalt care îşi încrucişa şi desfăcea brațele de jos în sus, cu degetele întinse, ca şi cum s-ar fi transformat instantaneu într-un secator uman. Ceilalți îl imitară imediat şi înaintară spre cuplul din centru îndoind genunchii în genul luptătorilor de sumo.

Profitând de o pauză în înaintarea barbarilor, Mathias îi spuse ceva la ureche surorii mele care îi răspunse cu un

semn afirmativ. Fanii punk înaintară în continuare spre centru. Cântăreața începu din nou să urle ca o posedată rosto-golindu-se pe scena stropită de bere şi pătată de chiştoace de țigări stinse. Şocat de această noapte a Sfântului Barto-lomeu muzicală nici nu mai respiram, sperând că nu va trebui să fac ceva şi să le vin în ajutor.

Spre uimirea tuturor, amândoi s-au aplecat în acelaşi timp, au trecut ca nişte mici spirite ale pădurii printre picioarele răilor punkişti şi au fugit râzând, mână-n mână, spre ieşire. Suplețea lor, grația care i-a animat dintr-o dată, pe scurt acea aură pe care ți-o dă numai o acțiune văzută bine de iubitul tău m-au făcut să simt o ruşine dureroasă care avea să mă urmărească pe tot parcursul adolescenței mele. Din ziua aceea mi-am jurat că voi interveni în situațiile conflictuale în care sunt implicate persoane apropiate mie. Am stat vreo cincisprezece minute cu coatele pe tejghea, cu privirea spre diferitele sticle de lichior care colorau barul, aşteptându-i să se întoarcă. Nu îndrăzneam să privesc spre scena care redevenise calmă. Barmanul, un tip între două vârste, cu sprâncene arcuite şi o barbă stufoasă care îi devora toată fața, ronțăia dintr-un creion cău-tând o definiție într-o integramă pătată de grăsime.

— Scurgere de gaz, patru litere, murmură el fără să ridice privirea.

— Pârț.

— Mulțumesc.

Când fanii punk au început să vină însetați către bar m-am eschivat spre ieşire. O lună rotunjită ca un cucui lumina parcul cu arbori şi bucăți mici de gazon pe ici pe colo. În depărtare, în întuneric, stejarii se încălecau parcă într-o încrengătură de ramuri fără sfârşit. Pe jos erau aruncate sticle de Guiness, pachete de țigări, o jucărie galbenă de plastic, fâşii dintr-un ziar local, o pereche de ochelari de soare sparți. Un nor, apoi mai mulți nori de fum se ridicară ca nişte panglici de borangic alburiu deasupra unui tufiş şi m-am

îndreptat într-acolo. Se auzeau, la intervale regulate, râsete înfundate.

Când am ajuns mai aproape am văzut nişte hippy aşezaţi în cerc care confecţionau sau fumau ţigări cu droguri, groase ca nişte megafoane. După ce mă obişnuisem cu întunericul am putut distinge chipurile surorii mele şi al lui Mathias luminate brusc de scânteierea unei ţigări de la un vecin. Priveau, plini de beatitudine, bucăţile de lună care semănau cu pete mici de ceară şi stăteau strânşi unul în altul, Mathias cu părul turtit pe frunte iar sora mea fidelă ei înseşi.

Zgomotul strident al soneriei m-a scos din reverie. Elevii îşi strângeau deja lucrurile pentru a se duce la ora următoare. Puseseră toţi fişa de informaţii pe masa lor în colţul din dreapta exact în locul unde se afla scobitura pentru călimară până prin anii ‘70. Le-am trecut chipurile în revistă pentru ultima dată înainte să iasă. Nu puteai întrezări nici o urmă de ură faţă de propria lor persoană, nici un conflict interior, nici o încălcare a legilor gravitaţiei sociale. Dimpotrivă, aveam în faţa mea ceea ce era prin convenţie numit „cetăţeni”, nişte copii conştienţi de locul lor în lume, la nevoie tipicari şi manipulatori dacă le erau ameninţate interesele. Ii invidiam pentru împăcarea lor cu lumea aceasta împotriva căreia generaţii anterioare consideraseră uneori util să lupte. Îi deplângeam pe psihanalişti şi pe ceilalţi profesionişti întru vindecarea bolilor sufletului: urma pentru ei o perioadă de şomaj fără precedent.

— Domnule, putem pleca?

— Vă rog.

La urma urmelor, erau la ei acasă.

Pe ecran o femeie tânără o îmbrăţişa pe alta mult mai în vârstă. Dacă erai puţin mai atent puteai citi pe feţele lor o fericire aproape neîncrezătoare. Cea mai tânără se dezlipea din când în când şi o scutura pe cea mai în vârstă ţi-nând-o de umeri. Poate că aceasta era o apariţie pe care trebuia s-o ţină să nu zboare? Cu greu auzeai ce vorbeau. O muzică omniprezentă păstra cuvintele lor în depărtare. Amândouă

mergeau apoi alături gesticulând cu mâinile şi degetele. Muzica se estompa, o voce comenta din qff: ‘

Catherine şi fiica ei Eva se regăsesc după mulți ani în care au fost departe una de cealaltă. Amândouă sunt surdo-mute. În urma unui accident cu deltaplanul, Eva a suferit de amnezie iar mama ei, în ciuda a numeroase anunțuri, i-a pierdut urma. Mulțumită acestei emisiuni şi imensului lanț de solidaritate umană la crearea căruia ați contribuit dumneavoastră, telespectatorii, Catherine şi Eva sunt din nou împreună. Dar haideți mai bine să ascultăm ce au să ne spună…

Pe ecran a apărut subtitlul şi a defilat cu viteza unui prompter. Muzica s-a auzit un pic mai tare. Mama şi fiica mergeau în continuare alături. Camera de filmat se apropia tot mai mult de ele. Le vedeam acum în semiprofil de jos. Vorbeau mai departe din mâinile lor dansatoare. Apoi s-au oprit iar, s-au aşezat față în față. Camera a urcat pe chipurile lor din profil. Gurile parcă emiteau sunete. Ai fi spus că fiecare citea pe buzele celeilalte, dar, dacă le observa mai atent, telespectatorul îşi dădea seama că ele se priveau în ochi cu o ciudată intensitate. Nu se ştie ce puteau citi acolo.

În final a urmat un fel de dezbatere-comentariu cu un prezentator îmbrăcat într-un costum de culoare închisă împodobit cu o panglică roşie. Un bărbat foarte curtenitor şi zâmbitor despre care îți dădeai seama că e apropiat oamenilor. Mama şi fiica erau acum aşezate una lângă aita şi făceau semne unei interprete care traducea publicului răspunsurile celor două femei.

În acel moment am luat telecomanda şi am schimbat la Venus cea blondă, un film de Stemberg pe care-l ştiam pe de rost, ca de altfel toate filmele de Stemberg cu Mar-lene Dietrich. Juca aici rolul unei soliste de revistă care cânta Hot Voodoo în costum de maimuță; modesta şi terna locuință în care eram convins că trăiesc de trei ani a devenit dintr-o dată un ambient plăcut.

Venea întotdeauna un moment când emisiunile cu oameni adevărați mă deprimau. Poate că nu mă simțeam destul de sigur pe mine pentru a mă interesa, vreme mai îndelungată, de povestea altcuiva? Mi se părea demn de laudă faptul că nişte persoane se duceau în studiourile de televiziune pentru a-şi spune povestea vieții sau pentru a relata un moment deosebit al existenței lor. Această dimensiune romanescă a vieții reale reuşea întotdeauna să mă înduioşeze şi-mi lăsa impresia unei conexiuni cu ceilalți, o iluzie importantă pentru cei care trăiesc de multă vreme singuri şi pentru care chiar şi ideea unei întâlniri devine o virtualitate din ce în ce mai nesigură. Încă de la generic eram animat de un adevărat impuls „scopic", aveam senzația că voi putea în sfârşit avea un contact direct cu o felie de viață. De aceea cred că nu ratam niciodată aceste emisiuni pe care solida pertinență a limbii noastre le traducea eficace prin „spectacolele realității".

Această tentativă de racordare la ceilalți, la vecini, la părinți pentru a reconstrui o viață, această exteriorizare dintr-un studio TV pentru a se elibera de sine într-un soi de prezență pură, neafectată de nici o ruşine, toate acestea exercitau asupra mea o mare fascinație. Adesea mi se în-tâmpla să mă întreb de ce petreceam mai mult timp cu justificarea existenței acestor emisiuni decât urmărindu-le. Era aici o contradicție, un fel de absurditate pe care încercam s-o înțeleg în cuvinte dezolant de nepotrivite.

Pe ecran apăru genericul de la sfârşitul filmului. De frică să nu mă las sedus de programul următor – o emisiune despre grefele de organe de animale la om – am apăsat pe butonul de oprire al telecomenzii cu mâna umedă de la condensul unei sticle cu apă tonică.

Vreme de vreo zece minute am rămas în întuneric ascultând zgomotele de pe stradă, apa bolborosind în canalizare. Era o pauză pe care mi-o ofeream în fiecare seară înainte de a merge la culcare, un mod de a săpa tranşee prin spațiile blocului al cărui discret locatar eram. Fiecare clădire are sonoteca ei de pârâituri şi clinchete, determinate cel mai

adesea de variațiile de temperatură. Eram ca un cercetător aşezat în minusculul lui cub din inima unei imense biblioteci Gopher, care făcea câte un dic pe diferite câmpuri de senzații separându-le mental printr-o simulare premeditată. De pildă, intensitățile conjugale se dezvoltau în general către ora 10 şi jumătate seara pentru ca după o jumătate de oră să se degradeze şi să devină o convivialitate nazală pe care panourile de prefabricate încercau de bine de rău s-o absoarbă. La ora 11 nu se mai auzea nici un zgomot. Televizoarele, radiourile, apoi oamenii se estompau încet-încet în liniştea nopții.

Imobilul meu era locuit în majoritate de o populație fantomatică de salariați, un ansamblu vag de persoane a căror solidaritate cu sistemul dominant de valori le cerea să se scoale devreme dimineața. În perioadele de timp călduros, favorabile ferestrelor deschise, zgomotul ca un tors de pisică înfundat al videocasetofoanelor era totuşi dovada unui interes accentuat față de programele târzii „în timpul săptămânii".

Rar aveau loc scene de violență. În doi ani, cu excepția unor acte de vandalism comise în pivniță şi nişte furturi din maşinile staționate în fața clădirii, blocul fusese mereu un refugiu al păcii comunitare. Numai cazul unui şomer de patruzeci şi cinci de ani care s-a spânzurat în sufragerie de un cârlig montat chiar de el în ciuda interdicției administratorului de a se da găuri în pereți ne şocase pe toți.

Era divorțat de vreo zece ani şi nu avea copii. Era un locatar liniştit, nu crea probleme; nimeni nu venea în vi' zită la el şi nici el nu prea ieşea din casă. Murise de aproape o lună când administratorul, alarmat de un miros de animal mort, a chemat pompierii. Scrisese în grabă un bilet, lăsat la vedere pe masa din sufragerie lângă o revistă cu poveşti despre VIP-uri: „Dau tot ce-mi rămâne fostei mele soții." Această poveste mi-a dat de gândit asupra propriei mele singurătăți (orice pretext e bun, nu-i aşa?): dacă aş muri acum, cine ar observa? Cine mi-ar găsi cadavrul?

Bietul om nu avea mai nimic, doar un televizor cu video, o canapea din anii ‘70 cu motive portocalii, o măsuță joasă decorată cu lipituri de ambalaje din carton pentru sticlele de bere şi un perete de casete video cu filme porno, muzeul lui imaginar. Mi-am închipuit atunci ce mutră a putut face nevastă-sa, convocată de un notar pentru a primi moştenirea de la fostul soț.

Formam, împreună cu vecinii mei de la etajul 5, un fel de clan respectat de ceilalți locatari din bloc. Nu numai că reprezentam mijlocul edificiului de nouă etaje (ideea că trupul meu era punctul unde se întâlneau liniile de forță ale clădirii nu rezolva angoasele mele rezidențiale), dar eram şi singurii care întrețineam relații minime de proximitate.

Vecinul din stingă era un pensionar liniştit de optzeci şi cinci de ani care avea o ambiție: să trăiască mult, cât mai mult, ca să-şi „înfurie urmaşii”, astea erau cuvintele lui. Vecina mea din dreapta, coafeză, patruzeci şi cinci de ani, cu puternic accent meridional, era de părere că are „o groază de parai”. Majoritatea nepoților lui se bizuiau pe moştenirea de la el pentru a-şi termina plățile la reşedințele de vacanță. Cu vârsta, el devenise fanatic de negativ. Nu mai cunoscusem pe nimeni care să fie atât de înverşunat „împotriva vieții”. Eram convins că singurul lucru care-l ținea în viață era plăcerea pe care i-o procurau vizitele urmaşilor, veniți să estimeze cum lucra timpul asupra lui. Îmi închipuiam cum i se aşază privirea poligonală asupra acestora, cu un ochi care vedea într-o secundă miile de fațete ale unei probleme sau ale unui obiect.

Într-o zi îmi povestise cu obişnuitul lui umor rece că la şaptezeci de ani se hotărâse să păstreze în bucătărie doar un scaun ca să fie sigur că nimeni nu va mai îndrăzni să se invite la el. Apoi se uitase la mine puțin pieziş cu aerul că se făcuse înțeles, acel understanding elegant care la el era ca o marcă de fabrică, semnul lui personal. Nu ştiu de ce, dar când îl observam fără să-şi dea seama, mă făcea întotdeauna să mă gândesc la o maimuță mare din pluş.

Ca mulți bătrâni era obositor uneori, dar exista o culpabilitate inexplicabilă față de vârsta a treia care mă făcea capabil să-i fiu seri întregi bun confident. La plecare insista de fiecare dată să accept câteva bancnote ca şi cum ar fi trebuit să mă despăgubească pentru timpul pierdut în compania lui. Cred că-şi dădea seama că sunt tot atât de singur ca şi el, dar că la vârsta mea acest lucru nu avea importanță. Din când în când îmi reamintea cu o insistență politicoasă că la treizeci şi cinci de ani el era însurat, avea deja trei copii, dar că asta nu schimbă cu nimic datele problemei pentru că tot ajungi să fii singur la un moment dat.

Un cer fără nori, înțepenit ca aerul dintr-o cameră frigorifică, domina blocurile de beton din fața mea. Era ora şapte şi jumătate, cerul alb părea că pierde din realitate pe măsură ce îl priveam. Semăna cu tavanul artificial al unui decor de cinema. În zori, după o noapte în care am dormit pe jumătate, ieşisem pe balcon pentru a admira întinderea liniştită a cartierului de blocuri. Înfăşurat într-un halat vişiniu peste o pijama cu urşi mici brodați, mă gândeam la fişele de informații pe care le parcursesem înainte de culcare.

La rubrica practici culturale elevii citiseră aceleaşi cărți (adesea cele din bibliografia şcolară), văzuseră aceleaşi filme şi ascultau acelaşi gen de muzică. Mă gândisem la Adomo, amuzantul moralist german care prevăzuse, pe termen scurt, standardizarea masivă a produselor industriei culturale. Fişele mele l-ar fi interesat, probabil. De obicei ne batem joc de oamenii care vorbesc despre declinul culturii cu eterna lor încruntare dureroasă, cu rictusul amar şi cu mâinile adunate la spate. Îi ascultăm, un pic plictisiți de întrebări şi provocări, dând din cap lângă distribuitoarele automate de cafea până când paharul de plastic binevoieşte să cadă în spațiul unde va fi umplut.

De asta îmi plac fişele. Principala lor misiune nu este de a da informații despre detalii dinainte cunoscute, ci de a-mi aduce aminte că universul opulent din punct de vedere intelectual în care am fost dintotdeauna obişnuit să evoluez

îmi ascunde de fapt esențialul. Pentru multe ființe umane, Celine este şi va rămâne mereu fiica mecanicului care locuieşte în curtea de alături, Mahler este numele tipului care a scris muzica pentru pastele făinoase cu brânză iar John Ford trebuie să fie mai mult ca sigur o marcă de maşini.

În pragul vârstei adulte eram uneori îngrijorat de faptul că această stare de lucruri nu mai reuşea să mă scandalizeze. Mi se întâmpla atunci să cred că relaxarea însemna o mărturisire implicită a lipsei de fermitate, ca la acei foşti militanți de extremă stânga care se întâlnesc după douăzeci de ani şi recunosc privind în podea că poate au exagerat puțin.

În ceea ce priveşte timpul liber, practicau unul sau mai multe sporturi. De cele mai multe ori sporturi violente, cu virtuți dezinhibitoare, propedeutică necesară pentru a păşi bine în viață (desigur, aceasta e opinia părinților lor). Câtorva, originalii, le plăceau şahul sau jocurile de societate. Fetele făceau cursuri de dans, ciclism, jucau Nintendo şi obişnuiau să meargă pe la prietene ca să stea de vorbă. Băieților le plăcea pescuitul şi vânătoarea, animalele, să se uite la televizor, să joace tenis cu piciorul şi să iasă la plimbare după ce-şi fac lecțiile.

Complicasem chestionarul cerându-le să aleagă, după o sondare rapidă a eului lor interior, trei adjective care îi caracterizau cel mai bine. Fără să vreau să fac pe iezuitul care cultivă un interes maniac pentru supravegherea conştiințelor, eram curios să aflu până unde ajungeau cu introspecția.

Recunoşteau că sunt guralivi, distrați, leneşi, încăpățânați, ranchiunoşi, că au întotdeauna „de comentat", că uneori sunt nedrepți cu colegii lor. Toate aceste mici defecte erau enunțate cu o asemenea lipsă de grijă pentru formulare încât am bănuit că întrebarea nu le stârnise interesul. Lucru confirmat de enunțarea calităților. Se considerau atenți, concentrați, muncitori, „cool", cu simțul umorului şi foarte deschişi cu ceilalți. Eram cel puțin liniştit în ceea ce priveşte un aspect: ştiau să folosească bine antonimele. La final îi

întrebasem către ce formație ulterioară voiau să se îndrepte, întrebarea privind motivația fiind subîn-țeleasă. Majoritatea, atât fete cât şi băieți, voiau să se orienteze spre o carieră în comerț, lucru exprimat prin formule misterioase cum ar fi „reprezentant de marketing” sau „director de societate”. Un anume Maxime Horvenneau vorbea chiar de „şef al altora”.

M-am gândit la cele două clase de a cincea de care răspundeam de la începutul anului. Era evident că, dacă mi-a-minteam bine răspunsurile la un chestionar similar, trebuia să recunosc că între vârsta de unsprezece şi paisprezece ani se petrecea o răsturnare pentru circumscrierea căreia simpla denumire de pubertate nu era suficientă.

Îmi veneau în minte mii de explicații. Dar niciuna nu mă mulțumea pe deplin. Căci cum se poate explica faptul că într-un interval atât de scurt aspirațiile unei părți aşa de importante din populație se metamorfozau în mod atât de radical? Cum să înțelegi, ca persoană care lucrează în domeniul educației, că un eşantion reprezentativ pentru elevii din această țară trecuse de la vocația de crescător de delfini sau „explorator al unor peşteri ascunse” la aceea, mult mai agresivă, de „director de societate”? Ceva mă depăşea sau îmi scăpa.

Înmormântarea începea la ora două la biserica din oraşul apropiat locuinței părinților lui Capadis. Mai aveam patru ore pentru a mă pregăti. Am făcut un duş, m-am îmbrăcat şi apoi mi-am mai făcut o cafea gândindu-mă la ceea ce credeam eu că e viziunea dominantă a lumii. Dimineața era mai potrivită decât alte momente ale zilei pentru acest gen de reflecție stilizată, dar nu reuşeam să-mi desprind gândul de la Capadis, imaginându-mi cu scepticism silueta înaltă, deşirată în fața elevilor, precar susținută de vocea lui slabă. Ceea ce făceam semăna cu jocul de adolescenți care consta în încercarea de a-ți reprezenta, sâmbăta seara când nu aveai cu cine să ieşi la plimbare, cuplurile cele mai improbabile făcând dragoste. Aveam perechile mele favorite care, dacă mă gândesc mai bine acum, erau o ilustrare destul de justificată

a adolescenței trăite ca un naufragiu mental. În aceeaşi ordine de idei, nu reuşeam să concep clar relația pedagogică dintre Capadis şi elevii clasei a şaptea F.

Gândurile mi-au fost întrerupte de un arpegiu west-coast. La radio se difuza melodia California Dreamin' a formației Mamas and Papas, o bucată care, inexplicabil după atâția ani, mă făcea încă să simt un fel de împunsătură de spaimă melancolică de fiecare dată când îi auzeam primele măsuri. M-am ridicat să sting radioul înainte de so-loul la fluier, care avusese întotdeauna acelaşi efect asupra mea: izbucneam în plâns şi voiam să mor.

Această melodie îmi aducea aminte de flautul din emisiunea „Noapte bună, copii" care, pe la ora opt, încheia cu tristețea lui răscolitoare fiecare seară din copilăria mea. Mergeam la culcare – însoțit de mii de copii din generația mea, asta am aflat-o mult mai târziu – numai după iffiip ce blândul ursuleț de pluş îl chemase pe Moş Ene să-mi îngreuneze pleoapele ca să adorm. Multă vreme după ce trecusem de dulcea perioadă pre-verbală nu acceptam să mă duc la culcare dacă nu auzeam fluieraşul ursulețului. Părinții mi-au cumpărat atunci discul cu „Noapte bună, copii" şi, la ora opt fix, celesta muzică a ursulețului îmi îngreuna pleoapele şi mă cufundam într-o beatitudine narcotică. Spre marele regret al tatălui meu, acest obicei a ținut mult mai mult decât era prevăzut. A luat sfârşit în mod ciudat din perspectiva anturajului meu, dar foarte elocvent din punct de vedere psihanalitic.

Într-o seară, când aveam deja treisprezece ani, m-am ridicat brusc din pat în timp ce discul se învârtea. Am luat capacul (în care era şi difuzorul) de pick-up şi am început să lovesc instrumentul din ce în ce mai violent de parcă medicii tocmai mă supuseseră tratamentului Ludovico şi ar fi trebuit să pulverizez rondeaua de plastic negru pentru a reduce la tăcere vocile primejdioase ale copilăriei. După aceea, de fiecare dată când mă uitam la ştirile televizate de la ora opt nu puteam să nu mă gândesc la paietele de nisip care brăzdau ecranul pe vremuri, însoțite de un cântec care

murmura: „De ce n-a fost să fiu ferigă?” cu melancolia unui peisaj oceanic după trecerea ciclonului. Se spune adesea că încă din copilărie avem cultul obiectelor şi că acestea articulează perioadele importante ale existenței, ca un fel de metaforă personală. Ar trebui ca cineva să prezinte importanța antropologică a temelor muzicale şi locul pe care-l ocupă în biografiile familiale. Recent am auzit ceva despre interpretul la fluier de la „Noapte bună, copii”. Se numeşte Antoine Berge şi are şaptezeci şi unu de ani. A cerut, la bătrânețe, pe lângă tribunalul din Paris, suma de 150 000 de franci, drepturi de autor. Nu i s-au acordat în final decât 632,50 franci.

Toate maşinile, mai puțin a mea, aveau o banderolă de tul negru prinsă de antenă. Pe cer se prelingeau şiruri lungi şi oblice de nori care lăsau să atârne deasupra bisericii franjuri gri. Cădea cu intermitențe o ploaie deasă ca şi cum cineva ar fi deschis şi închis robinete. Picăturile translucide pudrau copacii negri care mărgineau bulevardul; un val timid de lumină străpungea aerul saturat de umezeală, încă o dată natura proclama că nu va exista nici o ceremonie funebră fără ploaie.

Sosisem puțin înainte de trei fără un sfert. Perspectiva de a asista la slujba de înmormântare mi se păruse din ce în ce mai nesigură pe parcursul dimineții. Nu numai că edificiile catolice îmi procurau întotdeauna un sentiment de colaborare cu forțele Răului, ci era vorba şi de umiditatea din locurile sfinte care îmi afecta temeinic zona cer-vico-dorsală.

Satul era un miracol baroc cu bulevardele lui dispuse în formă de raze şi piețele centrifuge. O artă dozată a promisiunii şi iminenței, o utilizare sistematică a unor virtualități care păreau regulat recuperate de decență. Se poate ca unui american sau unui eschimos să-i fie suficientă o şedere aici pentru a cunoaşte Franța? Îmi închipuiam o cunoaştere dobândită în urma unor zile fără importanță, a unor nopți nesemnificative petrecute patrulând pe străzi.

Dintr-o dată m-am simțit atât de obosit încât am înclinat scaunul către bancheta din spate pentru a mă odihni un sfert de oră, până când se termină slujba în biserică. Nu reuşeam să închid ochii. Atenția îmi era permanent atrasă de micile zgomote care se izbeau de pâlnia cortexului meu. Îmi lăsam privirea să plutească prin fereastra presărată cu picături de ploaie. Din poziția răsturnată în care mă aflam şirul de case din fața bisericii părea ciudat şi imaterial. Fațadele gălbui, sclipitoare în urma ploilor succesive, masa impozantă de construcții şi desenul crenelat al coşurilor peste care se ridicau antenele ca nişte picioare de păianjen păreau că alunecă pe sub cer. Norii pufoşi din fundal nu se mişcau lăsând ansamblul caselor în derivă, de parcă erau nişte bucăți însiropate de cremă de zahăr ars.

Un dangăt mă scoase din somnolență. M-am îndreptat pe locul meu cu senzația dureroasă că dormisem câteva rr ore. Uşile bisericii tocmai se deschideau şi apăreau bărbații care duceau coşciugul pe umeri; se îndreptau încet către cimitirul aflat la vreo cinci sute de metri mai sus de biserică.

Parcasem maşina în fața intrării, aşa că nu puteam vedea tot cortegiul. M-am strecurat pe locul de lângă şofer şi am deschis portiera paralelă cu trotuarul. Ghemuit pe călcâie încercam să mă deplasez lateral de-a lungul maşinilor staționate pentru a vedea mai bine ce se întâmplă. Voiam de asemenea să găsesc un unghi potrivit pentru a mă alătura cortegiului din mers aşa încât să nu fiu remarcat.

— S-ar zice că sunteți aici incognito… Sunteți o cunoştință a mortului?

Îmi deşurubai capul pe trei sferturi pentru a mă întoarce în direcția vocii. O femeie care semăna cu o fostă stea a gimnasticii aerobice se uita la mine mestecând gumă, cu umărul drept sprijinit de cadrul uşii a ceea ce aveam să observ mai apoi că era un salon de coafură.

— Nu, nu prea.

— Sunteți ziarist?

— Nu, anchetez pe cont propriu.

— Ok, domnule Sherlock Holmes. Haideți înăuntru, vă va fi mai bine şi veți putea repera ceva indicii.

M-am ridicat cu greutate sprijinindu-mă de minerul unei portiere. Un sutien de construcție robustă poziționa sânii interlocutoarei mele ca pe nişte V2 amenințătoare, ceea ce m-a obligat să mă strecor lipit de partea opusă a tocului uşii pentru a intra într-o încăpere în care mirosea a amoniac şi a terebentină. Gazda mea era o femeie de vreo patruzeci de ani, îmbrăcată cu acel gust caracteristic al fostelor regine ale frumuseții care au început să îmbătrâneas-că şi nu au renunțat cu totul la destinul lor de persoane seducătoare. Scobiturile pronunțate de la baza gâtului sugerau că urmase un regim de slăbire drastic. Deasupra unui gât de culoarea cremei de alune stătea un chip ascuns sub un strat gros de cremă caramel. Pleoapele grele erau violete, genele false erau cleioase din cauza rimelului, buzele erau date cu ruj purpuriu şi o aluniță falsă în formă de rizom forma un punct trigonometric pe suprafața imobilă a obrajilor ei. Închise uşa fără a mă slăbi din priviri. Era prima dată când intram într-un salon de coafură pentru femei iar faptul că nu era nimeni înăuntru mi-a accentuat starea de disconfort. Aveam impresia că fusesem împins să intru într-un sex-shop.

— Sunt toți la biserică. Urâtă treabă, aşa-i?

— Cum adică?

— Despre ce Doamne iartă-mă credeți că vorbesc?… La naiba, despre falsa sinucidere a băiatului familiei Ca-padis!

Curiozitatea nesănătoasă de animal de pradă care îi însufleția privirile părea a fi în contradicție cu vocea blândă şi accentul care întârzia în special pe ultimele silabe. Sintaxa ei pseudo-populară părea să fie folosită ca dovadă a unei sinceități fără ocolişuri. Se aşează într-unui din scaunele turnante. Când se aplecă puțin pentru a se îndrepta spre mine am avut dreptul să văd valea presărată cu alunițe a decolteului ei precum şi tivul sutienului care ieşea puțin peste tricoul din lycra.

— Nu s-a sinucis?

— Uite ce, eu l-am ajutat să-şi piardă fecioria (pauză). Pe mine nu mă duce nimeni… Îl cam cunoşteam, înțelegeți ce vreau să spun, nu? Singurele persoane pe care le coafam, în afara femeilor, erau copiii… Aşa l-am cunoscut, de-abia dacă avea paisprezece ani când a venit aici prima dată şi apoi a venit mereu până a plecat la facultate…

— După aceea nu l-ați mai văzut?

— Nu, nu s-a mai întors niciodată aici. Când îți dai seama ce văgăună e, îi cam dai dreptate!

— Cum ați aflat că a murit?

— Din ziare. Cică s-ar fi aruncat de la fereastră înainte ca puştii să intre în clasă. Baliverne!… Dacă sunteți atât de naiv încât să credeți aşa ceva, vă dau un sfat şi ar trebui să fiți destul inteligent şi să-l urmați: intrați într-o sectă sau înscrieți-vă într-un partid, sunteți un client ideal, tipul care nu prea pune întrebări, căruia i se pot trânti aproape orice poveşti şi, lucrul cel mai rău, veți continua să credeți că sunteți ăl mai mare şmecher.

Încercam să mă adaptez de bine de rău acestei noi viziuni despre Capadis ca puştan dezvirginat de coafeza libertină a satului. Mă gândeam: un nou cuplu improbabil, zona întotdeauna fluctuantă şi de neînțeles a veşnicei dezordini a naturii. Îmi aştepta reacția, încrucişându-şi şi des-făcându-şi picioarele, bătând, cu unghiile ojate, darabana pe brațele scaunului…

Şirul sinuos al cortegiului începea să se subțieze. După sicriu veneau imediat copiii, urmați de corpul profesoral. Nu observasem pe nimeni din familia mortului, mă întrebam dacă părinții fuseseră în biserică. Până una alta nu se vedea nici urmă din ei printre ultimele persoane care încheiau procesiunea.

— Trebuie să mă duc şi eu acolo, am zis îndreptându-mă fără s-o privesc spre ieşire.

S-a ridicat brusc şi a venit să-mi deschidă uşa. Fața ei era la un centimetru de a mea. Ca şi orientalii, nu suportam ca oamenii să se apropie la mai puțin de un metru de mine.

Adoptasem această măsură profilactică de când o colegă nu foarte apropiată de liceu, pe care am întâlnit-o la o serbare de sfârşit de an pe coridor, lângă toalete, profitase de un astfel de moment pentru a mă înghesui în perete şi a-mi înfunda limba în gură, asemeni sârmei pentru desfundat ţevile a unui instalator.

— Închid la şapte şi jumătate. Puteţi trece pe aici… Am mai sta de vorbă.

— O să văd, după ceremonial.

— Sunt sigură că veţi veni.

— De ce?

— Pentru că sunteţi o persoană curioasă… Şi ceea ce am să vă spun vă va interesa mai mult ca sigur.

Am plecat după aceste vorbe pline de speranţă.
Preotul tocmai ţinea un discurs impasibil despre intrarea în rai şi odihna veşnică. Răsuflarea lui forma norişori alburii. Avea o faţă de pasăre răpitoare, unul din acele chipuri dure a căror osatură împunge pielea. IMndu-mă la el mi-am adus aminte de funeraliile unui prieten de familie şi de ceremonia desfăşurată într-un crematoriu din periferia vestică a Parisului, de sicriul alunecând pe şine, de panourile telecomandate şi de sughiţul mamei mele atunci când acestea s-au mai deschis o ultimă dată înainte de a se închide definitiv.

Eram vreo patruzeci de persoane şi aşteptam permisiunea ecleziastică de a trece prin faţa gropii şi a arunca fiecare pumnul de pământ ritual ca şi cum ar fi fost posibil ca mortul să crească precum o plantă. Toţi ţineam capul plecat, evitam să privim sicriul şi groapa lacomă care avea în curând să-l înghită. Numai Christine Cazin privea cum cutia de lemn cobora sacadat, lăsată pământului de funiile groparilor. Părinţii lui Capadis nu veniseră, un fel de revanşă justă a lucrurilor. Copiii, cu părul ud din cauza ploii, formau în dreapta sicriului un rând dublu şi pestriţ – cei mai scunzi în faţă, cei mai înalţi în spate – respec-tând parcă alinierea pentru o fotografie cu clasa. Adulţii, înveşmântaţi în negru,

păreau anchilozați cu mâinile crispate pe mânerul umbrelelor. Câțiva gropari, sprijiniți de cozile lopeților, fumau puțin mai departe, cu caschetele date pe ceafă şi vizierele ridicate în sus spre cerul din ce în ce mai alb.

Stăteam între Poncin şi Butel şi puteam profita de umbrela lor pentru a-mi observa pe furiş elevii. Privirile le erau concentrate asupra gropii. Păreau pătrunşi de frig, dar nu mişcau nici un centimetru. Imobilitatea lor avea ceva vag amenințător. Când preotul îşi termină discursul, ridicară ochii spre noi cu un aer plictisit, ca şi cum ar fi existat o modalitate anume, un mijloc bun şi altul rău de a considera situația. Poncin alese acest moment de ezitare pentru a scoate din buzunar o hârtie împăturită pe care nu o desfăcu decât după ce înainta un pas spre groapă.

Şi înainte de asta, cu o mişcare scurtă şi sacadată, îmi întinsese minerul umbrelei lui.

Spuse discursul cu o voce copleşită de tristețe, aproape confidențială, ca şi cum ar fi continuat o discuție începută cu liric Capadis în ziua precedentă. I-am urmărit alocuțiunea distrat, cu ochii fixați pe urmele de noroi calcaros de pe pantofii mei. Nu mi-am ridicat privirea decât când a început să psalmodieze spunând că îi părea nespus de rău că moartea alesese această soluție căci viața, a adăugat ridicând unpic tonul la acest cuvânt, avea această imensă forță de a-i aduce chiar şi pe cei mai disperați dintre noi către solidara lumină a oamenilor. Încheie vorbind în numele nostru al tuturor, cerând cu priviri elocvente surda aprobare a rândurilor noastre răzlețe.

Deasupra cimitirului se lăsă o linişte de sanatoriu. Fiecare se străduia să-şi înghesuie mai bine capul între umeri pentru a evita privirile din jur. Ploaia se oprise lăsând norii albi să aştearnă asupra tuturor lucrurilor o lumină rece de lampă scialitică. Dintr-o curte vecină se auziră strigăte de copii în recreație. Am surprins la elevi un zâmbet de mulțumire la auzul acestor voci calde care contrastau cu atmosfera de purificare a păcatelor din cimitir. Preotul îi întinse lui Poncin

mănunchiul de busuioc înmuiat în apă sfințită. Acesta făcu semnul crucii în direcția sicriului şi dădu mănunchiul persoanei următoare cu un gest extrem de rapid, parcă ar fi vrut să se debaraseze cât mai repede de el. Fiecare execută ritualul cu o lipsă de emfază arogantă. Această răceală părea să însemne că mortul nu avusese timp să „se împământenească" în şcoala noastră, pentru a folosi o expresie deplasată având în vedere circumstanțele. Nu lăsase nici o urmă de simpatie printre noi, nu strânsese mâna un pic mai apăsat, nu bătuse amical pe umăr, nu rî-sese în semn că participă la veselia grupului. Valoarea legăturilor dintre cei vii şi defunct se exprima cu o asemenea funcționalitate că am simțit chiar un fel de decepție pentru cel îngropat.

Copiii priveau drept în față, politicos, către lumina cernută care se ridica strălucitoare din acest coşciug prea nou. Păreau goliți de orice, cu acea urmă de extaz pe care nu o vezi decât la cei care se întorc după ce au stat mult timp singuri pe munte. Când preotul se îndreptă spre ei pentru a le da şi lor mănunchiul de busuioc, unul dintre băieți, un preadolescent filiform îmbrăcat puțin mai elegant, dădu din cap în semn că nu şi lăsă să se înțeleagă arăund pă-măntul că grupul lor preferă să arunce un pumn de țarină pe sicriu. Preotul păru atât de dezamăgit de acest lucru în-cât înclină capul într-o parte, puse la loc unealta în suportul ei, îşi adună sutana şi făcu stânga-mprejur. Unul câte unul, copiii trecură prin fața gropii. Sub privirile întrebătoare ale groparilor care se apropiaseră, cu lopețile sub braț ca nişte franzele lungi, fiecare elev se aplecă şi aruncă deasupra sicriului puțin pământ greu, înmuiat de ploaie.

Şi asta a fost totul.

Trecând prin centrul oraşului am fost tentat să deschid uşa salonului de coafură. Dar un eveniment curios, aparent nesemnificativ, m-a întors de la o seară petrecută într-o pizzerie goală cu o necunoscută ale cărei diametru peste piept şi viață afectivă aveau ceva puțin constrângă-tor pentru constituția mea sentimentală. Pe deasupra, nu eram sigur că

dacă reduceam seara noastră la un banal schimb de informații despre Capadis – informații al căror conținut era pe deplin previzibil din punctul meu de vedere – acest lucru nu urma să însemne pentru mine unfeedback psihologic câteva zile mai târziu, care să aducă prejudicii bunei desfăşurări a vacanței din luna februarie pentru care încă nu programasem nimic.

Pe când mă pregăteam să urc în maşină, la ieşirea din cimitir, Clara Sorman, una dintre elevele cele mai bune ale clasei a şaptea F, mă opri cu o autoritate care m-a surprins. O observasem şi în timpul ceremoniei. Avea ochelari negri şi îşi tot musca degetul arătător în jurul unghiei. Îşi permisese să se desprindă de grup pentru a veni să-mi vorbească între patru ochi. Autobuzul, dacă era să mă iau după gazele de eşapament, nu o mai aştepta decât pe ea ca să plece. Elevii se uitau de dincolo de ferestrele aburite cu un aer vag contrariat. De departe îi vedeam cum dau din cap bănuitori şi cum îşi şoptesc cuvinte de neînțeles.

Povestea Clarei Sorman era tristă şi cunoscută de tot personalul didactic de la Clerval. Elevă în clasa a şasea, avusese tot timpul anului şcolar o relație blamabilă cu un pedagog de vreo treizeci de ani care apoi fusese dat afară din învățământ. Aventura a fost escamotată de consiliul de conducere al şcolii în urma presiunilor făcute tocmai de părinții elevei. Fusese consultat un psiholog care diagnosticase o sexualitate puternică dublată de o absență, în viața de zi cu zi, a corelării între proiectarea unui act şi realizarea lui. Erau zvonuri cum că ar fi fost dezvirginată la nouă ani de către un prieten de cincizeci de ani al familiei şi că întreținea regulat raporturi cu vărul ei de optsprezece ani. Existau chiar şi fotografii cu ea făcute la nişte seri mai „speciale”. În anturajul ei, adulții convinşi de inocența copiilor s-au revoltat, dar Clara a recunoscut că organizase chiar ea aceste orgii în absența autorității părinteşti. De atunci era supravegheată în mod special. Poncin era cel care-mi povestise toate chestiile astea la sfârşitul anului trecut şi,

când Clara m-a întrebat dacă mă putea retine pentru un moment, mă gândisem că poate nici ea nu avea nimic prevăzut pentru vacanță iar chipul meu de bărbat singur oferea o atât de evidentă disponibilitate încât o adolescentă nimfomană putea fi tentată să aibă o vagă speranță pentru o aventură. Dar nu era deloc vorba de asta. Stătea în fața mea, cu fața încordată iar muşchii maxilarelor i se mişcau întruna.

— Trebuie să vă spun ceva. E important. Faceți-vă că nu vă uitați la mine. Suntem urmăriți.

— Ascult.

— Nu acceptați să ne mai luați clasa după vacanță.

— Nu înțeleg la ce te referi!

— Vă vor distruge.

— Când?

— Într-un moment de încredere, atunci când tensiunea şi rivalitatea vor fi atins nivelul cel mai scăzut.

— Tot nu înțeleg.

— Nu am timp să vă explic.

— S-ar zice că e serios.

— Nu glumesc deloc. Îi cunosc foarte bine. Am crescut împreună. Plecați până nu e prea târziu. Vă vor invada singurătatea, aşa cum au făcut cu dl Capadis.

— Nu ştiu ce să spun. De ce ar vrea să-mi invadeze singurătatea, cum spui?

— Plecați!

— Liniştește-te… Am putea să continuăm discuția mai târziu. De exemplu, după vacanță.

Scutură din cap fără să spună nimic. Apoi ridică bărbia, îşi trecu degetele de-a lungul tâmplelor până la rădăcina părului şi aruncă o privire furişă către autobuz ca şi cum ar fi simțit că venea cineva în spatele ei. Chipul îi încremeni, doi ochi de oțel puseră stăpânire pe fața ei cărnoasă, pometii deveniră dintr-o dată mai ascuțiți.

— Va fi prea târziu după vacanță.

— De ce ar fi prea târziu?

— Nu vreți să înțelegeți… Vacanță plăcută.

— Vacanță plăcută.

Se întoarse brusc şi începu să fugă spre autobuz.

Perioada de vacanță a reprezentat adesea, de când am început să predau, o bună ocazie de a face bilanțuri, de a elabora rapoarte obiective în ceea ce priveşte propriul meu destin. Este în acelaşi timp un bloc de timp dincolo de uitare, ca un spațiu-timp părăsit.

În prima săptămână nu am ieşit deloc din casă, coman-dând prânzuri aduse de tineri cu căşti de motociclist şi salopete fluorescente, care rămâneau cu degetul suspendat deasupra soneriei. Mă trezeam târziu dimineața, stăteam prin casă aproape gol, cu o ceaşcă de cafea în mână, pe care o tot umpleam până când terminațiile mele nervoase se făceau praf. Restul zilei îl petreceam citind tot ce-mi cădea în mână. Reviste despre arme de foc, despre avioane sau reviste vechi de cinema cu stele date de mult uitării şi best-seller-uri din anii ‘80 pe care le cumpărasem la kilogram la un talcioc de duminică.

Câteodată mai deschideam şi o biografie cu povestea de succes a vreunei celebrități oarecare, căutând un alineat discret, o remarcă izolată care să vină la momentul potrivit pentru a-mi da forța să-mi schimb viața, genul acela de fraze elegante care murmurau „eu”. Evitam televiziunea precum şi orice distracție tematică cu conținut prea învechit. Se cuvenea să inovez, să fiu mai puțin evaziv, să găsesc un sens real de destinație.

Soră-mea mi-a dat un telefon vineri seara tocmai când începeam să am poftă, lucru ciudat, să plec pentru câteva zile. Lungit pe un fals covor persan pe care-l cumpărasem de la un sudor şomer ca să scap de el, bifam locuri de destinație puțin costisitoare pentru excursia mea (Liechten-stein, Andora, Valenciennes) în catalogul unei agenții de voiaj. Nu disprețul față de lume, de mulțime mă determina să evit plajele însorite – este adevărat că atunci când stai la soare ca să te bronzezi ai un aer de tâmpit – ci teama de a mă simți şi mai singur într-o regiune propice relațiilor umane.

(Aş vrea, în acest moment al povestirii, să lămuresc un, echivoc precizând că sentimentul meu despre singurătate nu a cochetat niciodată cu mizerabilismul postmodern asociat deseori cu moartea. Această condiție nu reprezenta, după părerea mea, o stare dureroasă căci mă adusese adesea în situația de a fi mai puțin distant față de suferințele celorlalți. Puteam foarte bine să rămân în camera mea până la moarte, dar, în măsura posibilului, evitasem întotdeauna acest mod de a gândi negativ pornit din eşecuri, din zădărnicie şi disperare. Uneori mi se întâmpla să cedez, să-mi imaginez o existență solitară la vârsta adultă, mese luate de pe o tavă în fața televizorului într-o sufragerie în care duhneşte a şosete murdare şi a cârpe îmbibate de spermă şi întărite. Dar încă mai voiam să vorbesc cu oamenii.)

Cu o zi înainte găsisem în cutia poştală o broşură trimisă de Asociația Femeilor Celibatare din Indre-et-Loire care mă invitau să vin la una din seratele lor la care aş fi putut regăsi „tărâmul armoniei pierdute şi al valorilor autentice", ca să le citez chiar pe ele. Scrisoarea care însoțea broşura preciza că fusesem ales prin aplicarea unor criterii socio-culturale foarte stricte şi pentru nivelul meu de moralitate. Vreme de câteva minute m-am întrebat cine le putuse furniza aceste informații. Poate că mama mea.

Avea vreo douăzeci de pagini cu fotografii care prezentau femei de vreo treizeci de ani, zâmbitoare, care arătau bine, preocupate de munca lor şi care, aparent, nu aveau nimic de reproşat vieții în general. Profesia ocupa în majoritatea anunțurilor primul loc. Era vorba de profesoare, specialiste în consultanță, inf ormaticiene cu studii superioare, î,.' ' inginere de soft, avocate, dar se ajungea uneori, în jos şi la secretare.

Cel mai adesea era vorba de femei comunicative, cu multă rigoare tehnică, dedicate artei de a satisface clientul, care profesau o meserie dintre cele mai novatoare în sec-toarele-cheie ale economiei. Căutau un alter ego, un tovarăş de arme cu care să vadă primele licăriri ale răsăritului, un umăr pe care să uite de afronturi, o protecție în mulțime şi toate

acestea erau lucruri de care nu mă simțeam cu adevărat în stare. Granulația slabă a fotografiilor le făcea să semene tulburător cu imaginile tinerelor dispărute pe care le vezi de obicei pe geamurile de la stațiile de benzină. Ca să am conştiința împăcată am încercuit trei anunțuri care păreau că răspund aspirațiilor mele. Desigur că m-am oprit aici.

Sora mea se afla la aeroportul din Nisa. Auzeam cum cad fisele în aparatul telefonic într-o cadență tristă. Îmi spuse cum de o săptămână locuia într-un hotel de două stele cu vedere la mare şi asta numai cu scopul de a întâlni vreun fost laureat al Premiului Nobel pentru fizică, cineva care, după ea, scrisese un roman de debut de o „onestitate devastatoare", un amestec de Lovecraft, de Bellow şi Andersen.

— Şi serviciul? Am întrebat.

— Nu mai suport. Am nevoie de lozinci noi. Să fii învățătoare şi să nu vrei să ai copii, mi se pare că e total imoral.

— E o lozincă bună. Te lansezi în jurnalism. Multe zile pierdute la şedințe, articole refuzate, devotament total unei conduite redacționale, registre de ținut...

— Sprijinul tău îmi este foarte prețios.

— Va trebui să cultivi un aspect exterior plăcut, dar imprecis, o varietate sofisticată de fals pentru a obține ceea ce vrei.

— Chiar crezi că sunt amenințată de aşa ceva?

— Periculos este că te poți obişnui cu narațiuni vulgare.

— Ştii că am adorat aşa ceva dintotdeauna.

— Simt că-ți strălucesc ochii.

— Tu ce faci acolo?

— Sunt cu nişte prieteni.

— N-aud nimic. Sunt cam tăcuți prietenii ăştia ai tăi!

— Tocmai înoată.

Râde. Un râs impasibil, fără umor, aproape înşelător. Vedeam aievea cum mâna ei diminua treptat presiunea asupra arcului de bachelită neagră, cum privirea i se ridica de pe carcasa lunguiață a telefonului şi se îndrepta altundeva, cum îşi înfundase degetul într-una din urechi pentru a auzi

mai bine cu cealaltă. Îmi imaginam de asemenea nişte zâmbete distribuite unor bărbaţi în costum, cu genţi diplomat, aşa, ca şi cum le-ar fi răsplătit răbdarea, ca şi cum le-ar fi promis că va respecta nişte reguli care aveau să ducă la o întrerupere imediată a convorbirii.

— Poţi să vii peste două ore să mă aştepţi la Orly, ieşirea 12?

— Nu poate să te aştepte soţul tău?

— Trebuie să vorbesc cu tine. O să am ochelari de soare negri, o pălărie de corsar şi un geamantan cu imagini auto-adezive din ţările nordice. Pot să stau la tine peste noapte?

— O să schimb patul.

— Bine, pe curând. Pa, te pup.

Două ore mai târziu, eram la aeroport, stăteam în sala de aşteptare pe o banchetă alături de un fost crainic sportiv care dispăruse de pe ecran pe când aveam eu cincisprezece ani. De vreo douăzeci de ani nici nu mă mai gândisem la el. Acum se afla lângă mine, ca o fantomă ivită din trecut. Eram destul de aproape pentru a observa că părul lui blond şi bronzul artificial nu reuşeau să estompeze impresia de ratare latentă pe care nici liftingul recent n-ar fi putut-o deghiza vreodată. Grăsimea fusese scoasă de sub pomeţi iar falca colţoasă părea ligaturată de muşchii faciali. Cu un zâmbet melancolic, se tot uita în jurul lui doar-doar îşi va aduce cineva aminte de el. Când privirea i se întorcea, cu o fixitate dureroasă, către ghişeul check în chipul părea că moare puţin.

Se contura o mişcare a mulţimii, se simţi o energie confuză comprimată de aşteptare. O voce cu accent străin anunţă aterizarea cursei Nisa-Paris iar primii călători începură să iasă pe o uşă cu batant de sticlă şi se îndreptară către banda rulantă de unde urmau să-şi ia bagajele. Apăru LŁonore, îmbrăcată cu un fulgarin strâns de un cordon lat care îi punea în evidenţă talia fină. Purta efectiv ochelari de soare, avea cocul ei obişnuit ca un cocon de fluture şi mănuşi de piele întoarsă. Mergea ca o pereche de foarfeci în acţiune, se

opri brusc şi aruncă o privire circulară pentru a vedea dacă eram pe-acolo.

— Salut!

Nu mă văzuse când ocoleam cercul de persoane care aşteptau. Avusesem dintr-o dată chef, văzând-o cum vine în fruntea cortegiului de călători, să-i desfiinţez, luând-o prin surprindere, scenariul cu superioritatea soră-frate. Mâna mea o apucă de cotul drept, ciupind voit nervul cu-bital.

Tresări.

— Mă doare, măi animalule.

Îi făcu un semn discret, cu mâna înmănuşată, unui bărbat de vreo treizeci de ani, cu privirea blândă, grăsuţ, îmbrăcat cu un costum nou, care tocmai trecea aruncând priviri rapide în direcţia noastră.

— O cunoştinţă din timpul zborului? Am întrebat.

— Corect. Vecinul meu. Un tip interesant, doctorand la centrul de cercetări al Universităţii Politehnice.

— Şi ce studiază?

— Controlul traficului aerian. În Spania şi în Franţa. Tot timpul călătoriei mi-a vorbit despre marile probleme ale traficului în viitor, despre saturarea cerului şi despre limitele sistemului. Degeaba am încercat să-l fac să înţeleagă că sunt o ţipă angoasată, că nu şi-a ales bine momentul, a ţinut-o tot aşa. Cred că e ceva de care e foarte pasionat.

— Care e obsesia lui?

— Ca în fiecare an, traficul atinge în medie 7%, în cu-rând o să ne ciocnim de o limită absolută, ceea ce el numeşte pragul capacităţii. Face din ţânţar armăsar.

— Şi?

— Sunt trei scenarii posibile, prea lungi ca să ţi le prezint în extenso. Ce alegi: moartea, haosul sau degradarea?

— Moartea.

— Bănuiam că asta ai să zici. Ai optat întotdeauna pentru soluţiile extreme. Sunt foarte îngrijorată din cauza ta, Pierre. Ai făcut dragoste de curând?

— Nu.

Îşi lungi gura spre pomeți mimând o strâmbătură de plictiseală.

— Ar trebui să ți-o prezint pe Elizabeth. O cunoşti, cred… la party-ul de la Lambert. Îți aduci aminte de ea?

— O fată înaltă, roşcată, cu păr tuns scurt, cu un cercel în nas?

— Ce memorie!

— Nici vorbă. Nu ți se întâmplă să cunoşti şi vreo fată normală?

Zâmbi ciudat. Avea întotdeauna o privire aruncată cumva dintr-o parte ca să te facă să înțelegi că ți-a făcut o radiografie completă. Întorcându-se pe trei sferturi, îmi arătă cu degetul banda rulantă şi am luat-o după ea, după mersul ei lansat, cu paşi elastici. După un minut de aşteptare, timp în care n-am scos o vorbă, ridică o valiză imensă, grena cu curele atât de strânse că aproape am fost surprins să nu aud pielea cum urlă de durere.

Greutatea bagajului fu cât pe ce s-o tragă pe spate. Se clătină câteva clipe, cu valiza lipită de ea, dând comica impresie că e pe cale să schițeze câțiva paşi de dans cu un tip obez şi puțin afumat. Într-un sfârşit i-am sărit şi eu în ajutor. Ținând fiecare de câte un mâner al valizei, ne-am îndreptat spre parcarea exterioară unde îmi lăsasem maşina într-un loc pentru handicapați, din pură curiozitate. In timp ce mergeam îmi explică, făcând gesturi ample cu mâna dreaptă, scenariul morții.

— În rezumat, să spunem că este o viziune catastrofală a atingerii pragului capacității. După specialişti, creşterea traficului aerian poate duce la o avalanşă de accidente. Saturarea ar fi atât de mare încât numărul coliziunilor între avioane i-ar speria pe călători şi ar duce la moartea industriei transportului aerian. Controlorii de trafic vorbesc de accidente atât de grave că ar pune în pericol chiar existența traficului. Îți dai seama?

— Ai reuşit să-l întâlneşti pe romancierul ăia la Nisa?

— Nu. De fiecare dată când îl sunam ca să aranjez o întâlnire, îmi răspundea fiul lui. Într-o zi tata era plecat să-l ajute pe un regizor australian care îi adapta cartea, în alta era la o conferință în Canada. Am lăsat într-un final totul baltă.

La capătul puterii, se opri dintr-o dată lăsând să cadă valiza pe partea mea. Îşi scoase ochelarii de soare şi suflă pe lentile, cu gura țuguiată, apoi îi şterse de abur cu o cârpă şi-i privi la lumina unui bec de neon. Trăsăturile îi erau tot aşa de fine, cu nasul ascuțit, bărbia pronunțată şi pomeții bine conturați.

— Poate că era chiar el şi-şi făcea o voce de copil ca să se păzească, i-am sugerat. O fi avut deja probleme. Realismul cititoarelor, isteria cititorilor. Sunt lucruri bine ştiute.

Îşi puse ochelarii în poşetă, luă iar minerul valizei apoi îmi aruncă o privire plină de reproş. Ne-am continuat drumul.

— La asta m-am gândit şi eu în cele din urmă.

În parcarea aeroportului persista un miros de gunoi ars pe care nu-l simțisem şi când am venit. Desigur că se afla prin apropiere vreo rampă de gunoi. Era aproape întuneric. Semiîntunericul ne mfăşura cu prezența lui compactă, asigurând o distanță discretă față de contururile periculoase ale maşinilor care staționau. La fiecare treizeci de secunde bariera de la intrare se ridica făcând un zgomot metalic, de parcă era un pod de cetate medievală şi dădea drumul unor persoane cu frunțile încrețite de efortul cerebral, ciu-pindu-se cu degetele de buza inferioară înainte de a-şi lansa maşinile înspre tonuri mai familiare, un univers al suferințelor interioare potolite.

Soră-mea a vrut să conducă ea. Am refuzat-o. Nu-mi place deloc să treacă la volanul maşinii mele altcineva. Şi cu atât mai mult Leonore, care conduce cu mâinile agățate de arcul superior al volanului, cu degetele când crispate, când destinse, un mod de a conduce prea emotiv, fără siguranță de sine. S-a răzbunat pe mine stând tot timpul cu buzele strânse, experiența spunându-i că făceam un efort enorm ca să umplu golul creat de prezența ei mută.

O simțeam încordată. Bătea nervos cu degetele pe cadranul ceasului. Fixa cerul ca şi cum ar fi aşteptat să se dea înapoi sub presiunea privirii ei. Când eram copii, putea să reziste zile întregi fără să scoată un cuvânt. Făcea în aşa fel încât viața să-i fie independentă de cea a părinților noştri, de a mea, de a câinelui, cu gura strânsă într-o grimasă de nepătruns. Am pus mâna pe brațul ei şi am simțit că se îmblânzeşte. S-a uitat surprinsă la mine, cu ochii ieşiți parcă din orbite, acum că nu mai avea ochelari, congestionați pentru că privise atât de fix lucrurile.

— În curând o să ai treizeci şi şase de ani, nu? Peste trei săptămâni, cumva?

— Peste o lună, trebuie să te linişteşti, Pierre.

— Scuză-mă, e ceva de neiertat.

— Vrei tu să-mi oferi o soluție?

— Nu. Aveam pur şi simplu chef să-ți fac cadou nişte papuci. Tocmai mă întrebam dacă-ți plac papucii. Cu model ecosez şi blăniță de miel pe dinăuntru.

Se gândi o clipă, apoi îşi aprinse o țigară pe care o stinse imediat după aceea în scrumieră, cu o grimasă de dezgust.

— Crezi că aşa aş scăpa de complexe?

— Ai complexe? Tu? Nu cred că ai multe complexe. Eşti persoana cel mai puțin inhibată pe care o cunosc.

— Alții au inhibiții cu mine.

— Puțin îți pasă ție de alții. O fi cineva în lume căruia să-i pese mai puțin de ceilalți decât tine?

«Ift i’f’WpfHP 1 i 11’ 1 ‘ ‘ ‘ ‘ ‘ i [

Nu zise nimic.

După un minut somnola.

Întotdeauna apărea un miros de umezeală când întrerupeam încălzirea iarna. Leonore ridică paharul de vin către mine în semn de mulțumire că pregătisem atât de repede o masă. Puțin înainte îşi aruncase pantofii cu o dezinvoltură de adolescentă şi se aşezase pe canapea cu picioarele adunate sub ea. Acum stătea în fața mea, cu genunchii aduşi sub bărbie. Avea un pulover din caşmir verde ca smaraldul, cu

decolteu în V, pantaloni trei sferturi şi fuma non stop de un sfert de oră. Puse paharul pe masă fără să-şi schimbe poziția şi începu să netezească ambalajul de celofan al pachetului de țigări. Din cauza fumului de la țigara pe care o ținea între dinți închisese ochii pe jumătate. Mă întrebam dacă poartă sutien.

Se îndreptă brusc, îndepărtă câteva şuvițe de păr care-i cădeau pe față. Am auzit cum îşi umflă plămânii cu aer şi răsuflă apoi încet. Ținea paharul de baza piciorului, rotundă şi netedă; urma buzei inferioare se vedea pe sticlă ca un corn roz de ruj. O curiozitate neaşteptată aduse strălucire în irisul ei de un gri stropit cu pete.

— Scrii ceva?

— Nu. Nimic, de vreo şase luni, doar listele de cumpărături.

— Blocaj?

— Nu ştiu.

— Şi elevii? Merge treaba cu ei?

— Are vreo importanță? Să zicem că da. Am mințit.

N-aveam chef să-i povestesc toată tărăşenia cu Capa-dis, cauzele, urmările, să mă afund în chestiuni profesionale prea profunde. La urma urmelor, ea era cea care ceruse să ne vedem. Cu capul drept, gura țuguiată într-o expresie batjocoritoare, căuta un mod de a aborda un subiect precis pentru a da trăsăturilor ei o linie şi un contur. Țigara ti pe care a stins-o pe marginea farfuriei a sfârâit un pic în contact cu sosul de la salată.

M-am sculat ca să mă duc la baie, să simt un pic de intimitate şi să fac puțină ordine pe masa din sufragerie plină de resturi de mâncare, sticle şi ustensile de bucătărie. Baia avea un aspect neted şi dezinvolt, o identitate proprie. Flori uscate pe rezervorul de apă, tablouri mici cu stele de cinema şi o perdea la duş cu piticuți mititei. M-am lăsat pe uşă, după ce am închis-o şi am inspirat adânc. Aveam febră. Brusc, încuietoarea a sărit din lagărul ei, cârligul a smuls inelul în care stătea şi am căzut; am ajuns la podea, cu picioarele şi

mâinile înspre tavan, ca o figurină de ciclist pe care ai desprins-o de pe bicicleta ei din plastic.

Nu reuşeam să mă scol. Soră-mea a venit în fugă din sufragerie şi fu cuprinsă de beatitudine văzându-mă în postura asta. Se înfipse mai bine în călcâie şi mă măsură cu hipertonia musculaturii faciesului pe care o vezi la dictatori şi dresorii de lei. Partea din spate a craniului începea să-mi fie frământată de o migrenă incipientă.

— Dă-mi mâna.

Mă duse la canapea ținându-mă de mijloc. M-am sprijinit de ea într-un fel de abandonare de mine, aşa cum nu mai simțisem de când mă recuperase, într-o seară, din barul cel mai mare al oraşului unde-mi petrecusem prima – şi lamentabila – mea poveste de dragoste. Aveam optsprezece ani. Ea avea deja cu patru ani mai mult.

În timp ce îmi punea o pernă sub cap, i-am văzut încă o dată decolteul. Acum eram sigur că nu are sutien. Se aşează lângă mine, îşi aprinse cea de-a zecea țigară a serii, suflă fumul pe nas imitând nişte colți de elefant apoi îmi mângâie părul cu mâna ei celibatară. Am văzut repede cum i se adună sânge sub pielea feței, în firişoare roz, o țesătură secretă de micro-culpabilitate. A trecut printr-un moment de panică, care se vedea în felul necontrolat în care i se gâtuia vocea la colțul gurii în momentul rostirii. O uşoară seducție impregnată de spaimă.

— Ai un aer foarte parizian.

— Asta a fost ambiția mea de când am plecat, adu-ți aminte! Răspunse ea cu un fel de zâmbet înțepat.

— Ce fac părinții noştri?

— Tocmai de-aia am venit aici, ca să-ți spun ceva despre ei.

— Credeam că ai venit pentru mine.

— Nu chiar. Mama s-a încurcat cu unul mai tânăr. Un tip de la universitate, un intelectual. Costume de stofă englezească, pipă, opere legate în piele, excursii culturale etc.

— Mama are întotdeauna nevoie de aşa ceva.

— A plecat de-o săptămâna, spuse soră-mea după un minut, ridicând privirea spre tavan, cu fumul ieşind acum în rotocoale din nări. E greu de ştiut dacă e vreo nebunie trecătoare sau ceva definitiv. Cu mama nu ştii niciodată sigur.

— Şi tata?

— A primit-o foarte prost. Nu se poate vorbi cu el. E o uşuratică, o târfă, o nerecunoscătoare. Dar e mai degrabă doborât. Şi foarte nervos.

Stinse țigara suspinând şi căută din ochi sticla de vin. Se sculă de pe canapea. În timpul cât a durat căutarea, scobitura lăsată de corpul ei în canapea dispăru încet-încet. Găsi în final sticla lângă suportul de ziare.

— Mai vrei un pahar?

— Mulțumesc. Şi noi ce trebuie să facem în toată chestia asta?

— Nimic. Voiam să ştii şi tu, atâta tot.

— Ai vreun plan?

— Nu, niciunul.

Pe spate, cu mâinile adunate sub ceafă, mă tot uitam la tavanul care oscila. Toate suprafețele parcă deveneau concave şi apoi se umflau sub ochii mei, ca împinse de nişte valuri oceanice.

Le” onore lansa zâmbete nervoase într-o direcție nedeterminată, avea fălcile relaxate, privirea tulbure din cauza oboselii şi a ideii unei înfrmgeri pe care singură ea părea a o şti. În aceste momente era frumoasă, de o frumusețe ciudată şi tăcută, ca un tablou de Modigliani. O clipă am avut impresia că apărea puțină ceață de după umerii ei. Îi tremura buza de jos. Am crezut că o să înceapă să plângă.

— Ți-aduci aminte, continuă ea, când eram mici şi aveam un caiet în care ne notam toate prostiile pe care le spuneau părinții noştri? Terminam câte unul la şase luni. Hâr-tie velină, 96 de pagini, o copertă verde cu ape şi o banderolă roşie. Ziua noastră pereferată era duminica. Tata se plictisea

atât de tare încât toată dimineața mergea în lung şi-n lat prin sufragerie transmițându-ne glumele lui de la serviciu, sfaturile despre viață. Mama era la biserică, singura ei ieşire pentru toată săptămâna. Tata, şaizeci de ore pe săptămâna de administrare a personalului în care menținea o disciplină de gulag. Trebuia să aştepte o săptămâna întreagă pentru ca nevasta să lase locul liber şi să poată declanşa acele mici confruntări mitice tată-copii.

— Exagerezi.

— Nu, deloc, fii sigur. Vrei să închid uşa ca să nu audă vecinii tăi?

— Zi mai departe.

— Adu-ți aminte de el, infernul tipic al clasei de mijloc, preot în propria lui biserică; cu altruism şi dezinters juca în fața noastră tragedia înțelepciunii şi a generozității în-frânte de răutatea oamenilor. Cu ce ipocrizie ne pretam la jocul acesta, stăpânindu-ne să nu râdem, gata să facem orice pentru a ne obține banii de buzunar! Eram deja nişte mici jigodii.

— După care plecam în camera noastră, cu bilețelul în mână şi consemnam cuvintele auzite în caietul nostru.

— Mama se întorcea din sat şi-l găsea pe tata surâzător, atât de bucuros că îi făcea plăcere să-l vadă. Masa de prânz de duminică era minunată. Cred că încă îi duc lipsa, acum, după treizeci de ani.

Am tras-o înspre mine. Mi-am strecurat o mână după capul ei, am închis ochii aşteptând ca buzele ei să le găsească pe ale mele. Am avut poftă să fiu înghițit de gura ei, strâns aproape de inima ei.

Mâna mea a alunecat pe sub puloverul ei. Blând, mi-a oprit-o. M-am uitat lung la ea. Ochii i se adânciseră în orbite, nările se scobiseră parcă erau o floare care se ofileşte, filmată cu viteză mare.

— Stai liniştit.

Avea o voce liniştită, liniştitoare. Mâna a luat-o iar înainte, imediat blocată în apăsarea ei. Am încercat s-o sărut, dar m-a ținut la distanță.

— Nu, nu asta vrei.

Mi-am pus capul pe genunchii ei. M-a mângâiat pe păr. Încet, cu o infinită răbdare. Am simțit o lacrimă caldă că-zându-mi pe frunte.

— Ar trebui să căutăm caietul ăla, a spus ea.

Leonore a plecat a doua zi dimineața, foarte devreme. N-am mai primit nici o veste de la ea în cele trei zile care au urmat şi nu îndrăzneam să sun eu, de frică să nu dau peste soțul ei.

Într-o seară, pe la ora unsprezece, când mă pregăteam să-mi înfig lingurița într-o cremă de zahăr ars, m-a sunat soțul ei. I-am recunoscut imediat vocea deşi părea foarte depărtată din cauza unui bruiaj pe linie. Avea încă în ea acea forță de necrezut care îi dădea totala absență de interes pentru ceilalți.

Îmi aduse la cunoştință că sora mea trecea printr-o depresie de câteva luni, se culca cu diferiți bărbați fără pic de vigilență şi trăgea la sugativă. Renunțase la postul de învățătoare, lucra ca traducătoare la domiciliu şi de aceea avea destul timp liber pentru a se consacra acestor activități nu tocmai plăcute. Era pentru prima dată, de cinci ani, când Jean-Patrick Beaumont voia să vorbească singur cu mine („între bărbați", adăugă el, neştiind desigur că uram expresia asta care avea izul clubului său sportiv şi al plimbărilor cu maşina lui, un Ford XR3).

Îmi aduceam aminte de el ca despre cineva tânăr cu riduri la colțul ochilor, un psihic încărunțit, cu o piele care părea a fi fost încercată de toate furtunile unei existențe trăite fără discernământ. Deoarece era cu zece ani mai mare ca mine, aparținea acelei generații care, prima, îşi râsese de bunătate şi gentilețe şi ale cărei ore de glorie se situau pe la mijlocul anilor '80.

Pentru a rezuma motivele telefonului, avea nevoie de anumite informații cu caracter psiho-biografic despre soția lui, pe care, credea el (complet greşit!), puteam să i le furnizez. Am protestat politicos că nu o cunoşteam atât de bine pe Leonore pe cât credea el.

— Bine, dar eşti fratele ei.
— Are treizeci şi şase de ani. La paisprezece, deja plecase de acasă. La douăzeci de ani s-a căsătorit cu tine. Fă o socoteală, viața ta comună cu ea e mai lungă decât a mea.
— Nu vrei să mă ajuți?
— E o întrebare îngrozitoare: într-un fel, nu!
— Vorbeşti ca unul care vrea să se răzbune.
— Vorbesc ca unul care e surprins.
— Ar fi trebuit să nu pierd legătura cu tine. E un reproş.
— Nu, mă refeream la telefon. E târziu.
— Îmi pare rău.
— Nici o problemă, oricum nu mă culcasem.
Ca fond muzical auzeam o melodie metalică ritmată cu o ură feroce, ca o dorință de a lovi în obiecte găunoase. Ezitam între hardcore şi speed metal. Jean-Patrick părea concentrat şi deprimat în acelaşi timp. Vocea lui, pe măsură ce se derula conversația, avea inflexiuni de febrilitate cu o intensitate tot mai mică. Mă întrebam dacă nu băuse.
— Sunt disponibil când oamenii vor să-mi facă vizite, am spus. Trebuie să ai bunăvoință, asta-i tot. Pari zdrobit din punct de vedere emoțional în urma purtării nesăbuite a soției tale. Mai devreme sau mai târziu într-o căsătorie îți dai seama că e ceva care nu merge, dar ăsta e un lucru foarte banal… Şi dacă ai impresia că eu sunt acela care să te lumineze în această privință, ai pornit prost. Nu sunt căsătorit, aşa că am o experiență mai degrabă redusă în acest domeniu. Cât despre soră-mea, a fost întotdeauna încân-tată de farmecul indirectului, ai nevoie de multă răbdare pentru a stăpâni acest tip de personalitate.
— Uimitor, răspunse Jean-Patrick Beaumont, lungind cuvântul în încercarea de a-i da o expresie de emoție. Deci nu mă poți ajuta?
— Nu, Jean-Patrick, îmi pare rău.
— Pot să-ți încredințez un secret?
— Cui crezi că i l-aş putea divulga?
— Ai o părere greşită despre mine.

— Poftim?

— Uneori aş vrea să redevin o persoană altruistă, devotată. Dar nu ştiu cum să fac.

— E o artă pierdută. Dar poate mai există vreun tratat sau vreun manual despre asta.

— Povesteşte-mi totuşi ceva ca să pot adormi. Am insomnii. Mă trezesc şi mă simt umilit.

— Şi eu câteodată mă scol în miezul nopții cu o senzație de frică. Am vedenii fără cap şi coadă. Iau un calmant şi mă culc la loc. Dacă iei aşa ceva cu un sfert de oră înainte de a te duce la culcare, scapi de toată chestia asta.

M-am simțit dintr-o dată obosit, nu mă mai gândeam decât că mă voi întinde în pat şi voi adormi. Mi-l imaginam pe Jean-Patrick, la celălalt capăt al firului, cu privirea pierdută în întuneric, dând din cap în ritmul vocii mele. A urmat o tăcere scurtă, ca un fel de aşteptare de consolare înainte de a închide.

— Mulțumesc pentru sfat, Pierre. Bănuiesc că nu poți să-mi spui mai multe lucruri despre sora ta. Să ştii că o iubesc pe Leonore.

— Amândoi o iubim. Simt că eşti sincer legat de ea. Concentrarea plină de pasiune constituie o bază solidă în viață. Aproape că te invidiez.

— De cât timp ai descoperit realitatea? 100

— De un an sau doi. De curând, totul merge mai rău. Ce înțelegi prin realitate?

— Un anumit fel de a accepta lucrurile, de a lăsa nemulțumirile să-ți invadeze trupul, de a nu mai nega nimic.

— Dar ce legătură are ceea ce spui cu Leonore?

— Lăonore nu a vrut niciodată să negocieze, să învețe regulile jocului. Ale nici unui joc, de altfel. Deoarece a refuzat întotdeauna să se facă mai mică, să se topească, să se decoloreze trebuie să fi suferit mai abitir decât mulți dintre noi rivalitățile interioare. S-a ascuns într-o atitudine zgomotoasă. Şi acum, când zgomotul a dispărut, jocul o zdrobeşte tot mai mult. Indiscutabil, nu mai suntem copii.

Am suspinat. O panglică lată de praf s-a ridicat şi apoi a căzut iar în fascicolul de lumină al lămpii cu halogen.

— Vorbeşti ca un profesor… N-ai vrea să încerci să fii mai explicit, măcar o dată?

— Cum vrei să vorbesc?

— Normal.

— Adică?

— Foloseşte cuvinte uzuale.

— Bine. Uneori există găuri negre, momente de incertitudine trăite la mare intensitate. În aceste perioade numai spațiile abstracte acoperite de zăpezi te mai pot linişti, imaginile unei rezervații de animale, toamna, canioane ro-şietice sau fiorduri sălbatice. Trebuie să intervii ca să ajuți aceste persoane să regăsească un mediu primitor în care să se poată proiecta fără gânduri ascunse angoasante.

— Care e soluția de aplicat pentru a o convinge că a făcut un pas greşit?

— Dacă subiectul nu devine psihotic pentru a se putea sinucide mai bine la timp, o ia pe alte căi, cum ar fi alcoolismul, sexul anormal, munca prea înverşunată, haleala cu prietenii etc. Ceea ce în educația națională se numeşte „proces de re-mediere”. Nu cumva ai adormit, Jean-Patrick?

— Nu, te ascult.

Tei

!<f (.” *

— Am văzut-o pe Leonore, acum câteva zile, când se întorcea de la Nisa. A petrecut seara aici, la mine…

— Ştiu, Piere, ştiu.

— Am vorbit despre părinții noştri. Am văzut eu că Leonore nu prea e în apele ei. Dar ea n-a fost niciodată un model de perfecțiune vitalistă. La patru ani nu mai credea în Moş Crăciun. Noi doi suntem foarte diferiți. Eu am o credulitate nelimitată când e vorba de poveşti, inclusiv cele greu de crezut, în vreme ce verbul „a crede” n-a făcut niciodată parte din vocabularul ei. Trebuie să ai grijă cu chestiile astea, Jean-Patrick, nu e de glumit. Altceva nu-ți pot spune mai mult.

— Mulțumesc, oricum. Vino într-o seară să iei cina cu noi. Leonore ar fi bucuroasă să te vadă. Şi eu, de altfel.

A pus telefonul în furcă.

Săptămâna de vacanță care a urmat întâlnirii cu soră-mea a fost total lipsită de întâmplări interesante cu excepția a două evenimente ciudate.

Marți dimineața la uşa apartamentului a sunat un individ care purta o şepcuță cu şnururi galbene, cu fața împodobită cu o mustață de forma unui ghidon de bicicletă. Mi-a înmânat un pachet ambalat într-o hârtie a cărei culoare oscila între verde şi portocaliu. Eram atât de puțin obişnuit ca un poştaş să vină la uşa mea încât am crezut că aveam de-a face cu vreunul din Martorii lui Iehova care în ultima vreme bântuiau prin cartier şi a căror companie trebuise deja s-o suport (nu sunt în stare să le închid uşa în față unor oameni care bat kilometri întregi de drum, indiferent ce vreme e afară, ca să-i prevină pe cetățenii inocenți de venirea apocalipsei şi de faptul că cei drepți vor scăpa).

Am semnat chitanța de primire şi am dus pachetul pe măsuța din sufragerie. Nu era nimic scris pe dos despre expeditor. Singurul indiciu pe care-l aveam era localitatea unde fusese dus pachetul la poştă, Brevigny, un sat aflat la cinci kilometri de şcoală. Ştiam că acolo locuiesc mulți elevi de-ai mei. Am desfăcut hârtia şi am dat peste o cutie de pantofi cu marca unor ghetuțe pentru adolescenți care semănau cu încălțările cosmonauților şi cu ghetele cu talpă înaltă ale actorilor. Cutia era umplută de jur-împrejur cu o bandă de vată care mirosea greu. Era evident că cineva se amuzase să facă pipi pe ea. Totuşi vata era curată; nu se vedea nici o urmă suspectă, dar am preferat pentru o abordare igienică, să înlătur cu o pensetă materialul pufos ca o zăpadă.

Ca un chirurg care scbate pansamentul de pe pielea unui bolnav cu arsuri de gradul IV, am ridicat cu delicatețe vata şi am descoperit un obiect înfăşurat în staniol. Forma părea a fi cea a unei siluete la scară redusă, un manechin de lemn ale

cărui părți puteau fi legate cu sârmă, o jucărie de pluş în miniatură, o figurină nostimă sau un fetus care tocmai a terminat o şedere la indienii Jivaro. Orice, în funcție de ceea ce voiam eu să aleg.

Îngenuncheat deasupra măsuței, cu umerii încovoiați şi îndreptați în direcția cutiei cred că arătam ca un expert în dezamorsarea minelor, undeva pe o plajă din Norman-dia. Trecură astfel câteva minute. Pe măsură ce ochii mei studiau staniolul aproape reuşisem, numai din intensitatea privirii, să creez un spațiu strimt în care dreptunghiul şi banda de vată proiectau în încăpere o impresie de mare intimitate. Nedumerit, mi-am încrucişat brațele la piept. Un fir de sudoare începea să-mi curgă pe tâmplă. Creierul exercita o presiune dureroasă pe osul frontal. Gâtul mi-era încordat şi aveam senzația că mi se umflaseră țesuturile în partea superioară a toracelui de parcă ar fi trebuit să rî-gâi, parcă mi se întorsese brusc stomacul pe dos sau parcă trebuia să mă deschid de sus în jos pentru a trăi o senzație de uşurare temporară.

Sub carapacea argintie părea să palpite o viață corticală primitivă. Pe măsură ce secundele treceau, impulsul meu interior scădea în intensitate, deciziile mele de a trece la fapte erau tot mai rare. Fără să-mi dau seama cream suspans, o aşteptare care se dovedea din ce în ce mai frus-trantă. Deveneam atent față de un eveniment pe care îl pre-simțeam dinainte important.

Minutele treceau şi obiectul părea a prinde forță. Fie că mă duceam în bucătărie să beau un pahar cu apă, fie că îmi aprindeam o țigară după şase luni de abstinență, cutia îşi revendica mereu noi libertăți. Dintr-o dată m-am io* simțit slăbit, deprimat. În culmea nedumeririi mi-am încrucişat brațele deasupra capului ducându-le în față, apoi în spate numai pentru că asta-mi crea imediat plăcerea unei senzații liniştitoare.

După câteva minute în care m-am jucat astfel, fără nici un indiciu care să-mi anunțe gestul, chiar fără să-mi duc mâna

la gură ca pentru a reprima o posibilitate de spaimă, am desfăcut foița de staniol. Ceea ce am văzut mi-a adus o mare uşurare după care veni un moment de incredulitate. Chiar dacă nu-mi dorisem să am de-a face cu ceva de neimaginat (şi ceea ce se prezenta privirilor mele era departe de a fi aşa ceva), nu aveam suflul necesar abordării acelor lucruri care se impun dincolo de granițele definite ale sensului.

Misterul cutiei era o maimuțică din pluş care stătea întinsă pe spate cu o tetină din plastic în gură şi cu un aer de beatitudine anxioasă. Era o replică aidoma a unui cimpanzeu ciufulit pe care mi-l făcuseră cadou părinții mei când am împlinit şase ani şi pe care-l botezasem Kikipin-pon. A fost o jucărie care a pierit în mari suferințe după un acces de isterie creatoare al surorii mele care n-a găsit altceva mai bun de făcut decât să-i picteze o mustață cu negru şi cu aceeaşi culoare să-i facă o bandă pe unul din ochi. Leonore nu ştia că vopseaua avea efect coroziv asupra materialului plastic iar chipul bietului Kiki s-a topit la fel de inexorabil ca un chip de om sub efectul napal-mului.

L-am luat pe Kiki bis în căuşul palmei şi m-am hotărât să-l studiez mai îndeaproape. Blana din pluş îi acoperea în întregime corpul cu excepția labelor şi a feței. În locul abdomenului, câteva fire de păr umede formau un pătrat bine delimitat ca o mică trapă pe care, ridicând-o, ai fi ajuns în interior. Pătratul cu pricina nu părea să fi fost făcut la întâmplare. Semăna cu o tăietură făcută cu un cutter. Ducând maimuțică la nas mi-am dat seama că mirosul fetid pe care-l identificasem la început ca fiind de urină aducea mai degrabă cu o duhoare de noroi sau de turbă. O plajă olfactivă cuprinsă între descompunerea vegetală şi sârt-gele menstrual. De nebănuit când te uitai la jucărie, duhoarea trăda o viață subterană desfăşurată la adăpostul peliculei de păr care acoperea suprafața pântecului lui Kiki.

Am pus la loc jucăria de pluş şi, cu penseta, am încercat să trag de misteriosul pătrat de fire umede. Pe măsură ce blana artificială se dezlipea, pe lângă tăietură apărea un lichid

spumos ca secreția unui limax. În aceeaşi clipă, camera s-a umplut de o lumină puternică, de culoarea migdalei iar rezervorul closetului de la vecini începu să gâlgâie într-un amestec de realism nemilos şi lirism melancolic. Sunetului limpede făcut de o cană pusă pe o masă de sticlă îi urmă pocnetul brusc al unei clanțe şi apoi nişte paşi care se depărtau de baie. După ce am fost din nou sigur că totul este în sfârşit cufundat în linişte, am tras de căpă-cel cu o mişcare bruscă. Pătratul de blană maro se dezlipi şi rămase prins de pensetă.

Am simțit cum îmi trece prin stomac o suliță de gheață, încremenit de spaimă, rămăsesem cu gura deschisă, cu chipul răvăşit în fața cadavrului lui Kiki care continua să îndrepte înspre mine inutila lui tetină. În loc de rumeguş, în interiorul jucăriei muşuroiau viermi mici, într-o magmă dezgustătoare de lichid vâscos a cărui asemănare cu suprafața albicioasă a orezului cu lapte m-a făcut să-mi dau capul pe spate. După câteva clipe, mi-am întors privirile către lumina de afară. Pe canatul ferestrei de la balcon se urca o muscă; a coborât apoi jumătate zburând, ca şi cum se scutura de o apăsare uşoară şi a început din nou să zboare. După un zbor spiralat prin sufragerie a aterizat pe capul lui Kiki, cam în dreptul uneia din genele lui desenate pe cauciuc.

Cred că în momentul acela am leşinat.

Trei zile mai târziu, la ora unsprezece dimineața, pe când îmi luam micul dejun, a sunat telefonul. Pe moment, m-am gândit că e o greşeală. Îmi dădusem telefonul la secret şi, cu excepția familiei şi a dtorva prieteni cu care aveam re-

 lații mai mult decât sporadice, nimeni nu-mi ştia numărul de telefon.

Am lăsat robotul să intre în funcțiune aşteptându-mă ca persoana să închidă după ce va auzi mesajul. După bip au urmat treizeci secunde de linişte punctată de o respirație puțin uscată. M-am sculat dintr-un salt şi am început să mă învârt în jurul telefonului, aşteptând continuarea. Respirația devenea din ce în ce mai puternică şi sacadată, aproape ca un

gâfâit. Apoi s-a întrerupt şi în locul ei au început nişte sughițuri parodice urmate de un râs spart care se dorea destabilizant, ca un fel de sforăit nazal puțin forțat.

După aceste gemete catarale a venit o bucată de linişte, o linişte palidă şi blândă ca acelea care, în conversațiile de grup, anunță un atac la persoană. În plină expectativă, am rămas nemişcat, cu călcâiele uşor dezlipite de şlapii din cauciuc cu care eram încălțat, zărindu-mi brusc imaginea, în picioare, într-o oglindă. Nu aveam pe mine decât un şort fără formă; mi-am observat insistent silueta cu umerii lăsați care exprima parcă fizic cât de scandalizat eram de ceea ce auzeam. Pe banda casetofonului se înregistrau acum nişte zgomote de masticație primitivă care imitau perfect un grup de adolescenți ronțăind o pungă de floricele.

Deveneam din ce în ce mai curios, încercând, în spațiile delimitate de secvențe de linişte, să ghicesc natura obiectului care intercepta şi-mi trimitea sunetele. Nu mă puteam ghida după nici un cuvânt, nici o voce, nici măcar un mormăit vag care să personalizeze mesajul. Nici o pistă care să însemne anumite trăsături, o formă, un contur în tot acest nisip de linişte albă. Jocul acesta a ținut cam un minut, până ce toate zgomotele s-au stins brutal. Am simțit fiori reci în piept şi pe spate. M-am hotărât să analizez linişteа asta, s-o examinez sistematic. M-am gândit la izolarea în care trăiam, un tip de singurătate pe care orice nimic în noapte putea s-o facă să tresară. Persoana sau persoanele care dădeau acest telefon ştiau desigur acest lucru. Totul era pus la cale.

M-am simțit parcă uşurat atunci când un zgomot ca de cinema, demn de melodia Rewlutkm 9 a Beatles-ilor a adus robotul într-o stare de rezonanță de parcă era un grătar de ventilator prost fixat. De data asta era vorba de o bandă înregistrată, fără nici o îndoială. Semăna cu melodiile unui grup dintr-acelea cu muzică industrială de la începutul anilor ‘80, formații care produceau discuri anxioase şi crispate, adevărate drumuri pe dealul Golgotei sonore pe care le

lungeau până la îngreţoşare. Când am ridicat receptorul, muzica s-a oprit.

Dirijorul orchestrei mele telefonice pusese receptorul în furcă. M-a cuprins o stare de slăbiciune generală ca şi cum toate părţile corpului nu mai aveau subit aer. Gura şi gâtul mi-au fost invadate de un gust de metal acid şi de praf uscat. M-am întins pe divan, îndemnându-mă să fiu calm, dar agresivitatea evenimentului tot mai stăruia într-un cotlon al minţii mele. M-am ridicat cu greutate şi m-am aventurat până în bucătărie. O lumină albăstruie decupa mobilierul de melamină, semănat pe ici şi colo de pete de grăsime. Am deschis dulapurile, sertarele, uşile de la cămară în căutarea unui borcan de ness. L-am găsit în fine în frigider (rămâne la mine mereu acest mister al repartizării alimentelor) şi mi-am pregătit echivalentul mai multor ceşti în castronelul în care-mi pregătesc ciocolata caldă.

Până să fiarbă apa am aruncat o privire pe un ziar săptămânal la care mă abonasem din simpla dorinţă de a primi ceva la cutia poştală. După ce am frunzărit fără prea mare interes mai multe pagini despre finanţarea partidelor politice, am dat de o rubrică numită „Vremurile noastre” care prezenta un articol scurt deasupra căruia apărea fotografia unui adolescent cu o puşcă îndreptată spre cititorul potenţial. În articol se spunea că, la numai o săptămână de la uciderea unei profesoare de către unul dintre elevii ei de cincisprezece ani, în clasă, în faţa tuturor colegilor, Germania tocmai evitase un nou episod sângeros la şcoală. Eu, care consideram (şi nu eram singurul printre colegii mei!) că această ţară avea obiceiurile cele mai rafinate din Europa, un sistem educativ de avangardă, m-am simţit aproape purificat de ruşinea personală pe care o trăisem întotdeauna la gândul că lucrez în educaţia naţională.

Trei elevi de paisprezece ani (cu un an mai mari decât ai mei, mi-am zis) care puneau la cale un măcel fuseseră arestaţi, în timpul orelor, la Metten, un orăşel din Bavaria. Voiau să omoare o profesoară care îi criticase cam mult

pentru comportamentul lor la şcoală. „Elevii voiau să tragă gloanțele la nivelul picioarelor ca s-o vadă cum piere golindu-se încet de tot de sânge”, precizase procurorul Dag-gendorf. Urma şi uciderea directoarei şcolii, care venise acolo de-abia cu trei luni înainte. Autorul articolului adăuga că elevii erau ahtiați de filmele pornografice şi cu multă violență, colecționau zvastici şi alte obiecte din acestea care culpabilizau corpul social.

Trioul voia să atace apoi o bancă şi, cu prada luată, să cumpere grenade şi mine. Adolescenții îşi terorizau colegii de clasă încă de la începutul anului şcolar. Cu câteva săptămâni înainte de aceste evenimente, unul dintre ei deschisese focul în direcția unei eleve, n-o rănise, dar adolescenta nu avusese curajul să relateze poliției incidentul decât după arestarea agresorului. Ca şi ea, vreo zece alți colegi de clasă erau la curent cu planurile vizând uciderea profesoarei, dar, de frica represaliilor, nu spuseseră nimic nici părinților şi nici profesorilor.

Mi-am adus aminte de o situație similară, care se petrecuse cu o săptămână înainte într-o şcoală cu probleme de la periferia oraşului Rouen. O fată de paisprezece ani, însoțită de una din prietenele ei, dăduse buzna în biroul directorului cerându-i un certificat de transfer pentru că voia să plece din acea şcoală care se afla într-o zonă defavorizată. Deoarece acesta îi explicase că nu poate să elibereze un astfel de document înainte de încheierea anului şcolar, fata a scos din geantă un pistol cu alice şi l-a armat. Directorul instituției se executase atunci sub amenințarea cu arma şi-i dăduse fetei certificatul.

Anunțați de unul din pedagogi, care a fost probabil primul căruia bietul director i-a putut spune ce spaimă a tras, polițiştii o reținuseră pe fată, care încă avea asupra ei revolverul. Anchetatorilor, aceasta le-a spus că întotdeauna avea arma asupra ei deoarece la şcoală se simte amenințată. Pusă sub acuzare pentru „extorcare de semnătură oficială”

eleva risca o pedeapsă care putea să ajungă până la treizeci de ani de închisoare.

Lumina de culoarea vinului alb anunța o zi rece şi senină. Înghețul puternic din noaptea precedentă lăsase chiciură, care încă stăruia pe boschete şi pe pământ. Nu bătea vântul iar copacii, ulmi şi fagi, se înălțau, compacți şi nemişcați, de fiecare parte a şoselei. Dincolo de geamurile maşinii defilau păduri de foioase unde chiciura încă netopită lumina geometria iernii. Eram totuşi în data de 14 martie şi mai aveam o săptămână până la venirea primăverii. Câmpul, acoperit de o pojghiță albă, era întrerupt ici şi acolo de pilcuri triste de arbuşti, de garduri din ramuri de copac stricate de zăpadă şi de uriaşe aparate pentru irigații care semănau cu vertebrele unei creaturi preistorice.

De când plecasem de acasă, ca la fiecare întoarcere după vacanță, mă concentram greu la drum. Mă simțeam epuizat deşi în ultimele două zile somnolasem întruna. Mă gân-disem să nu am vreo afecțiune a sângelui, sau vreo boală tropicală, vreo intoxicație alimentară sau din cauza cine ştie cărui duşman casnic care mă atacase la nivelul sistemului nervos.

Aerul cald de la sistemul de încălzire, dat la maximum pentru a dezaburiza geamurile, scotea un şuierat strident. Luminile tabloului de bord mi-au adus aminte de filmul 747 în pericol pe care-l văzusem cu o seară înainte, cu scenele de isterie în carlingă pe care le adoram numai pentru că îmi vorbeau de perioada 1971-l973, simbol al sfârşitu-lui unei perioade de creştere economică ce avea să însemne revenirea şomajului şi recesiune. Să fi tot avut zece ani;

HU 1 Jll* oricum, era vorba de o cifră rotundă. Şi acum îmi aduc aminte de freamătul surd care mă sugruma numai când auzeam vorbindu-se de titlurile care mai târziu au fost numite filme-catastrofă: Infernul din zgârie-nori, Cutremurul (ah! Efectul de centrifugă pe care-l aveai în anumite săli de cinema unde scaunele se clătinau în ritmul imaginii!), Aventură pe Poseidon, Soarele verde, Ciocnire la altitudine. Ceea ce nu-mi puteam eu închipui la vremea aceea era cât de mult anticipau

aceste ficțiuni apocaliptice, cu un realism alegoric, intrarea societăților industriale într-o nouă eră de angoasă socială.

Am dat maşinal drumul la radio. Simpla rotație a degetului mare şi a arătătorului către dreapta îmi dădea mereu satisfacția arhaică de a avea unul din acele vechi radiouri de maşină cu butoane. Cineva ostil, revendicator, ridica vocea pentru a protesta împotriva unui proiect de lege pe care o considera inechitabilă, vorbind chiar despre iresponsabilitatea celor care-o promulgaseră. Inflexiunile acestei voci semănau cu un lătrat de circumstanță, totul era propagarea obişnuită prin ştiri a unei indignări selective dotată cu o durată de viață limitată. Într-un final am ajuns şi la un post care difuza muzică clasică.

Îmi începeam săptămâna cu clasa a şaptea F şi, ciudat, nu simțeam nici cea mai mică teamă că urma să mă reîn-tâlnesc cu ei. În ciuda telefoanelor anonime care-mi punctaseră ultimele două zile, aveam senzația că o întâlnire fa-ță-n față putea înlătura acest văl îngrijorător produs de distanța dintre ei şi mine în timpul acestor cincisprezece zile. Poate că acest anonimat cu ajutorul căruia acționaseră trebuia să mă facă să înțeleg bine modul în care trăiau, un mod de exprimare ales anume, un fel de adevăr personal.

Vacanța din luna februarie era, pentru majoritatea familiilor, ocazia de a-şi duce copiii la schi. Mi-i imaginam de pe acum cu tenul bronzat, cu plămânii plini de aer de munte, cu priviri vesele şi vibrând de o nouă vitalitate. Încă din prima zi după vacanță aveau să ajungă iar la o conştiință acută a momentului. Urmau să lase din nou acest moment şcolar să reintre în drepturile lui, să se reconstruiască pentru a reprezenta ceva ce le va deveni până la urmă tuturor recognoscibil ca o întoarcere la zilele libere ploioase în care îți faci temele.

Am ajuns în parcare în acelaşi timp cu Isabelle Gidoin, o colegă de franceză. Înaltă şi superioară, avea întotdeauna acel gen de chip impenetrabil care pare să ascundă ceva comic. O apreciam mult şi cred că această stimă era reciprocă. Suntem

de aproape aceeaşi vârstă şi cultivăm o formă de respect scrupulos. Locuieşte cu o femeie mai în vârstă care scrie cărți pentru copii şi în acelaşi timp rețete de bucătărie pentru vegetarieni. Pe lângă aceste activități, Elisa Berelowski face parte dintr-o formațiune de extremă stingă care susține anumite lupte armate din lumea a treia. Cred că e cuplul cel mai sănătos pe care l-am întâlnit vreodată.

Isabelle poartă întotdeauna acelaşi sacou din material de blugi din care apare în permanență, la nivelul unui buzunar cârpit grosolan, antena unui telefon mobil care dă în orice clipă impresia unei conectări intime şi nelimitate cu obiectul afecțiunii ei. Părul tuns scurt, aproape ras sugerează scepticismul în ceea ce priveşte accesoriile feminității. Nu se machiază niciodată şi îi place să-şi expună unghiile roase cu acea lipsă de pudoare naturală a celor care sunt prea absorbiți de sarcini fundamentale ca să-şi mai facă griji şi pentru aspectul lor exterior.

Am închis radioul, am stins farurile şi m-am grăbit s-o întâmpin, impuls pe care m-am prefăcut a-l masca deschizând portiera cu o înclinare exagerată a pieptului.

— Doamnă, vă rog!

— Domnule, cine sunteți? Prezentați-vă! Fie-vă milă, sunt îngrozită, sunteți cumva un angajat al acestei instituții?

— Absolut deloc, scumpă doamnă. Rătăcesc prin parcare ziua, noaptea şi, ca să mă prefac că am o ocupație, mi se întâmplă să deschid câteva portiere ca să-i mai uşurez pe muritori. Am văzut cât sunteți de tristă de îndată ce ați trecut de intrare. Mi-am dat de aceea seama că au reînceput cursurile; figura dumneavoastră exprima esența însăşi a unei melancolii de neexprimat.

— Să nu vă lăsați înşelat, prieten necunoscut, ceea ce dumneavoastră ați considerat a fi tristețe nu era decât un moment de regret față de acele voluptăți trecătoare care îndoliază lucrurile pământeşti. Dar inimilor entuziaste le este dat să spere într-o nouă viață şi să nu umbrească momentul prezent cu nişte gânduri triste.

Încerca din greu să-şi stăpânească expresia feței. Am simțit că dorea să continuăm jocul ştiind în acelaşi timp (şi aici era toată sarea şi tot piperul convențiilor noastre trecute!) că primul care avea să râdă pierde. Lui Isabelle îi plăcea la nebunie să joace cu mine scene de roman psihologic prin care putea să dea frâu liber nostalgiei pentru marile poveşti pline de demnitate, cu adjective şi timpuri verbale protectoare.

Asta îi întărea amintirea emoționantă a vechii ei identități, acea personalitate care se desprinsese de ea pe măsură ce învăța să fie ironică. Gustul ei pentru acest tip de joc verbal avea esențialmente un scop de atestare.

— Şi, vacanța, cum a fost? Mă întrebă cu o privire tulbure care era la ea o prelungire a întrebărilor rituale.

— M-am baricadat acasă cu o puşcă şi grenade. Nimic extraordinar.

— Şi eu îmi ziceam că arăți cam palid. S-ar zice că tocmai ai petrecut cincisprezece zile într-o ciupercărie. Măcar mănânci cât îți trebuie?

— Conserve, alimente în vid, supe concentrate, alimentație de celibatar.

— De ce nu cauți un colocatar, e o chestie la modă acum. O fată cu sâni mari, amuzantă, caldă, o studentă la sociologie sau la pedagogie.

— Dacă am înțeles eu bine ai vrea să-mi fac un scop în viață din a trăi cu nişte balcoane?

Izbucni în râs.

— În mare, da.

Ca şi alte câteva persoane bine intenționate din anturajul meu, Isabelle nu putea să-şi închipuie persoana mea decât în compania cuiva dominat de intelect, cu ochelari rotunzi şi pulovere din mohair cu guler întors. Idealul meu sentimental se afla exact la polul opus şi înclinam mai mult spre o secretară, sau mai degrabă ceea ce se numeşte acum o asistentă a directorului. Această profesie, care cultiva discreția până la o ridica la rangul de secret, reprezenta pentru mine caracteristicile cele mai fecunde ale relației

dintre un bărbat şi o femeie. Era imaginea perfectă a devotamentului, icoana absolută a eternului feminin deghizat în lucrătoare din umbră, dotată cu o minunată facultate de adaptare. Secretarele erau protejate de calculatoare şi de telefoane ultrasofisticate, iar competențele lor juridice şi contabile mă fascinau. Situate în inima sistemului, ele personificau o Mata-Hari cu ceva studii universitare (cam neterminate) care aveau adesea şi rolul de confidentă din tragediile clasice.

— Şi vacanța ta?

— Fără comentarii.

— Mă faci dintr-o dată foarte curios.

— Elisei îi place să meargă la mare atunci când nu e sezon, mai ales în Nord. Este perversiunea ei favorită. Am fost la Merlimont. Autoritățile locale au fost de acord cu instalarea acolo a unei clinici pentru persoane cu handicap motor. Elisa habar nu avea de asta în momentul când am cumpărat biletele.

— Desigur că din punct de vedere turistic… Handicapații nu sunt un argument dintre cele mai importante. Mă întreb de ce se încăpățânează autoritățile locale să-i concentreze în locurile de vacanță cele mai plăcute.

— Se pare că gesturile necoordonate ale handicapaților îi fac pe turişti să râdă.

— De acord, dar e ca un banc spus prea des, până la urmă nu te mai face să râzi.

— Îi urăsc pe handicapați. Se mişcă întruna… de mici de tot, vor să meargă la mare. E prea uşor, e de ajuns să fii handicapat şi eşti trimis imediat la mare.

— Ce mai face Elisa?

— Tricotează căciulite tibetane pentru Amnesty International şi-şi petrece nopțile pe internet încercând să intre din nou în legătură cu comandantul Marcos.

— Şi merge?

— Încerc să-i explic că numărul de PC-uri care sunt folosite în lume este de aproximativ 180 de milioane pentru o

populație globală de 6 miliarde de persoane şi deci că posibilitatea de a avea conexiuni internet este limitată la 3%. Îi împărtăşesc scepticismul meu în ceea ce priveşte existența unor persoane conectate în Chiapas, una din regiunile cele mai sărace ale Mexicului.

— Şi care e reacția ei la scepticismul tău?

— Crede că gândesc prea negativ. Spune că nu cu acest gen de pragmatism reductiv se poate face ca lupta să aducă ceva pozitiv pentru masele exploatate.

Dintr-o dată vocea ei luase sonorități indignate, cu note plângăcioase şi prelungite. Ai fi zis că pentru ea e foarte important să-şi arate poziția diferită, în cuplul ei, în ceea ce priveşte concepția despre angajare.

În acel moment profesorul de arte plastice, Goliaguine, coborî din maşina lui cu aerul vinovat al celui care a ascultat o conversație ce nu era pentru el. Purta o haină dreaptă de un gri spicat cu negru şi alb cu revere ascuțite, peste un pulover din shetland şi nişte pantofi maroniu-verzui cu vârf pătrat foarte uzați, ceea ce-i dădea o aură de persoană scăpată dintr-o catastrofă naturală. Ai fi zis că se îmbrăcase ca să fie fotografiat. O barbă de trei zile îi umbrea obrajii şi conferea chipului un aspect mai puțin colțos. Pantalonii erau lucioşi în dreptul genunchilor.

— Parcă aş fi bătut, zise pe când se extrăgea din maşină cu un zâmbet plin de subînțelesuri.

— Lumbago este boala profesională a seducătorilor, îi replică Isabelle.

— Nu e ceea ce crezi tu. Mi-arn petrecut noaptea în maşină ca să fiu în formă pentru a relua totul în dimineața asta.

— Dacă vrei, am o pereche de şosete curate în maşină, i-am propus eu.

— Mai degrabă de căldură umană am eu nevoie. Închi-puiți-vă o parcare pustie, noapte, liniştea absolută din maşină şi frigul care se lasă tot mai aprig de la o oră la alta.

Având în vedere că majoritatea profesorilor din şcoală erau transparenți şi de un conformism îngrijorător pentru nişte

oameni despre care se consideră că transmit virtuțile spiritului critic, Goliaguine stârnea admirație în juru-i. Înțelesese că a fi excentric era un mod de a-ți ascunde sentimentele tot atât de bun ca şi respectarea convențiilor. Isabelle înainta spre el şi îl strânse la piept schițând câțiva paşi de dans.

— Mă simt mult mai bine.

Soneria ne aduse înapoi în real. Goliaguine se desprinse de Isabelle cu un zâmbet încordat şi-mi aruncă o privire tragică.

— Chiar că s-a terminat vacanța, spuse el făcând un efort pentru a ajunge la această idee.

Isabelle se aşează între el şi mine. Ne duse spre curte luându-ne pe fiecare de braț ca în Jules şi Jim.

— Vă invit pe amândoi la cină sâmbătă pe data de opt, spuse ea. Puteți să vă gândiți un pic înainte de a primi.

— O să venim, răspunse Goliaguine fără să se fi uitat deloc la mine.

Puțin mai târziu, rând urcam treptele metalice care duceau la cancelarie, mă gândeam deja la nişte scuze pentru a o refuza.

Erau toți acolo, aşezați fiecare la masa lui. Clara Sor-man lipsea. De câteva minute mă obseda neplăcut pupitrul ei gol. Cu creionul suspendat deasupra catalogului, am aşteptat câteva secunde ca pentru a mă convinge că avea să apară dintr-o clipă în alta. La acest început de zi, douăzeci şi patru de chipuri erau îndreptate în direcția mea, cu spatele drept, cu picioarele lipite unul de altul, cu un aer nerăbdător ca şi cum aşteptau să încep să le povestesc poante sexuale despre vacanța mea.

În clasă domnea o lumină rece care făcea obiectele să sticlească. Era o dimineață obişnuită de şcoală. Buretele era plin de praf. Marianne, o femeie de serviciu cu părul roşcat prins în spatele urechilor cu fundițe negre, avea sarcina să scuture în fiecare vineri seara bureții ferindu-şi ochii de praful de cretă. În fiecare ajun de vacanță se în-tâmpla să-şi lase baltă răspunderile simple, obişnuite. Diferiți membri ai

personalului se speriau de aceste momente ca şi cum nu s-ar mai fi întors niciodată în şcoală. Un adevărat foc de paie.

Presupunerile mele despre activitățile elevilor în aceste ultime cincisprezece zile păreau a fi fost exacte. Majoritatea arborau un chip brunețiu care bătea înspre bronz, cu acea vitalitate, puțin vulgară, pe care o dau vacanțele de masă. Personalitatea lor provincială, anodină, aproape ştearsă părea să fi câştigat un plus de fermitate. Se manifesta în lucrurile cele mai banale, cum ar fi modul de a de-şuruba capacul stiloului sau împăturirea conştiincioasă a paginilor folosite din caietele de texte care evocau nişte figurine origami puse una peste alta.

În sfârşit am scris numele Clarei Sorman în caietul de absențe. Sandrine Botella îşi încrucişase mâinile palide în fața ei ca pe o pereche de mănuşi. Din persoana ei se răs-pândea, cu această ocazie, o intensitate puțin ciudată şi terifiantă, în afară de ea, fiecare elev avea în față un cartonaş pe care era scris numele lui. Făcuseră asta din proprie inițiativă, pentru a mă ajuta să le rețin numele. M-am ridicat de la catedră şi am început să parcurg spațiul dintre catedră şi tablă, încoace şi încolo, deplasându-mă în foşnetul jachetei pe care nu mi-o scosesem încă.

— Luați caietele de geografie şi scrieți la data de 3 martie, luni, titlul primei noastre lecții: Minoritățile din Statele Unite; eşec în ceea ce priveşte melting-pot sau viitor pentru salad bowl?

S-au aplecat şi au scos din ghiozdane ceea ce s-a dovedit a fi un clasor despărțit în trei: istorie, geografie şi educație civică. Nimeni nu a considerat necesar să rectifice. Asistența părea că se predă în fața unei încrederi rezonabile în facultățile mele de observație.

Statele Unite figurau în programa pentru primul trimestru al clasei a opta. Una din nebuniile mele de profesor era de a construi sistematic noțiuni care anticipau cu un an progresia obişnuită. Apoi, chiar după evaluarea finală, îi informam, and le dădeam lucrarea, că terminaseră subiectele unei programe

pentru anul următor. Când obțineau note bune, acest lucru le întărea încrederea în ei pentru restul anului. Metoda nu era prea ortodoxă, dar funcționa, în afară de mine, nu ştiu să fi avut mulți adepți.

Orice grup de lecții despre Statele Unite avea în mod obligatoriu una despre populația americană în care datoria profesorului era să vorbească despre noțiunea clasică de melting pot, acest creuzet în care veniseră să se topească popoare de toate originile pentru a da naştere lui homo americanus. Scopul lecției era să demonstreze, cu ajutorul unei dramatizări iscusite a contraargumentării, că acest model de integrare optimistă e din ce în ce mai contestat chiar în Statele Unite, unde reprezentanții diferitelor minorități etnice sau sexuale revendică tot mai adesea dreptul la recunoaşterea specificității lor, aşa încât se impune tot mai mult ideea unei societăți multiculturale (numită salad bowl).

La întrepătrunderea educației civice cu istoria şi cu (geo) demografia, îmi explicase Christine Cazin pe un colț de masă în cancelarie, vorbindu-mi despre lecțiile ei de clasa a şaptea, era posibilă construirea unei lecții pe care elevii ar fi urmărit-o cu atât mai bine cu cât aceste probleme intrau în rezonanță cu dificultățile modelului francez, iacobin şi asimilaționist. Eu luasem foarte în serios sfaturile ei şi lucrasem în timpul vacanței folosind reviste

!: l: ilJi.: Liili: /iiJ^: ii. Fei: ii «. L'- 'i: – '^i!': pedagogice care ofereau o paletă impresionantă de grafice şi tabele.

Le-am distribuit un text de Jean de Crevecoeur din 1785, Lettres d'un cultivateur americain, în care acesta descria multiplicitatea apartenențelor religioase în comitatul Orange, unde locuia. Mergeam printre mese, distribuiam fotocopiile şi mă aplecam ca să văd numele. Pe deasupra capetelor de fete plutea un miros de săpun cu parfum de vanilie precum şi unul de deodorant cu aromă de pin. În dreptul băieților era vorba de un amestec ciudat de rumeguş umed şi cauciuc ars.

Durosoy Guillaume, Da Costa Richard, Bodard Estelle, Menessier Franck, Durând Kevin, Ginzburger Sylvain, Naudin

Mathieu, Montalembert Cerile (rândul din dreapta față de catedră), Leborgne Raphael, Lametand Pierre, Grancher Julie, Brossard Apolline, Villovitch Elodie, Ba-roui Rislaine, Corto Dimitri, Amblard Sebastien (rândul din centru), Horvenneau Maxime, Marottin Isabelle, Chaâb Karim, Guiblin Laurence, Toutain Brice, Vandevoorde Ma-thilde, Clara Sorman, Sandrine Botella (rândul din stingă), în total douăzeci şi patru de elevi. Treisprezece băieți, unsprezece fete. Păreau să-şi schimbe locurile de la o oră la alta. Această geografie aleatorie nu-mi apărea ca o dorință de a şoca din partea lor. Făcea mai degrabă parte dintr-un „spirit de amestecare" cu semnificații fără importanță. La modul general clasele care schimbau voit binomul în timpul anului erau clase unde domnea armonia. Deşi nu credeam în acest tip de observații le acordam o valoare informativă care adesea se verifica pe parcursul anului.

Chiar la începutul rândului din stânga, îmi lipsea numele Sandrinei Botella, care se simțea probabil destul de bine „reperată" pentru a se elibera de această obligație şi Clara Sorman care tot nu-şi făcuse apariția. Profesoara de ştiințe aplicate ținuse să mă informeze că întotdeauna stăteau una lângă alta. Le poreclise „inseparabilele", formă clasică a denominațiunilor şcolare.

— Sper că ați petrecut o vacanță plăcută!

Au dat tăcuți din cap în semn de aprobare.

— Puteți răspunde ridicând mâna.

M-am oprit un pic uitându-mă la tavan, marcă specifică a cabotinismului profesoral.

— Şi dumneavoastră? Întrebă Maxime Horvenneau.

— Nu am făcut altceva decât să aştept să vă revăd. Elodie Villovitch purta la încheietura mâinii drepte o brățară metalică masivă ale cărei reflexe mă orbeau la intervale regulate. I-am cerut să citească textul cu speranța ascunsă că-şi va îndrepta spatele curbat şi-şi va încrucişa mâinile pe genunchi. Degeaba, a prins foaia cu antebrațele şi a început lectura cu o voce mohorâtă. La capătul primului paragraf mă

privi cu ochii ei mari de lemurian ca să ştie dacă mai continuă sau nu. Continuă docil după ce am înclinat din cap. Fața ei avea resemnarea morocănoasă a casierelor care trebuie să lucreze duminica.

Mă sprijineam cu spatele de un colț al sălii, cu un umăr pe fiecare perete. Înfăşurasem fotocopiile care îmi rămăseseră ca o lunetă, ceea ce mă făcu să mă gândesc deodată la infirmiera magrebiană, mărunțică, care se îndepărta pe coridor cu foile de observație. Asemănarea Norei cu vecina lui Elodie, Rislaine Baroui, accentua analogia. O soră mai mică? Poate o verişoară? Găseam că Nora Baroui sună bine, ca o adecvare incontestabilă între o persoană şi ceea ce o desemnează lingvistic.

— Rislaine, continuă, te rog!

Sprâncenele i se ridicară, aproape să atingă rădăcina părului, pentru a verifica dacă vocea mea i se adresa cu adevărat ei, dacă nu era vreo încurcătură în privința persoanei. Liniştită de semnul meu cu capul şi de cotul discret al vecinei, începu să citească.

— El crede în consubțiere…”

— Consubstanțiere, Rislaine, reia lectura.

— El crede în consubstanțiere; cultul lui, deşi diferit de al primului, nu-i scandalizează pe catolici, care sunt oameni foarte miloşi…”

Am surâs fără să vreau, nu numai din cauza acestei diferențieri naive între un luteran şi un catolic, ci mai ales cu gândul la această retorică fragilă enunțată pe un ton angelic de o tânără musulmană în haine de jogging. În timp ce citea, mi-am dat seama că Apolline Brossard mă observa plină de curiozitate. Eleva asta avea ceva ce mă deranjase de la prima oră, ca un fel de senzualitate rece combinată cu un spirit jucăuş care nu aştepta decât o ocazie bună ca să izbucnească.

— Apolline, continuă!

După ce i-a trecut surprinderea, şi-a dres vocea cu un rictus sardonic.

— Chiar sunt obligată să citesc? M-a întrebat cu acelaşi ton familiar pe care l-ar fi folosit dacă mi-ar fi sugerat s-o invit la un film sâmbăta seara.

Am privit-o insistent ca să-i arăt că o consideram personal responsabilă pentru această întrebare idioată. A rămas imobilă ca granitul, indicând prin absența de mişcare că aştepta un răspuns pe care avea dreptul să-l obțină. Era evident că îmi făcea una din acele scene bine şlefuite din repertoriul ei de contesta tară. Modul arțăgos în care se uita la ea Sandrine Botella arăta fără nici o urmă de ambiguitate o rivalitate feminină privind conducerea sectorului „politică-propagandă" din cadrul clasei a şaptea F.

— Nu ştiu ce să-ți spun. Sincer, i-am răspuns. Descumpănită de răspunsul meu, s-a îmbujorat fără să-şi ia privirea de la mine.

— E ceva care te împiedică să citeşti?

— Nu-mi place s-o fac în public.

— Eşti timidă?

— Da, asta e. Sunt timidă.

— Atunci… Cine vrea să citească?

În timpul cât întrebarea plutea deasupra capetelor lor, m-am simțit ciudat de detaşat, solitar. Trăsăturile chipului meu începeau să ia un aer mulțumit, care lăsa să se întrevadă gânduri rele.

— Dacă nu vrea nimeni să se sacrifice, hai! Zise Sandrine Botella aruncându-i colegei ei o privire disprețuitoare. „Mai departe se află moara unui quaker; este predicatorul cantonului; părerile lui înțelepte şi ideile lui au fost extrem de utile pentru vecinii săi…”

A declamat textul cu o voce spartă, un ton războinic, izolând silabele ca şi cum le-ar fi catapultat din gură pentru a răni pe cineva. Vocea i se stinse la ultimele cuvinte ale textului ca un efect defading de la sfârşitul unei bucăți muzicale. Îşi ridică privirile spre mine şi câteva secunde căută pe chipul meu nişte semne care să-i dea siguranța unei simpatii provizorii pe care apoi ar fi avut tot timpul s-o respingă.

Se auziră bătăi în uşă. Brice Toutain, care se afla cel mai aproape de intrare, se sculă să deschidă. I-am făcut un semn cu mâna ca să se aşeze la loc. Peste fețele lor trecu un val de îngrijorare. Toți se înghesuiră pe scaune. Maxime Horvenneau îl întrebă din ochi pe Sylvain Ginzburger, care îi răspunse dând din umeri. Cecile Montalembert se agita nervos pe scaun în timp ce vecinul ei arbora un zâmbet încremenit, aproape imbecil. Privirea i se fixase pe crengile castanului, ale căror reflexe făceau pete de umbră pe chipul lui.

Am rămas în picioare cu brațele încrucişate, încercând să dau imaginea unui om impasibil, reticent față de orice marcă a unui impuls la întâmplare. Toate privirile convergeau spre mine. M-am sprijinit de colțul catedrei şi mi-am rotit ceasul la încheietură. O voce care părea a ieşi din pieptul meu rosti: „Intră”.

Apăru Clara Sorman, sau cel puțin ideea pe care o avusesem despre Clara Sorman înainte de vacanță, urmată de Poncin

care o împingea în fața lui, cu mâna pe umărul ei drept.

— Vreo zece lovituri cu un cutter, la nivelul feței. Noroc că ochii nu au fost afectați, zise Poncin. Ați observat că purta un fular?

Vorbea cu o voce joasă, dar plină de siguranță. Îi observam buzele care se desprindeau puțin când rostea şi apoi se adunau din nou pentru a forma o linie vălurită între cuvinte. Pentru prima dată am remarcat şi irisul verde al ochilor lui. Era înconjurat de un cerc format din pete galbene minuscule pe un fond de culoarea cerii. Din cauza colesterolului, fără îndoială.

— Nu-mi mai aduc aminte, am răspuns, respirând greu. Am fost frapat pe loc de pansamentele de pe față. Nu mă aşteptam la aşa ceva.

— Da, îmi dau seama… Clara poartă un fular din cauza urmelor de degete de pe gât. Gâtul i-a fost ținut fix de la spate… Dar nu cu intenția de a o sugruma pentru a o ucide… Aşa mi-au explicat de la poliție. De când a fost agresată, Clara nu a scos o vorbă. A fost ca şi inertă la secție. Nu dă nici un nume, nu vrea să recunoască pe nimeni şi nu-şi mai aduce aminte de nimic. Se pare că în mod normal aşa se întâmplă după acest gen de evenimente. Mai ales din cauza drogului… Un narcotic foarte puternic.

Începu să foiască un dosar enorm, din carton galben, pe care-l avea în mână şi pe care-l tot întorcea nervos pe genunchi. Transpirația îi făcea rădăcina părului mai închisă şi îi umezea gulerul cămăşii de jur-împrejur. Lumina unui soare primăvăratic se strecura prin jaluzelele puțin deschise şi lumina o galaxie de particule de praf care pluteau prin aer. Mă convocase în recreația de ora zece şi un sfert pentru a-mi explica ce i se întâmplase Clarei Sorman în prima săptămână de vacanță, într-o vineri seara. Poliția îi telefonase a doua zi dimineața la prima oră şi stătuse acolo până la prânz.

Clara se întorcea pe jos de la o petrecere cu prietene din copilărie, pe la ora unsprezece, când fusese agresată. Trei persoane de statura ei, care purtau măşti de carnaval. Nu

putuse indica nici înălțimea aproximativă, nici sexul, nici ținuta vestimentară a agresorilor. Fusese găsită în stare de şoc de un grup de studenți care se întorceau de la un club de noapte, două ore mai târziu. Aceştia o aduseseră imediat la secția de poliție. Îşi cuprinsese fața adânc tăiată cu mâinile, ca şi cum ar fi vrut să oprească o hemoragie. Plân-gea încetişor de durere. Din cauza frigului, sângele începuse să i se coaguleze printre degete.

— A fost drogată?

— În raportul medicilor care s-au ocupat de ea se menționează ingurgitarea de GHB, un drog nou, intrat pe piață de puțină vreme, numit şi „drogul violatorilor". Ați auzit de aşa ceva?

— Cunoştințele mele despre droguri sunt foarte limitate.

Se auzeau strigătele elevilor şi zgomote de fugă pe scară. Poncin suspină ca un cunoscător. Mă privi ca şi cum nu aş fi trăit în acelaşi spațiu-timp ca el, ca şi cum aş fi fost deținătorul unor cunoştințe prăfuite total inadaptate exigențelor reci ale acestei lumi; el, în schimb, îi înțelesese complexitatea insondabilă.

— Este numit şi „ecstasy lichid". Este o substanță folosită la anestezii. Numele ştiințific este „gamahidroxibuti-rat de sodiu".

Se opri puțin, îşi puse mâna stingă pe partea superioară a unui teanc de hârtii pentru maşina de scris iar degetul lui descrise o linie dreaptă ciudată, ca şi cum ar fi vrut să pipăie pentru a vedea calitatea hârtiei şi să descopere un defect pe suprafața netedă.

— Îmi place să aflu numele ştiințifice ale lucrurilor, adăugă el.

Trăsăturile lui, care păreau că se îndreaptă spre centrul feței sub efectul concentrării, îi dădeau un aer ironic şi vag ostil. Un coşmar viu de integritate şi autosuficiență.

— Drogul există în formă de prafuri sau de granule, continuă el, produs astfel pentru a putea fi diluat într-o băutură. Efectul este foarte rapid. Are proprietatea de a o face

pe victimă să uite ceea ce a fost în mod „chimic” con-strânsă de către agresori să facă. Seamănă puțin cu Rohyp-nolul de acum câțiva ani. Se pare că în anumite baruri din America există afişe care atrag atenția consumatorilor că trebuie să-şi țină paharele în mână tot timpul. În Columbia drogul acesta reprezintă un adevărat flagel național. Produsul poate fi injectat pe la baza oricăror cutii de băuturi răcoritoare aşa încât acestea par intacte când sunt deschise de victime. Este vorba cel mai adesea de femei sau de cupluri de turişti care sunt drogați fără voia lor pentru a se obține, cu acordul lor aparent, fie bani, fie raporturi sexuale şi puteți continua să vă imaginați ce vreți…

— O modificare a testamentului, de exemplu.

— Ați început să înțelegeți. Se poate ca, după ce a băut câteva pahare cu GHB, Clara să fi fost dusă undeva unde o aşteptau anumite persoane.

— Poliția a interogat şi persoanele care erau cu ea?

— Da, pe toată lumea.

— Nu era nici un băiat?

— Numai fete.

— Prietene din copilărie? Nici o prietenă… Recentă?

— Ba da. Trei fete dintr-a şaptea F care nu au venit, conform declarațiilor, decât mai târziu, la sfârşitul petrecerii. Unul din martori a specificat chiar că erau cam bete şi că vorbeau cam incoerent.

Am tăcut câteva secunde. Poncin aştepta întrebarea, pân-dind momentul rostirii ei cu un fel de rafinament exagerat, cu degetul întins sub nas în formă de mustață şi cu mâna stângă axată perpendicular față de brațul fotoliului. Am făcut eforturi pentru a-mi păstra o voce calmă şi a părea că sunt în apele mele.

A sunat telefonul. Poncin l-a privit cu o expresie de dispreț directoral, ca şi cum adevărații conducători nu se coborau până la a răspunde la telefon. Până la urmă ridică receptorul cu tristețe şi dând impresia că-l protejează cu corpul. Vorbi cam o jumătate de minut folosind jumătăți de silabă şi

răsucindu-se pe sfert, plin de furie, în fotoliul cu rotițe. Puse receptorul în furcă şi îşi uni apoi degetele în formă de pagodă.

— Am impresia că vocile ajung până la mine într-o bolboroseală din ce în ce mai îngrozitoare, spuse el. E foarte neplăcut. Se ştie că în regiunea noastră funcționează un număr excesiv de telefoane mobile…

— Cine erau cele trei fete dintr-a şaptea F care au venit la petrecere?

Mă privi cu gura deschisă ca şi când atunci şi-ar fi dat seama de prezența mea.

— Estelle Bodard, Apolline Brossard şi Mathilde Van-devoorde.

— Clara Sorman a fost însoțită de cineva când a plecat de la petrecere?

— Au plecat toate patru.

Colegiul nu era un loc care să favorizeze relațiile, dar exista un coleg cu care avusesem, încă de la venire, o vagă relație de prietenie. Jean-Paul Accetto era profesor de matematică de treizeci de ani în această instituție şi acum, când mai avea cinci ani până la pensie, era singurul dintre profesorii mai vechi care nu vorbea despre elevi folosind cuvinte peiorative. Negarea copiilor era unul din simpto-mele mentalității profesorale pe măsură ce vechimea şi rutina erau mai puternice decât dorința de perfecționare. Aceşti bărbați şi aceste femei ajunseseră totuşi la o perfectă măiestrie didactică. Erau oameni echilibrați, ponderați, rezonabili, respectați de toată lumea. Urmele de impulsivitate şi de instabilitate dispăruseră treptat, o dată cu trecerea anilor. Dar elevii erau încă o problemă, aceşti nemernici mici care nu respectau nimic şi mai ales care aveau impresia că pe măsură ce înaintează în vârstă toată lumea intră într-un proces de decadență ireversibilă.

Atunci când vorbea despre un caz dificil, Jean-Paul Ac-cetto răspândea în jurul lui un fel de magnanimitate de părinte superior pe care o infirma aparența lui dezordonată. Nu numai că hainele nu îi veneau bine, dar anumite elemente

păreau deplasate față de altele sau erau chiar contrare acestora. De exemplu, partea de jos a pantalonului îi intrase în şosetă sau cămaşa îi era încheiată prost înce-pând de sus, cu nasturele A în butoniera B şi tot aşa până la curea. Compensa o fragilitate de om care face chimioterapie cu o barbă luxuriantă pe care nu o tundea niciodată, asortată cu un păr creț ciudat de juvenil. Nimic nu lăsa să se vadă în această bonomie de animator socio-cultural o anumită asceză sau vreo rectitudine etică.

Jean-Paul îşi petrecea timpul liber studiind sociologia politică şi era autorul unei cărți consacrate istoriei genocidelor apărută cu cincisprezece ani înainte. Cartea făcuse multă vââvă în mediile universitare la vremea respectivă. Explica mai ales că noțiunea genocid nu se aplică decât grupurilor naționale, etnice, rasiale şi religioase şi că e greu să fie utilizată pentru anumite crime de război în care aceşti vectori nu apar. Folosea termenii de politicid pentru a vorbi despre genocidele cu fundament politic şi sociocid pentru cele cu fundament social dând ca exemple comunismul din China şi cel al khmerilor roşii. A fost considerat antisemit de grupurile de studiu despre holocaust şi derivaționist de către profesorii de istorie marxişti şi nu a mai vrut să publice nimic.

După discuția cu Poncin mai aveam cinci minute până la începerea celei de-a doua părți a dimineții. Aveam o clasă de a cincea care nu oferea nici un motiv de îngrijorare, una din acele clase către care te îndreptai fără rezerve. Când am ajuns în cancelarie, Jean-Paul purta o discuție aprinsă cu Annick Spoerri, directoarea adjunctă. Erau aşezați la masa din centru, unul în fața celuilalt ca un pacient care aşteaptă ca infirmiera să-i ia tensiunea, cu un amestec de abandon şi de neîncredere.

Mma lui Jean-Paul se odihnea pe o minge mare din plastic cu benzi de diferite culori. Trăda o impresie de slăbiciune, o slăbiciune intenționată, asemănătoare anumitor boli defensive. Chipul fără culoare al lui Annick Spoerri se

îndreptă spre mine cu un surâs forțat. Dincolo de sticlele groase ale ochelarilor ochii ei păreau obosiți. Îmi întinse o mână moale pe care am strâns-o uşor de teamă să n-o zdrobesc.

— E îngrozitor ce i s-a întâmplat bietei Clara Sorman, spuse ea răscolită. Tocmai despre ea vorbeam cu dl Accetto, care a avut clasa a şaptea F anul trecut.

Jean-Paul îşi îndreptă spinarea şi-şi exprimă acordul dând din cap. Se întoarse spre mine şi mă privi cu un aer de plictiseală extremă care arăta fără nici o ambiguitate că va fi plictisitor să-l asculți vorbind: tăceri lungi între fraze.

— Cum erau anul trecut? Am întrebat.

— Ca şi acum… Bănuiesc. (Linişte). Păreau liniştiți, docili. Nimeni n-a ştiut vreodată ce au în cap… (linişte), dar în acelaşi timp e adevărat că rumeni nu s-a străduit să afle. Erau genul… Cum să zic… (se gândi puțin, cu degetul pe buza inferioară)… Enigmatic.

— Sunt simpatici, am spus.

— E-adevărat.

— Au calități pe care le admiri de prima dată. Punctualitate, calm, disciplină, atenție, vioiciune. Nu au ostentația dezagreabilă pe care o vezi la majoritatea adolescenților din zilele noastre.

— Nu te pot contrazice.

— Dar sunt şi ciudați, te descumpănesc. Am impresia că ascund multe lucruri.

— IJ'-i.

— Ce vreți să spuneți? Ce fel de lucruri? Întrebă deodată Annick Spoerri străduindu-se să pară detaşată în ciuda întrebărilor pe care le punea.

Mi-a trebuit ceva timp ca să-i răspund. Mă cam luase gura pe dinainte când rostisem acea frază. Am încercat să-i dau un sens precis, incontestabil. Annick, ca multe persoane cu spirit administrativ, nu accepta nimic care să pară nedeterminat, fiu, vaporos.

— Vreau să spun lucruri colective care nu au nimic de-a face cu o lume interioară individualizată. Dau impresia că nu există decât împreună, în grup. E o chestie tulburătoare.

— Ca şi cum viaţa fiecăruia şi-ar primi lumina de la a celorlalţi, continuă Jean-Paul zâmbind cu înţeles. E vorba de un heliotropism comunitar.

Annick Spoerri îşi privi unghiile date cu un lac roşu aprins. Ai fi zis că-i povesteau ceva. După un minut îmi spuse că toată clasa fusese chemată la secţia de poliţie, pe rând, în acea după-amiază, ca să spună fiecare cum şi-a petrecut vacanţa.

— O să vă interogheze şi pe dumneavoastră, îmi pare rău, încă nu mi-au spus când. O să vă pună întrebări despre comportamentul, personalitatea lor etc. Sper că vă veţi dovedi mai puţin… Ermetic.

— Mi-e greu să vorbesc altfel despre ei, m-am scuzat eu ridicând mâna dreaptă. După două serii de ore cu ei nu pot găsi alte cuvinte. Simt un fond afectiv rigid, energii contradictorii, dar nimic într-adevăr precis.

Se sculă încet, apoi traversă încăperea în viteză. Jean-Paul se ridică şi el luându-mă de braţ şi trăgându-mă într-o parte. Zâmbetul îi încremeni pe faţă.

— Puştii ăştia sunt ciudaţi, Pierre. Nimeni n-a putut să afle de ce, încă de când erau în clasa a cincea. Dacă vorbeşti cu profii care au avut ore la ei, o să vezi că pleacă privirile, încep să fie evazivi şi-ţi dau de înţeles că tu eşti ăla care ai mintea prea întortocheată. Le e frică! Sunt terorizaţi!

Şi mie mi-a fost teamă, aveam tot timpul impresia că vor să mă prevină de ceva!

— Ce anume?

— Cine poate şti? Asta mă deranja pe mine, să nu ştiu, aerul ăsta încărcat de ameninţări, senzaţia că eşti tot timpul pe o poziţie dezavantajoasă atunci când îi înfrunţi sau de îndată ce le ceri să-şi exprime şi cea mai simplă părere.

Se opri şi aruncă o privire într-o parte pentru a verifica dacă ne ascultă cineva.

— Şi mai ales, fii tot timpul atent la ce faci, îmi şopti el apropiindu-se de mine.

Îi mirosea puțin gura.

Miercuri am fost chemat la poliție. Inspectorul cu care am vorbit era foarte tânăr, avea un chip impasibil, o mutră de fanatic. Pe birou domnea o ordine atât de meticuloasă că ai fi zis că era un exponat într-un magazin cu mobilă la preț redus. O lumină fosforescentă şi lăptoasă mătura oblic şipcile dislocate ale parchetului. Nişte rafturi metalice proiectau umbre monotone pe la colțurile încăperii.

La fiecare sfert de oră, inspectorul bea o cafea expresso la care adăuga trei lingurițe de zahăr în timp ce se asculta pe sine vorbind. Ca toți maniacii monologului părea total lipsit de curiozitatea față de părerea celuilalt, în afara unui interes strict profesional. Simțeai în el o viață solidă, bine construită, poate nu prea fericită, dar plăcută. Eram convins că îşi cumpără cărțile pe la anticariate de ocazie. Pe lângă energia pe care o desfăşura punându-mi întrebări, am avut impresia unui om care iese dintr-o lungă depresie.

De trei sferturi de oră îmi vorbea despre elevii mei cu un fel de exaltare îngrijorătoare. Parcă ținea să-mi demonstreze că el îi cunoaşte mai bine ca mine. Nu se uita aproape deloc la mine, ca şi cum nu ar fi avut timp. De două zile consemnase felul cum şi-au pertrecut ei timpul, vorbise cu familiile lor pentru confirmare şi stabilise o organigramă clară în care apăreau deja nişte suspecți. Pe birou erau lipiți zeci de fluturaşi cu nume care-mi erau cunoscute.

— Şi dumneavoastră, ce ați făcut în acea vineri?

— Am fost la aeroport ca s-o aştept pe sora mea. Ne-am petrecut seara împreună şi a rămas să doarmă la mine. A plecat a doua zi dimineața la ora opt.

— Şi-a petrecut noaptea la dumneavoastră?

— Da, de ce?

Lăsă brusc în jos colțurile gurii într-o mimică de falsă consternare, apoi luă o gură de cafea.

— Se poate verifica?

— Puteți să-i dați un telefon, dacă vreți.
— Numele dânsei?
— Leonore Beaumont.
— Nu o cheamă Hoffman ca pe dumneavoastră?
— Să zicem că între timp, de când ne cunoaştem, s-a căsătorit. Să vă scriu numărul ei de telefon?
Îmi întinse un blocnotes şi un stilou.
— Am încredere în dumneavoastră. E cam rar, un tip care îşi petrece noaptea cu sora lui. Mai ales la vârsta dumneavoastră, ai o familie, copii.
— Nici sora mea şi nici eu nu avem copii.
Vocea lui pierdu neutralitatea de funcționar în favoarea unui ton interogativ, aproape sincer. Mi s-a părut că simt şi un accent belgian la el.
— Nu vă lipsesc?
— Ce să nu-mi lipsească?
— Copiii.
— Faptul de a nu avea urmaşi e foarte exaltant.
Pentru prima dată tăcu. Avea uimirea caracteristică oamenilor care tocmai şi-au dat seama că e posibilă o viață în afara modului comun în care s-au obişnuit s-o considere pe a lor. Parcă trecea prin acel moment de panică în care îți recapitulezi drumurile pe care ai luat-o fără să-ți pui niciodată vreo întrebare în privința alegerii. Aproape că-mi venea să mă scuz. Faptul că trăieşti singur îți dă uneori o putere perversă, un fel de bucurie păgână în relațiile cu ceilalți.
Atunci privirea i se opri pe fotografia unei femei tinere, blonde, cu codițe, care ținea un dine Yorkshire în brațe, îşi lăsă capul în jos, într-un gest de satisfacție adâncă. La colțul gurii i se formară băşicuțe de salivă. Apoi tuşi ca pentru a-şi recăpăta vocea şi îşi întinse spre birou pieptul asimetric unde coastele formau nodozități pe sub cămaşă. Între tendoanele gâtului i se zbătea liniştit o arteră.
— Dacă vreți, haideți să facem rezumatul primelor elemente ale anchetei.

— Da, vă rog.

— Majoritatea elevilor au plecat la schiat în a doua săptămână de vacanță cu excepția a cinci dintre ei pe care putem deja să-i considerăm în afara problemei: Pierre Lame-rand, Maxime Horvenneau, Guillaume Durosoy, Raphael Leborgne şi Sandrine Botella…

— Ați spus Sandrine Botella?

— Da, de ce? E vreo problemă?

— Nu, niciuna, continuați.

M-am lăsat mai comod în scaun, privind la arătătorul inspectorului care frunzărea un teanc de cartonaşe, cu părul negru tăiat neregulat, ca al unui chitarist din anii ‘60, cu ochii de culoare deschisă înfundați în fața îngustă şi fermă.

— În total douăzeci şi patru de fişe. Fără cinci, deci… Optsprezece suspecți dintre care lăsăm de-o parte pe Ri-chard Da Costa, Isabelle Marrotin, Franck Menessier, Syl-vain Ginzburger, Sebastien Amblard şi Laurence Guiblin care erau acasă cu familia şi se uitau la televizor… Rislaine Baroui, care plecase la dans la La Grange şi a fost văzută acolo de doi martori, Brice Toutain şi Karim Chaib care se aflau amândoi la Paris la nişte prieteni (lucru confirmat de prieteni şi de părinți). Cu totul, nouă persoane. Ne ră-măn nouă persoane printre care Estelle Bodard, Apolline Brossard şi Mathilde Vandevoorde care o însoțeau pe victimă şi pretind că se despărțiseră de ea cu cinci minute mai devreme, în apropierea monumentului eroilor… I-am chemat pe părinți ieri şi toți mi-au spus că le-au auzit pe fiicele ii., lor că se întorc la ora unsprezece şi jumătate. Fetele prezente la petrecere au declarat că cele trei plecaseră împreună cu Clara pe la unsprezece fără zece. Dar… Desigur, de la ora unsprezece fără zece până la unsprezece şi jumătate, ai tot timpul să agresezi pe cineva.

— Evident.

— Aveți vreo observație?

— Nu, nimic. Unde locuiesc fetele astea?

— La vreo treizeci de minute de mers pe jos față de locul unde şi-au petrecut seara… Dacă mergi încet.

— Şi celelalte şase persoane?

— Kevin Durând şi Mathieu Naudin spun că au fost la Loch Ness, un fel de sală de jocuri electronice, unde au stat până la închidere, la ora unu noaptea. Se pare că vinerea noaptea sala e întotdeauna arhiplină şi e destul de dificil ca cei de acolo să-şi amintească să-i fi văzut clar pe băieții ăştia.

— Şi cei patru care au rămas?

— Ceilalți patru: Cerile Monalambert, Julie Grancher, Dimitri Corto şi Elodie Villovitch formează de fapt… Două cupluri.

— Cine cu cine?

Făcu o pauză şi suspină. Duse mâna la chipul aproape umed şi apoi luă un pahar de pe birou şi-l puse pe frunte, ca o compresă.

— Cecile Montalambert şi Julie Grancher, şopti el, ca şi cum mi-ar fi destăinuit un secret compromițător. Dimitri Corto şi Elodie Villovitch.

Luă apoi o sticlă de apă minerală cu aromă de lămâie care era pe birou şi dădu încet pe gât conținutul. Mărul lui Adam avea o mişcare aproape speriată. Am aşteptat explicații, înghiți, cu degetele împreunate pe masă, atât de strân-se încât încheieturile erau albe.

— Cecile Montalambert şi-a petrecut seara la Julie Grancher, continuă el. Părinții plecaseră pentru cină la nişte prieteni şi nu s-au întors decât pe la ora două noaptea. Mi-au spus că atunci când s-au întors… (pauză) Cecile şi Julie dormeau. Din păcate nu avem cum să verificăm ce au făcut în acea seară, căci au declarat că au stat acasă. Tăcu şi rămase cu capul drept, cu privirea pierdută undeva pe deasupra umărului meu drept.

— Homosexualitatea nu mai este un delict pedepsit prin lege? Am întrebat.

Se uită la mine de parcă eram nebun.

— Bineînțeles că nu, deşi sunt minore. Dar nu aici e problema… Dumneavoastră v-ați lăsa fiica să doarmă acasă cu altă fată… Amândouă în acelaşi pat? Spuneți-mi sincer.

— Bineînțeles că nu.

— Ei, vedeți?

Primi răspunsul meu cu un zâmbet pe care nu am ştiut cum să-l interpretez. Mă purtam ca toate persoanele puțin paranoice atunci când mi se punea o întrebare care comporta o anume angajare morală: aveam tendința să răspund în sensul aşteptat de persoana respectivă.

— Mai există un aspect al problemei pe care nu l-am abordat, am zis.

— Da? Care?

Se ridică şi începu să meargă încoace şi încolo prin încăpere, cu mâinile în buzunare, cu ochii în podea, apoi se uită la tavan ca şi cum căuta mental locul precis din dosar pe care-l neglijase.

— De ce ar trebui să fie vinovatul un elev din clasa lor? Poate că pur şi simplu Clara a dat peste un sadic. Nu sunt în cantități industriale prin regiunea noastră, dar nu putem elimina această ipoteză. Ştiți desigur că ea nu e chiar Sfânta Therese de Lisieux.

— Da, ştiu. Am vorbit cu părinții ei.

— Şi?

Degetele lui subțiri au început să bată darabana pe birou într-un ritm exasperant. Se lăsă pe spate pe scaun, inspiră adânc şi, aruncându-şi brusc mâna într-un sertar al biroului, fără să privească deloc într-acolo, scoase un plic din hârtie închisă la culoare pe care mi-l întinse. L-am luat şi l-am deschis pe genunchi. Avea numai o fotografie, fotografia clasei. Pe verso erau scrise câteva rânduri cu creionul, o scriitură mare şi grăbită: Dna Recollet – cursul primar – 15 septembrie 19… (cifra zecilor era ştearsă) – Şcoala Maurice Nadeau – Jaillan-la-Foret – BODARD ESTELLE (numele scris cu litere mari era subliniat de trei ori cu câte o linie trasă rapid); apoi semnătura: Franțoise Recollet.

Am întors fotografia de două ori pe o parte şi pe alta, apoi mi-am ridicat privirea spre inspectorul care mă privea cu un aer fals candid, ca şi cum fotografia fusese făcută într-un club de noapte unde se duc cupluri doritoare să-şi schimbe perechile şi de parcă aş fi apărut eu acolo într-o ținută exotică. Am aruncat plicul şi fotografia pe birou. A luat-o între degete şi a rotit-o cum ai flutura o bancnotă de o sută de franci în fața unui cerşetor. A tăcut o clipă, după care m-a întrebat cu o voce neutră.

— Îi cunoaşteți, nu?

— Bănuiesc că e vorba de un mesaj.

S-a sculat cu violență de pe scaun. Acesta s-a răsturnat în spatele lui. În picioare, sprijnit de birou cu degetele depărtate, a avut un zâmbet de psihopat care dă o luptă cu el însuşi. Mi-a întins din nou fotografia cu un gest insistent.

— Domnule Hoffman, acum chiar că mă scoateți din sărite, cu aerul ăsta superior de profesoraş de provincie. Uitați-vă la fotografie şi spuneți-mi ce vedeți!

În jurul gurii şi al ochilor îi apărură riduri mici de încordare, bătaia din tâmplă anunța un raport de forțe în care nu eram deloc sigur că aş avea eu avantajul. I-am luat fotografia din mână.

— Aş spune că fotografia reprezintă clasa a şaptea F aproape în întregime la o vârstă dinainte de gimnaziu. A fost făcută cu un an înainte să vin eu în regiune.

— Chiar aşa.

— Bănuiesc că trebuie să mă arăt surprins de faptul că din cursul primar până în clasa a şaptea au rămas tot împreună.

— Nu e nici o explicație valabilă pentru asta. Părinții cu care am vorbit mi-au spus că pentru ei era normal ca lucrurile să se petreacă aşa, că fiii lor ar fi fost foarte dezechilibrați dacă situația era alta.

— Care sunt reprezentanții părinților elevilor?

— Mama lui Dimitri Corto şi tatăl lui Apolline Brossard.

— Cred că tot timpul au făcut presiuni asupra direcțiunii pentru ca lucrurile să rămână aşa.

— Este ceea ce mi-a răspuns dl Poncin atunci când l-am întrebat dacă aşa a fost.

— Cum a reacționat?

— Mi s-a părut că nu prea era în apele lui.

— Asta-i tot?

— Da, asta-i tot... A mai adăugat că publicul extraşco-lar nu poate să-şi închipuie că părinții elevilor exercită o asemenea dictatură în cadrul instituțiilor şcolare în primul ciclu de învățământ. La liceu lucrurile se mai liniştesc, după părerea lui... Probabil pentru că părinții îşi consideră copiii aproape ca pe nişte adulți. Deci, dacă se hotărăşte ceva iar părinții nu sunt mulțumiți se duc direct la inspectorat, care le acordă câştig de cauză în aproape 90% din cazuri. Mi-a explicat clar că opoziția direcțiunilor față de faptul că părinții doresc ca fiii lor să nu schimbe colectivul din clasa întâi până la sfârşitul ciclului nu serveşte la nimic. Oricum vor avea câştig de cauză. Un fel de republică bananieră, dacă vreți, cu legile şi codurile ei care nu suportă nici o intervenție... Nu mai observați nimic?

Remarcasem desigur contrastul izbitor între această fotografie şi cea de la începutul anului şcolar al clasei a şaptea, încredere, credulitate, calm în primul caz; angoasă, priviri rătăcite, dispariția unei aure enigmatice, în al doilea. In patru ani deveniseră teribil de reali.

Inspectorul îşi ridică scaunul, îl trase către mine şi se aşează călare pe el ca o cântăreață de cabaret din Berlinul anilor '20. Proximitatea bruscă a prezenței lui îndreptă spre fotografie o lumină de sală de operații. Se scarpină la ceafă. Era un gest pe care îl tot făcea de la începutul discuției ff't noastre atunci când voia să mă facă să înțeleg că e nerăbdător. Dintr-o dată, din el se desprinse o impresie de aptitudine calmă pentru tortura mentală. Îl simțeam foarte excitat. Nu era vorba de banalul impuls homosexual izvo-rât din apropierea celor două transpirații ale noastre; nu, era vorba mai degrabă de excitația obişnuită a celui care practică ordinea publică pe

care o asociam refulării procurate de numeroasele seri petrecute în familie. Nu mă simțeam prea bine.

— De ce e făcută o cruce albă deasupra capului învățătoarei precum şi deasupra capului copilului cu ochelari rotunzi din mijloc? Am întrebat ca să schimb subiectul discuției.

— Au murit.

— Când?

— În anul următor. Învățătoarea s-a sinucis aruncân-du-se sub roțile unui tren. Nimic nu a putut explica gestul ei. Nici o scrisoare, nici un antecedent care să arate un dezechilibru mental; tocmai se căsătorise şi îşi cumpărase o casă. Cât despre copil, acesta a dispărut vreme de două luni şi s-a presupus că ar fi vrut să fugă de acasă până când nişte turişti i-au descoperit cadavrul într-un bunker de pe coasta Normandiei. Un inspector de la poliția din Arro-manches mi-a trimis raportul întocmit atunci. Avea o bandă de leucoplast peste gură. Lângă corp era lăsat un fierăstrău de mână. Raportul medicului legist precizează că moartea copilului a fost lentă.

— Oribil.

— La asta m-am gândit şi eu când am citit acest detaliu. Vinovatul nu a fost găsit nici până acum. Afacerea a fost clasată. Există totuşi asemănări frapante între această dublă dispariție şi sinuciderea profesorului de istorie şi geografie urmată de agresiunile asupra Clarei Sorman… Sunt convins că era un avertisment; tot ar fi murit şi fără asta… Dar nu pot dovedi nimic. Şi ca să răspund obiecției dumneavoastră de la început, nu cred că agresorii Clarei Sorman nu au nici o legătură cu povestea acestei clase.

Când am plecat de la secția de poliție m-am oprit în parcul municipal din apropiere ca să-mi adun gându-rile. Mă durea îngrozitor pieptul când respiram. Am văzut o bancă liberă. Am încercat să-mi găsesc un loc nemurdărit de excremente de porumbei ca să mă gândesc în linişte la evenimentele desfăşurate de două zile. La acea oră a după-amiezei

temperatura începea să scadă, cerul era alb şi opac cu o ceaţă de nori. Lumina era uniformă, fără nici un joc de umbre.

Un tânăr cu coadă de cal şi bărbiţă de ţap se opri şi mă întrebă cât e ceasul. I-am dat informaţia, dar înainte i-am arătat ceasul mare de pe zidul primăriei. M-a întrebat dacă nu mă duc din când în când pe la Marino, un bar gay aflat cam în afara oraşului. I-am răspuns că nu, că ies destul de rar în oraş şi în nici un caz nu merg prin baruri pentru homosexuali. Plecă mai departe ridicând ochii spre cer. Iar eu m-am lăsat pe spate cu braţele încrucişate.

Uitându-mă la copiii care se jucau cu părinţii lor, am revăzut scena apariţiei Clarei cu faţa bandajată şi mersul nesigur. Poncin, care o împingea în faţa lui şoptindu-i cuvinte încurajatoare la ureche, îmi făcuse cu capul un semn a cărui semnificaţie încă nu-mi era clară. Am avut impresia, fără să fiu sigur de asta, că împingând-o în direcţia mea şi începând să dea înapoi pe măsură ce ea se îndepărta de el, Poncin voia să se debaraseze de o problemă de conştiinţă.

Clara avea în mână o scutire pe care mi-a întins-o după ce s-a scuzat cu o voce fără nici un timbru. S-a dus să-şi ia locul alături de Sandrine Botella, al cărei chip livid m-a făcut o clipă să mă tem că va leşina. Parcă îngheţase pe scaun. Mâinile îi rămăseseră înţepenite pe masă, intensitatea obişnuită a expresiei ei se topise într-o emoţie întristată care îi aureolase o clipă, repede, faţa. Îşi ţinea spatele drept, privirea fixată asupra unui punct de pe perete, deasupra tabloului.

Ceilalţi aşteptau continuarea orei într-o linişte de mor-mânt. Apolline Brossard trăgea de guma de mestecat şi şi-o înfăşură în jurul arătătorului. Nu aveam forţa necesară să-i spun s-o arunce la coş. Am citit în ochii ei că ştia acest lucru, ceea ce dădea provocării ei un aspect dezagreabil. Ma-thilde Vandevoorde, care stătea chiar în spatele Clarei, fusese scuturată de un tremur puţin prea teatral pentru a da într-adevăr acea impresie de reuşită care stă la baza oricărei operaţiuni riguroase de camuflaj. Ochii mari, de culoare

închisă, ai Estellei Bodard exprimau o dimensiune interioară deosebită, ceva îndurerat, dar fără nici o urmă de remuşcare. Avea o faţă dură care purta în centru o gură în extensie, mare şi senzuală, puţin vulgară în funcţie de felul cum cădea lumina pe ea. Semăna cu o copilă căreia îi e tot timpul teamă că va fi pedepsită.

Clara îşi scosese caietele fără să se uite la mine. Atunci când şi-a ridicat ochii spre mine, obrazul ei plin de pansamente era impregnat de o insuportabilă emoţie tragică. Îmi întorsesem privirea spre catedră, luasem o fotocopie şi i-o dădusem fără să zic nimic.

— Unde rămăsesem? Am întrebat, cuprinzându-i pe toţi cu privirea, fără să sper vreun răspuns.

— Tocmai terminasem de citit textul, răspunse Sandrine Botella, cu privirea tot fixă în faţă.

— Aş vrea să luaţi maculatoarele şi să scoateţi din text toate expresiile care exprimă spiritul de toleranţă asupra căruia insistă autorul. Vă las zece minute. Pe urmă o să iasă cineva la tablă.

Îşi luaseră caietele fără entuziasm. Mă dusesem în spatele clasei, lângă fereastră. În aceste zece minute nu mă puteam împiedica să mă uit la spinările încovoiate ale Clarei şi vecinei ei. Sandrine Botella se apropiase de Clara, erau cot la cot şi îi spunea ceva cu gesturi care exprimau nemulţumirea, aruncând din când în când priviri furişe în direcţia mea. O auzeam certând-o din fundul gâtului, dar pe faţa ei nu apărea nimic care să poată fi asemănat cu înduioşarea. In acel moment mi-ar fi fost greu să concep că o asemenea opacitate în comportamentul general al elevilor nu era decât prelungirea previzibilă a unor ritualuri la care nu o să am niciodată acces.

De data asta, mă gândeam eu în timp ce toţi copiii erau aplecaţi asupra caietelor, mă aflam în faţa unei probleme adevărate care se rezuma la gradul de implicare morală pe care urma să fie nevoită să-l integreze viaţa mea.

Situat din indiferență la periferia Educației Naționale, ca şi a vieții în general, ca şi, până la urmă, la periferia a tot ce poate exista, nu fusesem atins decât superficial de micile perversiuni locale care avuseseră loc în interiorul instituțiilor şcolare în care activasem de la începutul carierei mele. După zece ani de vechime, nu mai socoteam chestiunile legate de pedofilia pasivă (masturbare sub catedră în timpul orelor, folosirea unui limbaj îndoielnic în prezența copiilor) şi activă (înghesuieli pe coridoarele întunecate împreună cu propuneri sugestive), de sadismul deghizat într-o pedagogie a randamentului; toate acestea confirmate într-o cancelarie care putea fi situată la jumătatea drumului între clubul pentru întâlniri amoroase şi barul unde se schimbă perechile.

Mă comportasem dintotdeauna ca ceea ce era numit în timpul naziştilor „emigrații din interior", oamenii care lucrau în interiorul sistemului, dar care nu-şi făceau probleme din a-l critica, având încuviințarea secretă a unora dintre colaboratorii cei mai servili. De acum înainte mă aflam în epicentrul unei afaceri pe care toată lumea, cu excepția mea, o cunoştea de ani de zile. Puteam continua să simulez un interes pentru breasla dascălilor, puteam ignora umbrele, dar nu mai puteam să nu mă întreb ce făcuseră Capadis, învățătoarea şi copilul cu ochelari rotunzi pentru a merita ceea ce li se întâmplase.

Medicii aveau secretul medical, noi aveam secretul profesoral, unul dintre secretele cel mai bine păstrate în Franța. Fără acest secret, nimeni n-ar mai fi vrut să-şi încredințeze copiii unor adulți, care, fapt remarcabil şi rar menționat, erau în general mult mai dezechilibrați decât în majoritatea celorlalte profesii. Spre comparație, adolescenții pe ca-re-i aveam în fața mea îmi păreau aproape sănătoşi. Aveau totuşi o particularitate tulburătoare: majoritatea copiilor suportau lumea pe care o construiseră pentru ei adulții, încercau să i se adapteze cât mai bine; apoi, în general, o reproduceau. Observând clasa a şaptea F ghiceai că nu au intenția să urmeze această cale. Aleseseră ceva mult

mai catastrofal pentru care nu reuşeam să găsesc nici o reprezentare. Ceva ce era legat de secret, de gelozia teritorială a copilăriei şi de respingerea elementară a oricărei alterități.

După trecerea celor zece minute, îi cerusem lui Dimitri Corto să iasă la tablă. Îşi ridicase încet silueta slabă şi flască şi îşi luase caietul. In momentul când trecuse pe lângă masa Clarei Sorman, aceasta îşi ridicase capul spre el. Chipul ei exprima un amestec de ranchiună şi servitute încurcată.

Cu eterna lui cămaşă gen rubaşcă, blugii extra-largi, moțul de păr şi relaxarea de model californian, Dimitri avea mare trecere la fete. Statutul lui de mascul dominant nu era contestat de rumeni în cadrul haitei. Era purtătorul vocii colective, eroul hoardei, controlând la perfecție mecanismele fiecărui eveniment. Apariția lui pe scena şcolară provoca întotdeauna o veselie surdă în asistență.

— Ei bine, ă-ă-ă, în text citim că un catolic nu se scandalizează şi că la nevoie quakerul joacă rolul de pacificator… Termenul „lumini” este asociat personalității quakerului…

Soneria a întrerupt începutul expunerii lui. Se înclină ironic, ca un artist de music-hall şi se duse înapoi la locul lui cu ochii plecați. În momentul în care toți se pregăteau să iasă din clasă, am încercat s-o ajung din urmă pe Clara, care ieşise înaintea tuturor. Aproape că am fugit până la biroul consilierului pedagogic situat în aripa opusă față de clădirea în care mă aflam. M-am oprit căci nu mai aveam suflu şi am zărit-o dintr-o dată printre elevii unui grup mic din clasa a cincea care mergeau cu paşi mari chiar în fața ei; avea umerii căzuți, capul plecat. Am continuat să fug. Când am ajuns aproape în dreptul ei s-a întors brusc. Ochii îi erau umezi.

— Nu mă mai urmăriți, spuse ea într-un murmur. (Ochii i se fixară într-ai mei.) Lăsați-mă în pace. N-ar fi trebuit să mă adresez dumneavoastră.

— Nu cred că te-ai înşelat.

— Ba e foarte posibil să mă fi înşelat.

— La cimitir păreai absolut sigură de pericol. Ce credeai?

— Dumneavoastră m-ați pus în pericol. Face parte din sistemul dumneavoastră, fragilizați oamenii ca să vină să vă ceară ajutor. Găsiți pe altcineva!

Îşi ridică pumnul mic la înălțimea umărului, cu brațul îndoit şi se îndreptă spre mine. Apoi mâna i se lăsă în jos şi, o clipă, înclină capul.

— Îmi pare rău, nu pot să vă spun nimic… Îmi e insuportabil să mă gândesc la toate astea.

— Cine ți-a făcut aşa ceva? Spune-mi… O să fii apărată, inspectorul mi-a promis (am mințit). N-o să ajungi niciodată la liceu dacă rămâi aici.

— Care e motivul acestei întâlniri? Niciunul. Această conversație idioată şi… Inutilă, răspunse ea. Aduceți-vă aminte de ceea ce v-am spus la cimitir: plecați, dați-vă demisia. Sunteți în pericol.

Se îndepărtase apărându-şi instinctiv fața cu mâinile. Am rămas țintuit locului. Mi-am auzit inima bătând, un stacatto adânc în piept, ca zgomotul sângelui care trece prin aortă. M-am simțit îngrozitor de vinovat. Pentru prima dată de mulți ani mi-a venit să plâng. Îmi repetam că nimic nu va putea repara această viață petrecută cu grija de a evita oglinzile şi aparițiile în public.

Lângă mine se aşează o femeie. Nu avea jucării care să mă facă să cred că e mama vreunuia dintre copii. Fără a fi murdară, vestimentația ei era neglijentă. Avea un păr blond decolorat, în şuvițe răsucite care îi ascundeau ochii, obraji scobiți şi dinți galbeni parțial acoperiți de gingii. Su-râzătoare, cu beatitudinea unui mistic, stătea cu spatele drept, înclinat înainte, cu antebrațele puse pe genunchi şi palmele spre pământ. Labele picioarelor, în papuci de plajă în ciuda timpului umed, arătau ora zece şi zece.

Nu ştiu de ce, dar această femeie mi se părea a fi extrem de fericită. Stătea acolo, ca cineva care nu voia să vorbească cu nimeni, dar care era interesat să vadă copiii. Uneori câte unul îl trăgea pe altul de păr, îi arunca nisip în ochi sau începea să urle fugind în jurul aranjamentului floral. Femeia îi zâmbea

atunci foarte ciudat mamei, ca şi cum nu se gândea anume nici la acea femeie, nici la copilul ei, ci Ia o existență îndepărtată pe care o avusese sau pe care voia s-o ducă.

După zece minute în care s-a comportat astfel, femeia şi-a întors privirea spre mine fără să renunțe la zâmbet. M-am ridicat brusc, de parcă aş fi ieşit dintr-un vis. Voiam să mă întorc acasă. Era ora la care se ieşea din birouri. Prin atitudinea lor mai relaxată, oamenii creau un fel de topografie destinsă, rupând unghiurile dure ale străzilor şi fațadelor. Indiferent de oră, când traversam strada eram atent la maşinile care veneau din spate şi care păreau a fi acolo numai pentru a-mi da a înțelege că oraşul funcționa conform principiului provocării.

Era acum puțin mai răcoare. Mergeam în linie dreaptă încercând să uit care-mi era destinația când un grup de băieți şi de fete a traversat strada la douăzeci de metri în fața mea. Se îndreptau spre parc. Trecătorii cu care se intersectau nu le aruncau decât o privire fugară ca şi cum nu erau decât un spectacol trecător şi familiar, acela al unui tineret liniştit care nu le-ar fura nici radioul din maşină, nici poşeta, smulsă într-un moment de neatenție. I-am urmărit vreo sută de metri fără a încerca să-i ajung din urmă.

Circulația era tot mai intensă de la un minut la altul. Se auzi zgomotul unei țevi de eşapament puțin mai departe de grupul lor. Unul din băieți, precum şi una dintre fete se întoarseră aproape în acelaşi timp. Am rămas brusc pe loc, întorcându-mi fața. Recunoscusem în ei pe Dimitri Corto şi obrajii albiți de tifon ai Clarei Sorman.

Grupul nu-mi acordase nici o atenție. Pentru mine era o chestiune de obişnuință. Cunoşteam puțină lume de când mă stabilisem aici. Anonimatul în care trăiam în afara şcolii stabilise fără voia mea o legătură deosebită cu regiunea. Cu câteva excepții, elevii pe care i-am avut în anii precedenți se prefăceau că nu mă văd dacă ne întâlneam din întâmplare, ca şi cum tocmai îşi dăduseră seama că pro-ful lor chiar putea exista în carne şi oase. Elevilor, în general, le vine greu să

accepte că un profesor are propria lui existență în afara clasei, de unde dificultatea de a locui în localitatea unde se află instituția şcolară.

M-am îndepărtat de micul grup pe o stradă de sens opus având mereu trează în minte certitudinea că nu se puteau îndrepta decât spre parc. Am ieşit la celălalt capăt al străzii, chiar în locul unde farurile maşinilor care de-a-bia înaintau, blocate la stop cu luminile lor galbene ca şo-franul, îmi marcau înaintarea. Am grăbit pasul de frică să nu-i pierd. Lumina zilei care se sfârşea era din ce în ce mai agitată. De la ora cinci, cerul era compact ca ardezia. Păsările zburau atât de jos încât trebuia să fii atent să nu le loveşti.

Mi-am ridicat gulerul hainei şi am trecut prin fața unei mulțimi de oameni nemişcați, în apropierea bibliotecii municipale. Era o stație de autobuz cu vreo cincizeci de peroane aglutinate mai mult sau mai puțin în ordine, masate de-a lungul trotuarului, indiferente la rafalele de vânt care începeau să măture bulevardul.

Nu aveam pardesiu. Rămăsese în maşină. M-am încovoiat în haină şi mi-am zărit din nou elevii trecând la vreo cincizeci de metri în fața mea. Acum mergerau în rând ca în desfăşurarea unei escadrile în apropierea obiectivului. Erau uşor îmbrăcați, blugi şi jachete cu glugă, dar nu păreau să simtă muşcătura vântului. Mergeau drept înainte, cu brațele legănându-se de-a lungul corpului cu o regularitate de exercițiu de defilare. Dădeau impresia că nimeni nu ar putea să-i oprească.

Parcul era acum scufundat în semiîntuneric. Nu mai era nimeni cu excepția unui pensionar care-şi aştepta bi-şonul să termine defecația într-un tufiş de flori. Îşi chemă dinele când îi văzu pe adolescenți îndreptându-se în direcția lui. Trecu prin dreptul lor ținându-şi animalul ferm în lesă şi îi măsură din priviri cu o mişcare speriată a capului. Silueta lui, reținută la un moment dat în aura unui felinar, veni în întâmpinarea mea cu o uimire fără vârstă de parcă ideea că un bărbat în toată firea poate urmări un grup de adolescenți în lumina sfârşită a unui parc era o viziune singulară în fața

căreia se cuvine să te miri. Era un bătrân cu fața violacee, cu mici vase de sânge sparte şi nasul mare. Nu m-am putut opri să nu mă gândesc la sensul tragic pe care-l asociam cu existența persoanelor cu nasul mare.

Elevii au parcurs aleea centrală până la capăt. M-am întâlnit cu două femei care mergeau mâncând piersici, cu capul înclinat oblic, corpul curios contorsionat pentru a evita alunecarea sucului pe o traiectorie întâmplătoare. Vorbeau cu un fel de şoaptă lichidă, cu fraze scurte care le permiteau să rămână absorbite şi de conversația lor şi de ingurgitarea fructului. Ajunsă în dreptul meu, una dintre ele începu să inspecteze puful pătat al piersicii ca şi cum se gândea s-o trimită înapoi la supermarket. Le-am auzit trăncănind încă mult timp după ce se depărtaseră. Am rămas concentrat pe urmărirea mea ca să nu mă gândesc că poate râdeau de mine. Întorcându-mă cu o mişcare bruscă, am pus degetele întinse în direcția capetelor lor ca şi cum „. li aş fi ochit cu un revolver şi am pocnit din degetul mare. Un gest de pură frustrare.

Cu ochii spre frunzişul copacilor, am stat o clipă să mă uit la păsările care se roteau în porțiunea de cer rămasă liberă printre crengi. În această imagine pastorală de parc care se cufunda în crepuscul am văzut ceva incomplet şi în acelaşi timp vertiginos. Se lăsa liniştea pe măsură ce se îndepărtau zgomotele oraşului şi paşii celor două femei. Aproape că simțeam scârțâitul paşilor pe pietrişul umed. Silueta copacilor dădea impresia că erau legați de o perspectivă mai amplă care îți accentua conştiința de sine în mod zdrobitor.

Zgomotul unei sirene a ambulanței mi-a adus aminte că există o lume dincolo de această parcelă de verdeață, în dreapta mea, la vreo douăzeci de metri, am observat spatele unui bărbat care se uşura sub un copac. Lovind scoarța copacului, picăturile de urină scoteau un clipocit abia auzit şi un nor de aburi care mă înțepă în gât. Nici măcar nu s-a sinchisit să se întoarcă văzând că mă apropii şi s-a mulțumit să-şi scuture sexul cu o mişcare de rotație comică.

Am fost scos din încurcătură de zgomotul metalic al unui grilaj care este închis cu dezinvoltură. Elevii trecuseră de poarta unei grădini adiacente care până acum nu-mi atrăsese atenția. Tocmai pătrundeau într-o zonă necunoscută şi misterioasă pe care n-o anticipasem. Am înaintat şi eu spre poartă.

Locurile unde nu era iederă luaseră culoarea muşchilor iar gardul părea să fi devenit aproape în întregime vegetal. Poarta rămăsese larg deschisă şi fusese agățată cu un lanț ruginit ca să nu se închidă. Pe unul din stupii de oțel ai porții se afla un panou acoperit de sticlă şi luminat de un tub cu neon. Pe o foaie de hârtie prinsă cu o piuneză ruginită era scris cu carioca: „Deoarece locul de joacă nu este supravegheat sunteți în întregime răspunzători de utilizarea toboganului şi a leagănelor.” Printre literele mesajului urcau patru insecte mici atrase de lumina neonului.

Se lăsase de tot noaptea fără ca eu să-mi dau seama. Mi se părea că după poartă e şi mai întuneric decât în zona unde rămăsesem cuibărit. Vântul, foarte umed, bătea şi mai tare. Ghemuit în semiîntuneric, dincolo de linia de demarcație pe care o forma grilajul luminat, simțeam cum frigul îmi cuprinde încet-încet obrajii, mâinile şi picioarele. Ceva invizibil pentru ochiul liber, cum este timpul, spațiul sau distanța, începea să fie ciudat distorsionat. Nici acum nu auzeam vreun zgomot dinspre partea cufundată în întuneric unde dispăruseră probabil elevii.

Construiam ipoteze dintre cele mai baroce. Căzuseră poate într-o vizuină ca în Alice în țara minunilor? Poate îşi dăduseră seama de prezența mea şi se ascunseseră prin frunze aşteptând să trec de gard ca să-mi întindă o capcană? Sau pur şi simplu găsiseră intrarea într-o peşteră ascunsă privirilor şi ajunseseră, printr-un tunel, în alt loc care le permitea să scape de urmăritori?

Liniştea devenea din ce în ce mai stufoasă, ca un buzunar gol în întuneric. În aceste momente de tensiune neputincioasă, echilibrul lumii ajungea până la mine în valuri

la fel ca şi gândul la incapacitatea mea de a ocupa un centru serios şi definitiv.

Întotdeauna îmi plăcuse această senzație de a fi antrenat pe urmele altcuiva. Mi se întâmplase deja, pe dhd eram mai tânăr, să urmăresc oameni pe stradă, la întâmplare. Asta îmi dădea impresia că scap de presiunea evenimentelor grave, de teamă, de culpabilitate. Nişte urme atât de puternice ca acelea ale copiilor erau un fel anume de stare de conştiință, o lume în interiorul lumii, revelația unei obsesii intime.

Mi-am mai acordat încă cinci minute de pândă înainte de a o lua la sănătoasa.

Pe când mă ridicam ca să fac stânga-mprejur, am fost orbit de un gheizer de lumină. În fața ochilor mi-a apărut arcul sinusoidal al unui tobogan precum şi un portic ornat cu inele şi trapeze. Alături, un portic mai mic susținea două leagăne. Elevii stăteau pe partea dreaptă a spațiului de joacă. Dimitri Corto avea mâna pe o cutie dreptunghiulară de comandă de pe un tub de oțel. Capacul care îi asigura protecția față de intemperii atârna, de-abia legat de un singur lacăt ruginit. În întunericul care domnea peste parc, locul de joacă semăna cu o insuliță de cristal pe o mare de apă neagră. Două lămpi de exterior cu halogen proiectau două conuri de lumină, unul asupra grupului, celălalt îndreptat spre leagăne. Lumina puternică le cădea violent pe chipuri, care păreau mai palide şi mai încordate ca de obicei.

Acum vedeam micul grup din profil. Fiecare personaj părea sculptat de lumina orbitoare. Erau aproape nemişcați, distanța dintre ei era absolut perfectă. Întreaga scenă părea să corespundă unui calcul abstract al perspectivei şi al tonurilor ca pentru dansatorii aflați sub lumina stroboscopului. Alături de Dimitri Corto se aflau Clara Sor-man şi Sandrine Botella. Puțin mai în spate, Kevin Durând şi Mathieu Naudin priveau cu atenție scena, cu ochii mijiți, cu mâinile ținute ca un abajur pe lângă obraji şi frunte.

Lumina mă făcea invizibil şi stăteam la câțiva metri de ei ca şi cum i-aş fi privit de la un alt nivel al existenței. Puțin mai la

o parte față de grup, dar cu fața la mine, Estelle Bodard, cu brațele încrucişate pe piept, tresărea, la cel mai mic zgomot. La picioarele ei fusese pus un săculeț de pân-ză acoperit de ecusoane.

— Cum ai avut cheia? Întrebă Kevin.

— Renunță la acest gen de întrebări, răspunse cu răceală Dimitri. Profită de spectacol. E o listă de aşteptare.

— Pentru ce anume am venit aici?

Mathieu Naudin era cel care tocmai pusese această întrebare cu o inflexiune a vocii atât de inocentă încât tot restul nopții ar fi putut trece cu răspunsuri pentru a-i linişti temerile.

— Suntem aici ca să regăsim senzații... Şi pentru a face un schimb.

Estelle Bodard bătu cu mâna pe săculeț zâmbind cu subînțeles, îmi plăcea felul în care i se vedeau gingiile atunci când zâmbea. Deşi era frig, purta o cămaşă bărbătească albă, cu poalele prinse în talie, nişte blugi tăiați deasupra genunchiului şi şosete groase cu nişte imitații de ghete soldățeşti. Se uită la Mathieu cu nişte ochi lipsiți de orice expresie şi dând din cap visătoare ca pentru a-i sugera că întotdeauna e uşor să imiți un acces de prostie. Îşi scoase încălțările şi le aruncă în fața ei.

— Vino aici, îi spuse ea după ce se uitase lung la el o vreme. Oamenii îşi cam fac griji din cauza ta.

— Cine?

Mathieu se apropie cu încredere. Ea înainta spre el uitându-se în continuare drept în ochii lui, ridicată în vârful picioarelor. Trecu atât de aproape de mine încât respirația mea îi flutură câteva fire de păr. In fața tuturor, Estelle desfăcu centura lui Mathieu. Nici măcar nu privi în jos, degetele vedeau pentru ea.

— Eu, de exemplu.

Duse o mână pe după ceafa băiatului trăgându-i fața spre ea. Îşi frecară nasul aşa cum fac eschimoşii apoi fata încercă să-şi lipească buzele de ale lui. Ceilalți nu aveau nici o

reacție. Mathieu se desprinse dintr-o dată şi veni să se aşeze din nou lângă Kevin. Era prima dată când puteam surprinde un elan de senzualitate la ei.

— Lasă-mă-n pace, îi spuse el printre dinți încheindu-şi nasturele de la pantaloni.

— Nu aşa, te rog! Spuse ea, implorând.

Mathieu avu privirea zdrobitoare a gladiatorului către victimă iar în atitudinea lui se putea vedea voința de a nu sucomba în fața seducției facile pe care o reprezenta capitularea Estellei, un fel de mărinimie sobră. Ea îşi dădu drumul să cadă, cu spatele lipit de un copac, cu săculețul de pânză pus între picioarele pe care le depărtase în formă de V ca o femeie care naşte. Cu coatele puse chiar deasupra genunchilor şi degetele îndreptate în jos, atitudinea ei exprima angoasa cuiva care fusese torturat toată noaptea.

Pocni guma de mestecat pentru a-şi arăta dezaprobarea. În liniştea şi întunericul de acolo postura ei de abandon mă răscoli: era expresia ultimă a renunțării, ca o voință nouă de a vorbi de acum încolo pentru a fi înțeles.

— Ce e în săculeț? Întrebă Kevin neîncrezător.

— O videocasetă.

— Pentru cine?

— Nişte țipi de la o altă şcoală… ca noi.

— Nu e posibil să mai fie alții ca noi. Eşti sigură de ceea ce spui?

— E adevărat, interveni visătoare Clara, nu mai sunt alții ca noi.

Vocea Clarei se desfăşura încet, ca aceea a păpuşilor mecanice al căror mecanism a fost prea des folosit.

— Le dăm iluzia că sunt ca noi, spuse Sandrine Botella întorcându-se puțin către cei doi băieți.

Schimbă o privire de dezaprobare cu Dimitri. Pe fața acestuia apăru brusc o expresie de contrarietate.

— Şi atunci, unde ne aflăm? Întrebă Mathieu.

— Cine ştie? Răspunse Clara.

— Este evident.

— Mai degrabă liniştitor să ştii aşa ceva.

— Este evident pentru că, dacă eram în exterior, continuă Dimitri pe un ton doct, am fi fost neputincioşi. Aceasta este marea tehnică a asimilării. Marele aspirator sfârşeşte întotdeauna prin a se ivi.

Pe când vorbea privea grupul chiar în față, dar fără nici o expresie de provocare în ochi, nici o idee de confruntare tiranică. Simțeam că eludase de mult aceste lucruri pentru a adopta o poziție definită exclusiv de concentrarea mijloacelor care trebuiau mobilizate pentru a-şi atinge scopurile. O poziție tactică menită să dea asistenței impresia îmbătătoare că nu era nici plicticos, nici inter şanjabil. Era ceea ce unii numesc charisma, alții manipulare, o metodă folosită curent de profesori.

Intriga începea să aibă consistență.

— Nu ştiam, o să mă gândesc la asta.

Isa

— Până să te gândeşti tu, va fi prea târziu.

— Şi pe urmă?

— Nimic. Răul este aici.

— Voiam doar să înțeleg despre ce este vorba. Mă consider un invitat iar invitații sunt oameni cărora le place să ştie pe unde calcă, adăugă Mathieu cu o expresie care amintea şi servilismul şi batjocura.

Pentru prima dată îl observam cu atenție. Avea aceiaşi ochi mari, întunecați, bleu-gri închis ca şi Capadis, aceleaşi urechi ascuțite şi puțin crețe la vârf. Din profil, ceea ce mă frapa cel mai mult era nasul lui de forma unei cochilii de melc. Era genul de elev care excela probabil la petrecerile organizate în absența părinților, ocupându-se de muzică şi spunând bancuri pe ulița mare, pocnindu-i pe băieți pe spinare, plimbându-şi ciudata intensitate în inima fetelor fără a o exterioriza niciodată. Părea să fie mai descumpănit de parada amoroasă a Estellei decât de discursul învăluitor al lui Dimitri.

După ce şi-a scos jacheta şi a aruncat-o înspre gard, chiar în locul unde mă aflam eu, acesta din urmă s-a aruncat spre tobogan cu nişte strigăte scurte, barbare. Se urcă pe scară, apoi se aşează cu picioarele înainte, gata să-şi dea drumul să alunece de-a lungul pâlniei. Stătea aşa, cu mâinile ridicate, cuprinzându-i pe ceilalți cu o privire stilizată de actor de cinema mut. O rafală de vânt ridică miasme adormite, în aer mirosea a vomă de copil.

— Foarte impresionant, zise Clara bătând din palme.

— De necrezut, zise Sandrine.

— Ador aşa ceva, zise Estelle.

— Am participat la concursuri de tobogan, strigă Dimitri cu o voce de primat şi bătându-se cu pumnii în piept. Pot să-mi dau drumul şi pe burtă, pe-o parte, în picioare, lungit. Pot să mă urc pe scară mai repede decât oricine. Am reuşit deja să mă dau şi să urc înapoi de zece ori în treizeci de secunde. Monitorii de la clubul fanilor Mickey nu-şi mai reveneau de uimire, considerau că e total nemaipomenit la cinci ani. Nu ştiu dacă mai pot reuşi acum!

V: în timp ce vorbea avea degetul arătător de la mâna dreaptă băgat între gulerul cămăşii şi ceafă, cotul la nivelul urechii. Am văzut-o pe Clara cum fixează pata de sudoare de la subsuoara lui. Parcă îşi ținea răsuflarea. Era una din manifestările puterii lui Dimitri asupra celorlalți. Recordurile la datul pe tobogan în clubul Mickey, mersul pe roata din spate cu bicicleta timp de treizeci de secunde, sărutul de cinci minute fără să te sufoci. La optsprezece ani îi va umili pe ceilalți cu filme peruviene care rulează de-abia o săptămână la Paris sau cu grupuri satanice de trash-metal slovene. Un tip de name-dropping orientat în mod deliberat către menținerea insolitului, un ritual al umilirii foarte bine pus la punct.

— Sunt zvonuri, lansă Mathieu cu o supunere feudală, că fratele tău leagă petarde de coada pisicilor. Până acum a omorât deja trei. Cu pielea smulsă de schije, vin să moară prin curțile unde nu sunt câini. Sau rămân agățate pe

garduri. Unele au fost găsite chiar fără cap, spânzurate de coadă. Ce prostie!

— Şi altceva?

— Prinde broaşte şi le pune să fumeze până crapă… Scoate limba, în stația de autobuz, în mod dezgustător, femeilor căsătorite. Râde de handicapați şi încurajează vagabonzii să se masturbeze la cutiile poştale.

M-am ridicat puțin flectindu-mi genunchii. Chilotul mi se înțepenise într-o fisură interioară şi amenința să mă ciupească la sânge de sex.

— Cine ți-a spus toate astea, Mat? Aud tot felul de chestii negative care-mi sunt puse în cârcă, de curând. Totuşi, e cam mult… M-am hotărât de altfel să-mi vopsesc părul în galben ca să iau asupra mea, în mod definitiv, gândurile reie. Le voi spune oamenilor: „Insultați-mă şi veți vedea ce vi se întâmplă!” Atunci amenințarea va trebui luată la modul foarte serios… Fratele meu mai mare a început genul ăsta de chestii deja de mulți ani împuşcând pisici în fața oamenilor în vârstă şi a femeilor gravide. Ăla micu’ o fi fost influențat…

— Eşti paranoic, Dimitri, declară Sandrine.

— Încerc să vă liniştesc temerile. Iau torul asupra mea. Ingrații, ce vă nemulțumeşte?

— Nimic. Spre ce ne îndreptăm? Ce vrem să facem? Astea sunt întrebările importante. Nu poți scăpa de ele. Nu poți să ne reproşezi faptul că îți punem astfel de întrebări!

— Semăn cu un pândar. E vorba de animale mici ca nişte nutrii… Care-şi petrec timpul supraveghind împrejurimile pentru a lua asupra lor lucrurile negative în locul comunității. Sfârşesc prin a o mierli din cauza stresului, dar comunitatea supraviețuieşte. Ăsta e esențialul…

— Încerci oare să ne spui că lumea e rea? Se miră Kevin.

— Desigur, există presiuni. E ceva greu de evaluat pe moment. Nu pot demonstra nimic. Dar ceea ce am făcut în trecut, am fost obligați să facem. Sunt şanse să nu mai fim pe-aici pentru mult timp.

Clara se întoarse către cei doi băieți care rămăseseră mai retraşi cu o expresie de durere ascuțită.

— Sufăr, spuse ea.

— De ce suferi? Întrebă Kevin.

— Am impresia că mă aflu la strâmtoare, că am ajuns la capăt.

— Ce zice? Întrebă Dimitri care se afla prea departe de Clara ca s-o poată auzi.

— Spune că suferă, răspunse Mathieu.

— Oare e absolut necesar s-o spunem? Întrebă Dimitri adresându-i-se lui Mathieu ca şi cum Clara nu ar fi existat. Ştiu că de la o vreme totul merge din rău în mai rău… Dar trebuie să vorbim despre asta?

— Perfect.

— Foarte bine.

— Şi mie mi-e teamă, continuă Mathieu. Nu e spaima de durere fizică sau de a fi mutilat pe viață. Mă îngrozeşte gândul la ceea ce sunt ei cu adevărat.

— Te înțeleg, spuse Dimitri plecând capul. Vrea cineva să dizolve grupul?

— Nimeni. Ar fi şi mai rău, spuse Sandrine.

— Şi ceilalți?

— N-am observat nimic.

— Sunt de acord.

— Continuăm. Dimitri bătu din palme.

— Atunci, haideți.

Îşi dădu drumul pe tobogan cu sobrietate, cu brațele de-a lungul coapselor, cu capul drept. Ceilalți aşteptau, cu mâinile-n şolduri, aşa cum aşteaptă fotbaliştii decizia arbitrului.

— S-ar zice că puterea ta e pe cale să crească, îi zise Clara lui Dimitri în momentul în care trecea prin fața ei pentru a-şi lua jacheta şi a ajunge la cutia de comandă.

— Nu puterea lui creşte, ci frica noastră, spuse Sandrine fără să se uite la ea.

— Se gândeşte cum să alunge tristeţea, adăugă Kevin. Ăsta e jobul lui şi îl face destul de bine, nu?

— Mine e ziua mea de naştere, zise Dimitri, fără a acorda nici o atenţie întrebării lui Kevin.

Stătea în faţa paralelogramului de oţel şi-i atingea uşor suprafaţa, concentrat ca un instrumentist în faţa unui sintetizator. Estelle veni şi se aşeză lângă el, cu săculeţul de pânză pe un umăr şi îi şopti ceva la ureche.

— Câţi ani faci? Întrebă Mathieu.

— Paisprezece. Peste o lună. Am impresia că intru iar într-o lungă perioadă de spaimă. Încerc să nu panichez. Părinţii mei fac o petrecere de ziua mea. Mi-au dat nişte bani şi mă lasă pe mine să mă ocup de invitaţii. Dar n-am făcut niciuna până acum.

— Nu te mai gândi la asta.

— E greu să nu te mai gândeşti. Cât e ceasul?

— Şapte fără zece.

— Plecăm. O să vină în curând. Sting lumina, opresc chestia asta şi ne împrăştiem, OK!

— Ce fac cu punga? Întrebă Estelle.

— Mi-o dai.

Desprinse săculeţul de la umăr şi i-l întinse. Băiatul desfăcu şnurul şi scoase cu o mână o videocasetă în cutie neagră iar cu cealaltă îi dădu fetei înapoi săculeţul. Lângă el se afla un stejar noduros, cu o anfractuozitate mare în mijloc. Se duse în faţa stejarului, se ridică încet pe vârful picioarelor şi puse cutia în interiorul cavităţii. Zgomotul sec pe care îl făcu în cădere caseta arăta o adâncime concepută abil pentru a asigura o totală invizibilitate. Fără a-i preveni pe ceilalţi stinse lumina şi puse apoi capacul de oţel din nou pe consolă cu gesturi de cunoscător în întuneric. Puţin după aceea am auzit declicul lacătului încuiat la loc, ca un semnal definitiv. S-au depărtat fără o vorbă urmând umbra lui Dimitri care se deplasa cu o uşurinţă de nic-talop.

După plecarea lor, m-am îndreptat din poziţia mea îngenuncheată şi m-am întins pe iarba umedă. Nu mai ştiu

cât timp am rămas la pământ, dar îmi aduc încă aminte de zgomotul repetat al loviturii porții prost închise mişcată de vânt. M-am ridicat atunci într-un cot şi mi-am concentrat privirea într-acolo. Faptul că îmi era vag indistinctă o făcea mai densă şi mai prezentă în întunericul din apropiere. Am fost cuprins de panică, ca revenirea unei spaime din copilărie şi am fugit.

Abia când am ajuns în fața maşinii mi-am adus aminte de videocasetă.

Nu ştiu de ce, dar aveam impresia că maşina mergea în zigzag pe şosea.

Pe drumul de întoarcere, loveam volanul şi scoteam urlete scurte, de două silabe, care țineau de cornul de vână-toare, de strigătul indienilor Algonquin şi de trenul care scârțâie la curbe. Videocasetă se odihnea pe bancheta din față. Ultima dată când mă uitasem furiş la cutie, fusesem cuprins de un val de oboseală şi mă aşezasem mai bine pe scaun jurându-mi să n-o mai bag în seamă până ajung acasă. Pentru a păcăli duşmanul, dădusem drumul la radio şi la fiecare cinci secunde schimbam postul. După cinci minute în care făcusem acest zapping, o realizatoare cu accent din Berry tocmai îşi încheia emisiunea într-un zbâr-nâit uşor de post prost prins. Câteva secunde mai târziu îi urmă altă voce. Era o voce blândă de emisiune culturală care părea să palieze dinainte, prin timbrul generos, o dezafectare posibilă a ascultătorilor față de conținutul auster al emisiunii.

Când am ajuns, pe scările blocului stăteau doi copii şi se jucau cu arşice. Lumina palidă a lămpii de la intrare delimita un cerc care se alungea în jurul lor, în funcție de umbra proiectată de un panou publicitar care ondula sub efectul vântului de nord-vest. De când ieşisem din maşină, încercam cu neîndemânare să ascund caseta sub haină strân-gându-mi brațele în L pe partea dreaptă. Copiii au tăcut pe când trecem pe lângă ei. M-am gândit să le spun ceva nostim. Dar atenția lor era concentrată pe mâna care lansa arşica în timp ce mâna cealaltă rămânea suspendată o fracțiune de secundă în

aer. Jocul părea să fie propria lui referință. Nu putea permite un schimb de puncte de vedere.

Fuseseră scoase tomberoanele. Prin fața imobilului trecu un autobuz. La ferestre se înghesuiau capete obosite. M-am oprit o clipă în prag, neputincios în fața acestei variații de deja vu ca întoarcere fără sens a materiei asupra ei înseşi. Atunci ieşi portarul blocului. Mâna stingă îi tremura uşor în buzunarul jachetei ca şi cum s-ar fi simțit prins în flagrant delict. I se lipise sudoarea la tâmplă, lă-sând striuri palide pe pielea lui roşie din cauza consumului de alcool.

Eram convins că iarăşi furase corespondența femeilor din bloc. Trecu prin fața mea făcându-mi un semn cu capul. Am întors capul ridicându-mi mâna dreaptă fără mişcări bruşte pentru a mă scărpina la subsuoara care mă mânca. Videocaseta căzu la picioarele mele cu un zgomot lamentabil. Portarul se întoarse şi, cu privirea pironită între picioarele mele, îmi adresă un zâmbet complice. Îşi împreună mâirule pentru a da corpului său un plus de unitate.

— Se anunță o seară plăcută, spuse el în sfârşit, lasciv, înainte de a-şi continua drumul.

Am urcat spre apartamentul meu ținând de data asta videocaseta bine în mână, la vedere. Regia la care tocmai asistasem precum şi lipsa de indicații de pe ambalaj erau suficiente pentru a restrânge considerabil orizontul de aşteptare. Am făcut puțină ordine. Voiam să aşez fiecare obiect la locul lui. A sunat telefonul. Am ridicat receptorul cu dorința secretă de a auzi vocea Leonorei. Simțeam realmente nevoia, în acele momente, de inflexiunile sardonice şi de vocea ei seacă. Dar era Goliaguine care voia să mă invite duminică la prânz pentru o masă între colegi.

„Ceva simplu”, adăugase el înainte de a spune eu o vorbă. Luat pe nepusă masă, nu mă simțeam în stare să-l refuz sau să spun o minciună. Toate astea trebuiau bine pregătite. Am acceptat totul cerându-i numele invitaților. Goliaguine a eludat, pretextând că eram unul dintre primii cărora le telefona. A pretins că din cauza facultății mele de a face o

încăpere călduroasă prin simpla prezență. Aveam impresia că vrea să-i vorbesc despre el, dar nu aveam deloc chef să mă lansez într-o conversație pe inimă deschisă.

Am închis fără brutalitate. Am rămas întins pe canapea o oră, cu mâinile sub ceafă, privind fix în tavan. Lăsasem lumina stinsă la intrare ca atunci când eram mic şi mama mă lăsa singur, iarna, după-amiaza târziu, în sufragerie. Videocaseta, pusă pe măsuță, mi se părea acum a fi singurul punct fix al vieții mele, unica stabilitate. Cutia neagră scânteia cu reflexe reci şi fixe. Era compactă şi absorbea toată atenția locului, golind încăperea de cantitatea de singurătate pe care o avea ca țintă, exagerând evidența prezenței ei prin imobilitatea provocatoare.

Eram tentat s-o arunc la toboganul pentru gunoi, s-o trimit dincolo de grija şi durerea posibilă pe care le trăiam ştiind ce conține. Ştiam că trebuie să consider aceste imagini literal fără să le arunc într-un arierplan simbolic în care se dizolvă de obicei toate amenințările la adresa ordinii sociale. Dacă puteam să rămân în alertă şi concentrat asupra lor, dacă puteam să gândesc limpede pornind de la ele, dacă puteam şti cu certitudine valoarea pe care o vor imprima relațiilor viitoare pe care le voi avea cu copiii, numai atunci puteam să încep să le privesc detaşându-le de terna lor realitate sociologică.

Am sfârşit prin a mă ridica de pe canapea pentru a verifica dacă ferestrele sunt bine închise, jaluzelele coborâte şi că nimeni, din vreun bloc vecin sau de la vreun etaj de deasupra, nu putea pândi (sau auzi!) ce urma să văd. Un acces de paranoia rutinier, aflat desigur în ordinea lucrurilor asociate cu habitatul de masă. Am mărit intensitatea lămpii cu halogen pentru a nu fi brutal confruntat cu ecranul televizorului. Apropiind un scaun la cincizeci de centimetri de ecran, doream nu să-mi las posibilitatea de a pune videocasetofonul în poziția „pauză” (ceea ce puteam face cu telecomanda, rămânând cufundat în canapea), ci pur şi

simplu să pot stinge televizorul dacă imaginile erau prea perturbante.

Am scos caseta din cutie, am verificat dacă era la început, apoi am strecurat-o între fălcile videocasetofonului care a înghițit-o cu un zgomot de casă de marcat aprinzând în acelaşi timp şi televizorul. Strălucirea electrostatică mai-mai să mă orbească la distanța unde mă aflam. Singurul zgomot pe care-l auzeam acum era torsul benzii care trecea prin dreptul capului de redare. Pe ecran apăru o peliculă înzăpezită, apoi un fond albastru tremurător cu o muzică rapidă, veselă, cântată la o pianină mecanică şi acompaniată de o tobă mare care bătea măsura ca în Pinocchio.

Pe ecran se încrusta o porțiune de plajă şi în depărtare se auziră strigăte de copii. Nu erau strigăte care să reflecte vreo primejdie sau vreo amenințare, ci ale unei cete gălăgioase şi dezordonate de copii care se jucau în apă, biciu-ind-o. Imaginea era grosolană şi primitivă ca în filmele de vacanță făcute cu pelicule pentru amatori şi apoi recadrate pentru videocasetofon. Persoana care filma stătea departe de mal şi se apropia cu mişcări bruşte, care făceau să apară într-un singur plan bucăți de cer albastru şi fragmente din malul nisipos. Unii dintre copii se jucau cu mingea pe mal şi priveau uneori curioşi camera de filmat. În momentul în care reuşi să prindă toți copiii de pe mal şi pe cei din apă, care, acum se putea observa, se stropeau unii pe alții, într-un singur plan, cel care filma rămase nemişcat.

Camera rămase țintuită în plan fix, puțin retrasă, vreme de câteva minute. Am apăsat pe „înaintare rapidă" până când să se precizeze o mişcare care să-mi permită să sesizez ceva, un început de poveste sau un eveniment care ar fi justificat teama angoasantă pe care o trezea videoca-seta în mine. Dar nu se întâmpla nimic. În defilarea rapidă a imaginilor nu se mişca nimic, totul era de o fixitate ciudată, cu excepția deplasărilor ludice ale copiilor.

Dintr-o dată, unul dintre copii păru a se desprinde de grup pe plajă şi am ridicat degetul de pe butonul

videocasetofonului. Spre cameră înainta o fetiță de opt sau nouă ani, târşâindu-şi picioarele. Când a ajuns destul de aproape de obiectiv, spaima mă țintui de scaun. Scoase limba şi făcu nişte strâmbături îngrozitoare către cameră apoi îi făcu semn să nu mai filmeze. Banda se opri brusc şi eu am derulat caseta până la capăt. Filmul de-abia dacă durase treizeci de minute. În timp ce banda defila în celălalt sens, îmi reveni în gând fotografia pe care mi-o arătase inspectorul cu ocazia întrevederii noastre.

Mult mai târziu aveam să revăd filmul şi să-i identific pe toți protagonişti clasei a şaptea F unul câte unul, dar nu aveam să uit chipul lui Mathilde Vandevoorde, autoritar, dar glumeț în lumina palidă a verii, indicându-i camerei că trebuia să se oprească din a-i filma, pe ea şi pe ceilalți. Am identificat apoi acest refuz ca fiind primul dintr-o lungă serie, gestul inaugural al unui război total împotriva lumii exterioare, ca şi cum, prin acest gest, Mathilde ar fi vrut să-l avertizeze pe adultul care o avea în vizor că ei încă nu erau pregătiți să intre în lumea morții.

Când râdea Goliaguine, îi vedeam în gură fâşiile de brânză Cedar. Dacă îi plăcea vreo remarcă, îl vedeai cum se întinde zâmbind, într-un fel de căscat extatic, cu şoldurile şi picioarele imobile, cu partea din sus a corpului arcuită în spate. Între două accese de râs, fața lui exprima o vigilență sceptică ducând cu ea frica de a fi luat prin surprindere, o perspicacitate vinovată. Eram la masă de două ore, în acea postură de lene vătuită, de ațipire conştientă pe care decisesem cu toții, la unison, s-o adoptăm. Toată lumea era deja puțin aburită. Masa luase un aer dispersat. Zgomotele conversației începuseră să se topească în urechea mea internă ca zborul unui tăun în jurul unei camere. Am recompus mental diagnosticul trimis de mesagerii ipohondriei mele naturale: prezența unui țiuit al urechilor? Tahicardie? M-am hotărât să mă programez a doua zi la medicul de familie.

Ca fond muzical, o bucată veche a lui Prince, „Let's go crazy" încerca să-i scoată pe invitați din letargia care-i cuprinsese la sfârşitul prânzului. Goliaguine ne aduse aminte că albumul „Purple Rain" data deja din 1984, perioadă în care piticul din Minneapolis îl mai putea bate pe Michael Jackson pe teren propriu.

— În vremea aia, continuă el cu privirea în gol, ca şi cum ar fi vorbit numai pentru sine, încă mai era posibil orice… Lucram de zor pentru examenul de definitivat în artele plastice, câte şase ore pe zi… Imediat ce mă sculam… O cafea şi hai! Eram în stare să recit pe dinafară teorii" lui Panofsky şi să vorbesc ore întregi despre Greenberg, meşteream tripticuri autobiografice cu cretă neagră şi tempera pe hârtie cartonată ca Schiele (de altfel într-o ramă, lângă biblioteca lui, era o reproducere a Portretului lui Hugo Kolâer)… Tocmai mă întorsesem de la Addis-Abeba şi încă nu-l aveam pe Christophe.

Făcu, dezgustat, un semn cu mâna, de parcă ar fi vrut să alunge o muscă.

— Ştiu… E vorba de mici neplăceri locale, nu țin cu adevărat de mersul general…

Privirea stinsă i se opri o clipă asupra soției lui Maeva, ca şi cum ea ar fi fost răspunzătoare de propria lui derută, într-o străfulgerare de luciditate, încercă să se desprindă de minidezastrul pe care-l produsese discursul lui, izbucnind în râs, cu mâinile ridicate în sus. Toți invitații îşi cobo-râră privirile, fiecare înspre paharul lui.

După aperitiv, când Michel Goliaguine oferise invitaților câte un pahar mare de punci, soția lui Jean-Paul Ac-cetto îi făcuse lui Butel aluzii perfide despre bărbăția lui pe care-o bănuia inactivă. Cred că în acel moment alcoolul începuse să-şi facă efectul. Jean-Paul urmărise scena ținându-se să nu râdă. Îl urâse dintotdeauna pe Butel şi se stăpânise să nu intervină, trimițându-şi soția în prima linie aşa cum trimiți un om de încredere să încheie un contract pentru tine. Se mulțumise

să-şi plece privirea şi să-şi pipăie moţul capului împodobit de câteva fire de păr rar cu două degete cu unghii murdare.

Acest mod de a oferi fructul interzis şi de a aştepta apoi, pândind cu coada ochiului ca să vezi cine îl ia, era aspectul cel mai tulbure din personalitatea lui Accetto, ale cărui talente de manipulator le sesizasem cu o întârziere inexplicabilă. Această formă de perversitate, consecinţă, probabil, a unei laşităţi funciare, şifonase dintotdeauna faţada bunului profesor de matematică implicat omeneşte în problemele educaţiei, în vreme ce nu era realmente implicat decât în personajul lui de mediator pedagogic, spectator neputincios la dezastrul propriei lui vieţi.

Asistam uimit la această reproducere în afara cadrului ei a structurii cancelariei, cu tot ce avea ea mai anxiogen şi mai isteric. Christine Cazin venise cu soţul ei, un tip înalt şi brunet, originar din sud-vest, cu vocea moale, care era consilier pentru regiunea Loir-et-Cher şi care îşi marca frazele cu câte un „nu-i aşa?" puţin languros. Isabelle şi Elisa se ţineau de degetele mici la capătul celălalt al mesei şi, prin lipsa lor de complicitate cu anturajul, erau imaginea mută a resemnării.

Soţia lui Goliaguine, o metisă anglo-caucaziană, discretă ca toţi orientalii, făcea un du-te-vino continuu de la bucătărie la masa noastră, cu o regularitate de maestru bucătar. Când se adresa cuiva, vorbea cu o voce exagerat de joasă şi afectată, aproape fără să mişte deloc buzele, ceea ce-l obliga pe interlocutor să se încline puţin în faţă ca să-i audă cuvintele. Michel Goliaguine o privea din când în când cu un surâs mulţumit, cu braţele încrucişate pe pântecele lui de călugăr, ca şi cum soţia era o prelungire liniştitoare a propriei lui persoane.

Îl invitase pe Aii, un tânăr timid, cu un zâmbet copilăros, pasionat de pictură şi de scolastica medievală, care muncea ca supraveghetor la liceul din Amboise pentru a-şi putea ajuta familia şi plăti studiile de Belle-Arte la Tours. Încerca să înceapă o conversaţie cu Butel, a cărui disponibilitate se

dovedea a fi totală după ce suportase atacurile Catherinei Accetto. Butel se întorcea când la stingă, când la dreapta, vorbind ca de obicei cu gesturi discontinue şi molatice.

— Sunt un papă-lapte, spunea el, dând trist din cap. Asta sunt şi o ştiu. Şi recunosc că ştiu.

O explozie de râs îi acoperi cuvintele. Accetto îl bătu pe umăr spunându-i blând:

— Şi asta îți face cinste, Butel! Greşeala mărturisită e pe jumătate iertată.

— Sper că n-o să mai spui nimănui!

— Ai încredere în mine, bătrâne! Contează pe mine, ştiu să păstrez secrete!

Butel stătea alături de Vincent Crochelet, profesorul de muzică; acestuia îi plăcea să spună glume demodate cu stereotipii idioate pe care trebuia să Ie apreciem în ciuda rezistenței noastre intime, glume în care evreii erau întotdeauna zgârciți şi închişi în ei, negrii aveau ritmul în sânge şi sexul mare iar femeile erau venale, supuse şi materne.

Soția lui, o blondă micuță şi durdulie, cu obrajii însemnați de cuperoză, avea un aer atât de simplu şi de sincer, o privire atât de lipsită de ambiguități încât ceilalți invitați puteau trece, prin comparație, drept nişte perverşi nesănătoşi de îndată ce deschideau gura pentru a cere sarea. Din când în când se întindea zâmbind, cu un fel de căscat încântat, ca şi cum tocmai s-ar fi trezit dintr-un vis minunat în care se plimbase pe tărâmuri inaccesibile. Apoi, cu coatele pe masă, îşi lua capul în mâini şi parcă îşi număra bătăile din tâmplele petrecute de o bentiță elastică indigo.

— Cred că o să mor alcoolic, spuse Goliaguine, îmi mai dau un an, doi, nu mai mult.

— Originea rusească, nu poți să scapi de asta, spuse Crochelet, doar ştii că ăia se îmbibă acolo cu alcool de 90 de grade. Speranța de viață a scăzut la cincizeci şi cinci de ani pentru bărbați... Pentru femei, nu mai ştiu, dar nu cred că e grozavă.

— Cam tot aia e, zise Butel.

— Vă uitați la televizor, acasă? Îl întrebă Elisa pe Crochelet pe care-l întâlnea pentru prima dată şi care părea s-o fi enervat încă de la început.

— Da, desigur. E singura soluție pe care am găsit-o ca să nu adorm pe canapea.

— Ştiți, continuă Elisa, că după cinci ani în acest regim moartea cerebrală e asigurată. Câți ani aveți?

— Treizeci şi opt.

— Aoleu!

Urmă o tăcere lungă, timp în care toată lumea se uită la Elisa, întrebându-se unde voia să ajungă. În liniştea asta adâncă aproape că auzeam cum creşte barba lui Accetto. In disperare de cauză, Isabelle atinse cu linguriţa ceaşca pe când îşi amesteca zahărul în cafea pentru a scoate un clinchet.

— Faci aluzie la oamenii care nu mai ies la cinema, la teatru, la petreceri? Întrebă timid Crochelet. Cu trei copii, e cam greu, mai ales că doi sunt încă mici. Dar, ştii, am fost întotdeauna de stânga! Am încredere, o să se întoarcă roata.

— O să se întoarcă? Întrebă Elisa cu un aer îndoit.

— Se întoarce întotdeauna la un moment dat, dacă eşti de stânga. Trebuie doar să încerci să uiți eşecurile din trecut. Şi să ştii să recunoşti la timp cum stau lucrurile. E o problemă de circumstanțe şi de vibrație.

— Poate că şi de voință.

— Da, de voință, ai dreptate, dar mai ales de circumstanțe… Las baltă vibrațiile.

Crochelet căută din priviri acordul meu. Păstram o expresie riguros neutră, zgâriind cu unghia arătătorului urma maronie a unei picături de punci solidificat. Goliaguine începu să-şi curețe distrat unghiile cu marginile unei cutii de chibrituri.

— Când spui asta te aventurezi puțin în afara sectorului tău…

— Eşti sigur? I-o întoarse Crochelet, puțin iritat. Elisa fu de acord.

— O lingvistă din Elveția, continuă ea, a calculat că femeile folosesc condiționalul de două ori mai des decât bărbații; de asemenea, folosesc de cinci ori mai multe expresii limitative cum ar fi „eventual” sau „puțin”. Femeile pun de trei ori mai multe întrebări, nu-şi termină fraza şi se scuză mai des, ceea ce pare a fi fost confirmat de micul nostru schimb de replici. Bărbaților le lipseşte atât de mult încrederea în ei încât consideră discursul femeilor ezitant, ba chiar fără importanță.

— Dar nu şi eu! Se apără Crochelet bătând cu pumnul în masă.

— Hai, spuneți că scrieți un roman! Asta reface încrederea în sine şi cucereşte auditoriul. Ani de-a rândul am spus tuturor că scriu un roman. Conversația devenea imediat interesantă. Când eram întrebată care este subiectul cărții, treceam la poanta cu secretul, „Nu, înțelegeți, nu pot să vorbesc despre un proiect în curs de desfăşurare, asta ar distruge total tensiunea creatoare”. De arunci îi sfătuiesc pe toți cei care, ca şi dumneavoastră, par a suferi de o criză identitară sau de o lipsă de interes din partea semenilor lor să adopte poanta cu romanul.

Isabelle roşi un pic. Părea extrem de supărată. Spontaneitatea Elisei o făcea imediat să fie acidă şi insuportabilă. Ca toate femeile combative, nu-i plăceau întâlnirile în sine, ci satisfacția cu care se deda aprecierii celorlalți. Intervenea puțin în conversație, petrecându-şi timpul studiind chipurile pentru a judeca reacțiile oamenilor la interacțiunile grupului. Existența ei era perfect calculată. Şi, lucru extraordinar, cinismul nu afectase niciodată viziunea ei asupra lumii. Pur şi simplu nu mai credea de mult în oameni.

— Dacă vreți, putem să renunțăm, lansă Accetto cu aerul lui de expert-în-umorul-sec-care-trebuie-să-destin-dă-atmosfera.

Mi se făcu dintr-o dată frig. De-a lungul coloanei vertebrale îmi urcă un fel de răceală care veni să-mi comprime craniul. Am simțit o arsură în esofag ca şi cum aş fi avut o indigestie. Am recunoscut simptomele indeciziei critice. Voiam să

intervin, să tac şi în acelaşi timp să plec şi să ajung la mine acasă.

Maeva Goliaguine a servit din nou tuturor cafea. Lăsa impresia constantă că este devotată unei sarcini utilitare pe care nici o ameninţare nu putea s-o alunge în afara ho-tărârii ei.

— Cred că o să-mi mai torn nişte vin, spuse într-un sfir-şit Crochelet.

— Şi eu, zise Butel.

— Merge, zise Goliaguine f ăcându-i soţiei un semn cu arătătorul ridicat.

Acum Catherine Accetto se uita la soţul ei. Acesta se juca făcând dâre cu furculiţa pe faţa de masă din hârtie, cu un imprimeu cu peşti şi scoici. Absorbit de ceea ce făcea,

„«s-i. – i. f —p> ţinea ţigara la înălţimea urechii iar faţa îi era înviorată de un surâs uşor sau de o încruntare din sprâncene în funcţie de progresul realizat în munca lui. Jean-Paul părea a-şi stimula creierul nebulos pentru clipele care vor veni.

Catherine Accetto, aşezată chiar în faţa mea, era de o paloare anormală cu pielea ei de un alb lăptos, cu transparenţă albăstruie. Avea sânii mari, mobili, comprimaţi într-un pulover movuliu, cu decolteu în V şi părea perfect inconştientă de cât de mult expunea din lungimea pliului dintre aceştia.

Isabelle Gidoin îmi spusese recent, pe un ton confidenţial, că soţia lui Jean-Paul e profesoară de franceză într-un mare liceu din Tours, ceea ce-l făcuse tot timpul pe acesta din urmă să fie bolnav de gelozie. Faptul că el lucra într-o şcoală de ţară de mulţi ani nu putuse să-i diminueze frustrarea. Pe deasupra îmi imaginam că decolteurile ei ostentative – genul ăsta de abundenţă generoasă capabilă să excite un tată de elev în costum de velur întâlnit din întâm-plare în parcarea şcolii după şedinţa cu părinţii-nu aveau cum să liniştească paranoia lui Jean-Paul. Dar se pare că acesta învăţase de-a lungul anilor să răspundă cu aceeaşi monedă în ciuda evidentului său dezavantaj în plan fizic. Nu rareori îl puteai

surprinde într-o tentativă de seducție patetică a vreuneia din studentele care-şi făceau practica la supravegherea elevilor. Francpise Morin îl prinsese într-o zi chiar cu pantalonii în vine, în laboratorul de informatică, înghesuindu-se într-o femeie de serviciu ghaneză care, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, continua să şteargă de praf ecranul unui calculator.

Aii, care stătea lângă Catherine, îşi înfigea din când în când privirea în decolteul ei, ceea ce nu scăpa ochiului inchizitorial al lui Jean-Paul, cu atât mai mult cu cât ea îl provoca de câtva timp pe tânăr cu o înclinare exagerată a bustului, înfrânându-şi pornirile, Aii se străduia să discute cu mine despre literatură. Avea o gură buzată plină de ceea ce părea a semăna unor dinți maronii dispuşi în toate sensurile. Deşi nu mă aşteptasem la aşa ceva, respirația lui ies nu era fetidă, ci pur şi simplu dulceagă, ca şi cum şi-ar fi clătit gura cu esență de vanilie. Vorbea de Flaubert şi de Kafka cu gesturi largi care erau în contrast cu atitudinea rezervată pe care o avusese de la început.

— Pentru a exprima viața în literatură, nu e de ajuns să renunți la multe lucruri, mai trebuie şi să ai curajul să ascunzi această renunțare, spuse el cu un ton doct.

Filisa aplaudă, la celălalt capăt al mesei.

— Unde ai citit chestia asta? Întrebă ea sigură, ca de obicei, pe sine.

— Dar potoleşte-te, te rog, îi spuse Isabelle strângân-du-şi obrajii în palme.

— E din Pavese, răspunse Aii, fără să se uite la noi. Din jurnalul lui, Meseria de a trăi.

— E foarte frumos spus, interveni Isabelle cu multă compasiune. Să nu te simți jignit, Aii, filisa este întotdeauna puțin brutală cu persoanele pe care nu le cunoaşte. Unor femei le place să perturbe viața bărbaților.

— Nici o problemă, spuse încet Aii.

— Ce nostim, asta spunea întotdeauna Eric, spuse Goliaguine, trăgându-se de lobul urechii drepte, cu ochii în

farfurie. Nici o problemă, nici o problemă, asta repeta tot timpul.

Îşi ritma afirmația cu un hohot de râs isteric. Toți cei de față se încărcară parcă, pe rând, de o tensiune de stupoare.

— Şi cu sănătatea cum o duci? Lansă filisa după câteva secunde ridicându-se pe brațele fotoliului cu un fel de jubilare insidioasă.

— Acum îți pasă de sănătatea oamenilor? Replică Goliaguine sec.

— Dragă, mai mult sănătatea ta mă interesează. Elisa se frecă de el mângâindu-l pe coapsă sub privirile îngrozite ale Maevei.

— Mai ai probleme cu erecția?

— FJisa, devii nesuferită, zise Isabelle ridicându-se ca să se ducă spre cuierul cu picior unde erau atârnate paltoanele. Eu plec, eşti insuportabilă…

Ir.

Islisa jubila frângându-şi mâinile deasupra mesei ca un bolnav mental. Nimeni nu îndrăznea să facă nici cel mai mic comentariu.

— Ştiu că sunt o fată rea, strigă ea arătând-o cu degetul pe Isabelle. O să fiu pedepsită când ne întoarcem acasă… Zaza o să mă bată la fund. Na! Na! Na! Făcu ea bătând în masă cu podul palmei.

Abia mă stăpâneam să nu pufnesc în râs. În sfârşit se petrecea ceva. Mae va Goliaguine era imaginea vie a disperării. Gura ei micuță, cu puf împrejur, forma un O sugestiv, în vreme ce ochii se reduseseră din ce în ce mai mult şi erau doar nişte fente. Soțul ei avea un zâmbet de idiot şi rămăsese cu privirea țintuită în tavan.

— Nu vă îngrijorați, dragi colegi, zise în sfârşit Isabelle punându-şi canadiana, e o boală mentală destul de comună. Hâstrionism infantil accentuat de apopathidia-phu-latofobie.

Aii ridică mâna ca la şcoală.

— Ce e asta?

— Fobia constipației, nu poate păstra nimic pentru ea. Copilăria petrecută la Orleans, educație la iezuiți, descoperire tardivă a sexualității… Totul se tratează cu restructurare cognitivă cât iei în trei degete şi un vârf de terapie comportamentală! Cât despre mongolism, e cam greu de remediat.

Auzind aceste cuvinte, Elisa se răsuci, cu mâinile crispate pe brațele fotoliului. De-abia articula un fel de țipete scurte de om nebun, împingând prefăcătoria până la a-l scuipa un pic pe Vincent Crochelet care se ridică, îngrozit, de pe scaun. Isabelle se apropie de ea şi o săltă fără menajamente.

— Hai! Ne întoarcem pe unde am venit, vrei? Lansă această metaforă cu un fel de energie familiară.

Continuă, încurajată de propria-i voce:

— Dacă nu te potoleşti, le spun tuturor că mănânci rahat de câine!

FJisa râdea ca o nebună şi se lăsă dusă pe brațe de Isabelle până la canapea. Nu se împotrivea zbătându-se, dar se vedea că se lăsa cu toată greutatea ca să nu poată fi țâ-râtă uşor. Isabeîle era nevoită se oprească după fiecare cincizeci de centimetri, răsuflând greu. Pe creştet îi apăruseră broboane mici de sudoare. Se lăsă un fel de oboseală peste noi, ca un gust rânced. Catherine suflă un nor gros de fum pe deasupra umărului meu. Mi-am pus un cub de gheață în pahar, l-am împins cu degetul şi apoi l-am lăsat să urce iar la suprafață.

Am auzit în spatele meu cuvântul „târfă” şi un fluierat disprețuitor. Nu m-am întors. Vincent Crochelet, care rămăsese în picioare sprijinit de bibliotecă, îi propuse Isabellei s-o ajute luând sacoul FJisei. Încercă zadarnic să-i bage mâinile pe mâneci. Mă simțeam din ce în ce mai prost. Stăteam țeapăn pe scaunul meu, privind aiurea. Aveam impresia că prin fața mea defilează povestea vieții cuplului format de Iilisa şi Isabelle. Povestea unei înțelegeri perfecte la domiciliu, dar a unei discordanțe absolute de îndată ce e vorba de înfruntarea cu lumea reală. Nimeni nu făcea vreun efort să vadă cine sunt de fapt ele. Oamenii le puneau

întrebări pe care le considerau nişte insulte la adresa inteligenței lor. Totul se petrecea ca şi cum Łlisa ar fi întrevăzut o rețea monstruoasă de relații, o inundație veninoasă dincolo de frazele aiuritor de banale pe care îndrăzneau să le schimbe oamenii acolo, la urechea lor.

Falsa charismă a lui Goliaguine, disimulată de sprân-cenele lui ca nişte aripi de liliac; victimologia obsesivă a lui Accetto, nimfomania compulsivă a soției lui ajunsă la o vârstă coaptă; încetineala lui Crochelet, nulitatea Rebeccăi Crochelet (pe numele ei de fată Saltzman, căsătorită împotriva voinței familiei ei cu un goy pentru care se făcuse blondă ca să pară mai puțin „evreică"); supunerea Maevei Goliaguine care trăia într-o stare de separare mută de tot ceea ce ar fi putut realiza în viața de afară; Aii şi conversațiile lui de călugăr cerşetor într-ale literaturii care ascundeau cu greu voința lui frustrată de putere…

Ea putea să vadă toate astea.

Ca orice temperament mai degrabă generos decât tactician, confruntările ei cu lumea o trimiteau întotdeauna înapoi la culpabilitatea ei, chiar dacă se simțea nevinovată. Se întorcea acasă şi se întindea în pat pe întuneric, cu picioarele aduse la piept. Atunci se simțea mică şi rătăcită, îşi promitea sieşi să nu mai iasă în evidență.

A doua zi o lua de la capăt.

Cei doi soți Accetto erau acum îmbrățişați şi se legănau uitându-se la Aii care făcea o demonstrație de break-dance pe un remake rap al melodiei No wotnan, no cry, un disc care aparținea foarte probabil juniorului Goliaguine.

Primele picături de ploaie începuseră să cadă după plecarea majorității invitaților, lăsând pe geamuri fâşii de refracție lichidă împinse de vânt. Acum ploaia biciuia geamurile şi răpăia pe balconul închis al bucătăriei. La celălalt capăt al mesei, cu bărbia înfundată în pumnul mâinii mele stângi, urmăream cu privirea motivele complexe formate de contorsiunile lui Aii, care lăsa impresia că a uitat până şi de prezența noastră.

Maeva aduna şervețelele de hârtie rupte, farfuriile de carton pătate de sos şi cadavrele sticlelor goale la care soțul ei se uita cu un aer dubitativ, acel aer deprimat de la sfârşitul petrecerilor.

— Ai pomenit adineauri de Capadis, i-am spus lui Goliaguine cu tonul impasibil al unui grefier care trece în revistă faptele.

— Aşa e, răspunse el, aruncând o privire temătoare înspre Accetto. Ce vrei să afli, tinere?

— De ce spunea mereu „Nici o problemă, nici o problemă”? În legătură cu ce?

Goliaguine îşi aprinse o țigară țiriînd-o invers. Trase un fum din filtru, ceea ce-l făcu imediat să strănute. Jean-Paul se ridică şi-l bătu pe spate.

— Ar trebui să te opreşti, Michel, spuse Maeva, întor-cându-se în cameră cu un tub de detergent pentru mochete.

— Sigur că ar trebui să te laşi de fumat, întări Accetto, mai ales filtrele! Nu sunt bune, filtrele!

Catherine zâmbi. Dar nu gluma soțului ei o făcea să-şi ridice colțurile gurii, ci umflătura care bloca şlițul blugilor lui Aii şi pe care acesta încerca zadarnic s-o ascundă întorcându-se cu spatele la masa noastră. S-a oprit dintr-o dată din dans şi a pus un cântec vechi de-al lui Steely Dan în locul grupului Fugees. S-a aşezat atât de brusc la masă încât Catherine izbucni într-un râs sălbatic pe care nu şi-l putu înăbuşi decât sculându-se şi ducându-se la baie.

— Ştii, continuă Goliaguine, au fost duri cu el încă de la început. N-am înțeles niciodată de ce. Era tânăr, entuziast, nu venise aici doar ca să facă pe funcționarul... Nu muncise niciodată ca suplinitor, era prima lui experiență concretă în învățământ. Cred că l-au mirosit, puştii!

— De ce i s-a dat clasa aia?

A ezitat o clipă înainte de a-mi răspunde. În sufragerie îşi făcu apariția o pisică neagră. Se strecură de-a lungul scaunelor ca o blană lichidă. Jean-Paul îşi ridică privirea spre lampă şi tuşi.

— Pentru că nimeni nu voise să ia clasa aia la repartițiile de la sfârşitul anului, răspunse Goliaguine pronun-țând răspicat fiecare silabă, cu o inflexiune apologetică a vocii.

— De ce această frică?

Goliaguine eluda întrebarea continuând cu detalii la prima mea întrebare.

— Mi se destăinuia regulat… Eram singurul cu care vorbea, de altfel nu am înțeles niciodată de ce. Locuiesc lângă şcoală, aşa că venea adesea aici şi-mi povestea ce seîntâmplă…

— Şi?

Mă privi de parcă nu ştia dacă se putea gândi serios să-mi încredințeze un lucru personal.

— Ei bine… Lucrurile nu stăteau chiar cum voia el. Venea să-mi ceară sfaturi. Pe Cazin o considera incompetentă. Petrecea după-amieze întregi aici. Maeva poate să-ți confirme!

Maeva dădu din cap încet.

— Chiar aş vrea să aflu ce nu mergea cu clasa asta! Se întoarse către Accetto care între timp se sculase şi se uita la noi, în picioare, din tocul uşii. Îi aruncă o privire de încuviințare lui Goliaguine.

— Primea telefoane anonime în fiecare zi. Nimeni nu vorbea la celălalt capăt al firului, sau se auzea muzică, sau zgomote de la televizor. Ca toți oamenii optimişti, ceda la prima lovitură mai grea. La început era convins că sunt profesorii. Era un pic paranoic şi credea că e din cauza atitudinii lui distante, că din cauza asta colegii erau supărați pe el. Bietul de el, dacă ar fi ştiut cât de puțin le păsa lor de asta. Într-o zi, în naivitatea lui, se dusese la poliție să-i roage să-i pună telefonul sub urmărire ca să-i găsească pe vinovați. Aproape că nu mai dormea. L-au trimis la poştă şi acolo a aflat de existența unui serviciu telefonic care, după fiecare apel, poate să-ți dea numărul persoanei care cheamă, dacă nu ridici receptorul. Cum primea rar telefoane – era un tip foarte singuratic, închis în el, o personalitate puțin cam schizofrenică, după părerea mea – nu i-a fost deloc greu să localizeze numărul de telefon al anonimului care-l persecuta.

Cu ajutorul unui serviciu de informații, a putut găsi şi numele care corespundea acestui număr de telefon.

Se opri şi fixă un punct deasupra umărului soției lui. Aveam impresia că i se stinge privirea pe măsură ce povesteşte.

— Îmi trebuie numele.

— Nu cred că prezintă vreun interes. E vorba de trecut. Eric a murit.

— Aş vrea să mă laşi pe mine să judec ceea ce prezintă interes pentru mine.

Aii îşi lăsase greutatea corpului în față şi clătina încet din cap, cu coatele pe genunchi, mâinile împreunate, cu degetele îndreptate în jos. Părea foarte interesat de conversația noastră.

— Clara Sorman. Foic a aflat după aceea că se adunau la ea şi telefonau de acolo.

— Cum a aflat că se adunau la ea?

— Ea i-a spus. A reuşit să aibă o discuție între patru ochi cu ea pentru a-i spune că ştia totul.

Se lăsă o tăcere lungă. Goliaguine nu se prea simțea în apele lui. Îndepărta întruna nişte mătreață imaginară de pe craniu, înfundându-şi din când în când câte un deget în ureche pe care-l răsucea apoi viguros. Catherine, cu mâinile împreunate în față, asculta, uitându-se la Goliaguine cu o fixitate intimidantă, ca şi cum ar fi fost înțepenită pe scaun fără să se mai poată mişca de acolo. Uitase de tot de prezența lui Aii.

— E ca în Dispăruții din Saint-Agil, am continuat eu, existența unei societăți secrete într-o clasă de liceu.

— Nu, Pierre. Aici toată clasa e implicată. Se întâmplă des ca elevii să coalizeze împotriva unui profesor. E un pur reflex de coeziune tribală îndreptat împotriva unui individ. Un sociolog ar şti să-ți explice mai bine ca mine.

— Mă interesează versiunea ta. Faptele ca atare relatate de un profesor cu experiență. Zi mai departe.

— Nu-mi plac conversațiile astea.

— Vrei să schimbăm subiectul?

— Acum nu mai depinde de mine. Încuviințare din cap a lui Accetto. Goliaguine continuă:

— Apelurile telefonice au reînceput puțin mai târziu, dar veneau de la o cabină din centrul unui sat limitrof. Într-o seară mi-a dat telefon. Primise un pachet. Înăuntru găsise capul unei pisici care avea în bot un şoarece, într-o stare avansată de descompunere. Fără nici o scrisoare. Aproape că se bâlbâia, într-atât de şocat era. Stătuse toată după-masa înfăşurat în plapumă şi plânsese. După acest episod a început să creadă că e tot timpul urmărit de puştii ăştia. Mereu îi fila o lampă. Nu-mi prea pot închipui cum erau orele lui.

— I-a spus lui Poncin despre toate astea?

— Asta i-am spus şi eu. Era o idee care la început nu i-a plăcut, dar până la urmă a cerut o audiență. I-a expus problema fără a menționa pachetul – o greşeală, după mine – a dat chiar şi numele Clarei Sorman. Ghiceşti ce-a făcut Poncin?

— A chemat-o la el?

— Nici vorbă. A acoperit-o pe fată şi clasa în general, explicându-i că sunt nişte farsori, că le place să facă glume pe seama profesorilor nou-veniți. Atunci liric s-a ridicat şi a ieşit din birou. Aşa s-a terminat dialogul. Aşa s-a terminat totul, de altfel.

— Pe urmă s-a sinucis.

— Da, din păcate.

Unghiul la care se înclinase Jean-Paul părea să-i ofere o imagine rară despre propria lui talie. Părea absorbit de bucata de blugi scămoşi care-i decora genunchiul, luând între degete, pe rând, fiecare scamă făcută ghemotoc. Aprinse apoi un chibrit şi, apărându-l între palme față de cine ştie ce vânt, privi din nou în direcția lui Goliaguine adresân-du-i cu mâna un gest vag, ca o rugăminte.

— Michel a uitat câteva chestii…

Într-o cameră alăturată sună telefonul. Maeva se grăbi să se ducă să răspundă.

— La ora asta sigur e ibovnica sau amantul, comentă perfid Catherine la urechea mea.

— Capadis era un depresiv, continuă el, mai avusese deja câteva tentative de sinucidere. Era un introvertit. Avea obsesii… Îngrijorătoare, ca să nu spun mai mult. Era evident că nu se simțea bine în prezența altor persoane. Nu l-am văzut, de pildă, niciodată strângând mâna cuiva. Era foarte închis în el, evita orice contact, cu excepția lui Michel în care cred că vedea un fel de tată ideal.

H revedeam pe tatăl lui Capadis cu trăsăturile lui aspre de țăran, tristețea lui de om exilat, cu părul în formă de V —nu prea pronunțat-la frunte, dat pe spate într-o parabolă netedă şi strălucitoare pentru a lăsa să se vadă o frunte înaltă. Exact opusul lui Michel Goliaguine care reprezentase desigur pentru Capadis însuşi tipul estetului care cultivă stăpânirea de sine. Cu Goliaguine, îmi închipuiam eu, putuse trece dincolo de limitele admise de educația lui.

— Este o ipoteză puțin cam frustă, tranşă Goliaguine, dar acceptabilă.

— Nu pot spune mai mult. De acum încolo e interpretare personală, trebuie să avem grijă. Probabil nevroza lui afectivă s-a accentuat din cauza lor. Am impresia că ei şi-au dat seama. Şi la ei, chestiile astea nu se iartă.

De fiecare dată când puteam, nu pierdeam ocazia de a examina atent chipul surorii mele într-o fotografie, căutând la ea trăsături asemănătoare cu ale mele. Aveam ceva în comun în provocarea buzei inferioare, puțin mai mare ca cealaltă? O asemănare în arcul accentuat al sprân-cenelor? Oare cineva care ne vedea unul lângă altul se putea gândi că suntem frate şi soră…?

După mine, nu era posibilă nici o asemănare, poate doar felul nostru identic de a râde. De când mi se atrăsese atenția asupra acestui lucru mă străduisem să nu mai râd aşa. Leonore avea un râs de copil, o explozie incontrolabilă de voioşie. Eu nu prea râdeam des, dar când nu se putea altfel, îmi dădeam seama că mă hlizesc ca ea. Uneori îmi ziceam că-

mi cizelasem imaginea cu singurul scop de a părea cât mai puțin asemănător cu sora mea. Ochii mei de culoarea tutunului evocau o tristețe îndepărtată. Privirea mea ternă, din care eliminasem voit orice urmă de intensitate, construia neobosit un spațiu de relație greu netrecut, exclusiv în ceea ce-i privea pe colegii mei. Chipul meu, fără trăsături ferme, cu o atonie deliberată în mişcări, fusese premeditat pentru ca oamenii să creadă că în mine e ceva inaccesibil.

În timp ce mă lăsam pradă acestor gânduri, cât mă uitam, vreme de câteva secunde, la fotografia Leonorei făcută cu ocazia unui revelion, am pierdut momentan noțiunea timpului şi am uitat cu desăvârşire că mă aflam în cancelarie. Din cauza pulberii mărunte de ploaie care sărea pe pervazul ferestrei, am început să fiu din nou atent la zgomotele dimprejur. Am ciulit iar urechea şi un timp nu am auzit nimic. Chiar m-am gândit dacă nu cumva, în aceste momente de neatenție, cei câțiva profesori de acolo nu ieşiseră din încăpere fără ca eu să-mi dau seama. Numai atunci când m-am uitat la avizierul pentru informații sindicale m-am lămurit de ce nu era agitație. Majoritatea profesorilor erau în grevă.

La fel ca succesiunea anotimpurilor şi migrația balenelor albe, zilele de grevă erau dovada unei recurențe benigne, previzibile, integrată perfect în evoluția unei vieți şcolare normale. Aceste momente de fluctuație ne confirmau în fiecare an existența materială, grupată în jurul unui nucleu brut contestatar pe care nu-l putuse afecta nici o schimbare ministerială. Nu prea mă interesau luptele care se desfăşurau pe arena şcolară. De fiecare dată apăreau din această cauză disensiuni cu susceptibilitățile locale în ochii cărora individualismul meu burghez era o ruşine pentru meserie. Respectivii se răzbunau neprevenindu-mă atunci când apăreau anunțuri de grevă. Am luat notă.

Trecuseră cincisprezece zile de la duminica petrecută la Goliaguine. La trei zile după acel intermezzo monden, primisem un telefon de la Jean-Patrick. Avea o voce agitată şi vorbea dintr-un vacarm a cărui sursă n-o puteam identifica.

M-a anunțat că de data asta se întâmplase ceva grav. Sora mea încercase să se sinucidă. Îşi tăiase venele în cada de baie, ca un senator roman. O găsise plutind într-o baltă de culoarea carminului, cu ochii daţi pe spate ca şi cum ar fi fost în delir; corpul ei gol exprima un calm care i-a stârnit groaza. Aparatul de ras căzuse pe covoraşul din sala de baie. Era primul lucru pe care-l observase Jean-Patrick. Avusese imediat prezența de spirit s-o scoată din apa caldă încă pentru că acest lucru accelera hemoragia. („Ce bine că am participat la cursuri de prim-ajutor!" repeta el întruna de fiecare dată când mai trecea la inventar vreuna din tehnicile pe care le folosise pentru a o readuce la viață pe soră-mea.) Făcuse un garou din mâneca de la cămaşă. Ea avea deja extremitățile albăstrui.

Ldonore a rămas sub observație o săptămână la spitalul Trousseau. Artera de la încheietura mâinii drepte era complet secționată (era stângace), dar tăietura de la mâna stângă nu era adâncă, artera fiind aproape intactă. Avea câte douăzeci de puncte de sutură la fiecare încheietură. Mi-era imposibil să nu mă gândesc la Capadis care murise o lună mai devreme în aceeaşi secție. Mi-am luat o săptămână de concediu ca să pot veni în fiecare zi şi să-i aduc cărți şi ciocolată cu alune.

Veneau şi tata şi mama, dar separat. Ne-au prezentat, fiecare pe rând, noii lor tovarăşi de viață. Rolurile păreau a se fi inversat acum: părinții îi aduceau pe pretendenți la copii. Pentru ei era un mod de a continua povestea familiei făcându-ne în acelaşi timp să acceptăm faptul că într-un moment al scenariului cineva îi obligase să-şi dedubleze rolurile.

La treizeci şi opt de ani sora mea şi cu mine nu aveam încă urmaşi; rămâneam oarecum copiii lor. Ca atare şi în mod implicit, consideram că părinții noştri încă mai trebuia să ne dea socoteală. Adesea m-am întrebat dacă faptul de a rămâne „fiul" sau „fiica lui" nu a contribuit considerabil la faptul că nu simțisem nevoia de procreare. Pentru noi, cred că e vorba de un mod simplu de a alimenta iluzia că nu vom îmbătrâni niciodată.

De fiecare dată când tata sau mama intraseră în salon cu noul personaj, Leonore le aruncase o privire încărcată de dispreț virtuos. Fiindcă supraviețuise şi zăcea acum pe un pat de spital îşi putea permite să-i facă să înțeleagă că se străduia din greu să nu-i fie milă de ei. Parcă îşi lua un fel de revanşă. In timpul cât vorbeam ochii ei păreau a spune: „Ca de obied voi ați reuşit să scăpați, eunu" Funcționase întotdeauna după principiul că suferința ei trebuia răscumpărată. Întreaga ei strategie, în aparență misterioasă, consta în a le sugera eventualitatea scandaloasă a unei duble vieți dusă de multă vreme, cu sfidarea regulilor transparenței pe care ni le inculcaseră.

Mama îşi tăiase părul destul de scurt şi se vopsise într-un blond cenuşiu. Cu taiorul ei gri închis şi fulgarinul pe braț, venea parcă dintr-un film al anilor '50 cu bărbații aceia cu nasul turtit care aşteptau, în maşini de lux, femei cu fizicul jumătate rigid, jumătate voluptuos. Bărbatul care o însoțea avea vreo patruzeci de ani şi un început de che^ lie. Avea haine care arătau un fel de dezinvoltură, hainele pe care le asociem în general cu medicii de familie care la sfârşitul carierei s-au lansat în terapiile orientale. Avea nişte ochi tulburi care îți dădeau impresia că nu vede persoana din fața lui. Ni se destăinui, fără ca noi să-i fi pus nici o întrebare în acest sens, că e inginer în domeniul documentației, dar că se ocupă şi de manuscrise vechi (m-am întrebat care era semnificația şi importanța acestui „dar"). Se țineau de mână, dar genunchii lor nu erau destul de apropiați pentru a sugera o relație naturală care ar fi dat jocului lor o veridicitate melodramatică mai credibilă.

Cât despre tata, plecarea mamei şi golul care urmase păreau să-l afecteze încă. Albise de tot şi obrajii lui congestionați de alcool amenințau să coboare peste fălci. Nu-şi termina frazele. Ultimul sau ultimele cuvinte se deschideau spre un fel de resturi de protest avortat, de ranchiună cu greu stăpânită. Viața lui părea să se desfăşoare în prezent conform unui decupaj abstract al timpului, într-un fel de imprecizie

compactă. Semăna din ce în ce mai mult cu acele case incendiate din care nu a mai rămas decât scheletul. Spre deosebire de mama, el nu mai încerca să păcălească, nu încerca să ne convingă că nu se întâmplase nimic. Şi pentru asta şi eu şi sora mea îi eram recunoscători.

Îl însoţea o femeie de vreo treizeci de ani. Rămânea mereu în colţul încăperii, cu umerii lipiţi de perete, cu braţele încrucişate pe un bluzon stil aviator şi fixa un punct pe fereastră, malta şi glaciala, asemănătoare unei tije lungi zdrobite, avea faţa resemnată a unei fete bătrâne pe care bărbaţii au tot făcut-o să sufere. O chema Stephanie. Încă de la început Leonore a urât-o. O poreclise „Connie" 1.

Când vorbea despre ea o făcea cu zâmbetul ei de viperă, lent şi calculat. În acele clipe o uram.

Stephanie lucra ca operatoare de calculator într-un laborator farmaceutic. Era ceva în ea care te făcea să crezi că-i plăceau revistele cu animale şi lămpile care dau o lumină estompată, caldă. Purta cu ea o dorinţă frântă de bunăstare, de mobilă deschisă la culoare, din lemn de pin şi cu etajere decorate copilăreşte, înduioşător. Până la urmă fata ne spusese că a cunoscut-o prin mica publicitate.

Leonore zise că i se pare „romantic" deşi la un moment a plasat şi observaţia că pantalonii ei strimţi din piele i se par îngrozitori.

Am profitat de vizitele la spital pentru a o căuta pe Nora.

— Bună ziua, domnule Hoffman! Îmi spusese ea când ne-am întâlnit pe culoarul secţiei de Urgenţe. Îşi încetinise mersul pe măsură ce ne apropiam, pregătită să plece mai departe dacă bănuielile ei nu ar fi fost confirmate. Îmi întinse mâna cu un zâmbet larg ca şi cum am fi fost vechi cunoştinţe. Nu mi-aduceam aminte să fi pronunţat numele meu în prezenţa ei.

— L-aţi văzut şi l-aţi recunoscut. E formidabil!

— Nu mă aşteptam să vă văd atât de curând. Purta o cămaşă ecru şi blugi iar absenţa halatului mi-a lăsat impresia că se afla acolo din întâmplare. Nu mai avea perechea de

ochelari agățați de cordon. Probabil că terminase puțin înainte serviciul.

— E o perioadă a anului cam morbidă, i-am spus lăsân-du-mi uşor capul pe-o parte pentru a lua un aer de întristare.

— Acum despre cine e vorba?

1 De la adjectivul francez familiar „con, conne", „prost, tâm-pit, stupid" (n. t.).

— Sora mea.

Nu ştia dacă să mă creadă sau nu. Se uită repede în jurul ei, cuprinse agitația din secție, se întoarse la auzul unei fraze care țâşnea dintr-un râs colectiv, apoi se hotărî să considere ceea ce tocmai îi spusesem drept posibil.

— Şi-a tăiat venele la ambele mâini, am adăugat eu vă-zând că tace.

Chiar în seara aceea am ieşit împreună. Îmi mărturisi că detestă restaurantele şi cinematograful. Şi mai ales să meargă într-un astfel de loc însoțită de bărbați care profită de orice ocazie pentru a sugera un dezmăț erotic la încheierea întâlnirii. Mi-am apărat cauza, cu ambele mâini în fața pieptului, asemeni unui jucător de volei care aşteaptă să se servească. Totul a fost hotărât fără multe vorbe sau presiuni deosebite: Nora şi cu mine nu ne vom culca niciodată împreună.

Voia s-o las să aleagă tema serii. Urma s-o aştept în fața blocului ei la ora zece; acolo avea să-mi explice continuarea operațiunilor. Spunând asta, vocea ei se nuanța cu intonații teatrale, cu amploarea unei conjurații.

Locuia la Blois într-un cartier cunoscut ca fiind „dificil", adjectiv folosit de edili pentru a ascunde, conform propriilor lor cuvinte, o strategie de grupare a claselor primejdioase. I-am spus că întotdeauna mi-a fost greu să nu atribui o valoare peiorativă blocurilor morbide de beton din aceste cartiere, concepute în întregime pentru a dezvolta o conştiință negativă de sine. Dar Nora nu părea să acorde prea mare importanță acestui aspect. Îmi spuse că de cele mai multe ori dormea

într-o cameră la spital pentru a nu mai face drumul Tours-Blois. Cel puțin avea televizor acolo.

„Când am intrat prima dată în apartament, mi-a mărturisit, aparatura electrocasnică din bucătărie şi convectorii electrici nu funcționau, în WC-ul meu pluteau excrementele de la vecinul de sus, putea a aer închis. Am găsit chiar zvastici şi alte inscripții de acelaşi fel făcute cu markerul în baie: «Afară cu străinii!», «Negroteii, la Auschwitz!» şi m-am gândit la un moment dat că aici li se rezerva un tratament favorizat magrebienilor. Câteva săptămâni a trebuit să dorm cu ferestrele deschise pentru a aerisi locul, am pulverizat litri întregi de deodorant. Mă sculam la miezul nopții plângând, aşa că am plecat să locuiesc la părinți o săptămână ca să-mi revin. Când m-am dus la primărie, la serviciul de locuințe, funcționarii de acolo m-au tratat ca pe un rahat. Unul dintre ei mi-a zis cu un aer condescendent că refugiații albanezi nu se plâng. Era să-i ard una între picioare. Am plecat de acolo scuipând pe calculatorul secretarei. E urât, ştiu, dar eram distrusă."

La ora zece mă aflam în fața unui ansamblu de blocuri ocru cu romburi violete pe fațadă care semănau cu nişte locuințe sociale. Pe când soseam în fața casei Norei am avut senzația unui spațiu infinit, ornat cu desene geometrice. Pe dreapta şi pe stânga se aliniau rânduri de câte şase blocuri cu opt etaje, de aceeaşi înălțime. De-o parte şi de alta a axului format de drum, parcelele se desfăşurau ca două aripi mari mai degrabă late decât lungi. Blocurile erau dispuse în zigzag şi, fără îndoială din cauză că era întuneric, ochiul avea impresia că nu întâlneşte decât paralelograme care susțin bolta întunecată a cerului.

Nora mă aştepta în holul blocului 9 şi tasta butoanele interfonului. Când a deschis portiera maşinii am auzit departe un zgomot de câini care se împingeau într-un gard de sârmă.

Îi plăcea să danseze şi de aceea m-a dus într-o discotecă de pe lângă Amboise. Îmi luasem maşina înmatriculată la poliția

locală de teamă să nu am de suferit represalii din cauza plăcuței „străine”. Tot timpul drumului Nora a mân-cat bomboane Ferrero Roche d’Or. Ambalajele aurii pe care le alinia pe bord străluceau în lumina lunii. O observam pe ascuns, cu capul drept, orientat spre şosea, cu ochii privind pieziş în oglinda retrovizoare din interiorul maşinii, o atitudine reținută strâns legată de educația mea față de femei. Avea unghiile date cu ojă neagră şi ochii rimelați cu negru. Nu era rujată. Pe degetul mare de la mâna stingă avea un inel, o monedă pe o montură metalică.

Sunshine nu era chiar o discotecă. Era un fel de cabană ridicată pe un teren cu nisip fals, la capătul unei văi, între pini mari. Când am ajuns, la ore zece şi jumătate, era lume puțină, cel mult douăzeci de maşini. Ajungea până în parcare o muzică sintetică, monoton ritmată.

Nora era îmbrăcată cu o haină cu glugă gri şi o fustă scurtă cu imprimeu cu copaci. Strălucirea metalizată a ghe-tuțelor ei, cu talpă poroasă, groasă, dădea impresia că proiectează fulgere mici de căldură la nivelul pământului. Astfel îmbrăcată aducea cu un amestec curios de Barbarella1 şi Neneh Cherry2.

Cu părul ei negru şi creț îmi stârnea dorința de a-i aduce biscuiți petit beurre şi un pahar cu lapte proaspăt. O urmam încercând fără succes să am un mers decontractat.

La intrare, se trase un grilaj de fier care lăsă liber un fascicul de lumină de culoarea oțetului. Ochiul iscoditor al cerberului de serviciu se înfipse în decolteul tricoului Norei. După câteva clipe de pauză, uşa se deschise cu un zgomot de ventuză. Ar fi trebuit să bănuiesc că ceva nu e în regulă încă de la intrare, când unul din oamenii de ordine mi-a făcut cu ochiul, într-o complicitate virilă.

Nora şi-a lăsat haina cu glugă la garderobă iar eu jacheta. Acum avea un tricou cu motive din desene animate şi un colier asemănător unei zgărzi de câine, cu romburi mici de imitații de pietre prețioase. Un coridor lung cu pereții acoperiți de afişe de cinema ducea către teatrul operațiunilor.

Când am sosit, pe ringul de dans se agitau câteva perechi în ritmuri tehno. Pereții erau zugrăviți într-un galben fosforescent care aproape că rănea privirea.

Disc-jokey-ul era o fată. Se agita în spatele a două pi-cupuri, cu pieptul gol, cu piercing la sâni. Avea o şepcuță Cool asfuck. Nora îmi strigă la ureche, desigur pentru a mă face să mă simt mai în apele mele, că era o prietenă de-a ei din copilărie. Fuseseră împreună la aceeaşi şcoală, Begon, undeva la periferia oraşului. Între două melodii prietena din copilărie striga în microfon pentru ambianță „Yupii, yupii, e cald, e tare la Sunshine în seara asta!" La fiecare bucată muzicală simțeam cum mi se crispează trăsăturile şi cum îmi urcă un val de greață în piept. Capul Norei se mişca încet dinspre față înspre spate în timp ce se uita la oamenii care dansau.

Mă luă de braț şi mă duse către nişte fotolii mari, purpurii care se aflau de jur-împrejurul ringului de dans. Miroseau a igrasie şi tutun. Nora se strâmbă dezgustată când se aşeză. „Se pare că spre încheierea programului, spuse ea ca să mă distreze, şobolanii vin de la subsol şi stau de vorbă cu ultimii clienți." Zâmbi, cu acel surâs interior atât de deosebit, care se adâncea încet, amuzată poate că a spus un adevăr. Eu vorbeam puțin. Nora se aşezase în fața mea şi fuma o țigară cu gesturi sacadate. Eram hipnotizat de luminile stroboscopului şi de reflectoarele care erau proiectate pe dansatori. Pe un uriaş ecran de televizor se vedeau clipuri întrerupte de momente publicitare pentru biscuiți sărați sau telefoane mobile.

În următoarele două ore am dansat. Nora avea resurse inepuizabile. De fiecare dată când nu mă putea vedea, mă eschivam ca să mă duc din nou, epuizat, la fotolii. Dar mă prindea întotdeauna şi, cu un semn al mâinii, mă invita să revin pe ring. De jur-împrejurul ringului, un tânăr cu păr creț de un volum uimitor executa un balet ciudat. Cam în genul lui Travolta în Febra de sâmbătă noaptea (pe care-l văzusem de şaptesprezece ori când eram adolescent!), acesta făcea un

gest bizar cu mâna dreaptă; adunându-şi degetul mare şi cele două degete de la mijloc în centrul palmei, îşi îndrepta arătătorul şi degetul mic spre pro-priile-i testicule în timp ce mâna dreaptă se ridica înspre cer, cu degetul ridicat într-o perfectă sincronizare. A dispărut chiar când am vrut să i-l arăt Norei.
Pe la douăsprezece şi jumătate, cele câteva persoane care evoluaseră împreună cu noi pe ring vreme de două ore s-au eclipsat. Când a văzut că am rămas singuri, Nora s-a oprit din dans şi m-a întrebat ce vreau să beau. Am optat pentru un gin, băutură elementară pe care o cunosc toți barmanii. Aplecat să comande la barul care acum era pustiu; mai rămăsese o singură fată, foarte tânără, care părea să fie singură. Îi dădeam cel mult paisprezece ani şi în acelaşi timp mă miram că putuse intra în ciuda interdicției privind minorii. Era desigur fata patronului sau a vreunui angajat. Încerca să comunice cu barmanul, un mustăcios cu pielea lucioasă care dansa singur dincolo de tejghea în timp ce ştergea paharele de bere. Avea o față perfect inexpresivă şi spatele unuia care mută mobilă grea pe scări întortocheate. Fata bea un Heineken cu paiul şi vorbea ui-tându-se la propria ei imagine dintr-o oglindă care se afla în fața ei. Era evident că barmanul nu o asculta. Aproape că se aruncă asupra Norei când veni să comande.

Nora se întoarse cu o expresie de efervescență pe chip, de parcă era convinsă că trăieşte în prezent într-o zonă de joc exaltat. Se aşează alături de mine. Distanța pe care o lăsă între coapsele noastre însemna că voia să respecte cu scrupulozitate protocolul stabilit de la început.

— E ciudat că au plecat toți, spuse ea, e totuşi ora când ar trebui să fie lume multă.

— Veniți des aici?

— Mă poți tutui!

— Prefer să nu.

— De ce?

— Nu am un motiv anume. Mă gândesc c-o s-o fac mai târziu, dar nu acum… Încerc să mă țin departe de o anume familiaritate.

Începu să râdă, dar era un râs puțin forțat care părea să exprime o formă pudică de decepție. Sosi barmanul mustăcios cu tava în mână şi ginurile noastre cu paie fanteziste. Puse paharele în fața noastră cu gesturi papale, apoi aşteptă să fie plătit, cu tava rotundă în fața zonei genitale şi o expresie uşor batjocoritoare în priviri. Nora scoase o bancnotă de douăzeci de franci şi cum barmanul scotocea prin buzunarul blugilor pentru rest, ea îi făcu semn să plece fără măcar să se uite la el.

O jumătate de oră bună Nora şi cu mine am stat la taclale sorbindu-ne băutura. A atacat subiecte angoasante cum ar fi meseria ei de soră medicală şi aspectul fortuit al maladiilor incurabile. Continuă cu pasiunea ei pentru secția de urgențe, caracterul unic al acesteia, legat de o viziune centrală şi eternă a vieții umane. Am întrerupt-o pentru a-i pune întrebări care nu aveau de-a face cu meseria ei, făcând aluzie la contextul delicat în care avea loc conversația noastră.

— Scuzați-mă, spuse ea roşind, sora dumneavoastră… Vă promit că o să mă duc s-o vizitez de fiecare dată când voi putea.

După o clipă de tăcere, mă întrebă dacă scriu cărți. Părerea ei era că aveam o mutră care sugera o viață interioară, elaborarea unui proiect la limita unei idei normale despre existență. Am dezamăgit-o explicându-i că cel mai mare vis al meu fusese întotdeauna să fac o şcoală de cinema pentru a realiza filme documentare.

— Realul! Am strigat aproape exaltat, realul! Iată marea afacere a vieții mele! Imediat am întors capul să văd dacă nu mă auzise cineva.

Lumina scădea din ce în ce până când deveni o ceață vătuită care învăluia lucrurile cu o amenințare transparentă. Acum soseau alte persoane care se amestecau pe ring fără ritualul obişnuit de apropiere. Femei pe jumătate goale, cu accesorii

care imitau ferocitățile medievale, zgâriau cu unghiile piepturile bărbaților. Ochii Norei îi evitau pe ai mei. Prietena ei din copilărie fusese înlocuită de un tânăr în travesti care punea bucăți disco italieneşti din anii 70 cu gâfâieli sinistre, undeva între coloana sonoră a unui film erotic şi zgomotele unei săli de fitness. Era evident că asistam la un „program" pe care Nora nu-l prevăzuse. Simțeam o uşoară senzație de rău rafinat, asemănător celei de la începutul unui film care nu era totuna cu titlul scris pe afişul de la intrare.

Întregul mecanism al acestui tip de program părea reglat în funcție de energia sexuală care urca şi cobora cu intensitatea fluxului şi refluxului la echinox. Când tânărul travestit vorbea la microfon – nu ezita să dea la minimum volumul muzicii – vocea lui era în mod deliberat abruptă şi scandată ca a oamenilor care interpelează necunoscuți pe stradă.

Din tavan coborî o cuşcă în care se afla o fată cu cizme înalte până la şold şi care mima un animal sălbatic ce trebuia să se arunce asupra publicului care, ca replică, întindea către ea degetele ca nişte gheare de tigru. Nora privea consternată acest spectacol de zgârieturi simulate. Din interesul vag pe care-l arătase la început nu mai rămăsese decât un dezgust de circumstanță. Îşi arăta scepticismul dând capul pe spate pentru a arunca priviri lungi, oblice către ring.

Ecranele publicitare dispăruseră pentru a lăsa locul unor filme pornografice de o violență extremă, exerciții de umilință filmate cu camere de amatori, cu o imagine granu-loasă care aducea un aspect sordid acestei lipse de profesionalism. Cuvinte obscene erau proferate cu un ton de subofițer de către bărbați şi femei cu aspect de torționari. Diferite faze ale aceleiaşi secvențe apăreau pe ecrane diferite iar ochiul spectatorului putea sări dintr-o singură mişcare de la un televizor la altul, transformând astfel spațiul discotecii într-o tablă de şah vizuală.

Nora se uita drept în fața ei tremurând puțin. Am tras-o deoparte, departe de perechile care începeau acum să invadeze băncile. Aproape că se agăța de mâna mea ca şi cum

nu ar mai fi avut forța să iasă din discotecă. M-am dus la garderobă să iau hainele.

Tânăra pe care o văzusem mai devreme la bar era garderobiera. Acum vorbea cu portarul, aşezată pe acelaşi taburet pe care se cocoțase când vorbea cu barmanul. Probabil că îl adusese de la bar. Era ceva predecupat în felul ei de a vorbi, o volubilitate plictisită în ciuda tinereții ei. Ceea ce spunea nu părea că are prea mare importanță, parcă vorbea în afara ei. Nu contau decât cadențele, înaltele şi joasele vocii ei marțiale, modulațiile, arpegiile. Ochii ei evitau să privească bărbatul, ca şi cum se adresa unei prezențe invizibile.

Vorbea despre nişte probleme de sonorizare, de trafic urban dificil, de periodicitate a ridicării deşeurilor etc. Celălalt era de acord, cu o mişcare înceată de robot. O clipă mi l-am imaginat pe portar transformat într-o uriaşă ureche, de la lobi până la vârful ei, căci umerii lui lați, lăsați, formau un fel de cochilie spiralată părăsită.

Băteam darabana pe tejghea. Fata se întoarse pe sfert, aproape surprinsă. I-am dat jetoanele fără să spun nimic. Dădu din cap şi alunecă de pe taburet luându-le cu un gest taciturn, fatalist.

— Ei, porumbeilor, plecați de pe acuma?! Îmi zise portarul.

Am luat hainele şi m-am dus la Nora. Stătea într-un fotoliu cu ochii închişi. Tuşi de două sau trei ori când mă văzu. Se scuză, apoi începu din nou să tuşească de mai multe ori. Tuşea părea să se accentueze în pieptul ei. Se îndoi din mijloc şi, aplecată spre podea, expiră cu dificultate.

— EOK?

M-am apropiat de ea şi i-am pus mâna pe umăr. De fiecare dată când tuşea, simțeam cum îmi vibrează podul palmei.

— Cred că ar fi bine să plecăm, i-am spus dându-i haina.

Scutură capul zâmbind, ca şi cum aştepta din partea mea acest gen de replică nesemnificativă. Afară, începu să meargă repede spre maşină, cu haina pe umeri.

— Mulțumesc pentru tot, repetă Nora când m-am apropiat să deschid portiera.

Apoi începu să plângă.

Leonore ieşi din spital două zile mai târziu. Până când m-am dus din nou la lucru mi-am petrecut majoritatea zilelor cu ea, momente prelungite de calm absolut. Împreună am simțit că avem puțin mai multă importanță, am regăsit un impact asupra noastră înşine de parcă ne-am fi întors într-o vreme în care evenimentele aveau o dimensiune şi o direcție plauzibilă. Eram din nou gata să ne entuziasmăm la gândul filmelor din anii ‘70 care evocau vieți desăvârşite, cu oameni aşezați în sufragerii din stejar, care discutau despre lucruri fără importanță. Într-un anume fel eram fericiți, aşa cum puteam fi fericiți să aflăm că motivațiile noastre de a fi ceea ce ajunsesem să fim nu erau la urma urmelor atât de complexe.

Sora mea avu o simpatie nelimitată pentru Nora pe care avusese ocazia s-o cunoască în timpul cât fusese internată. La externare, au petrecut mult timp împreună. Prietenia lor părea că e formată din limbajul acesta direct şi familiar mulțumită căruia reduceau încă de la prima întâlnire distanțele instituite de singurătate. Leonore simțise dintotdeauna o neîncredere instinctivă în prieteniile dintre femei pe care le considera prea pline de intrigi meschine şi de conflicte permanente. In Nora a găsit o persoană simplă şi practică, total lipsită de aroganța primară față de ea.

Am aflat în cele din urmă că numele de familie al Norei era Curați şi nu Baroui cum îmi putusem imagina în reveriile mele patronimice. Acest lucru a acreditat în ochii mei vechea idee a lui Otto Rank conform căreia oamenii erau destinați până la urmă să trăiască semnificația numelui lor de familie.

Şedința comitetului de părinți al clasei a şaptea F a avut loc cu puțină întârziere, în parte din cauza unei probleme a sistemului informatic. De doi ani şcoala se informatizase de sus până jos şi, la sfârşitul trimestrului, fiecare profesor trebuia să introducă în calculator notele pe care le dăduse. Acestea erau apoi transformate de către secretariat în grafice

de repartiție, în statistici cu variabile, în tipologii şi analize factoriale foarte amănunțite. Acest lucru îi permitea dirigintelui, care nu avea cum să scape de sarcina de a organiza şedințele cu părinții, să prezinte organigrame complicate, dovezi irefutabile ale aprecierilor pozitive, ale recompenselor şi gratificațiilor care urmau.

Părinții erau încântați.

Şi Poncin era bucuros să le distribuie aceste documente, îi dădeau ocazia să-şi arate abilitățile în mânuirea vocabularului ştiințelor umaniste pe care cei de față se prefăceau că-l înțeleg dând aprobativ din cap. întotdeauna era o plăcere rară să-l vezi în picioare, cu mâinile pe şolduri, haina descheiată şi lăsând să se vadă un început de rotunjime a abdomenului, cum îi priveşte pe părinți cu un zâmbet radios de fiecare dată când le vorbeşte de efecte emergente, necesități funcționale, indexicalitate şi marjă de incomple-tudine.

Cealaltă cauză a întârzierii şedinței era mama lui Dimi-tri Corto. Din motive necunoscute, ea nu putuse veni în ziua prevăzută. A cerut amânarea şedinței fără nici o justificare, cu trei zile înainte, ceea ce mi-a confirmat bănuielile privind gradul de dependență a direcțiunii față de părinții elevilor. Şedința a avut în fine loc pe 22 martie, adică o săptămână mai târziu față de toate celelalte clase de a şaptea.

Erau de față patru profesori, Poncin, cei doi delegați ai elevilor şi doi reprezentanți ai părinților, ceea ce dădea întâlnirii aspectul unui restaurant turistic în afara sezonului.

Mai întâi se afla acolo Annie Jurieu, diriginta clasei a şaptea F, germanistă emerită în pragul pensionării, al cărei farmec era un zâmbet perpetuu din care emana o bunătate obosită şi sentimentală. Apoi Patrick Borain, profesor de educație fizică de o prostie exemplară care participa la şedințe numai pentru a-şi justifica prima de îndrumător pedagogic, în fine, aşezată în fața lui Poncin şi a lui Annie Jurieu, Maryse Beauval – profesoară de ştiințe naturale cu un accent parizian atât de

puternic încât colegii au poreclit-o Arletty – se cuibărise între Borain şi mine.

În aceeaşi după-amiază, absenții se justificaseră în cancelarie ca fiind nişte tribuni revoluționari argumentând că nu suntem servitorii părinților elevilor, un stil de protest asociat cu bărbia ridicată, cu un ton al vocii sec, fără nici o posibilitate de cooperare, nici de replică.

Pe lături erau aşezați, unii în fața altora, delegații elevilor şi reprezentanții părinților. Isabelle Marottin şi Dimitri Corto scriau cu sârg într-un caiet ceea ce eu bănuiam a fi o listă de revendicări pe care urmau să ne-o aducă la cunoştință la sfârşitul şedinței. Cea dintâi avea întotdeauna un aer evanescent care te făcea să crezi că încă nu-şi găsise o formă definitivă. Îmi aduc aminte de dezinvoltura cu care se lăsase insultată de Sandrine Botella care o făcuse „pişăcioasă", ca şi cum tăiase toate firele care legau sensul lumii de vocabularul grosolan pe care îl auzea la şcoală. Cel de-al doilea părea că se simte mai puțin în apele lui acum decât în mijlocul colegilor, fiind chiar parcă deplasat în acest context. Părea mai puțin sigur pe sine iar când nu scria stătea nemişcat şi tăcut, cu bărbia în căuşul palmei, mulțumindu-se uneori să-şi privească mama cu un zâmbet ciudat.

Aceasta din urmă era aşezată în fața fiului ei, alături de tatăl Apollinei Brossard, un bărbat rustic, de vreo patruzeci de ani, cu expresia disperată a unui om condamnat să asaneze un iaz cu un burete. Avea aerul neîncrezător şi în acelaşi timp indulgent tipic țăranului din Tourraine care nu s-a schimbat deloc de pe vremea romanelor lui Bal-zac. Avea acele rotunjimi strict abdominale generate de excesul de zahăr produs de alcool. De-a lungul anilor fosta urâțenie a chipului său se accentuase din cauza umflăturilor, a pungilor, a ridurilor şi a vinişoarelor vineții pe un fond violaceu puțin mai deschis.

Pentru prima dată aveam ocazia să fiu în contact cu doamna Corto. Venise mai devreme şi trepida pe locul ei din fața uşii când am sosit eu. De îndată ce m-a văzut a încercat să-mi

întindă o capcană cu arc în chip de strângere de mână. Vorbea cu o voce dentală, o voce de familie bună. Nu mi-a plăcut de ea din primul moment. Taiorul ei de culoarea muştarului, pieptul care se ridica regulat în bluza ei albă pentru a indica agasarea pe care i-o producea len-toarea operațiunilor, felul ei de a înălța capul cu un aer sceptic în timp ce se juca cu o clamă, tonul ei neutru de organizator de licitații, totul indica femeia falică, autoritară care îşi înfrumusețează fiecare cuvânt cu o exemplaritate morală, virtual impermeabilă la ironie.

Pondn începu şedința criticând lipsa de asiduitate, în general, a profesorilor în ceea ce piveşte şedințele comitetelor de părinți evitând astfel cu ingeniozitate un comentariu asupra absenței lor de astăzi în particular. Se întorcea mereu spre mama lui Dimitri aşteptându-i nerăbdător asentimentul, pe care ea consimțea uneori să i-l dea prin mişcări ale pleoapelor, cu o autosuficiență ofensatoare. Pon-cin se întrerupea des pentru a suspina iar privirea i se oprea pe picioarele lungi ale Beatricei Corto (Dimitri îmi spusese care este prenumele mamei lui chiar înainte de şedință, cu un fel de familiaritate studiată, precizând că mama lui e o „bombă"); aceasta îşi tot schimba poziția, dnd pidor peste pidor, când nu, fără să-şi mişte bustul, performanță pe care am asociat-o cu o practicare asiduă afitness-xtlui pentru păstrarea formelor şi a tai-chi-chuan pentru stăpâ-nirea musculturii. Îmi închipuiam un sac de sport care stătea tot timpul în portbagajul unei maşini sobre şi de sport în acelaşi timp.

Trecu apoi ştafeta la Armie Jurieu care făcu un scurt rezumat al atitudinii şi a modului de lucru în cadrul clasei a şaptea F pe care o considera „foarte bună" cu un „vârf de dasă" (această expresie mă umplea de extaz) aflat în progresie constantă. În lumina slabă a după-amiezei, dl Brossard păru că vrea să pună una sau două întrebări, cu capul înclinat, cu aerul grav, un mod de a afirma seriozitatea poziției sale în ochii vecinei care aproape că nu-i adresase o vorbă de la începutul şedinței.

— Acum, dacă sunteți de acord, vom discuta caz cu caz... Amblard Sebastien...

Tradiția voia ca fiecare profesor, după o ordine imuabilă, să facă o apreciere orală a elevului. La sfârşit cuvântul îi revenea dirigintelui care făcea în scris sinteza a ceea ce se spusese. Delegații îşi luau notițe pentru a le face a doua zi un raport colegilor lor.

Cum nimeni nu acorda atenție spuselor lui Borain, considerându-l pe o poziție de subaltern, acesta tăcu repede şi fu absorbit de studierea unui desen de pe coperta caietului său de însemnări. Luă apoi un creion mecanic şi se porni să-şi scrie inițialele, desenând pe o foaie de hârtie milimetrică un P mare în scriitură gotică şi un B medieval. Eliminat progresiv din cercul dezbaterilor, mi se păru din-tr-o dată că are un aspect straniu pe care i-l putea da numai conştiința bruscă a unei anomalii în cadrul unui grup de indivizi ocupați cu probleme serioase. Ochii lui pe jumătate închişi păreau cuprinşi de o tristețe surdă. Cred că prin liniştea lui voia să ne arate că nu e uşor să-ți petreci timpul în mijlocul unor persoane care nu te înțeleg şi care te consideră cantitate neglijabilă.

Î» ‘

Nu erau multe lucruri de spus despre elevi. În acest trimestru niciunul dintre ei nu fumase la toaletă, nu vorbise urât cu profesorii şi nici nu se opusese vreunui punct din regulament. La numele Sorman s-a simțit totuşi un tremur care i-a cuprins uşor, succesiv pe cei de față, dar repede totul a reintrat în normal. La numele Brossard tatăl fremăta ca şi cum ar fi fost surprins cu o greşeală. La numele Corto, fiul şi mama se măsurară unul pe altul cu un aer solemn şi insistent apoi se uitară la Poncin care plecă ochii. La numele Marottin nu se întâmplă nimic. Isabelle era prima din clasă. Nici măcar nu se obosi să ridice capul. Era obişnuită cu acest gen de considerație, o lungă tradiție de rezultate excelente, de mutism şi de anonimat care dura probabil de generații. Am

avut nevoie de douăzeci de minute ca să-i trecem în revistă pe cei douăzeci şi patru de clienți ai noştri.

— Bine, foarte bine, conchise Poncin îmbrățişând încăperea cu privirile, iată o afacere bine condusă (era una din expresiile lui favorite!). Elevii au doleanțe?

Isabelle Marottin dădu din cap negativ. Dimitri se uită din nou spre mama lui şi se lansă într-o poveste cu programul cantinei prin care dădu Mu liber talentelor lui de orator. Avea intenția vădită de a monopoliza discuția iar cuvintele îi era aprobate de bătăile pleoapelor mamei care îl încuraja să continue ca şi cum ar fi povestit cine ştie ce epopee a familiei.

După intervenția lui Dimitri se lăsă liniştea iar Poncin întrebă dacă părinții aveau cumva doleanțe anume de formulat. Dl Brossard (Auguste, poate?) imprimase capului său un balans încet şi regulat de la dreapta la stânga. Asistența rămăsese în expectativă. Beatrice Corto se întoarse deodată spre el, cu ochii strălucitori şi umerii dați în spate, cu mâna pusă ca o vizieră deasupra pleoapelor ca şi cum ar fi deranjat-o soarele. Până la urmă spuse nu. Mâna mamei lui Dimitri se lăsă în jos de uşurare şi se cuibări apoi între genunchiul unuia dintre picioare şi scobitura popli-tee a celuilalt.

— Aş vrea să vă aduc aminte de proiectul de excursie cu autocarul la Etretat, spuse ea imediat după aceea.

Annie Jurieu se uită spre trioul nostru pentru a măsura dacă şi noi simțeam aceeaşi uimire ca şi ea la anunțarea a ceea ce tocmai amintise Beatrice Corto. Borain ridică moale capul şi apoi îl lăsă să se aplece din nou asupra desenului. Maryse Beauval întoarse capul şi se îmbujora, aju-tându-mă să devin conştient de cât era de cald şi sufocant aerul din încăpere. Primise lovitura în linişte. Devenise brusc palidă.

— Ce proiect la Etretat? Întrebă ea, adresându-i-se lui Poncin.

Luase un ton imperios şi îl amenința cu degetul arătător ridicat. Acesta ridică din umeri, cu un aer plin de părere de rău, pe post de răspuns. Ea era foarte țeapănă pe scaun,

dând impresia că se va ridica dintr-o clipă într-alta pentru a părăsi sala.

— E vreo problemă? Întrebă Beatrice Corto.

— O problemă? Doamna întreabă dacă e vreo problemă! Zise Maryse cu voce sugrumată luându-ne martori. Tu ştiai ceva, Armie, despre vreun proiect de excursie cu autocarul?

Annie Jurieu clipi repede, ca şi cum ar fi transmis cu pleoapele un mesaj în morse. Era evident că habar nu avea de aşa ceva.

— Nu.

— Şi dumneavoastră? Continuă Maryse Beauval, privind spre Poncin.

— Trebuie să vă explic, se bâlbâi el cu o uşoară crispare a gurii.

Sub lumina neoanelor, chipul său părea că se micşorează. Apoi ochii îi deveniră concilianți, la limita abandonului.

— Şi eu aş vrea să înțeleg, am spus făcând eforturi enorme ca să mă extrag din descurajarea pe care mi-o inspira adesea genul ăsta de mister care nu mai ofusca de-acum pe nimeni. Cuvintele care-mi ieşiseră din gură aproape că m-au surprins. Vocea mea luase o inflexiune neplăcută. Mi-a părut chiar rău că nu-mi punctasem întrebarea cu un râs isteric.

Era bine ştiut de toată lumea că proiectele de excursii şcolare trebuiau propuse înainte de luna noiembrie, cel mai târziu la sfârşitul acestei luni, iar noi eram acum pe 22 martie. Această derogare tardivă nu era decât încă un exemplu de supunere scandaloasă a lui Poncin față de părinții elevilor. Acesta coborî încet privirea apoi înălță capul şi se uită înspre mine. Dl Brossard urmărea discuția cu o atenție melancolică care însemna că se pronunța dinainte pentru tot ceea ce i-ar fi permis să plece din această sală fără nici o controversă.

— Doamna Corto mi-a vorbit despre acest proiect pe la jumătatea lunii februarie, spuse el cu voce stinsă şi nu mi s-a părut că există nici un inconvenient din moment ce elevii clasei a şaptea F sunt singurii elevi din această instituție care

nu au avut o excursie de sfârşit de an. Pur şi simplu am uitat să vorbesc despre asta cu principala interesată. Sunt o persoană foarte ocupată, mai uit şi eu anumite lucruri. Dar nu asta este important; ce contează este locul unde vor să meargă copiii şi cu cine.

— Nu ştiu dacă am înțeles bine, ricana Maryse. Există riscul ca multe persoane să se îngrijoreze dacă nu au răspunsuri clare. Doriți să-i trimiteți pe copiii din clasa a şaptea F într-o excursie cu autocarul la Etretat la sfârşitul anului? Da?

Poncin confirmă.

— Şi desigur că v-ați gândit şi la însoțitori? Din câte ştiu, nimeni nu a fost consultat, n-am primit nimic în căsuțe… Pentru că sper că nu v-ați gândit la mine.

— Am impresia că răspunsul e foarte simplu, îi tăie sec vorba Beatrice Corto. Elevii i-au ales pe dl Hoffman şi pe dl Accetto. După cum vedeți nimeni nu vă cere nimic.

— Vă rog să aveți grijă cum vorbiți unei persoane cu vechime.

— Dar cine sunteți dumneavoastră, mă rog? I-o întoarse Beatrice Corto cu un ton glacial.

— Cineva care nu toarnă niciodată… Începutul sfârşitului. Alegeți!

— Nu mă interesează să vorbesc cu nebunii.

— Superb, aprecie Patrick Borain.

Armie Jurieu nu scosese nici o vorbă în tot timpul acestui scurt schimb de replici. Continua să zâmbească, dar privirea ei era plină de îngrijorare. În timp ce vorbeau toți în acelaşi timp pentru a nu comunica decât un eşantion reprezentativ al ranchiunelor personale, am fost consternat de renunțarea lui Annie pe planul strict retoric. Dădea impresia că lucrurile astea nu o privesc, de parcă totul nu avea greutate pentru ea, nu avea densitate. Erau oameni care mor, în lume muriseră zece persoane în ultimele cinci minute. Numai asta părea să aibă importanță pentru ea, un fel de empatie generalizată pentru specia umană, un vast şi delicat plan de ansamblu.

— Există întotdeauna o autoritate mai puternică decât cea pe care v-o imaginați, spuse aşezat Beatrice Corto. Aş vrea să-mi permiteți să plec acum.

— Stați o clipă, dragă doamnă, continuă Maryse Beau-val.

— E de ajuns să-mi spuneți doamna Corto.

— Care e rolul dumneavoastră în toată această poveste?

— Nu joc nici un rol.

— Există persoane în această şcoală care ar fi vrut să aibă un buget pentru ieşiri cu scopuri pedagogice la sfârşitul primului trimestru şi cărora li s-a dat a înțelege că e prea târziu. Aşa că aş vrea să ştiu cum ați putut dumneavoastră obține o finanțare trei luni mai târziu?

Beatrice Corto îşi împreună încet mâinile în față şi o fixă pe Maryse cu ochii ei deschişi la culoare.

— O să vă spun cum am obținut excursia în afara termenului. Fiul meu mi-a cerut s-o fac acum o lună. Atunci M-am dus la dl Poncin care mi-a acordat bugetul fără nici o discuție. Mai ales că ştia că nu eu făcusem cererea, ci fiul meu. Poate nu ştiați că directorul dumneavoastră îl apreciază enorm pe Dimitri.

Vestea se răspândi foarte repede. În săptămâna care veni după şedința comitetului de părinți al clasei a şaptea F, zvonul – acest întunecat stăpân al devenirii – lăsă vorba să umble cum că Franțoise Morin se desolidarizase de Poncin, mergând până acolo încât nu se mai ducea în biroul lui după ore. Dacă dispariția lui Capadis solicitase prea puțin afectele colective, afacerea Corto în schimb a mobilizat multe energii, provocând un seism ierarhic atât de puternic că Poncin nu a mai apărut câtva timp în cancelaria profesorilor.

În această perioadă, placida Annick Spoerri s-a ocupat de „relații” cu un zel ciudat. S-ar fi putut spune că vinovăția lui Poncin avusese drept consecință transformarea posturii obişnuite a lui Annick, discretă şi uniformă, în ceva mai pragmatic şi mai liniştitor pentru cadrele didactice, astfel încât absența şefului instituției a trecut neobservată. Dar, dincolo de bunătatea ei rezervată, Annick Spoerri ascundea

un temperament de Medids. Instinctiv, funcția o învățase că cel mai bun mod de a strânge relațiile comunității zdruncinate de diferite „probleme” era de le plasa pe acestea din urmă într-un plan secund prin identificarea unei noi amenințări. Parafrazându-l pe un iezuit spaniol care şi-a petrecut viața deschizând ochii oamenilor, se poate spune că Annick Spoerri ştia care este esența şi momentul propice fiecărui lucru şi nu-l dădea niciodată la iveală până nu era încheiat.

Căci finele lunii martie era momentul repartizării normelor profesorilor care erau apoi transmise inspectoratelor de către direcțiunile şcolilor pentru a se vedea dacă urmau să aibă loc transferuri naționale sau între inspectorate. Erau calculate orele pentru fiecare materie de studiu în funcție de numărul de elevi prevăzut pentru anul următor de către fiecare şcoală, în funcție de numărul de clase ceea ce condiționa crearea sau desființarea unor posturi.

Direcțiunii îi era întotdeauna teamă de momentul când trebuia să anunțe rezultatele, pretext pentru reprezentanții salariaților de a se înfierbânta asupra problemelor privind personalul. Era unul din momentele în care eşecurile administrative ale inspectoratelor deveneau foarte vizibile. Oricine avea simț de observație nu putea să fie decât copleşit de pregnanța măsurilor de cosmetizare luate de ministrele care se perindaseră la putere, de fardul şi pudra judicios repartizate pentru a masca defectele cele mai evidente. La acest nivel reformele nu mai interveneau decât ca laxativ natural al ştiințelor educației. Semănau cu incantațiile mantrice de bază care nu servesc decât la destinderea corpului, la risipirea tensiunilor şi a acelei suferințe specifice legate de senzația de epuizare.

În fiecare an erau discipline amenințate pe care caracterul neprevăzut al exigențelor intelectuale le aducea în pragul morții (de exemplu, artele plastice şi germana); ministerul de-abia aştepta ca ele să sucombe fie în urma ieşirilor la pensie, fie prin descurajare. Tactica era simplă: atribuind fiecărui

nou-venit două jumătăți de normă în şcoli aflate la distanțe de treizeci de kilometri se sconta o demisie pe termen scurt sau o reorientare spre discipline mai „rentabile”. Acest machiavelism administrativ corespundea unei înlăturări şi astfel sectorul public semăna în fiecare zi tot mai mult cu sectorul privat în ceea ce priveşte rafinamentul procedurilor de excludere.

Această derivă a angajaților la stat era unul din caii de bătaie al SNIFE (Sindicatul Național Independent al Forțelor din Educație), sindicat majoritar la Clerval, care de fiecare dată când avea ocazia scotea insistent în evidentă panta liberală pe care aluneca sistemul educativ. Uneori reprezentanții sindicatului îl atacau pe Poncin arătând că este complicele acestei strategii de dreapta. Direcțiunea simțea că se apropie aceste momente de fricțiune şi le evita dispărând câteva zile. Era suficient ca Poncin s-o delege pe Annick Spoerri la conducerea problemelor administrative şi totul se rezolva.

Desființările de posturi au venit la fix pentru ca Poncin să poată pregăti din umbră mica excursie a clasei a şaptea F. Se hotărâse, fără ca cei interesați să ştie, că postul lui Annie Jurieu, care ieşea la pensie, nu va mai fi menținut, precum şi cel al lui Goliaguine, care ceruse mutarea la liceul Grand-mont din Tours. Mulțumită celor douăzeci de ani de vechime în învățământul secundar, avea toate şansele să obțină transferul.

În diferitele sale acțiuni împotriva desființării de posturi, sindicatul s-a lovit de o mare problemă pentru care nu fusese prevăzut nici un plan de acțiune: natalitatea în Indre-et-Loire scăzuse dramatic în ultimii ani ceea ce explica reducerea numărului de clase. Această diminuare a populației de vârstă şcolară îi obligă pe reprezentanții SNIFE să elaboreze o strategie oblică. Au folosit atunci o armă secretă: dublarea claselor împreună cu repetarea frecventă a ideii de calitate a învățământului sub pretextul claselor cu prea mulți elevi (douăzeci şi patru, în medie!).

În general, traiectoria reflecției sindicale nu era arborescentă, ci mai degrabă lineară, inductivă. Altfel spus, trebuiau îndeplinite anumite condiții înainte de a se trece la etapa următoare. Astfel, în cazul care ne preocupă, SNIFE a început prin a se revolta împotriva dezinformării, domeniu în care devenise de fapt un fel de specialist, apoi a contraatacat în problema caracterului eterogen obligatoriu al claselor care nu putea fi eficient decât dacă profesorul le împărțea în două grupe valorice pentru a putea sesiza şi rezolva mai bine dificultățile fiecărui elev. Acest tip de propunere voia să demonstreze că, spre deosebire de ceea ce anunțase ministerul, trebuia mai degrabă mărit numărul de posturi pentru fiecare disciplină decât redus. Cineva care ar fi vrut să restabilească sistemul claselor de acelaşi nivel pentru a rezolva această problemă ar fi fost considerat imediat un reacționar periculos. În general acesta era, din păcate, prețul care trebuia plătit pentru a trăi cu un minimum de bun-simț în lumea profesorilor.

Am putea adăuga de asemenea, fără intenția de a face nimănui rău, că țipi ca Accetto, Isabelle sau ca mine asistam neputincioşi, de câțiva ani, la declinul progresiv al inteligenței critice şi al stăpânirii limbii materne, consacrat de vreo douăzeci de ani de către experții în „ştiințele educației”.

Câți dintre noi erau mulțumiți de această renunțare? De ce mai rămâneam într-un sistem pe care-l dezaprobam masiv după împlinirea vârstei de treizeci de ani? Nu puteam evita aceste întrebări, dar ne împăcăm cu ele: era laşitatea noastră specifică. Uitasem poate, o dată cu înaintarea în vârstă, să-i determinăm pe colegii noştri să se preocupe de idei care înainte ni se păruseră fundamentale? Aşa se transformase temelia noii noastre vieți: să ne prefacem că nu ştim. Era apoteoza vieții noastre adulte: să acceptăm că fiecare întrebare are de acum înainte un răspuns şi să trecem la altceva. Dar la ce anume?

— De ce m-ați ales pe mine?

Am sfârşit prin a pune această întrebare, la o săptămână după ce aflasem descumpănitoarea veste, clasei adormite. Mă uitam la Guillaume Durosoy care fixa din nou harta rutieră a Europei desprinsă de pe perete.

În jurul meu începură să se învârtă pete colorate, capetele se întorceau unele spre altele, se schimbau priviri, nici o întrebare nu filtra, nici o teamă. Dimpotrivă, păreau aproape fericiți că le-am pus o întrebare anodină. Pe buzele lor rătăcea un zâmbet vag, ca o umbră nenaturală, ca o pauză discretă.

— V-ați înțeles cu dl Accetto? Întrebă Maxime Horven-neau.

— Nu încă.

— Trebuie să vă grăbiți, spuse Richard Da Costa.

— E peste trei săptămâni, spuse altul.

— De ce ați ales Etretat? Am întrebat iar fără să-mi dau imediat seama că nu obținusem nici un răspuns la prima întrebare.

— Acolo sunt faleze, spuse Sandrâne Botella.

— Şi apă sub ele.

— Aerul e diferit.

— Vrem să ieşim din rutină.

— Ce ar fi mai important?

— Decât să ne învingem rezistențele.

— Să uităm de frica de apă şi de pante abrupte.

— Nu e nimic mai important. Efectiv, am răspuns, în timpul acestei discuții Dimitri rămăsese ciudat de tăcut. Cu un pix corector alb îşi picta motive sinuoase pe mâna stingă, un fel de scarificare invizibilă conform unui ritual secret. I-am studiat o clipă fața umflată, ochii adân-ciți în orbite, mâinile lungi puse pe pupitru, uşorul tremur al capului. Probabil că petrecuse câteva nopți fără să doarmă. Când a observat că îl privesc şi-a ridicat capul care umplu brusc clasa.

— Nu vă faceți griji, adun fonduri! Spuse el cu aerul unuia care voia să facă lucrurile cum trebuie.

— Ce fel de fonduri?

— Tot ce pot găsi. Parbrize de curățat, de tuns iarba din peluze, prăjituri de vânzare la piața de duminică, mici servicii

ici şi colo. Toată clasa s-a pus pe treabă. Uneori oamenii ne pun să le facem ordine în pod. Sunt întotdeauna bucuroşi să ajute copiii care vor să plece undeva în vacanță. Nu vor să ajute decât copiii. E nedrept, nu vi se pare?

— Desigur, Dimitri, desigur. Dar de ce încercați să vă finanțați voi excursia? Nu înțeleg.

— Nu vrem să datorăm nimic FSE, spuse el cu un zâmbet după care veni o pauză.

Aluzia la centrul socio-educativ (finanțat de toți elevii şcolii) ilustra îngrijorarea accentuată pe care o resimțea
Clasa pe măsură ce se apropia excursia. Atitudinea lor de la început îşi găsea, prin această observație anodină, o coerență misterioasă: nu voiau să datoreze nimic nimănui. Era forma lor de tranzacție morală cu realitatea, un raport exasperant pentru observatorul obişnuit cu simulările de repartiții şi cu creditul permanent. Pentru că se simțeau colectiv vinovați de programarea atât de tardivă a acestei excursii prin recursul la o presiune externă, dădeau aparent o mare importanță faptului de a reaminti că au autonomie.

Dimitri continua să zâmbească, dar era un zâmbet absolut imobil. Lumina după-amiezei era tot mai slabă. Sala de clasă, aflată pe o latură neînsorită a şcolii în timpul zilei, era acum luminată a giomo, ca la orice altă oră din zi, de aceeaşi strălucire omogenă, un borangic alburiu, provenind din pereți şi tavan în acelaşi timp, care anula umbrele şi decupa rece în spațiu contururile unei tulburări fără arierplan, nici origine reală. Estelle Bodard, cu mâna în fața gurii şi capul drept, făcea conversație cu Franck Me-nessier, dar eforturile ei de simulare deveneau inutile din cauză că nu putea să-şi folosească vocea aspră la vorbitul în şoaptă. Pentru că o priveam fix, începu să tuşească în palmă pentru a deplasa infracțiunea în zona ambiguului. Mi-am început ora cu zece minute mai târziu.

Pe când mă întorceam ca să scriu la tablă titlul lecției, am aruncat o privire peste umăr şi am surprins-o pe Elo-die Villovitch arătând cu degetul spre un coleg din spatele clasei.

Continuam să scriu aruncând priviri la intervale regulate, dar fără să atrag atenția clasei. Începeau să se audă râsete înfundate.

— Ce se întâmplă?

— Brice Toutain, domnule, a adormit cu capul pe masă, răspunse Julâe Grancher.

Din locul unde mă aflam nu-l observasem, căci era ascuns de silueta impozantă a lui Karim Chaib. M-am apropiat şi ceea ce m-a frapat în primul rând nu a fost capul lui pe Jumătate cuprins de mâirti, ci panica de pe chipul Maṭhildei Vandevoorde, colega lui de bancă; dădea impresia că fusese surprinsă în flagrant delict. Toți elevii îşi întorceau privirile urmărindu-mă.

— Are accese de somn, domnule, zise Mathilde, nu e prima dată când se întâmplă. Accese de somn adânc.

— Ce chestie e asta cu accesele de somn? Am întrebat.

— Crize de somn. Regulate şi de necontrolat, spuse enigmatică Apolline Brossard.

Brice Toutain era nemişcat. Fața lui cutată părea că se repliase în craniu. L-am luat de umerii înguşti şi l-am scuturat uşor. Ochii îi rămâneau închişi, ca două fente liniştite. Avea respirația regulată. Pe bărbie trecea un fir albicios de salivă uscată amestecându-se aproape uniform cu livi-ditatea feței. Acum toți elevii se întorseseră spre noi şi ne priveau îngrijorați. Şi Clara Sorman, cu sprâncenele puțin ridicate, îi privea pe ceilalți cu un zâmbet abia perceptibil, disprețuitor şi obosit.

Am pocnit din palme aproape de urechea lui Brice. A tresărit, a deschis ochii o clipă, s-a uitat fix la un afiş turistic cu Marocul şi s-a culcat la loc. Apoi a redeschis ochii şi s-a trezit de-a binelea, tresărind iar şi uitându-se intens la toate chipurile întoarse către el.

— Mă dor urechile, gemu ținându-şi capul în mâini.

— Ce ți s-a întâmplat?

— Mă dor urechile, repetă el, am un zgomot în urechi… În cap, mi-e rău!

Încercă să se ridice de pe scaun ținându-şi încă mâna la cap, apoi leşină şi căzu pe podea.

Prin uşa de sticlă a biroului supraveghetorilor o priveam pe Lea Kaminsky, consilierul principal în probleme de educație, cu mâinile în şolduri, învârtindu-se în jurul corpului mititel al lui Brice Toutain. Acesta stătea pierdut pe un scaun lângă fereastră. Îşi scosese cămaşa groasă de lână pe care o purta în clasă şi rămăsese într-un tricou cu mânecă lungă pe manşetele căruia am observat că erau găuri mici. Chipul îi era liniştit, aproape absent. Era acum f]

If'l o suprafață ovală fără trăsături distinctive. Mesteca gumă, ceea ce am considerat a fi un semn că se simte din nou bine. LŁa se opri în fața lui, îi ridică brațul şi-l lăsă imediat să cadă, inert. Bruce nu mişcase. Respirația scenei era lentă, parcă frânată.

În fața unui caz dificil, arma lui Lea Kaminsky era aşteptarea. Forța ei stătea în dilatarea pe care o impunea timpului, în capacitatea ei de a-i lungi durata până la a-l face extenuant. Nu ridica niciodată vocea, punea întrebările cu un ton perfect neutru, fără modulații anume, ca şi cum eul pulsional, sălbatic, pe care-l ghiceai sub învelişul aton al privirii îi rămăsese în culisele personalității ei profunde. Era tipul de persoană căreia i se atribuia o viață subterană foarte densă în afara permafrost-nlui profesional, acel subsol al vieții afective care e mereu înghețat.

În sfârşit mă văzu, îmi făcu un semn cu mâna şi continuă să vorbească ridicându-şi din când în când sprâncenele alungite spre mine. În încăpere intră un supraveghetor pe o altă uşă şi puse apă şi cafea în cafetiera electrică de pe o etajeră de pin din colțul camerei. Pentru mine biroul supraveghetorilor fusese dintotdeauna un spațiu antipatic. Nu intram niciodată acolo. Poate pentru că aici profesorii nu erau iubiți decât din gelozie intelectuală (trebuie spus că supraveghetorii aveau în general studii cu puțin superioare celor ale elevilor, mai ales în licee) sau din frustrare ierarhică.

Trebuie adăugat faptul că supraveghetorii, adesea tineri şi consideraţi un fel de lumpenproletariat al personalului didactic din învăţământul secundar, erau încă studenţi (condiţie obligatorie pentru a obţine acest statut) şi nu funcţionau la noi decât cu titlu provizoriu. Unii dintre ei erau găsiţi prin ceea ce se numeşte „sistemul posturilor pentru tineri", de-abia ieşiseră din adolescenţă, erau incapabili să se hotărască din punct de vedere profesional şi îşi petreceau timpul vehiculând prostii despre elevi. Aveau în principiu o funcţie pedagogică ce consta In a-i ajuta şi urmări pe elevi, dar statutul lor era atât de nebulos încât se simţeau întotdeauna obligaţi să vorbească mai tare ca profesorii pentru a se linişti asupra existenţei lor în cadrul şcolar. Nu pierdeau nici o ocazie pentru a aminti că se simţeau apropiaţi ai elevilor pe care îi numeau tineri.

— Mă căutai?

Chipul asiatic al lui L6a Kaminsky mă interpela din pragul uşii. Intonaţia era aceea a oamenilor care se simt priviţi într-un restaurant şi care te întreabă dacă ai vreo problemă. Aici zidurile aveau probabil urechi (chiar dacă era greu să identifici cui îi aparţin), întreaga şcoală era ca un palat pe care-l puteai parcurge ghidându-te după ecouri, localizând respiraţiile, şoaptele, suspinele şi imprecaţiile la colţul vreunui coridor. Le" a era în şcoală de zece ani. Ştia toate reţelele spaimei inerte. Viaţa ei profesioanlă se redusese tot mai mult la un proces de selecţie şi de rafinare, ceva care ţinea de retragerea totală şi de prezenţa tăcută, dar omnipotentă ceea ce, pentru anumiţi profesori o făcea atrăgătoare într-un mod abstract.

— Am venit să mai văd ce face Brice.

— Intră.

Se îmbrăca ascetic, cu o nuanţă de impasibilitate demnă, proprie celor din domeniul prestărilor de servicii. Purta des un taior cu pantaloni, negru, cu pantofi cu vârful pătrat. Uneori şi observasem că asta se întâmpla în apropierea zilei ei de naştere, împingea fantezia până la purta pulovere cu guler

înalt cu blugi strimți care aveau buzunare tivite pe părți ca să-ți poți pune în ele carnețele secrete. Corpul lui Lea părea că e în permanență în căutarea unui ideal taciturn de inaccesibilitate a ființei sale.

Se lăsă să cadă în scaunul pivotant şi-şi scoase din gură țigara stinsă care atârna aproape până la bărbie, fixată de puțină salivă uscată pe marginea buzei inferioare. În biroul ei se simțea la ea, ca într-un mediu interior permanent, sculptat de anii de îmblânzire a texturii încăperii. Tot aşa cum anumiți peşti ntt pleacă niciodată din apele de coastă, Lăa ura să vorbească despre oameni altundeva decât în acest birou.

— Te-ai lăsat de fumat?

— Nu, încerc sistematic să nu-mi mai aprind țigara pe care-o pun în gură.

— Ți-a luat mult timp?

— Şase luni. Credeam că-nnebunesc.

— Minunat, Lea, e minunat.

— Am o obiecție, Pierre… E patetic, spaima asta de cancer la femeile de patruzeci de ani.

Din două mici difuzoare fixate în unghiurile tavanului se auzeau ritmuri de jazz.

— Miles Davis, Seven Steps To Heaven, spuse ea interceptându-mi privirea, mă oblig să ascult aşa ceva două sau trei ore pe zi. Soțul meu are patru mii de discuri de be-bop, e un mod de a menține comunicarea. Nu ne vedem decât o dată pe săptămână, duminica. Dar ştiu foarte bine că e o muzică pentru proşti!

— E ceva angoasant în muzica asta, probabil că din cauza repetării… ai impresia că n-o să se oprească niciodată.

— Ai făcut o remarcă pertinentă, Pierre. O aşteptam de două luni. Va trebui să vorbesc despre asta cu Antoine… E prenumele soțului meu (tăcere amuzată). Vrei s-o opresc?

— Nu, nu, e foarte bine aşa.

Soțul lui Lea era un industriaş bogat care se îmbogățise în industria produselor din metal, denumire şic pentru „cutii de conserve”. Serviciul era un lux particular pentru Lea. Ar fi

putut să stea acasă, să-şi petreacă timpul pregătind dulcețuri sau să-şi invite prietenele la ceai, dar ea simțea nevoia să se facă utilă. Nu avea copii, dar era stăpâna a doi superbi dini lup pe care îi aducea uneori la şcoală sâmbăta dimineața.

Lea beneficia de o superioritate asupra noastră a tuturor pentru că nu lucrase dintotdeauna în educația națională, din care cauză conversația ei era mai bogată şi mai variată decât o conversație medie. Vreme de zece ani fusese organizator de activități într-o mare agenție de voiaj care dăduse faliment în urma unor operațiuni bursiere catastrofale. După ce se reconvertise în organizarea de nunți selecte, dăduse concursul pentru a fi consilier pedagogic. Profesorii manifestau o oarecare neîncredere față de această femeie care trecuse de la un loc de muncă la altul în vreme ce ei erau încă pe băncile facultății în încercarea de a prelungi puțin o şcolaritate care îi ținea la adăpost de viața reală. In prezența ei era efectiv delicat să aduci argumente în favoarea reducerii vacanței şcolare sau a scăderii puterii de cumpărare a profesorilor, având în vedere că ea călătorise prin țări unde copiii îşi petreceau vacanța muncind în bordeluri şi în care profesorii de-abia aveau cu ce să-şi cumpere o pereche de pantofi cu care să meargă la şcoală. Din cauza acestui discret perspectivism critic, o bună parte a profesorilor nu vorbeau deloc cu ea.

— Şi Brice?

— Nimic grav.

— Putem discuta despre asta pe un plan mai personal?

— Bineînțeles. Iți aduci aminte de azi-noapte?

— Da, a fost foarte frig pentru perioada asta din an. Temperaturi sub zero, cred... A trebuit să-mi pun pijamaua.

— Brice, dimpotrivă, şi-a scos-o. Apoi a deschis fereastra, s-a aşezat pe canatul ei şi a numărat toată noaptea stelele. Puțin înainte ca părinții să vină să-l scoale, ca în fiecare zi, la ora şapte pentru a pleca la şcoală, şi-a pus un tricou şi s-a culcat la loc.

— Înțeleg acum că a adormit cu capul pe masă. Şi leşinul?

— Hipotermie, probabil. E foarte primejdios.
— Credeam că nu e ceva grav. El ți-a spus toate astea?
— Da, fără nici o problemă.
— De ce crezi c-o face?
— Cred că nu vrea să plece cu ceilalți. Este evident că Brice nu s-a simțit niciodată bine în clasa asta. Nu ştiu de ce, dar a fost probabil un motiv suficient de serios pentru ca un puşti să-şi petreacă noaptea, gol, la o temperatură care de-abia o depăşeşte pe cea din congelatorul meu.
Pe deasupra, am văzut că are urme de hematoame In partea de jos a spinării. Seamănă cu nişte lovituri date cu o bâtă de base-ball sau cu o coadă de mătură. Ar trebui să vorbim cu părinții. Dar dacă nu sunt ei, n-aş vrea să-i sperii. Tu ce crezi?

Nu ziceam nimic. Eram dărâmat. Dacă nici chiar LŁa Kaminsky nu-şi dădea seama, înseamnă că situația devenea disperată. M-am aşezat mai bine pe scaun, literalmente rupt de totul. Aşteptam o frază de concluzii sau o ultimă întrebare înainte de a ieşi din birou. Dar nu se întâmplă aşa ceva. Îmi strânse mâna spunându-mi că treceam poate printr-o stare tensională, febrilă şi că aerul mării îmi va face bine.

Din momentul în care hotărârea copiilor de a merge la Etretat a fost aprobată de corpul profesoral, situația s-a simplificat foarte mult.

Au mai fost reproşuri, câteva insomnii, tentative de zădărnicire a planurilor, dar pornirea corpului profesoral nu a făcut până la urmă decât să întărească unitatea clasei şi aura misterioasă a micii excursii. După un anume timp, adulții păreau aproape nişte fanatici doritori de revanşă. Au fost obligați să recunoască: nişte copii atât de motivați nu puteau decât să-şi vadă eforturile încoronate de succes.

Ceea ce a părut surprinzător mai multor observatori ai evenimentelor a fost hotărârea de care dăduseră dovadă elevii pentru a obține aprobarea şi finanțarea proiectului lor, fără a mai spune nimic despre relația, cu mult dincolo de limitele comune, pe care o construiseră cu această excursie.

Obstacolele cu care se confruntaseră (rezervarea autocarului în ultima clipă, strângerea fondurilor, alegerea hotelului, modificarea orarului în ceea ce priveşte anumite lecții etc.) se volatilizaseră fără nici o tensiune, fără complicații majore.

Eram la sfârşitul lunii martie, o perioadă intermediară care marca începutul celui de-al treilea trimestru fără încheierea completă a celui de-al doilea. În acest interval de timp relația mea cu elevii a fost impregnată de o simpatie neîntâlnita până atunci. Totul se petrecea ca şi cum ar fi vrut să-mi comunice exaltarea lor, dar ştiind tot timpul cum s-o facă. Stima mea pentru singularitatea lor colectivă s-a accentuat. Fără să ne dăm întru totul seama de asta, faptul că mă aleseseră avusese drept efect redefinirea neîncrederii noastre reciproce pentru a ne putea apropia mai bine de perspectiva unui schimb autentic.

Nu uitam că ei reprezentau o primejdie, dar era ceva care se destindea şi mă invita să renunț la nucleul dur al ego-ului, la acel scut de protecție pe care-l construia scepticismul meu față de ei. Mă simțeam acum obligat la un anume grad de încredere în ceea ce-i privea.

Accetto nu vedea la fel lucrurile. De când aflase vestea, fruntea lui se încărcase cu un rid de suspiciune în plus. Rătăcea prin şcoală cu un aer preocupat, cu mâinile împreunate la spate şi nu acorda decât o atenție secundară şi contrariată persoanelor pe care le întâlnea. Isabelle Gidoin şi Vincent Crochelet îl văzuseră de mai multe ori în barul principal din Noizay, localitate unde avea o casă, singur la masă, fixând cu un aer absent traficul redus de afară. Isabelle adăugase chiar pe un ton jenat că văzuse cum i se mişcă buzele.

— Pesemne că plânge zi şi noapte. Îi e frică. Sunt oameni pe care perspectiva unei călătorii cu autocarul îi îngrozeşte.

— Cred că e altceva.

— La urma urmei, poate să refuze.

— Nu e el omul. A făcut din asta un fel de afacere personală, îi cunoaşte pe copiii din clasa a şaptea F şi în acelaşi timp nu-

i cunoaşte. E ciudat. Nu ştiu ce înseamnă pentru el această chestie cu excursia, faptul că a fost ales împreună cu tine.

— Dă toate semnele că e încă în viață şi în orice caz că încearcă să-şi controleze presentimentele. Cred că e o fază de îndoială asupra capacității lui de a face față.

— A face față la ce?

— A le face față puştilor şi relației foarte ciudate pe care am construit-o împreună. Îi e teamă să nu fie exclus… Niciodată nu a suportat să nu fie în centrul tuturor proiectelor pe care le-a propus. Şi în cazul de față, iată, nu e vorba de un proiect al lui.

După ce am spus asta, m-am mulțumit să tuşesc zgomotos pentru a-mi drege vocea, un zgomot masculin, plin de o siguranță suspicioasă. Ea mă examinase cu plăcerea pe care orice spirit critic o poate simți văzând o caricatură care îi confirma opiniile despre infatuarea bărbaților.

— Ai ketchup pe nas, se mulțumi să-mi spună arătân-du-şi-l pe al ei cu degetul.

Poncin reapărea uneori însoțit de Frangoise Morin, mai preocupată ca niciodată. Annick Spoerri mă chemă în biroul ei. Inspectându-şi calm degetele ascuțite, îmi dădu vestea că Francpise nu mai avea mult de trăit, cel mult şase luni. Tocmai primise rezultatele unor analize, un cancer la plămâni, incurabil. Într-o dimineață, când se trezise, scuipase sânge, trista banalitate a semnelor care anunță sfâr-şitul. Am întebat-o dacă Franțoise o delegase să mă înştiințeze despre dispariția ei. Nu a considerat util să-mi răspundă.

Franțoise Morin avea prea multă conştiință de sine pentru a cere ajutor colegilor ei. Instinctul o determina să moară cu o revendicare sau cu o glumă idioată pe buze mai degrabă decât cu un strigăt de ajutor. O postură cum ar fi aceea de tăcere sau de reținere descurajată nu intra în atributele zodiei ei (era Leu din primul decan). Plăcerea de a da şi de a câştiga, confortul şi recunoaşterea profesională, tremurul delicios al sufletului în fața eşecurilor celorlalți, toate aceste puternice

înclinații erau amplul decor în care Franțoise Morin nu încetase să-şi joace rolul.

Exista un element secret în viața ei despre care-mi vorbise într-o seară la telefon: era obsedată dintotdeauna de propria ei incapacitate. Lucrând în domeniul educației devenise definitiv o personalitate impetuoasă, o fată aflată perpetuu în mişcare, care în permanență instituia o distanță între ceea ce gândea şi ceea ce spunea uneori. Aventurile ei sexuale (se lăuda că epuizase trei soți şi câteva zeci de bărbați de mai puțin de treizeci de ani) nu erau decât versiunea libidinală a lipsei de încredere.

Annick îmi ceruse să-i promit cea mai mare discreție. Nu vorbea chiar cu oricine despre asta. Căci nimeni, crezu ea că e nimerit să adauge, nu era la curent cu acest lucru în afară de direcțiune şi de mine. Nu ştiam cum să reacționez. La început am fost distrus, închipuindu-mi noul început de an fără Francxrise, cu prezența ei încăpățânată, calitatea deosebită de umor şi de omenie care emana din ea. Era ca şi cum ai fi trecut de la cinema la televizor, dispariția unei eminențe pe care o vedea toată lumea, care orientează viața unei colectivități şi îi dă un sens. Pentru mine Franc, oise era elementul cunoscut, un fel de punct geodezic. Problemele ei erau şi ale noastre. Nu va mai fi de acum încolo nimeni care să ne sancționeze frazele gata făcute, nimeni care, cu câteva cuvinte, să ne facă să ne simțim insuportabili pentru noi înşine. Unii dintre noi între-văzuseră câte ceva şi aveau să piardă aceste lucruri. Aveau să revină lucruri tenebroase, aveau să dispară în întregime întrebări. Din cauza asta aspectul letal al şcolii va fi mai accentuat.

Am făcut totuşi greşeala de a le vorbi despre asta lui Goliaguine şi lui Accetto. Crezusem că mă voi descărca puțin de apăsarea acestei veşti, un alt fel de a-mi înfunda fața în perna mea mare de mătase. A anunța dispariția iminentă a unei persoane de cincizeci de ani altor două de aceeaşi vârstă era o operațiune cu riscuri şi mai ales ridicolă. Era ca şi cum ai fi anunțat falimentul comercial al unui coleg de liceu unei

persoane de treizeci de ani care tocmai divorțase, o lipsă de bună purtare grotescă față de regulile vieții în grup. Reacția lor a fost opusul a ceea ce-mi imaginasem. S-au arătat aproape satisfăcuți şi puțin a lipsit să nu înceapă să fugă scoțând puternice strigăte de victorie. Zâmbeau ca nişte persoane care tocmai fuseseră dezgropate după un cutremur sau ca nişte condamnați cărora li se acordă o amânare a executării pedepsei. Accetto se stă-pâni primul, se aşează pe un scaun din cancelarie şi-şi aprinse una din țigările mici pe care le avea în buzunarul hainei.

Trase un fum apoi se răsuci pentru a se aşeza mai bine pe scaun.

— Vrei să ştii o chestie? Mă întrebă el.

— Chiar că sunt curios să ştiu ce-ați găsit de râs.

— Sincer, prefer să fie ea şi nu eu.

„La 26 aprilie 1986 explozia de la centrala nucleară de la Cemobâl a contaminat mai mult de 6 500 de persoane, a obligat 135 000 de ucraineni la un exod cvasidefinitiv şi a emanat în atmosferă un nor radioactiv ale cărui urme au fost identificate până în Haute-Provence. La 25 iunie în acelaşi an, 2 000 de cercetători care s-au întâlnit la Paris au avertizat opinia publică asupra riscurilor pe care le reprezintă sida pentru viitorul omenirii: celor 10 000 de bolnavi recenzați li se vor adăuga între 7 şi 10 milioane de persoane infectate de virus, deci capabile să transmită boala şi care, dacă nu erau depistate în mod excepțional, erau amenințate cu moartea. Brusc, o boală şi un accident de neconceput până la sfârşitul anilor ‘70 aveau să obsedeze definitiv oamenii. Nu fusese decelat nici un simptom propriu sidei sau care să anunțe catastrofa nucleară; declanşarea acestora ținea parcă de vrăjitorie din moment ce nu exista nici o explicație globală. Acest dublu mister a stârnit numeroase spaime: oare virusul a apărut în Africa iar aceasta, devenită creuzetul multor maladii, urma să fie condamnată? Trebuiau închise centralele nucleare? Poluarea industrială avea să distrugă echilibrul planetei?”

Mâinile Estellei Bodard se lăsară în jos o dată cu însemnările ei în aşteptarea unui răspuns. De vreo zece minute îşi recita expunerea cu un ton obosit, dar avea încă în atitudine acel entuziasm învins care elibera în fiecare cuvânt un fel de materializare a insecurității. Ținuse să treacă la proba orală pentru a vorbi despre sida şi energia nucleară, aceste capete de pod ale îngrijorării milenariste. Estelle era singura din clasă care nu avea notă pentru expunere în primul trimestru şi mă rugase să-i păstrez douăzeci de minute dintr-o oră ui trimestrul al doilea ca să poată vorbi despre un subiect la alegere.

Pe când îşi cobora capul, am observat la rădăcina părului o mică erupție de febră care îi întindea pielea. Tocmai se vopsise, era acum blondă şi noua ei coafură (avea o cărare la mijloc iar părul îi cădea pe obraji într-un singur on-duleu, ceea ce-i sublinia ovalul prelung al feței) îi dădea un aer indescifrabil. Când ridică iar capul şi mă privi drept în față, mi-am dat pentru prima dată seama că nu era saşie, dar că avea totuşi o disimetrie a pupilelor.

— E ceva ce nu înțeleg, am spus eu încet.

— Ce nu înțelegeți? Aproape că strigă ea, surprinsă.

— Se pare că te gândeşti la sida şi la Cemobâl ca la două metafore ideale ale unei societăți îngrijorate de viitorul ei.

— Este exact ceea ce am spus.

— N-am auzit.

— Exact ceea ce am spus.

— Ştii, există poate un soi de unitate în ceea ce este numit o epocă, dar aceasta este poate mai bine resimțită de posteritate decât revendicată de contemporani. Eşti poate încă puțin tânără?

Puse însemnările pe masă apoi trase scaunul şi se aşează suspinând.

— Poate, spuse ea aplecându-se deasupra mesei şi încrucişându-şi încet degetele de la ambele mâini.

— Tinerii nu depăşesc niciodată credința pe care o întrețin cu eul lor profund. Este întotdeauna destul de excitant să îi

auzi cum exprimă generalități despre mersul lumii.

— N-ați observat că tinerii sunt foarte egoişti ca toate persoanele programate pentru a supraviețui?

Spunând asta mă privea fix. I-am văzut ochii mari, gri, J întunecați şi de nepătruns. Toată fața ei era cuprinsă de un calm admc, mineral. Nu-i tresărea decât puțin buza ini ferioară care înainta imperceptibil.

— Astăzi tinerii se nasc bătrâni, continuă ea, încearcă să ştie. Atunci când viața ți-e amenințată de ceva invizibil, nu te mai mulțumeşti să trăieşti fără reticențe. Nu mai trăim în anii '50… Credeți-mă că regret… (tăcere)… Că toți o regretăm…

— Despre cine vorbeşti când spui toți, despre tineri în general?

Îşi plecă privirea spre însemnări apoi şi-o lăsă să rătăcească vag prin clasă aşa cum fac oamenii care mănâncă singuri în pizzerii.

— Nu, cei care sunt aici.

Un freamăt de plăcere cuprinse clasa, o amplă vibrație de asentiment.

— Foarte bine.

— Avem nevoie să ne explicăm de ce unii dintre noi au dispărut indiferent de vârstă, de sex, de profesie în aceşti ultimi zece ani. Vă rog să înțelegeți ceea ce spun ca pe războiul nostru personal. Moartea acestor persoane ni se pare scandaloasă.

— Înțeleg.

— Şi dumneavoastră, ce credeți despre toate astea?

— Nu ştiu ce să zic.

— Oamenilor le place enorm şi asta.

— Ce?

— Să spună „nu ştiu ce să zic", asta le dă un fel de superioritate morală.

— Te rog, Estelle! (Ton conciliant.)

— Sensul unei epoci nu este foarte important. Ceea ce este mai important de ce ne simțim toți atât de săraci, de izolați, de părăsiți… de ce astăzi nu poți să mângâi nimănui capul de

frică să nu-ți devoreze mâna… Chiar şi eu trebuie să-i pocnesc fără milă în cap pe cei mai mici ca să supraviețuiesc. Sida şi energia nucleară nu au ucis această lume… de câtva timp am sentimentul tot mai puternic că lumea a murit de mult. Credeți că e un fel adolescentin de a vorbi aşa?

— Nu, sunt fascinat.

— Aceste lucruri nu au nume. De altfel nimeni nu previne, în general oamenii tac, sau cel puțin nu spun totul; ştiu prea bine cât este de îngrozitor.

Brice Toutain închise ochii şi-şi lăsă capul pe spate pe o pernă. Am rămas în tăcere în încăperea care servea de infirmerie. Pe peretele din fund erau aliniate trei paruri metalice dând un sentiment de impersonalitate întregului ansamblu.

Brice era lungit pe patul din mijloc, Lea Kaminsky şi cu mine stăteam de-o parte şi de alta. Lumina unei lămpi puse pe noptieră incrusta forma copilului în umbră, fă-când-o să pară mai masivă. Cearşaful brodat cu monogramă care-l acoperea pe Brice era întors peste o cuvertură cu aceeaşi monogramă, un semn ce părea să fi fost cusut în acel loc pentru a fi dovada bunăvoinței laice puțin călduțe care avea grijă de aspectul estetic al şcolilor publice. Respirația copilului era atât de liniştită că ai fi crezut că doarme, dar după o vreme şopti, fără a deschide ochii sau a mişca din cap:

— Mă simt mai bine acum.

— Bine, atunci povesteşte-ne! Îi ceru Lea tamponându-i fruntea care lucea de sudoare.

Era pentru a doua oară în ultimele două zile că Brice leşina. In timpul recreației Guillaume Durosoy îl găsise căzut pe un culoar, peste nişte pungi. Coborâse repede până la biroul lui Lea care chemase doi supraveghetori ca să-l transporte pe Brice.

Fără ezitare începu să ne spună povestea lui recentă, omițând (intenționat, am bănuit noi!) orice referire la clasă.

II HI1!

Ieri, miercuri, mergea pe câmpul de lângă casa lui când şi-a simțit capul bruiat de o lumină albă, incandescentă, care îl orbise. Nu era o lumină care venea dintr-un punct anume al locului pe unde mergea, ci nişte raze din interiorul lui, ceva insuportabil şi fratern în acelaşi timp şi căzuse cu fața la pământ.

Când Lea i-a cerut detalii despre momentele imediat înaintea căderii, Brice a dat dovadă de o precizie topografică rară pentru un copil de vârsta lui, ca şi cum îşi înregistrase drumul în vederea unei reconstituiri ulterioare. Spuse că plecase să se plimbe pentru a scăpa de insinuările răutăcioase ale fratelui său în privința furtului unor bani din portofelul mamei, cu totul 300 de franci. După el, fratele încerca să-l facă responsabil de dispariția banilor. Brice povesti despre acest lucru cu un aer de nedreptate absolută, ca şi cum era vorba de prima lui întâlnire cu răul.

Ieşind din casă, mersese pe o cărare lată prin iarbă care ocolea liziera unei păduri, descriind un oval neregulat pe un parcurs de o oră de mers. Îi plăceau aceste locuri pentru că din când în când puteai vedea printre copaci câmpuri vaste; în alte locuri, cărarea îngustată se pierdea în pădure, lumina nu ajungea decât cu greu acolo iar iarba ceda locul iederei care se desfăşura în mod tentacular.

Brice adăugă misterios că avusese întotdeauna grijă să nu învețe numele copacilor pentru a exacerba impresia de abundență pe care o avea când se afunda în această pădure. Era ceva foarte perspicace în această observație care mă făcu să nu mă simt în apele mele. Brice nu avea decât treisprezece ani şi vorbea, la fel ca mulți copii dintr-a şaptea F, ca un'semiotician în devenire. Îşi continuă povestea lăsând să treacă puțin timp, ca şi cum dorea să se gândească la implicațiile ascunse în ceea ce tocmai enunțase.

Peste tot unde cărarea era întreruptă de un pârâu, de o piatră, de o buturugă sau vestigiile unui oppidum roman înflorea o Amazonie în miniatură, o junglă de muşchi, de licheni fluorescenți, de arbori microscopici. În fața lui plutea o

perdea de plante agățătoare, mari ca nişte odgoane, printre care se filtra lumina. Pământul era acoperit de frunze, de ferigi şi de ierburi care se încovoiau sub propria lor greutate. A crezut o clipă că se rătăcise pe o proprietate particulară.

Apoi a traversat un luminiş şi s-a simțit aproape intimidat ca şi cum fusese dintr-o dată descoperit. Se grăbi să ajungă la un adăpost de pădurari şi ieşi cât putu de repede din luminiş. Ajunse într-un loc unde cărarea pe care mergea cotea în unghi drept către interiorul pădurii, cobo-rând uşor într-o văioagă. Împletirea crengilor deasupra cărării forma un fel de baldachin („erau ca nişte perdele mari deasupra paturilor de pe vremuri" spusese el dând cuvân-tului o rezonanță magică) prin care soarele la apus proiecta forme portocalii pe iarba întunecată. În locul unde cărarea era iar dreaptă se afla un stejar doborât, aproape putrezit.

Brice se afla la vreo zece metri de acest stejar când, ocolind trunchiul, zărise o formă neagră care se deplasa printre copacii de la marginea pădurii înspre un lan de porumb. Rămăsese o vreme imobil, neştiind ce grad de realitate trebuia să acorde acestei viziuni. Din siluetă provenea reprezentarea grosieră a unei voci sparte, cu consoanele zgomotoase şi vocalele surde. În acel moment a leşinat prima dată.

Copilul se opri dintr-o dată.

— Încearcă să te concentrezi, Brice, spuse Lea, ridi-cându-se brusc de pe scaun, cu ce semăna forma aia?

Începu să meargă în lungul şi-n latul camerei. Trebuia să stabilească o legătură care ar fi declanşat poate un proces de lămurire a lucrurilor şi ar fi atenuat frica băiatului. Priveam atent fața lui Brice. Se gândea concentrat la întrebarea consilierei pedagogice, dornic să coopereze cu ea. Un rid mic apăru între sprâncenele lui negre şi regulate.

Le" a se apropie de el şi-i puse mâna pe umăr.

— Serios, dragul meu, fă un efort.

Brice, cu bărbia sprijinită acum într-o mână, ridică ochii spre ea cu un aer atât de neputincios încât i-am făcut semn

lui Lea să-l lase în pace o vreme. M-am ridicat, am luat-o de braț şi am dus-o mai încolo.

— Copilul e obosit. Trebuie să-l lăsăm să se odihnească. Are propriile motive să nu vrea să-şi amintească.

A fost de acord apoi a lăsat să treacă ceva secunde înainte de a observa:

— Vrei să spui că se preface că nu-şi aminteşte?

— Nu e în starea lui normală în ultima vreme. Scutură emfatic din cap.

— Ce se petrece în şcoala asta de câtva timp? Nu mai înțeleg nimic.

— Şi eu voiam să-ți pun exact aceeaşi întrebare. Clipi din ochi de mai multe ori, apoi îşi strânse brațele aproape de piept ca şi cum i-ar fi fost frig şi ridică din umeri, zâmbind în direcția mea, o serie de gesturi pe care le-am interpretat imediat drept o dorință tacită de a-şi împărtăşi neputința. Am arborat pentru ea un stereotip de surâs oriental, un fel de antisurâs sinistru pe care-l învățasem uitându-mă la filme despre mafia. Le" a stătea acum în picioare, lângă singura fereastră a încăperii, cu brațele în formă de cupolă pe ramă ca şi cum servea de stâlp pentru clădire.

— Era un fel de troll, spuse deodată Brice, arborând față de acest răspuns o mândrie infantilă comandată de uimirea noastră de adulți.

— Un fel de troll? Insistă Lea întorcându-se, neîncrezătoare.

— Da, ca spiritele rele care trăiesc în păduri.

Îmi aminteam că trollii aveau formă umană în mitologia scandinavă. Întruchipau forțele rele din natură, Brice nu se înşela. În general nasul lor era exagerat de lung şi aveau mai multe capete, ca hidra din Lema. Puteau fi mari cât un uriaş cu brazi în cap sau cât un pitic viclean.

— Cu cine semăna? L-am întrebat. Cu cineva pe care-l cunoaştem, tu şi cu mine?

— Da.

Brice tăcu şi strânse cuvertura pe piept de parcă se apăra de un atac.

— Ei bine, cu cine?

— Cu dl Accetto.

Lea ascultă foarte atent răspunsul, cu supunerea plină de fervoare a unui bolnav care se pregăteşte să suporte o operație dificilă. Când băiatul a terminat, ea se aplecă deasupra lui şi-i mângâie fruntea. Pe lângă că era încântătoare, Lea Kaminsky radia de bunătate.' Mă gândeam că de multe ori mi se întâmplase să întâlnesc oameni care aveau un aspect plin de bunătate, dar erau total nebuni. O clipă m-am întrebat dacă cele două chestii nu se potriveau împreună.

— Dl Accetto seamănă cu un faun, Brice, nu cu un troll, spuse Lea cu un zâmbet ciudat. Poartă barbă, hainele lui seamănă cu o blană de capră şi îşi ține pipa precum un corn al abundenței.

Se întoarse către mine, îşi retrase capul între umeri cu un aer acut maliții os şi-mi spuse cu jumătate de voce ca să nu audă Brice:

— Pe deasupra, ca satirii greci, fuge după tinerele fecioare. Asemănarea e izbitoare, nu găseşti?

— Prefer să rămân la troll.

Nu ştiam unde ne duce genul acesta de comparații, dar ne permiteau să păstrăm conversația la un nivel aproape ludic.

— Eşti sigur? Mă întrebă ea ridicând o sprinceană pentru a face întrebarea mai nostimă.

— Absolut.

Luă un aer de admirație forțată. Puse mâna pe un creion de pe noptieră şi-şi ciocăni cu el buza inferioară. Apoi se uită amuzată la Brice şi şopti către mine:

— Am apreciat întotdeauna fantezia şi coerența alegerilor tale, ceea ce nu e contradictoriu.

— Poftim?

— Ai auzit foarte bine.

— Despre ce vorbeam, de fapt?

Îşi duse ambele mâini la gură şi începu să se hlizească în eşarfa de voal cu imprimeu imitând zebra. BricePj^a că nu

mai înțelege nimic din toată scena. Vedea <|ioi adulb – cu care se obişnuise să aibă o relație serioasă şi strict codificată de o absență de intimitate – că se comportă ca doi copii şi asta îl perturba; încercă să-şi ascundă perplexitatea închizându-se într-o apatie jenată.

Deodată chipul lui Lea îşi reluă expresia serioasă, trăsăturile i se lăsară de parcă pielea îi era din ceară care începea să se topească. Lăsă creionul să cadă pe cuvertură, învârtindu-l ca pe un baston de majoretă şi îl apucă apoi pe Brice de mână scururându-l destul de familiar.

— Acuma gata cu prostiile, Brice, ce-ai văzut ieri în pădurea ta fermecată?

— V-am spus, doamnă, un lucru care semăna cu un troll.

— Nu era dl Accetto?

— Nu, am spus că semăna cu dânsul, dar nu sunt sigur că era dânsul.

— E absolut abracadabrant ce povesteşti tu aici, n-ai vrea totuşi să ne spui şi ceva care să aibă sens?!

Am schimbat o privire dezamăgită cu Le" a. Privind la ochii larg deschişi ai lui Brice, am avut impresia că Lea folosea întotdeauna adverbe intensive pentru a-şi domoli intervențiile. „Absolut abracadabrant" era mai puțin şocant decât „abracadabrant". Un foileton pe care-l văzuse la televizor era „pur şi simplu extraordinar" în vreme ce o capodoperă de Dreyer văzută la cinematecă era „extraordinară".

Se uită fix la peretele de deasupra lui Brice şi întrebă blând:

— Şi pe urmă ce s-a întâmplat?

— Am început să fug, nu-mi aduc aminte în ce direcție… de altfel, puțin îmi păsa în ce direcție o iau, mi-era frică!

— Frică de forma pe care o văzuseşi?

Vocea lui Lea devenise mai blândă. Privirea ei se voia profesional compătimitoare.

— Da, aveam impresia că o să vină după mine.

Cu trei zile înainte de plecare Jean-Paul Accetto se îmbolnăvi. Nimeni nu păru descurajat de veste. Golia-guine păstră o tăcere circumspectă; Isabelle, epuizată de câteva

săptămâni de efortul de a stăpâni o clasă de a opta dificilă, unde era dirigintă, luă o poziție de detaşare clinică. Armie Jurieu nu prea era uimită; cât despre Crochelet, nu era deloc problema lui.

M-am hotărât să nu le spun nimic elevilor, convins că seara voi reuşi să-l conving pe Jean-Paul să vină cu noi, în ciuda concediului medical de o săptămână. Nu plăcerea de a pleca împreună cu el motiva demersul meu, ci perspectiva de a petrece trei zile cu un profesor de tehnologie sau de matematică pasionat de internet şi de probleme de şah care era suficientă pentru a mă arunca într-o stare depresivă.

Aveam la dispoziție douăzeci şi patru de ore.

Ieşind din şcoală la ora patru după-amiaza, m-am urcat în maşină şi am plecat în viteză către Accetto. Ajuns în fața casei de la Noizay, am sunat de trei ori, dar nu a venit nimeni să-mi deschidă. Apropiindu-mi urechea de lemnul cojit al uşii am auzit zgomotul caracteristic al unui western din anii ‘50 dublat, cu focuri şuierătoare în sierra şi nechezaturi de abator.

Prima reacție a fost să mă simt ca un intrus. Deşi nici măcar o clipă nu m-am gândit să plec. Nu ştiam ce atitudine să adopt: să aştept, să mă depărtez şi să revin peste un sfert de oră sau să sparg uşa. Am parcurs cu privirea grădina. Gardul era format dintr-un grilaj de-abia fixat în pământ Iarba nu fusese tunsă de cel puțin doi ani şi dădea locului un aspect de casă pusă în vânzare de multă vreme. Uşa de la intrare era într-o stare avansată de degradare şi mai avea încă, acum în martie, podoabele de la Crăciun. Lângă un coteț de câine gol în care puteai vedea bucăți de hrană uscată şi jucării rupte, se afla o pergolă cu mai multe grinzi rupte. Nu se vedea nimic prin ferestre pentru că erau acoperite de storuri galbene de la calea ferată, foarte stricate şi ele.

Un observator atent ar fi putut vorbi de decrepitudine, dar cuvântul „părăsire” părea mai potrivit pentru că se situa mult dincolo de limitele cele mai îndepărtate ale vreunei veleități de

întreținere. Tocmai înțelegeam de ce familia Accetto nu invită nici un prieten la ei.

Am bătut din nou, de data asta cu podul palmei, ceea ce produse, în calmul dimprejur, efectul unei amenințări de tip Gestapo. Sunetul televizorului a fost întrerupt şi se lăsă o linişte apăsătoare. Aceasta a fost curmată după vreo treizeci de secunde de zgomotul căderii unui obiect greu şi am auzit o voce de bărbat care urla: „Mama mă-sii de dezordinea dracului!"

M-am uitat în spatele meu ca să văd dacă nu, din întâmplare, cineva auzise acelaşi lucru ca şi mine. În momentul acela se deschise uşa. Un băiețel slăbuț, cu un aer rătăcit, de vreo şapte ani şi îmbrăcat cu un halat de baie murdar apăru, în fața mea. Fața îi era pe jumătate acoperită de o şuviță de păr negru, ochii întunecați ofereau cui ştia să citească un rezumat concis al existenței lui de până atunci.

— Cu ce vă pot ajuta? Întrebă el.

— II caut pe Jean-Paul Accetto.

— Intrați, vă rog.

Am pătruns, în urma lui, într-un vestibul mare, gol, a cărui lumină provenea de la o meştereală din becuri slabe suspendate de un fir de-a curmezişul tavanului. Mirosuri familiare – parfumul lui Catherine, țigările lui Jean-Paul, un parfum de flori uscate, cafea, căldura de brutărie a rufelor spălate cu detergent – mi-au adus aminte de ce mă aflam acolo. Erau mai multe uşi spre diferite încăperi, dar nici un semn de viață. Undeva, la etaj, se auzea cineva care punea bucăți de sticlă într-un făraş.

— Vreau să vă spun că ar fi fost mai simpatic dacă m-ați fi întrebat, la sosire: „Ce mai faceți? Sunteți bine, sănătoşi?", spuse băiatul, m-aş fi simțit mai bine…

— Se poate aranja. Ce mai faceți? Sunteți bine, sănătoşi?

— Da, mulțumesc. Dar dumneavoastră cine sunteți? Pe mine mă cheamă Jean-Baptiste Painkiller Chauveau.

— Îmi face o deosebită plăcere să vă cunosc. Mă cheamă Pierre Method Man Hoffman.

— Încântat.

— Onoarea e de partea mea.

— Jibe, ce faci acolo? Se auzi o voce de bărbat de la etaj. Iar o laşi să intre pe nenorocita aia de javră, a făcut pipi peste tot în bucătărie azi-dimineață… M-auzi Jibe?

— Da, Jipe, perfect.

Copilul îşi termină fraza măturând aerul cu un gest dezinvolt. Scoase un muc din nas cu vârful degetului arătător, îi aruncă o privire şi se şterse pe halat. Se auziră zgomote amestecate şi neclare, apoi vocea lui Jean-Paul traversă din nou spațiul pentru a întreba:

— A venit cineva?

Jibe închise puțin ochii, ca agasat de o întrebare stupidă.

— Sunt cu domnul Pierre Method Man Hoffman.

— Cine?

— Pierre Hoffman, un prieten de-al tău.

Se auziră paşi repezi pe parchet apoi Jean-Paul deschise uşa brutal şi alergă la balustrada de la balcon. Purta un pantalon de trening albastru fără nici o formă şi un tricou pe care era scris „Sunt un rahat”. Părul îi era pieptănat ca o salată creață şi era desculț. Ținea de gât, înghesuită sub braț, o pisică mare de o culoare nedefinită care se zbătea dând cu ghearele.

— Hai, urcă! Zise el aruncând pisica pe scară; aceasta mieună îngrozitor. Scuză-mă pentru dezordine, dar nu ştiam c-o să vii.

— Ar fi trebuit să dau un telefon.

— Nici o problemă.

Dispăru imediat în cameră. Am urcat pe o scară care, pe măsură ce înaintam, îmi amplifica umbra în acelaşi timp cu un miros sulfuros care semăna cu resturi de gaz lacrimogen, un miros pişcăcios şi sec. Când am intrat în cameră, un fel de birou care putea la fel de bine să fie magazie de unelte de grădinărit, Jean-Paul stătea cu picioarele depărtate şi mâinile larg deschise, dar puțin ridicate, pe brațele fotoliului. Acesta era atât de adânc încât picioarele lui erau departe de a putea atinge podeaua.

Pe peretele celălalt al camerei, paralelă cu poziția pe care o ocupa Jean-Paul, era o oglindă şi, sub ea, o etajeră rococo pe care se afla un ceas cu pendulă în stilul sfârşitului secolului al XlX-lea. Dublul cadran, susținut de patru suporturi aurite, domina o aglomerare de angrenaje prinse într-un glob transparent din cristal. Pendula nu se mişca, avea forma unui disc aşezat paralel față de podea şi era acționată de o tijă care, la ora şase, prelungea verticala limbilor. Era aproape magic să vezi acest obiect de antichități în dezordinea flagrantă a camerei.

Totuşi aerul era îmblânzit de praf şi de penumbră. Lumina slabă, albăstruie pe ici şi colo, dădea tuturor lucrurilor înfățişarea unor obiecte plate, cu două dimensiuni. Peste tot era o încurcătură de obiecte adunate, majoritatea puse împreună şi apoi uitate pentru a dezvolta o familiaritate, fiecare unghi, suprafață şi colorație amintind intimitatea plăcută a unei camere unde rochii din vreo dramă barocă zac moale pe brațele unor fotolii vechi desfundate. Parcă aş fi pătruns într-o fotografie de la sfârşitul secolului al XlX-lea care reprezenta o actriță decadentă în mijlocul relicvelor ei.

O farfurie din carton şi un pahar cu suc de portocale arătau că Jean-Paul mâncase aici acum câteva ore. M-am simțit dintr-o dată fără apărare, am regretat că nu am nici un pretext ca să plec. În jurul fotoliului, podeaua era acoperită de o materie galbenă şi lipicioasă, probabil sucul de portocale pe care-l vărsase când s-a servit.

Pe când începea să se extragă din fotoliu, i-am pus mâna pe braț şi m-am uitat atent la el. Prin barbă păreau a-i mişuna lucruri mici, sub ochi îi atârnau, în rânduri de două sau trei, inele roşii şi violete. Chipul lui exprima acel sentiment de contradicție ascuțită care încearcă să supraviețuiască la limita pudorii şi căderii definitive.

— Drăguț din partea ta că ai venit.

— Cum te mai simți?

— Mai bine.

— Adică?

— Mă simt mai în fază cu karma mea obişnuită. E de ajuns să nu vin la şcoală două nenorocite de zile ca să am impresia că am înviat.

Piciorul drept i se agita irepresibil, fără nici o legătură aparentă cu restul corpului. Bătând din picior astfel, Jean-Paul părea un robot casnic aflat într-o fază de dereglare temporară. Ce mă îngrijora era excrescența anormală a monturilor lui de la picioare, pe care le deformau hidos, în plus, picioarele goale ale persoanelor ajunse la o anumită vârstă mă fac să nu mă simt bine.

— Cine e copilul care m-a primit?

— Băiatul vecinilor care stă din când în când ia mine, când pleacă ei în week-end. E un fel de compensație, cred, pentru faptul că eu şi Catherine nu am avut copii. Probabil că asta şi-au spus ei pentru că nu ne-au oferit nici o leț-caie până acum pentru serviciul ăsta.

— Pare isteț pentru vârsta lui.

— Chiar aşa. Şi eu mă simt adesea depăşit de ceea ce spune. Are doar şapte ani şi e dat dracului!

— Sunt bucuros să văd că totul e bine. Mi-a fost foarte teamă. Mă gândeam că dau peste cineva care nu poate pronunța o frază sau nu poate mânca singur.

I, V 4-

Zâmbetul lui a tăiat brusc orice posibilitate de continuare a relatărilor despre starea lui de sănătate. Tuşi în mâ-neca tricoului apoi ridică mina stingă într-un gest de capitulare necondiționată. În mâna dreaptă ținea paharul cu suc de portocale. Îl înclină uşor iar suprafața lichidului luă o formă lunguiață. Apoi l-am văzut rupând marginile farfuriei de carton pe care o lăsase pe masă. O îndoi astfel încât un punct diferit al circumferinței să atingă pata de ketchup, o pată mică aflată net mai departe de centru. Studia atent cutele care rezultau în urma operațiunii.

— Ce faci toată ziua? Am întrebat.

După ce a înfipt în mine o privire întunecată de inchizitor, lăsă mâinile să-i cadă pe lângă corp. Era în defensivă, atent la

cele mai mici fluctuații ale micului său joc de au-tospionaj.

— Nimic… Da' chiar te interesează?

— Cum?

— Îți place să stai în pat toată ziua?

— Bineînțeles.

— Îmi place să mă simt tot mai slăbit de la o oră la alta, de dimineața până seara, convins că-l imit pe unul din marii scriitori în halat de casă cum ar fi Proust sau Leau-taud. Găsesc în apatia asta un fel de milă fără speranță față de lume, compensarea ratării mele sociale (râgâi copios, tipic pentru filosofi). Viața mea de acum e pur şi simplu exaltantă.

Vorbea cu ochii fixați pe mâinile lui odihnite pe genunchi. Nu-mi plăcea tensiunea asta. Începea să semene cu aerul dintr-o pivniță, îmbătrânit, stratificat, umed cu substanțe corporale. Nu aveam chef ca liniştea să ia mai multă amploare decât avea deja.

— Ştiu de ce ai venit.

Aşteptă câteva secunde-pauza tipică Accetto pentru efect – şi trase adânc aer în piept înainte de a expira fraza următoare.

— Şi îți spun nu.

Am început să-l studiez cu acelaşi grad de atenție pe care o aveam de obicei față de oamenii care-şi aşteaptă restul la casă. În vocea lui era ceva plin de siguranță. Am ho-tărât să adopt o strategie mai oblică, mascându-mi intenția de început.

— Am venit să văd ce mai faci. Pur altruism, nu dispreț.

— Cât timp vrei să stai?

— Încă două-trei ore, nu ştiu.

Se uită lung la mine, fără să-i vină să creadă, apoi îşi coborî iar privirea spre mâini.

— Ce-ar trebui să te mai întreb?

— Am găsit pe cineva care să te înlocuiască. Când au aflat că eşti în concediu, au vrut cu toții să candideze. A trebuit să le atrag atenția că nu e vorba de o excursie pe planeta Marte. Puțin le păsa, ridicau toți degetul: „Eu, eu! Luați-mă pe mine

cu dumneavoastră, domnule.” Era atât de înduioşător. La vârsta lor, îți dai seama!

— Cine pleacă până la urmă cu tine?

— Vincent.

— Noroc!

— De ce „noroc”?

Ştiam că Jean-Paul îl detestă pe Crochelet. Totul făcea parte din plan.

— E un idiot terminat.

— Locul tău era dorit de toată lumea, nu mi-a fost greu să aleg.

— Cu atât mai bine. Zi-mi şi mie numele candidaților.

— Toată lumea, cum îți spun, voia să te înlocuiască, aşa că a trebuit să fac o primă selecție.

Atacam acum partea a doua a planului. Jean-Paul era vizibil deranjat.

— Faci gimnastică?

— Cum adică?

— Nu ştiu, mi-a ieşit aşa din gură.

Scoase din buzunar o pilulă mică portocalie şi şi-o puse pe limbă. Apoi închise ochii şi dădu capul pe spate cu o ass mişcare bruscă şi convulsivă, înghițind doctoria cu un frison.

— Ce-i aia?

— Din când în când am nevoie să-mi refac un pic sănătatea neuronală.

Se masă scurt la bărbăție apoi îşi încrucişa picioarele fără să-şi ia mâna de acolo.

— Nimic nu scapă de prăbuşirea finală, zise el îndrep-tându-şi arătătorul cu ironie către un punct nedeterminat al camerei, ca un metodist cocoțat pe o cutie de săpun. Vocea lui luase o inflexiune mitteleuropeană. Ştii fraza minunată a lui Greene din Al treilea om: „în timpul familiei Bor-gia, în Italia, au domnit vreme de trei ani războiul, teroarea, crima, vărsarea de sânge. Dar ni i-au dat pe Michelangelo, pe Leonardo Da Vinci şi Renaşterea. În Elveția a domnit iubirea

frățească. Țara a cunoscut cinci sute de ani de pace şi democrație. Şi ce ne-a dat? Ceasul cu cuc", c.c.t.d...

Surâse trist. Mâna i se strecurase mai adânc între coapse şi acum vorbea rar, aproape mecanic.

— Ştii cum e numită Tourraine?

— Elveția franceză.

— Foarte bine. Când am venit la Noizay cu Catherine eram foarte entuziaşti. Eu am aranjat casa şi în miezul chestiei, nu ştiu ce s-a întâmplat, un necaz îngrozitor s-a abătut asupra noastră. E ca o clădire din secolul al XlX-lea, minunată şi fadă, în care locuitorul rămâne înglodat în această dezrădăcinare indoloră. Totul e prevăzut să se înrăutățească pe aici, n-ai observat?

— Da, dar rămâne o chestie destul de nouă pentru mine.

— Toată povestea noastră a început să se năruie şi să se clatine ca o casă construită pe o mlaştină.

— E o comparație frumoasă.

— Ştii foarte bine despre ce vreau să vorbesc. Recunosc că oameni ca mine, de natură mai degrabă ectomorfă, au o predispoziție naturală de a se orienta mereu spre mai rău.

— Fragmentele apocrife ale lui Jean-Paul Accetto, partea cea mai întunecată a operei.

— Doar n-o să spui că-ți place aici?

— N-am spus asta.

— Atunci de ce nu mă crezi?

— Tu reuşeşti să pătrunzi esența lucrurilor?

— Nu.

— Trebuie să faci un efort ca să pătrunzi esența lucrurilor.

— Cu ce interes?

— Poți să trăieşti peste tot, după aceea... Nu mai are nici o importanță.

— Când eram tânăr, aşa eram. Locuiam la Romoran-tin, localitate mică din Sologne ignorată de toată lumea, chiar am fost în clasă cu un cântăreț celebru.

— Cine?

— Nu-mi mai aduc aminte. Un tip frizat cu cămăşi albe deschise pe piept care cântă cu manile în buzunare.

— Tom Jones?

— Ei asta-i, un francez… Tom Jones e englez şi nu cântă cu mâinile în buzunare. Dar n-are nici o importanță. Eram un autodidact absolut, mă duceam la bibliotecă, practic acolo trăiam. Ştiu o groază de ţipi care se învestesc în meseria lor, dar numai un autodidact cunoaşte adevărata obsesie. Aşa era şi tatăl meu. Pe vremea aia eram în miezul lucrurilor, aş fi putut trăi la Vladivostok sau în Nigeria, nu aveam în cap decât ştiința. De când am început să predau lumea a intrat în obsesia mea şi a distrus-o. Nu s-a întâmplat nimic, dar totul s-a schimbat curios.

— Vino cu mine şi puştii la Etretat.

— Mi-ai spus că ai găsit pe altcineva.

— Am mințit.

A urmat o tăcere lungă. Jean-Paul a început să tuşească şi să scuipe într-o batistă igienică. Forța care-i mai rămăsese se epuizase în destăinuirea pe care i-o făcusem. Tuşea a luat progresiv o intonație plină de părere de rău, un ton aproape de lătrat tragic, suficient pentru a defini reziduul existenței lui. Se cufundă iar în fotoliu, literalmente rupt de lume, ca şi cum ar fi încercat să-şi consolideze relația cu scaunul.

— Care sunt speculațiile tale în privința excursiei? Tonul secund metalic al vocii lui, atunci când vorbi din nou, părea îmbogățit cu o nuanță complementară, aproape un tremur amenințător.

— Niciuna. Sau mai degrabă am prea multe. Anumite lucruri nu pot fi uşor rezumate. Şi eu am primit semne de amenințare ca şi Capadis. Nu ştiu ce aşteaptă de la noi, dar vor ceva, sunt sigur de asta. Nu ştiu ce poate fi. Care sunt motivațiile acestei excursii hotărâte în ultima clipă? Mă gândesc la asta în fiecare zi, în fiecare seară înainte de a mă culca.

— Şi ai vrea să mă bagi şi pe mine în asta?

— Nu înțeleg întrebarea.

— Mi-e teamă să accept numai din cauză că n-am chef să te las singur de tot cu ei.

— Tuturor ne e teamă. Cui nu i-e teamă? Dar nimeni nu vorbeşte despre asta cu voce tare. Nu poți să refuzi având un pretext atât de nesemnificativ. E chestia cea mai veche de pe lume şi continuă să funcționeze!

— Mă întreb dacă am curajul emoțional ca să suport această excursie, mai ales în aceste momente. Toată povestea asta mă deprimă şi mă îngrijorează.

— O să-l ai. Nu e nevoie să te hotărăşti chiar acum.

— Cât timp îmi mai laşi?

— Cinci minute.

Dădu din cap cu un aer sceptic şi-şi puse mâna dreaptă în buzunar. Tot în picioare, rămâneam nemişcat, de frică să nu distrug un echilibru delicat între Jean-Paul şi decizia lui. Îl simțeam gata să cedeze, fie şi numai pentru a avea satisfacția să mă vadă plecând. Părea că se micşorează acum, sau poate încerca să se retragă interior.

În sfârşit se ridică, scutură din cap şi mă bătu pe umăr. Această mişcare, pe care am interpretat-o ca gestul pe punctul de a deveni ticul Ponțiu Pilat al lui Jean-Paul, semăna cu o formă de acceptare fără rezerve, o participare totală a corpului care părea a se strecura cu totul în mâna care de-abia te atingea.

— Contez întru totul pe tine, am adăugat eu.

Înainte de a ne despărți am recapitulat ce trebuia să luăm în excursie. Voiam să pun lucrurile negru pe alb cu el din punct de vedere material căci părea total incapabil să-şi pregătească bagajul pentru a doua zi. La nevoie, eram gata să mă ocup eu de asta. Jean-Paul făcea parte din acei însoțitori discreți care mențineau constant între ei şi responsabilitățile lor o anume dezangajare şi o prezenta ca pe o educație pentru autonomie. Această strategie folosită de mulți pedagogi era curentă şi viza de fapt culpabilizarea oricărei atitudini rigoriste sau autoritare considerând-o ca pe o lipsă de încredere față de copii. Acest gen de mistificare, rezultat al culturii anarhiste,

avea un succes incontestabil la colegii depresivi sau victime ale unor dependențe afective constrângătoare, dar nu era deloc bine văzută de cei mai clarvăzători care descopereau repede frauda şi astfel nu-i mai cădeau victime. Dar în mod general Jean-Paul ştia să-i evite pe aceştia din urmă.

— Excursia durează patru zile, spuse el, din care două jumătăți de zi consumate de dus şi de întors în autocar fără a mai socoti pauzele de masă. Nu ai nevoie de o garderobă completă. E de ajuns să-ți iei ce să citeşti, Nautamină şi țigări. Copiii ştiu ce tebuie să-şi ia... În rest ce mai ştim?

— Nimic, e excursia lor, nu uita!

— Sper cel puțin că au prevăzut mâncare pentru mesele de prânz!

— Cantina e prevenită. Au pregătit deja tot, copiii au supervizat împreună cu bucătarul meniurile de luat la pachet.

— Şi hotelul? Unde-o să dormim? Cine a făcut rezervările? Pentru că să găseşti un hotel care să poată primi douăzeci şi cinci de persoane, cu o săptămână înainte, nu e lucru uşor! Şi nici nu vreau să mă gândesc la vreo magherniță cu vedere la groapa de gunoi locală!

— O să mergem la o fermă în apropiere de Etretat, am răspuns plictisit. Au făcut puştii rezervări... de trei săptămâni deja.

Simțeam că îl agasez. Cu cât cererea lui de informații primea din partea mea răspunsuri concrete, cu atât lipsa lui de investire în proiect îi apărea mai clar. Vocea lui lua, pe parcursul conversației, o tentă de viclenie uşor politicoasă. Anumite cuvinte pe care le pronunța păreau a vibra sub efectul unei conotații ironice.

— Mergem la muzee? Să vedem monumente? Să vizităm plajele unde a avut loc debarcarea? Să culegem mere? Să ne reculegem la mormântul lui Andre Gâde? Poți să-mi spui cine se ocupă de activități? E un minimum necesar unui bătrân ce sunt.

— Dimitri şi Sandrine.

— Bănuiam eu.

— E de ajuns să-ți pui un pic capul în funcțiune. Jean-Paul rămase interzis, fără voce. Primi lovitura în liniște, urând faptul că cineva putuse anticipa o știință pe care o ținea secretă de câțiva ani. Își plimbă privirile împrejur cu mișcări sacadate ale capului. Evident foarte enervat, se puse pe îndoit și dezdoit brațele din față în spate, cu pumnii strânși de parcă făcea exercițiii articulatorii pentru artroză.

— De unde știi?

— Observarea personalității lor, a relației cu grupul, un amestec de dependență și de indiferență. Curaj, rapiditate. Chiar o putere magică.

— Te poți înșela.

A s

— Acum te las, am bagajul de pregătit. O să încerc s-o sun pe Leonore când mă întorc.

— Voiam să organizez cu tine ceva pentru ziua ei de naștere, împlinește treizeci și șase de ani.

— A fost acum o săptămână.

— Și ce dacă?

— Cred că nu există vreo lege anume care să-i invite pe cei care se apropie de patruzeci de ani să se serbeze în fiecare săptămână. În orice caz, nimic nu le poate obliga pe rude să participe la așa ceva.

— Refuzi?

— Leonore nu s-a schimbat, e minunat… Organizează câte o petrecere cu orice ocazie. Când a avut prima dată ciclu a invitat toate fetițele din cartier. Când și-a pierdut virginitatea i-a chemat până și pe băieții cu care avusese numai un simplu flirt. Stă în firea ei să fie ceremonioasă, ca și cum ar avea nevoie de așa ceva pentru a trece la etapa următoare. Acest gen de informație îți poate fi util în viitor, fără să-ți strice distracția.

— Uite ce, pun la punct ultimele detalii… ne mai sunăm pentru confirmare. Aș vrea să fii și tu acolo (pauză). Crezi că o să vii? Spune-mi acum, m-aș simți ușurată!

— Cred că nu.

— Ai tot timpul să te gândeşti la asta în excursie. Să ştii că aş fi foarte dezamăgită dacă n-ai veni. La fel şi sora ta, presupun.

— E o luare de ostatic.

— Poți să crezi ce vrei.

Punând receptorul în furcă, mi-am lungit degetele tră-gând de falange pentru a le destinde. Torpoarea păstoasă în care îmi aminteam confuz de conversația cu Nora lăsă locul unui sentiment de vinovăție față de ea. Era vorba de poziția amenințătoare pe care o luam față de cineva care apărea între sora mea şi mine. Nora nu avea nici o vină. Nu suportasem niciodată ca Leonore să pună pe cineva să se ocupe de o petrecere şi să invite alte persoane decât pe mine. Îmi vor trebui probabil mulți ani până să mă obişnuiesc cu asta.

La câteva minute după ce am terminat cu pregătirea lucrurilor pentru excursie, m-am dus într-un parc din apropierea blocului meu care era locul de întâlnire al persoanelor în vârstă. Aici erau discutate feroce ştirile meteorologice şi starea sănătății celor mai bătrâni, fără a uita evocarea laconică a celor care muriseră recent, pretext pentru o întâlnire la cimitirul local. Indiferent de oră locul era sigur pentru că situația lui era cunoscută de toată lumea. Nici un tânăr de mai puțin de optsprezece ani nu s-ar fi aventurat aici.

Ploaia care cădea încă de azi-dimineață se oprise. Blocurile turn erau urâțite de pete noi de umezeala, dar iarba, pe maidanul din apropiere, părea mai verde la lumina câ-torva felinare. M-am plimbat prin tot parcul mergând pe aleile mici şi coborând treptele care duceau la bazinul unei fântâni, un dreptunghi de plastic albastru, murdar şi sco-fâlcit unde se aduna apa de ploaie. Dându-i ocol am simțit sub piciorul drept o masă moale. Tocmai călcasem pe o broască.

Era răsturnată pe o parte; o labă lungă neagră, înălțată în aer, descria mici cercuri temurând. Din abdomen i se scurgea o substanță verde şi cremoasă, punga i se umfla şi dezumfla cu o rapiditate tragică. Ochiul ei ieşit din orbită mă fixa cu un aer trist, fără nici un reproş. Părea că-mi spune că, o secundă mai târziu, lucrurile s-ar fi desfăşurat altfel şi că aproape îi părea rău că mă pune într-o asemenea situație. Am îngenuncheat lângă ea şi am luat o piatră mare, din cele care se aflau pe lângă bazin. Acum mă privea de parcă aştepta un ajutor din partea mea. Am stat un pic uitându-mă în altă parte; speram că-şi va reveni sau că va muri repede, dar guşa ei se umplea şi se golea şi mai ritmat. Încerca disperată, folosindu-se de cealaltă labă din spate, să se ridice. Labele mici din față executau în aer mişcări de înot. Ochiul gălbui continua să mă fixeze, implorând.
Am ridicat încet piatra. A urmat o secundă de imobilitate absolută, apoi i-am ars o lovitură puternică în capul mic, verde. Când am ridicat piatra, corpul broaştei rămase agățat de ea, apoi căzu pe pământ. Am început deodată să tremur. Cu o altă piatră am săpat un şanț mic, strimt şi adânc. Când împingeam broasca în ea cu o crenguță am văzut că picioarele din față se zbat. Am acoperit-o repede cu pământ şi am bătătorit mormântul.

Puțin mai târziu, înainte de a mă culca, am încercat să mă destind pentru a alunga imaginea obsedantă a broaştei care agoniza. Eram în pijama, aşezat în pat, cu degetul mic pe stomac, scărpinând reziduuri de murdărie din buric iar acest gest m-a făcut să mă gândesc din nou la Leonore şi la mine când eram mici. Aveam obiceiul să ne culcăm amândoi în patul dublu al părinților noştri când eram singuri acasă. Îmbrăcați, puteam petrece după-amieze întregi măsurându-ne diferențele corporale.

Îi luam mâna şi o puneam lipită de a mea şi notam într-un caiet evoluția degetelor într-o ordine invariabilă: degetul mare-arătător-degetul mijlociu-inelar-degetul mic. Apoi ne comparam liniile din palmă pentru a calcula şansele de a trăi

mult, dacă se poate amândoi. Începea după aceea o explorare reciprocă a restului. Lungiți pe spate, unul lângă celălalt, ne comparam labele picioarelor. Degetele ei erau în general mai lungi decât ale mele şi mai subțiri. Făceam acelaşi lucru pentru mâini, picioare, gât şi limbă, dar nimic nu ne semăna cum ne semănau buricele. În spirala de carne, zdrobită pe-o parte, se aflau aceeaşi cută fină şi aceleaşi pliuri în scobitură. Explorarea continua până când îmi băgăm degetele în gura Lăonorei pentru a-i număra dinții. Atunci izbucneam în râs la gândul acestui inventar.

O dată cu trecerea anilor, mi-am dat seama că Leonore era cea care se depărtase cel mai mult de amintirile noastre arhaice. De fiecare dată când evocam aluziv vreunul din jocurile noastre parcă se dezicea, ca şi cum ar fi ținut să scape de răspunderea ei de a mă fi putut antrena în gesturi atât de stupide. Pentru mine existase întotdeauna ceva ciudat de odihnitor în amintirea acelor bucăți de copilărie în vreme ce pe ea maturitatea şi experiența o proiectaseră la ani-lumină distanță de această perioadă a vieții noastre.

Pe când stingeam lumina, m-am gândit trist că această trăire deosebită se diluase patetic în timp şi în distanță. Fusese înlocuită de o vagă mirare în fața profunzimii regretului care venea după aceste tentative de rememorare. În acele momente mă simțeam dintr-o dată gata să rup cu totul, să plec, să urmez o altă traiectorie. Era timpul, îmi ziceam aproape exaltat, să îngrop momentele fundamentale ale existenței mele.

Gata cu statul după-amieze întregi pe canapea ocupat cu aduceri aminte ale momentelor în care trecusem un fir de sfoară printr-o gaură făcută în mijlocul unei castane, când modelasem animale de lut, cu evocări ale sâmburi-lor de cireşe pe care îi îngropasem şi ale oamenilor în care avusesem o încredere absolută.

Se terminase şi obiceiul de a scufunda capul în baie şi de a număra până la treizeci, de a mânca înghețată cu lingurițe din serviciul de masă şi de a mă ascunde în dulapurile mari

printre costumele de haine ale tatălui meu. Acum locurile unde m-aş fi putut ascunde puteau fi numărate pe degete, la fel ca şi nopțile care nu se mai terminau în aşteptarea dimineții şi când ieşeam din casă ca un nebun şi începeam să strig de veselie.

De atunci căutam să mă conving că vibrațiile intime precum şi schimbările de viteză din viața mea răspundeau unui plan, unei logici ascunse pe care aveam să ştiu s-o recunosc mai târziu şi că mişcarea organizată a lucrurilor avea să ia un sens evident, dezvăluind fiecare necunoscută prin reducerea ambiguităților şi umbrelor. Invariabil, sfârşeam întotdeauna prin a avea măsura ideii «$ orice reflecție pe această temă este sărăcăcioasă şi baiwfâi. Genul acesta de concluzie; oricât de exasperantă ar fi putut părea, era-îmi pare nespus de rău s-o spun unor persoane echilibrate şi adulte – relativ uşor de tras.

Pe moment crezusem că Jean-Paul Accetto voise să se arate sarcastic. Dar, am înțeles mai târziu, nici vorbă de aşa ceva. Prin gura lui întredeschisă molatic se exprimase un amestec de solicitudine şi de spaimă atunci când îi răspunsese lui Annick Spoerri că Brice Toutain era probabil pe cale să se descompună în vreo groapă de gunoi, cu capul desprins de corp într-o pungă de plastic verde măsliniu. Ochii îi erau subliniați de pete mari întunecate. Probabil îşi petrecuse noaptea răsucindu-se în pat ca un peşte.

În dimineața aceea soarele nu reuşea să străpungă zidul de nori iar lumina părea să iasă din pământ printr-o magmă de ceață spongioasă în timp ce eu mergeam încoace şi încolo pe trotuarul din fața şcolii. Copiii erau grupați în fața autocarului de vreo douăzeci de minute; ieşiseră din maşinile părinților, cu rucsacul pe spinare, jacheta în mână, cu fețe şifonate pe care le accentua o pieptănătură aproximativă. Sosiseră toți în acelaşi timp, pe la ora şapte şi jumătate, ceea ce dădea mişcării lor ordonate în semicerc – de la periferia maşinilor staționate către centrul simbolizat de autocar – alura unei mitoze derulate rapid.

Annick Spoerri avea în mână lista elevilor şi punea câte 0 cruce în faţa numelor lor atunci când proprietarii se materializau în rând. Efectua astfel o primă numărătoare pe care avea s-o reia apoi printr-un apel scrupulos. Pentru acest tip de operaţiune de rutină Annick nu avea nici un fel de încredere în Jean-Paul care considera apelul elevilor drept un atentat „fascistoid" la dreptul lor de a dispune de ei înşişi. Făcea parte din crusta aceea solidă de după mai '68 care constituia partea cea mai imuabilă a personalităţii lui, cu toate că refuza să admită că aşa stăteau lucrurile.

Era evident, în timp ce ultimele maşini plecau lansând mici semne cu mâna pe la ferestre, că Brice Toutain era singurul care încă nu se alăturase grupului. Annick ne întrebase puţin mai înainte dacă nu auzisem despre vreo posibilă renunţare din partea familiei şi în acel moment, pentru că eu păstram o tăcere nedumerită, Jean-Paul lansase chestia cu groapa de gunoi. O consultasem pe Lea cu două zile înainte ca să aflu dacă Brice mergea în excursie iar aceasta, după episodul cu leşinul, nu-l mai văzuse pe Brice la infirmerie. Nu exista nici o scrisoare de renunţare din partea părinţilor. Era deci a priori o problemă rezolvată, nimic nu împiedica acest copil să facă excursia alături de colegii lui.

— Mai aşteptăm cinci minute, spuse Jean-Paul, uşurat, ca şi cum găsise un pretext ca să mai câştige câteva minute.

Ideea de a mai aştepta mă deprimă. Trebuia să fac faţă elevilor fără să las să se vadă nimic din bănuielile mele întunecate privitoare la absenţa lui Brice. Ultima dată când aşteptasem un elev împreună, apăruse în fine Clara Sor-man cu faţa ciopârţită. Gluma lui Jean-Paul, în ciuda pros-tului-gust şi a opacităţii voite, începea să găsească un fundament. Sprijinit de un felinar, râcâind pământul cu piciorul drept, cu capul uşor aplecat spre stânga, mă gândeam la faptul că de îndată ce coeziunea grupului ameninţa să scadă avea loc o dispariţie sau un accident. Începea să ia forma unui adevărat ritm biologic.

— Brice nu va mai veni, spuse Cecile Montalembert, de obicei nu întârzie. E poate bolnav.

— Încă un minut, am răspuns eu stoic.

— Nu va mai veni, e clar, a repetat Maxime Hor-venneau, cu privirea pierdută departe.

Acum toate maşinile plecaseră şi şoferul, a cărui siluetă o vedeam ştersă dincolo de fereastra autocarului, părea că dă semne de nerăbdare. Puțin după aceea coborî şi se aşeză pe prima treaptă a maşinii pentru a aştepta urmarea evenimentelor. Avea piciorul stâng îndoit, celălalt întins şi ritma cu gesturi sacadate nişte remarci tăcute, schițând mişcarea de netezire a unei şuvițe de păr negru pe frunte. De departe puteam să-i văd mustața neagră, atât de perfectă că parcă era din plastic.

Li II”

La capătul străzii apăru un Peugeot 205 şi se opri pe trotuarul opus celui unde era autocarul, cu un scrâşnet de pneuri. Pe uşa deschisă se catapultă un bărbat de vreo patruzeci de ani cam grăsuț. Prezența lui păru dintr-o dată prea ireală, prea cinematografică pentru a se înrădăcina în acest peisaj obişnuit cu un grup de copii care plecau la mare. Purta un costum râiat din în cam nepotrivit pentru anotimp, o cămaşă deschisă la piept şi o încălțăminte total deplasată pentru vârsta lui, adică pantofi cu talpă de crep de vreo opt centimetri grosime. Lăsa impresia că tocmai ieşise de la o clinică psihiatrică unde petrecuse mult timp. Cum eu stăteam în fața grupului de elevi, veni direct spre mine ignorându-i pe Annick şi pe Jean-Paul care de câteva minute discutau încet puțin mai departe de autocar, îmi întinse o mână moale. I-am strâns-o politicos, dar scurt.

— Sunt unchiul lui Brice, spuse el.

— Domnul Hoffman, încântat, profesorul de franceză.

— Dumneavoastră nu sunteți profesorul de istorie şi geografie?

— De fapt… Da, am îngăimat eu, încurcat că uitasem o clipă de atribuțiile mele recente. Îl înlocuiesc pe dl Capa-dis şi…

Doriți să vorbim despre Brice?

— Nu se va putea alătura celorlalți. E bolnav, părinții au chemat de urgență medicul. A stat în frig toată noaptea.

— Deci a început din nou.

— Da, spuse el simplu coborând privirea.

Trecusem de Vendome de vreo zece minute şi peisajul regiunii Beauce, pe măsură ce pătrundeam în ciudata lui vacuitate, ajunsese să provoace în mine aceeaşi angoasă ca şi satele pustii pe care le traversezi noaptea în viteză propulsat numai de teama de a nu rămâne în pană. După ce am traversat Danze autocarul a luat-o pe drumul departamental 157 spre Mondoubleau, oraşul reşedință al regiunii unde era dt pe ce să fiu mutat atunci când sosisem, acum trei ani, la inspectorat. Peisajele din Perche, un relief liniştit de coline sub un cer deschis larg la nord de Loir, aveau un pitoresc voios de inflexibil. Dar pentru această rigoare se plătea un preț: pe an ce trecea locuitorii plecau pe capete de aici lăsând în loc numai o populație îmbătrî-nită, împotmolită în suprafețe acoperite cu păduri mici care se zdrențuiau de-a lungul unor parcelări succesive şi al zonelor unde fusese defrişat arboretul.

L-am auzit brusc pe Jean-Paul începându-şi primul ciclu de sforăituri propriu acestei faze specifice a somnului său. Se întinsese pe bancheta lată de la capătul din spate al autocarului cu capul pe geantă. Înainte de Vendome luase o cutiuță din bagaj, îi deşurubase liniştit dopul, în fața elevilor, luase ghemotocul de vată de protecție şi-şi văr-sase două comprimate în palmă. Le înghiți se fără apă şi apoi se lungise de-a latul banchetei nepăsându-i de Ma-thilde Vandevoorde şi de Clara Sorman care stăteau acolo. Imediat devenise somnolent. Acum dormea cu degetul mare în gură.

1 r- ^. ‘*

De o oră şi jumătate mergeam într-o linişte abstactă, parcă limitată la suprafața lucrurilor, cu o ambianță generală de oboseală adolescentină. Mutismul fiecăruia era atât de palbabil că parcă avea o dimensiune vizibilă, o sclipire sau o

strălucire diamantină şi o masă asemănătoare unui strat gros de vopsea proaspătă. Elevii se instalaseră toți câte doi pe o banchetă, strânşi unul în altul de păreau înlănțuiți cu cătuşe şi fiecare se uita drept în față. Pleoapele le erau grele din cauză că se sculaseră devreme dimineața, dar păreau să lupte împotriva somnului, doar pentru a-şi testa propria tenacitate, persistența hotărârii de a înfrunta scopul fix şi ireversibil al călătoriei pe care o începuseră.

Stăteam pe rândul al doilea în spatele şoferului, lângă Sandrine Botella care nu scosese o vorbă de când plecasem. Singurul ei gest semnificativ a fost acela de a-şi apăsa degetele pe geamul uşor fumuriu, lăsându-şi amprentele acolo. Serenitatea de care dădea dovadă de la plecare era neobişnuită. Chiar în acest moment, dădea impresia că nu duce lipsă de nimic, că nu mai vrea nimic şi că poate lăsa în urmă toate suferințele copilăriei. Părea atât de închisă în ea încât, dacă ar fi putut-o face, şi-ar fi îngrămădit mâinile în gură şi le-ar fi înghițit până la umeri, împreună cu picioarele şi trunchiul.

În fața noastră stăteau Dimitri Corto şi Elodie Villo-vitch. Elodie ținea puloverul prietenului ei împăturit cu grijă pe genunchi. Dimitri avea mâinile înnodate pe cap. Le împingea în față şi în spate iar creştetul capului se mişca pentru a însoți această deplasare. De fiecare dată când o privea pe Elodie, aceasta îl răsplătea cu un zunbet ciudat de pătrunzător, ciudat de blând, buzele ei fine lăsmdu-se în jos la colțurile gurii. De câtva timp Dimitri era literalmente absorbit de felul cum conducea şoferul autocarului, urmărindu-i din priviri toate mişcările, felul cum schimba vitezele, cum frâna, cu o concentrare maximă.

Aruncând o privire alături, am surprins detaliile vestimentației vecinei mele. Purta un jerseu ca o tunică cu motiv jacquard pe alb şi negru în față (o fantezie geometrică ce-mi aducea aminte de Vasarely) şi nişte pantaloni colanți cu aspect satinat. Eleganța discretă a ansamblului mă făcuse aproape s-o uit pe tânăra arogantă pe care fusesem nevoit s-o

suport la prima mea înnTnire cu elevii. Acum în aspectul ei prezentabil era un fel de promisiune riguroasă. Chipul ei părea lipsit de consistență, arăta o lividitate semitransparentă care semăna cu miezul însuşi, palid şi gol, al ființei ei. Cvasineutralitatea bine proporționată a siluetei ei, a aiurii ei, chiar şi aşa aşezată, rectitudinea fragilă a întregului mă făceau să mă gândesc la negarea interioară ireversibilă, la falii ascunse sub un clasicism înşelător. Întreaga ei activitate părea că se concentrase în faptul de a privi pe fereastră rozându-şi nervos pielea arătătorului.

De la episodul petrecut în parc îmi era greu s-o percep altfel decât prin prisma adolescentei torturate de o viziune interioară inaccesibilă celorlalți, un fel de misticism neclar. Felul ei de a mânui sarcasmul teatral şi impresia de independență sălbatică pe care o proiecta întreaga ei atitudine, austera fidelitate pe care părea s-o profeseze față de realitatea ei interioară, mă trimiteau înapoi la sentimentul latent al propriului meu arbitraj cu viața. Parcă se gândea tot timpul la ceva, ca şi cum întreaga viață i s-ar fi perindat prin fața ochilor în permanență şi ar fi încercat să selecționeze momentele cele mai interesante. Era din ce în ce mai puțin cooperantă şi parcă fiecare zi care trecea îi ridica nivelul conştiinței de sine până la a o obliga să renunțe la orice legătură cu exteriorul. În aceste ultime zile trecuse de la statutul de adolescentă neadaptată la cel de tânără detaşată, care descoperă într-o existență normală virtuțile abandonării emoționale. Ca s-o spunem cu alte cuvinte, nu prea era prezentă.

La dreapta lui Dimitri şi Elodie, Cecile Montalembert şi Julie Grancher se țineau fără echivoc de mână. Vorbeau cu glas scăzut şi cu un calm atât de absolut că te făceau să te gândeşti la impasibilii actori de film mut pe care apariția cinematografului vorbit îi făcuse realmente afazici.

Tfi [V ‘

Instalate în ele însele, Cocile şi Julie păreau, împreună, a nu putea fi percepute decât izolat, fără trimiteri precise la cadrul

căruia îi aparțineau aproape accidental. Julie îşi punea uneori buzele pe părul lui Câcile aşa cum ar fi putut-o face o tânără dintr-un tablou prerafaelit reprezentând două frumoase adormite. Acest cuplu de fete strânse una în alta îmi apărea, pe măsură ce trecea timpul, ca un element important al acestei atmosfere odihnitoare pe care o atribuiam momentului prezent.

Senzațiile dense se reduceau la puncte, linii, planuri. „Expresia" din interiorul autocarului părea să fi fost concepută la mare precizie, ca şi cum habitaclul ar fi ținut să mă anunțe că riscam să se întâmple ceva, la un moment anume, încă nedeterminat. Dar era o frică bazată pe fundamente absurde, o spaimă pe care pentru moment nimic nu o putea confirma. Mă gândeam adesea la teama lui Jean-Paul, la nervozitatea care îl stăpânise în apropierea excursiei, la pseudodepresia lui şi urmările ei, pentru moment, invizibile.

Cecile se întorcea din când în când spre Dimitri şi prietena lui, se uita la fiecare, unul după celălalt, sugând o bomboană, cu obrajii supți şi buzele subțiri crispate într-o grimasă acidulată. Apoi se uita în direcția noastră şi îi adresa un semn cu capul Sandrinei, care i-l întorcea; mă fixa, dar expresia ochilor ei rămânea indescifrabilă.

Un panou indica o parcare la doi kilomeri. Şoferul luase microfonul pentru a întreba dacă elevii nu vor să oprească. Avea un accent slav care îi făcea vorbirea ezitantă, spasmodică. Nu prea folosea articolele hotărâte ceea ce dizolva sensul cuvintelor dându-le o valoare generală, la limita abstracției. Nu cred că era de mult în Franța. Cunoscuse poate privațiunile, singurătatea, amenințările disimulate în penuria de lucruri indispensabile, toate aceste limitări care îi făceau exilul suportabil acum.

Această impresie era confirmată de austeritatea chipului său, treizeci şi cinci de ani de zâmbet şi de mijit ochii prin fum îi gravaseră nişte riduri la coada ochiului care ajungeau până la jumătatea urechilor. De la nară până la comisura

buzelor ridul fusese pesemne săpat de disperare, în afară de mustața care părea a fi falsă, pielea îi era ciuruită de varicelă. Avea ochii ca nişte crăpături în oasele craniului, ca nişte găuri de tragere de cetate medievală a căror maximă era probabil: „Poți să te uiți dincolo, dar nu te mai obosi… Nu e nimic.” Avea aerul îngrozitor de plictisit, ceea ce era confirmat de o gamă largă de gesturi sacadate care compensau o față golită de orice forță ce ar fi putut să o însuflețească, ca şi cum ar fi mers pe un drum cu autocarul de la sfârşitul anilor ‘80.

Nu-l văzusem râzând decât o dată de la plecare, o ciudată izbucnire de trompetă, atunci când îl întrebasem, pe când urcam în autocar, dacă e bucuros că ne duce la mare. Mi se păruse ciudat pentru că râsul lui se oprise brusc, ca şi cum ar fi vrut să nu mă încarce cu detalii plicticoase despre semnificația lui. Corpul îi era acum lăsat greoi în față, cu coatele aşezate pe curbura volanului, pe care pumnii îl țineau ca şi cum ar fi iost joystick-ul unei console de jocuri cu degetele îndreptate în jos.

Douăzeci şi trei de capete oscilară încet de la stânga la dreapta în semn de negație. Unii începuseră să-şi mănânce gustarea pentru picnic, brânză topită, chipsuri şi bomboane de ciocolată. Tocmai trecusem de dealurile din Perche şi ne aflam acum între Mortagne şi Bemay care erau ca un fel de graniță între Normandia cotieră şi cea interioară. De trei ore de când mergeam, copiii păstraseră aceeaşi pasivitate îngrijorată, proprie turiştilor care vizitează regiuni primejdioase unde un control de rutină s-ar putea sfârşi cu o arestare în masă.

— Vreți să ascultați radioul? Întrebă şoferul. Linişte.

— Dacă aveți casetă, radioul poate şi casetă.

Din nou tăcere, dar nu aceeaşi. Acum era mai ostilă, dezaprobatoare, ca şi cum venise momentul ca elevii să-i lase de înțeles şoferului că ei erau cei care, eventual, i-ar fi cerut ceva. Făcu un gest dezamăgit în aer şi mă chemă cu nişte „Vă rog, profesor!” aruncate peste umărul drept. Mi se înțepeniseră picioarele şi îmi căutam venele pe partea

interioară a genunchilor pentru a le stimula. M-am sculat cu greu şi am venit lângă el.

— Nu vorbesc copiii ăştia? Niciodată? Au limbă şi totuşi. Dacă ei nu vorbesc şi nu spun probleme, poate o să verse în autocar sau o să facă pipi. Nu vreau asta, nu murdărie în autocarul meu, mă înțelegeți?

Vocea îi era răpusă de oboseală. Prea multă atenție, poate, acțiuni reflexe excesive.

— Nu vă îngrijorați, dacă au vreo problemă, o să spună. Când ne oprim?

— Peste o oră şi jumătate, aproape două. Pe la ora unsprezece trebuie să mă odihnesc un pic, să beau o cafea.

— În ce loc?

— Bolbec. Am văzut hartă şi Bolbec nu e departe de Etretat. E bine, aproape de destinație. Toată lumea va fi mulțumită, cred.

— Ce vă face să vă înfuriați pe noi?

— Niciodată nu am transportat băieți şi fete ca ăştia. Nu se mişcă, parcă sunt păpuşi de ceară în vitrine, de Crăciun. De-ar putea şi copiii mei să fii ca ei!

Fața lui congestionată pivotă spre mine, o clipă, apoi începu din nou să fixeze şoseaua. Trăsăturile lui luaseră expresia unei incertitudini întrebătoare. Autocarul lua viteză iar el îmi arăta prin asta fără ambiguitate că era grăbit să ajungă. Am observat că avea fruntea brobonită cu picături mici de transpirație translucidă.

— Colegul dumneavoastră e obosit, doarme de când am plecat. De ce nu dormiți dumneavoastră puțin?

— Nu sunt obosit.

— Dumneavoastră nervos, s-ar zice. Nu adevărat?

— Excursiile cu autocarul mă obosesc.

— Se schimbă vremea.

Am dat din umeri şi m-am mulțumit să scutur capul, | apoi mi-am luat privirea de la drum pentru a scruta spațiul | imens care forma cea mai mare parte a peisajului. Ideea că erau ființe umane care puteau să locuiască în regiuni atât de

tenebroase îmi îngheța dintotdeauna sângele hi vine. Probabil că oamenii ăştia aveau o motivație atavică, sentimentul unei datorii obscure, o obligație morală, ceva de ordinul unui obicei sau al unei discipline expiatoare.

De ce ai alege să trăieşti astfel, departe de lume, la patruzeci de kilometri de cel mai mărunt oraş cu zece mii de locuitori? De ce să-ți uiți viața în aceste sate îmbătrânite, sărăcăcioase, încremenite? De ce să aştepți acolo să ți se albească părul, să ți se îngroaşe buzele, să ai pasul greu, împiedicat, înfundat în papuci de casă din molton cu vâr-furile găurite de unghiile prea lungi? Greu de pătruns secretul groazei fără glas a acestor sate duminica, în liniştea de împărtăşanie a acestor paşi pe când vin de la slujbă şi nu aparțin încă teritoriului umbrelor.

Am auzit copiii care vorbeau în spatele meu, dar mi-a fost greu să-mi dau seama ce spun. Densitatea timpului cuprindea totul. Pentru a-mi menține echilibrul, mâinile mele se agățaseră de două țevi metalice aflate de-o parte şi de alta a corpului meu. Coatele îmi erau depărtate ca două aripi de deltaplan. Întreaga conversație părea să se desfăşoare într-un vis şi nu puteam să cred că avusesem acest schimb de păreri având în vedere că şoferul îi cunoştea atât de puțin pe copii. Migrena uşoară care mă chinuise de la plecare se transformase într-o amorțeală sonoră, cum simți poate după o injecție cu Novocainã.

— Ce vi se pare bizar la copii? Am întrebat cu un aer solemn şi insistent.

Îşi întinse fața către mine şi făcu un ghemotoc mic sub obraz cu limba.

— Nimic, nu dați importanță la ce spun, răspunse el zâmbind. Eu, ori obosit, ori nebun, mult condus în ultima vreme, multe probleme de asemenea.

M-am reținut la timp să nu-i cer să vorbească mai pe şleau despre problemele lui. Era total inutil, îşi purta viața pe chip. Cu excepția gurii, fața lui oferea semnele unei existențe lipsite de orice confort material. Ochii nu aveau nici cea mai mică

experiență a blândeții. Îmi făcea impresia neplăcută că este propaganda ideală a Occidentului magic alături de slavismul resemnat, dar intens în tristețea lui. Poate că felul lui de a-şi întoarce ochii spre mine mă deranja până la urmă, cu poza falsă şi vicleană de vedetă me-diatizată surprinsă în viața de zi cu zi, pe stradă, conştientă că este observată.

Am tras de umeri din față spre spate pentru a mă forța să-mi destind muşchii. Aveam nevoie de aer proaspăt. Cu degetul mare şi arătătorul, şoferul înlătură un fir de tutun de pe limbă. Îl examina o clipă, apoi mâna i se întoarse pe volan. Chipul lui amintea în acel moment o tensiune epuizată care acoperă ochii şi întinde până la prostie zâmbetul cel mai sincer. Tăcu o vreme după care dădu din cap şi continuă:

— Ce se va întâmpla când vom ajunge cu toții, să-şi închipuie fiecare. Eu, plecat oricum, dar dumneavoastră sper că o să vă distrați mult cu copii şi prieten care sforăie. Eu nu am nici măcar timp pentru discuție. Merg într-un loc, apoi în altul şi între ele nimic, nada, eu concentrat pe direcție şi securitate. Nu e viață în tot ăsta… Trist, trist doar să conduci oameni… Şi oameni uneori bădărani şi tăcuți… Nu vorbit cu mine ca şi cum eu străin şi nu înțeleg ce spune ei. Totuşi urechile auzit bine că ei bat joc în şoptit.

Acum îmi vorbea cu acea repeziciune şi lipsă de modulație pe care o foloseşti cu un prieten vechi. Nu reuşeam să determin legătura care-l făcuse deodată solidar cu mine. Această nouă intimitate mă făcu să mă simt aproape plin de virtute şi în acord cu ființa socială şi bună pe care aveam uneori impresia că o găzduiesc. Îmi trecu prin minte că majoritatea oamenilor care încercaseră să lege relații de prietenie cu mine erau adesea persoane care, ele însele trebuiseră să învingă o tragedie interioară, de cele mai multe ori în familie. Era ca şi cum aceşti oameni mă întâlniseră într-un moment în care doreau să rezolve o tensiune, un conflict, făcând aproape ca prezența mea să fie accidentală şi vagă.

M-am întors către copii după ce vorbisem douăzeci de minute cu noul meu prieten care mă asculta cu o atenție

politicoasă. Majoritatea somnolau într-o atitudine de abandon total. Ceva în încrederea lor orienta scena către linişte şi fad, unul din acele spații ireale de unde suferința era alungată şi dispariția era întotdeauna probabilă. Câțiva elevi se încăpățânau să rămână treji. Richard Da Costa şi Kevin Durând jucau în linişte cărți, Pierre Lamerand citea o revistă ascultând o muzică ce semăna cu hip-hop, Clara Sorman era concentrată pe un Game-boy iar Mathilde Van-devoorde, încruntată, încerca să rezolve nişte cuvinte încrucişate.

Jean-Paul dormea în continuare.

Clara îşi dădu seama că mă uitam la ea. Ridică bărbia şi mă privi atent câteva secunde, în felul ei furtunos. Nu ştiam ce să fac, dar simțeam că trebuie să răspund privirii ei. Nu ştiu de ce, trebuia s-o fac, ca o necesitate imperioasă, o solicitare pe care numai noi eram în măsură s-o înțelegem. Până la urmă i-am făcut un semn discret cu mâna.

S-a ridicat şi s-a îndreptat spre mine fără a înceta să-şi înfigă privirea într-a mea. Când a ajuns aproape de bancheta mea, se lăsă să cadă pe locul pe care-l ocupasem, alături de Sandrine, care abia tik-i remarcă prezența. Mă întrebam ce era bine să spun sau să fac în asemenea situație. „Cine pleacă la plimbare pierde locul de onoare" spuneau privirile ei sau poate voia pur şi simplu să-mi arate că revenea la adevăratul ei loc, alături de cea mai bună prietenă.

În acel moment eram depăşiți de o maşină. Se chinuia să ne depăşească, ca şi cum şoferul nostru accelera dinadins, ca s-o împiedice. L-am auzit râzând înfundat pe măsură ce vehiculul dispărea iar în spatele autocarului. Şoferul acestuia lansă apeluri cu farurile şi claxona lung.

Fost momentul pe care l-am ales pentru a mă întoarce către şoferul nostru.

— Nu e cazul să vă jucați cu securitatea copiilor.

— OK, OK, bossl se mulțumi el să răspundă.

— Nu sunt şeful dumneavoastră.

— Ştiu… E numai un fel de a spune. Nu enervați, doar ca să mă distrez puțin.

Mi-am desfăcut nasturele de la tricou, cel care mă apăsa pe mărul lui Adam şi mi-am suflecat mânecile. Pentru a-şi ascunde jena, şoferul era preocupat să-şi miroasă nicotină din degete. Nu fumase de trei ore iar culoarea portocaliu închis de pe partea superioară a degetului mijlociu şi a arătătorului indica un fumător înrăit constrâns de regulament. Acest gest simplu părea să-l liniştească. În zece ani va avea tenul de ceară al fumătorului bolnav, va expectora tot timpul şi cu zgomot o flegmă gălbuie pe care o va scuipa pe jos.

În oglinda retrovizoare vedeam chipul Clarei ca o imagine tremurată oferită de un aparat de filmat ținut de mâini nesigure. Pentru prima dată de când ne cunoşteam am fost atent la aspectul ei fizic. Era drăguță, mai degrabă mică de statură având în vedere vârsta ei, cu o față strimtă încadrată de păr negru tăiat scurt. O frumusețe clasică, dar spectrală. Era totuşi curios proporționată, de parcă silueta ei se afla în conflict cu ea însăşi. Capul şi bustul ei fragil contrastau cu şoldurile late şi puternice, cu picioarele bine înfipte în pământ. Cu ochii de culoarea alunei foarte depărtați şi vocea firavă, avea, în partea de sus a taliei, aerul şj unei Lolita eterate, iar sub talie, al unui carmelit din secolul al XVI-lea cu picioarele goale în sandale. În statura ei era ceva mitologic care lua câte puțin şi de la centaur şi de la sirenă. Pielea îi era atât de albă încât vedeai venele albastre de la tâmple. Cicatricele care îi făceau chipul de marmură parcă se topeau în țesutul lăptos al obrajilor.

Văzuse că o studiam în retrovizor şi, de fiecare dată când voia să-mi dea de înțeles că ceea ce făceam e o grosolănie, îşi încrucişa brațele pe piept şi-mi arunca o privire plină de neîncredere şi de amărăciune surdă. Era ca şi cum ar fi dezvoltat o sensibilitate aproape bolnăvicioasă şi paranoică față de nuanțele diferitelor mele feluri de a o privi. Continuam s-o admir de departe cu un fel de tulburare. Sandrine se ridică dintr-o dată şi, cu gesturi simple de scuze, îşi trecu piciorul drept peste picioarele Clarei, apoi stângul. Se duse

apoi spre capătul din spate al autocarului şi se aşează pe locul unde stătuse Clara, imediat lângă Jean-Paul care părea vag că doarme în continuare. Plutea acum prin aer un miros de chipsuri şi de gumă de mestecat cu aromă de căpşuni. Am auzit o voce care întreba cu o expresie de teamă respectuoasă: „Chiar crezi tot ce spun ei?” Nu a venit nici un răspuns.

În ciuda temerilor şi ezitărilor m-am hotărât să mă duc să mă aşez pe locul lăsat liber de Sandrine. Am privit şoseaua, am numărat în minte până la zece, pe urmă m-am întors către copii. În chipurile liniştite era o expresie de încredere atât de totală, atât de absolută încât îmi era imposibil să mă gândesc că nu avea nici o bază. Aceşti copii adormiți semănau cu imaginile publicitare pe care mi le dădeau regulat Martorii lui Iehova. În acel moment cred că aş fi dat totul ca să aflu care e forța suficient de mare şi de temut care părea să justifice această credință interioară. Păreau că atrag o rază puternică de lumină venită din exterior. Am trecut şi eu peste Clara. Un val de incredulitate şi de resemnare apăru imediat pe cele trei fețe ale lor (Dimitri şi Elodie se întoarseră aproape în acelaşi timp), dar mă decisesem să-mi asum normalitatea poziției. Iar tăcere.

Clara se uită de data asta la mine cu un aer surprins şi pus pe ceartă. Pe buzele ei începu să rătăcească un zâm-bet vag. Dimitri şi prietena lui păreau aproape încântați că făcusem efortul să vin să vorbesc cu ei. Nu dădeau semne că ar vrea să-mi spună că prezența mea ar fi putut să le amenințe fericirea şi siguranța; întotdeauna am avut impresia că, dimpotrivă, o căutau şi o încurajau, dar nu aveau nici cea mai mică idee despre ce şi cum să facă pentru a o provoca. Atitudinea lor față de mine ținea de o formă indirectă de bunăvoință, de o invitație tacită de a intra în cercul lor.

— Drăguț din partea dumneavoastră că ne vizitați, zise Clara.

— Ajungem în curând la Bolbec? Întrebă Dimitri cu o voce în care se citea o îngrijorare calculată.

— Nu ştiam că sunteți la curent cu itinerarul.

— Noi i-am cerut şoferului să meargă pe această rută înainte de sosirea dumneavoastră azi-dimineață, răspunse Elodie cu un ton de certitudine distantă.

— La ce hotel o să stăm?

— Normandy.

— E original.

— Am aranjat noi să fie aşa.

— Se schimbă vremea, zise Dimitri cu o voce în care se ascundea un accent plângăcios.

Urmă o lungă tăcere.

Clara se uita în gol drept în fața ei. Parcă îi era teamă că cea mai măruntă schimbare în textura sunetelor, a mişcărilor, a expresiilor ar fi putut fi un obstacol în calea evenimentelor următoare. Dimitri îşi ținea antebrațele încrucişate pe partea superioară a spătarului ca şi cum conversația ar fi reprezentat un triunghi în care el era un punct, Elodie şi Clara constituind fiecare câte un segment. „Punctul" meu nu-şi dorea nici un raport de forțe cu ei. M-am simțit total solitar şi nu puteam decât să prevăd că voi avea de înfruntat această atmosferă de aşteptare moale care – eram acum dureros de sigur-ne va înghiți mai devreme sau mai târziu. Buzele Elodiei murmurau cuvintele unui şlagăr care era mereu dat la radio în ultima vreme. Su-râse timid când îşi dădu seama că mă uitam la ea.

— Ştiu că pe lumea asta trebuie întotdeauna să te arăți puternic şi nemilos, vorbi din nou Clara cu o încetineală calculată, continuând conversația avută înainte de sosirea mea. Toate programele educative arată acest lucru, dar eu simt deseori că obosesc să mă străduiesc să fiu la înălțimea acestui gen de inepție. Nu vreau să-mi petrec viața temân-du-mă de cine ştie ce accelerare a timpului, vreau să continuu să profit de aceste zile lente şi inactive, de aceste du-pă-amieze total goale, de aceste seri fără perspective. Din nefericire, va trebui să ne informăm asupra activităților propuse… Este o activitate continuă, dificilă, care nu merge de la sine. Din

cauza asta mi-e frică de a opta. Dumneavoastră ce ați făcut când erați de vârsta noastră? Încercați să vă aduceți aminte.

Se întorsese către mine. Privirea pe care mi-o aruncase conținea o dorință de destabilizare studiată perfect. M-am uitat în altă parte, de teamă să nu observe că eram încurcat de întrebarea ei.

— Eram nerăbdător să cresc ca să am acces la tot felul de lucruri. Sora mea şi cu mine ne grăbeam să ajungem la liceu. Era, pentru noi, promisiunea accesului la o lume mai excitantă. După liceu, voiam să plec din provincie, să merg să studiez la Paris şi să întâlnesc persoane evoluate, pline de subtilități. Cred că…

— La vârsta noastră, voia să spună Clara, mi-o tăie Elodie.

— Ca să vă spun cinstit, nu-mi mai aduc aminte.

— Nu se poate. Toată lumea îşi aduce aminte de această perioadă.

— Ba da, se poate şi încă foarte bine. Am vorbit cu persoane de vârsta mea. Nimeni nu-şi aduce aminte de anii din ciclul gimnazial. E o pauză. Vă rog să mă credeți. Dar e normal să nu fiți de acord cu ceea ce vă spun. Când eram de vârsta voastră, oamenii de treizeci de ani mi se păreau îngrozitor de bătrâni şi de decrepiți. Mai mult, eram convins că toți mint.

Veni iar un moment de linişte. Aşteptam ceva care să ne arate dacă se terminase conversația.

— Nu pot să cred, spuse Clara.

Chiar vocea ei avea un ton de reverie nostalgică exprimată fără nici o preocupare în ceea ce-i privea pe cei de față. Am observat atitudinea respectuoasă şi reținută Elodiei şi a lui Dimitri. Fața lor exprima decepția față de confirmarea unui lucru pe care îl bănuiau, dar căruia nu îndrăzneau să-i dea formă în starea actuală a cunoştințelor lor. Simțeam că se vedeau, din mai multe privințe, ca nişte prizonieri într-o închisoare.

— Singura şansă pe care o aveți să îmbătrâniți cum trebuie, am continuat eu suspinând, este să vă raportați constant în gând la această parte din voi înşivă care rămâne în spate, în

timpul anilor voştri de şcoală generală. Să vă spuneți mereu: ce am vrut? Ce sentimente aveam? Să păstrați o linie foarte fermă.

— Asta ați făcut dumneavoastră? Întrebă Dimitri.

— Nu.

— Şi atunci ce diferență este între înainte şi acum?

— Adesea, între vârsta adultă şi copilărie există aceeaşi relație ca în cazul smulgerii unei porțiuni de piele moartă, ba chiar al eliminării unui martor care deranjează. Copiii sunt adevărul universal şi toată lumea o ştie. Din cauza asta le e oamenilor frică de ei. De-asta le vorbesc frumos. De altfel părinții au o frază pentru asta: „Adevărul iese întotdeauna din gura copiilor." Şi nimeni nu-şi pune întrebări despre ce vrea realmente să spună fraza asta, nimănui nu-i pasă! Când creşti, acest adevăr are tendința să se dilueze cu voci noi, venite din exteriorul nostru. Începem să ne îndoim şi să uităm lucrurile fundamentale. Când eram puşti, locuiam în colivia strimtă a timpului şi mă simțeam bine acolo. Voiam să fiu mecanic pe un tren electric. Chiar credeam în asta.

— Cum să faci ca să nu mai crezi? Întrebă Clara.

— De îndată ce am terminat şcoala generală am început să mă desprind de foştii mei colegi. Nu i-am mai văzut niciodată, sau doar pe unii, accidental. M-am îndepărtat din însuşi miezul acestei noțiuni de grup pe care-l formam cu trei-patru prieteni. Am devenit ținta privilegiată a publicității. Devenisem un adolescent integrat în cultura de masă. Pentru asta, strategia consta în a mă izola de restul grupului distingându-mă. Începând cu acel moment a sosit singurătatea. Din fericire o aveam pe sora mea. Dar în ea s-a strecurat repede uitarea. Nu m-am putut împăca cu acest lucru, m-am închis în mine. Nu ştiu de ce vă spun toate chestiile astea, e foarte intim.

— Până la urmă, vă aduceți bine aminte de perioada asta, spuse Dimitri.

— Poate că fac trafic cu propria mea copilărie!

— Tot ce ne povestiți dumneavoastră, e ceea ce simțim, spuse Elodie surâzând în gol.

— Suntem conştienți de capcană, întări Clara.

— Nu este o chestiune de relație cu vârsta adultă; problema este, mai ales, să întăreşti sentimentul pe care-l ai despre tine însuți, interveni Dimitri.

— Şi asta ce vrea să zică? Întrebă Elodie ciufulindu-i părul, într-un gest şi ironic şi tandru.

— Sunt încă un copil. Încă suntem copii. Cum să explic că nu mai e nimic copilăresc la gimnaziu? Este un efect general, e foarte ciudat. Ceva îşi urmează cursul, dar nu putem niciodată şti ce. Niciodată nu ştim ce se petrece cu adevărat. S-ar zice că Poncin şi ceilalați ne menajează. De aceea apreciez faptul că încercați să ne spuneți adevărul fără a ne lua drept nişte aiuriți.

Ochii lui exprimau o adâncă gratitudine.

— Ştiu o poveste pe care îmi place s-o spun. Am aflat-o de la Clara. Pot să v-o zic?

— Te rog.

— Este povestea unui evreu dintr-un oraş din Europa de Vest; el întâlneşte un alt evreu care se ducea la gară încărcat cu geamantane şi îl întreabă unde merge. „în America de Sud", răspunde acesta. „O, spune primul, aşa de departe te duci." La care celălalt, privindu-l cu uimire, îi răspunde: „Departe de ce?"

— E amuzant, am spus.

— Mă simt ca el şi aproape toți ne simțim la fel. Avem oare vreun punct de reper față de care ne-am putea considera ca fiind aproape sau departe de ceva? Suntem înrădăcinați în noi înşine. Suntem mereu în interiorul propriilor noastre limite. Suntem îngrozitor de izolați şi nimeni nu se poate pune în pielea noastră. Cum vă puteți închipui că am avea aceleaşi centre de inters ca ceilalți elevi? Lumea spune că avem un mod de a vorbi şi de a ne comporta bizar. Nu cred. Cum vreți să schimbați idei cu oameni care tot timpul vă acuză că

vorbiți o limbă străină, în vreme ce vă simțiți în inima lucrurilor?

— E atât de trist, spuse Clara.

— De aceea căutăm cel mai mic pretext pentru a fi împreună, spuse Dimitri cu un zâmbet melancolic. Ne simțim toți – vreau să spun grupul nostru – foarte singuri la şcoală. Singurătate printre adulți, iată cel mai trist lucru din lume. Munca de şcolar devine singura tentă un pic mai fantezistă din viața ta. E foarte deprimant. Pentru noi, singurul mod de supraviețuire era de a ne subordona existența celei a grupului, de a trăi pe cât posibil mai aproape de căldura acestuia. Puțină lume înțelege acest lucru. Îndepărtarea de grup, distrugerea horei înseamnă a te condamna să mori singur, cu capul întors la zid şi asta ni se pare extrem de înspăimântător! Clasa noastră e singura modalitate de a ne lega de propria noastră viață, dacă nu am fi total debusolați.

— De ce? Ce fac ceilalți elevi? Au o viață în afara şcolii. Fac sport, au prieteni care nu învață neapărat la aceeaşi şcoală, fac parte din…

— Mi-e teamă când îi văd pe ceilalți elevi, chiar le plâng de milă. Ceea ce e important pentru noi e să nu fim observați, nu să ne batem pentru a deveni adulți, ceea ce constituie raționamentul celor mai mulți copii în prezent. De aceea sunt oameni în instituție care ne consideră ciudați. Chiar periculoşi.

— Domnul Capadis vă înțelesese?

— Nu cred.

— De asta a murit.

— Ce vreți să spuneți? Întrebă Clara cu o sclipire sardonică în priviri.

— Nimic.

— Ce ştiți despre tipul ăsta, mai întâi? Continuă Clara, cu fața, de data asta, voit golită de orice expresie.

De când se animase discuția cu copiii, şoferul mă privea foarte atent şi susținut în oglinda retrovizoare. Expresia lui nu-mi inspira încredere.

— Era sub presiune, nu?

— Ne pare rău de tot ce s-a întâmplat cu el, dacă asta vreți să ştiți. Era fragil, nu credea îndeajuns în viața lui, era dependent de orice solicitare. Probabil că ciudățenia şi atmosfera de la noi precum şi faptul că era tânăr l-au făcut să se simtă neputincios şi părăsit în această şcoală. Nu cred că avea mulți prieteni, nu avea o viață socială. La început am încercat să-i dăm încredere în el, să facem aşa încât să nu-i fie teamă, să se simtă la adăpost. Ca să vă dau un exemplu practic, pot să vă vorbesc despre biroul lui. Predecesorul lui îl pusese în colțul din dreapta al clasei, chiar sub fereastră. Noi l-am deplasat şi l-am pus în mijlocul clasei. Şi de ce credeți c-am făcut-o?

— Nu ştiu. Ca să vă vadă pe toți?

— Nici vorbă. Pentru ca să fie în centrul atenției noastre, pentru ca să se simtă mai mare, mai puternic. Totul a mers bine până la…

Puse un deget pe buza inferioară luând un aer rafinat de concentrare.

— Până la vacanța de Crăciun, de-abia un trimestru, spuse Dimitri dând încet din cap.

— Ce s-a întâmplat atunci?

— Cred că a petrecut singur Crăciunul şi Anul Nou. Ambianța era încărcată de agresivitate şi de reproşuri. Ca şi cum îi era ciudă pe noi că ne distrasem, în vreme ce în tot acest timp el fusese singur. Ne lăsa să credem că l-am părăsit, ceea ce era total neadevărat şi nedrept pentru că ne arătasem drăguți şi atenți cu el încă de la început. Stătea în fundul clasei, sprijinit de perete, cu brațele încrucişate, cu un aer morocănos. Când vorbea strângea din pumni şi închidea ochii. Ne simțeam foarte prost. Captam toate semnalele negative, presentimentele întunecate şi tristețea lui. Din acel moment, pentru el a început o perioadă de depresie şi de milă față de propria lui situație. Ai fi zis că-şi trăia singurătatea cu o intensitate grozavă. Într-o zi, în mijlocul orei, s-a aşezat la birou şi a început să plângă, cu capul în mâini. Îl priveam în

tăcere, aproape hipnotizați şi el spunea: „Vreau să mor, vreau să mor şi să mă întorc după aceea ca să am o altă existență, pe asta nu o mai suport.” De atunci s-a retras din lumea pe care o formam pentru a o lua pe calea care l-a dus la moarte. Era clar că voia să dispară.

— Şi ați fost de acord cu el, bineînțeles?

— Nu putem respinge această posibilitate, răspunse Elodie, zâmbind trist.

Nimeni, în timp ce Clara ne povestea, nu ridicase vreo obiecție față de relatarea ei, rumeni nu voise să spună vreo părere proprie. Era într-un fel ca şi cum cineva ar fi evocat o parte de viață în care ei nu fuseseră amestecați. Păreau interesați de ceea ce spunea Clara, chiar curioşi, dar păreau în acelaşi timp şi detaşați. Faptul că dădeau din cap arăta că aveau încredere în felul cum transcria ea trăirile, sentimentele lor.

— Dar e monstruos!

— M-a făcut întotdeauna să mă gândesc la o maşină puternică fanată, interveni Dimitri pe un ton indiferent, ca să-mi arate că părerile mele morale erau inutile şi că esențialul se afla altundeva. Avea multe atuuri pentru viață, chiar atuuri foarte avantajoase, dar de îndată ce se aşeza la volan, nu avansa. De la început i-a fost frică de clasă. Aştepta de la noi o aprobare pe care nu i-am dat-o niciodată, îmi dau acum seama că asta l-ar fi ajutat, poate. Unii au sugerat că noi l-am ucis.

— Cine?

— N-are importanță. Dumneavoastră nu credeți asta, nu-i aşa?

— Nu, am mințit.

— Am vrut doar să-l ajutăm. Într-un fel.

Începu brusc să plouă şi şoferul aprinse» attttj|e Lum-na scădea pe măsură ce nori deşi, negri acel fcreau ceru} Normandia nu se dezmințea. Ploaia Qb&că^prma un fel de perdea pe care se răsfira lumina faruruonliopotul metalic al picăturilor de apă, un zgomot aproape ireal şi feeric, ne

întrerupsese conversația. Ceva din atitudinea copiilor mă împiedică să continuu discuția în acea direcți-l, ca şi cum trecuseră de la un nivel de a fi la altul. Îmi trecu din-tr-o dată prin cap că vorbisem poate pe un ton uşor suspicios, în stare să le provoace temeri.

Dimitri şi Elodie rămăseseră în aceeaşi poziție, dar privirea li se îndreptase vag spre câmpurile umede. Elodie îşi strângea ferm prietenul de degete, ca pentru a-i reda încrederea sau pentru a-l împiedica să se lase pradă gându-rilor triste pe care le simțea în el. Ai fi zis că Dimitri depindea total de tandrețea oferită picătură cu picătură de prietena lui. Descopeream un alt aspect al persoanei sale. Intre ei era o asemenea complicitate, îndt Clara şi cu mine aveam aerul unor terțe pesoane nedorite, al unor personaje aduse artificial într-o pictură de gen. O observam pe Clara care-şi privea căuşul palmelor, cu un aer consternat; apoi îşi adună picioarele pbnuțe sub ea şi se întoarse pentru a privi mai bine peisajul.

Mergeam acum pe lângă o cale ferată cu taluzul acoperit de pahare din plastic aruncate din tren sau care fuseseră aduse acolo de vânt, de la vreo groapă de gunoi din apropiere. La o distanță de vreo cincizeci de metri de şosea se văzu o uzină dezafectată cu sute de geamuri sparte şi becuri exterioare smulse. Zgomotul îngrijorător al motorului mă făcea să tresar uneori. Jean-Paul tot nu se, sculase. Mi-a fost teamă să nu fi luat o doză de tranchilizant prea mare. Pe un panou am văzut că mai erau t*e «ea de kilometri până la Bolbec.

Aveam să ajungem acolo într-un sfert de ora.

În afară de vreo zece camioane aşezate dezordonat în dreapta benzinăriei, puține maşini se alimentau la pompe. Nu era aproape nimeni în zona de staționare din fața clădirii octogonale unde se afla casa. Benzinăria părea însingurată în mijlocul masivului forestier în care ocupa extrema dreaptă, o singurătate de pădure. Fusese construită sub nivelul şoselei naționale şi puteam vedea maşinile care treceau puțin deasupra noastră.

Se numea „La refugiul cu flori”. Era oare un mod de a contrabalansa umiditatea legată de ploile diluviene care se abăteau probabil pe aici? Ce gen de eveniment important putea avea loc în acest „refugiu cu flori”? Oare un nume atât de bizar ne invită să ne gândim că am ajuns la momentul împăcării cu natura? În general mă simțeam uşurat că am ajuns în locuri cu nume plăcute. Făcusem deja jumătate din drum.

Câțiva autohtoni stăteau în lumină, dincolo de geamurile clădirii şi ne priveau cu un aer perplex. Ploaia cădea din ce în ce mai densă şi compactă, însoțită de rafale de vânt destul de puternice dinspre vest. Ştergătoarele de parbriz descriau arcuri de cerc unsuroase prin care puteam vedea pompele sclipitoare de sub nişte banere multicolore. Şoferul şi cu mine schimbarăm o privire îngrijorată. Nu ne aşteptam la o ploaie atât de puternică.

— Nasol timp pentru pauză, spuse el.

— N-avem de ales.

Unt1

Scrâşnetul frânelor îl trezi pe Jean-Paul. Puțin mai devreme încă sforăia cu placiditatea unui motor diesel. Se îndreptă cu greutate, apoi rămase câteva secunde cu mâi-nile de fiecare parte a corpului, sprijinit pe scaun, întorcând capul de la dreapta la stingă cu un aer de incredulitate flască. Banerele pocneau în vânt. Copiii aveau chipurile întoarse spre exterior iar mâinile lor se agățau de geamuri ca nişte mari păianjeni palizi.

Autocarul se opri. Şoferul trase frâna de mână şi scoase cheile din contact. Pocni din degete, îşi clătină un pic piciorul drept, apoi ridică din sprâncene spre mine.

— Eu merg toaletă, fumez țigară pe urmă vin aici ca să dorm un pic, OK?

— OK. Cât timp avem până să plecăm?

— Zicem douăzeci de minute, OK?

— OK.

În timp ce vorbeam l-am văzut pe Dimitri scotocind în sacul de pânză al filodiei plin de sandvişuri şi alimente diverse. A scos ceva care semăna cu o jumătate de baghetă înfăşurată într-un şervețel cu pătrățele roşii. M-am gândit tresărind că putea fi şi o bâtă sau o bucată de cablu electric. Dimitri este un adolescent, îmi spuneam pentru a mă linişti, căruia îi place să-i amăgească pe oameni păstrând un aer impasibil, să-i pună pe piste false, să se joace cu simțul realului pe care-l au aceştia, nu trebuie să acord atâta importanță fiecărui detaliu. O senzație de neputință puse stăpânire pe mine atunci când observă că mă uit la el pe furiş. Am schimbat priviri încărcate de subînțelesuri.

La cinci sau şase rânduri în spatele lui, Richard Da Costa îi explica ceva lui Sebastien Amblard în legătură cu practicarea sporturilor. Făcea gesturi ample desemnându-se uneori cu degetul. Apropiindu-mă mai mult mi-am dat seama că vorbea despre riturile funerare ale unei civilizații dispărute. Vocea lui slabă se pierdu apoi în zgomotul făcut de elevi atunci cârtd se află înt-un spațiu închis. Mathieu îşi punea o revistă în geantă şi se uită la restul colegilor cu un aer dur, hotărât.

Se»

Când s-au deschis uşile autocarului, înghesuiala elevilor pe culoarul din mijloc se accentuase. Patru elevi, în spatele autocarului, formau un semicerc în jurul lui Jean-Paul. Observam de departe cercul acesta de auditori, cu brațele încrucişate şi capul uşor înclinat. Două fete în special îl priveau, pline de admirație. Mă întrebam ce putea să le povestească acolo Jean-Paul.

— Mergem, spuse şoferul.

— Mă duc să-i spun colegului meu.

Împingând câțiva elevi pe când treceam, m-am îndreptat spre capătul autocarului. Când văzu că vin, Jean-Paul zâmbi şmechereşte, misterios ceea ce-i trăda tendința de a crede că are un „feeling” special cu elevii, acest „feeling” plasându-l pe o poziție de guru renumit sau de medium celebru. Făcea parte din rivalitatea eternă dintre profesori, care nu se vedea cu

ochiul liber şi care servea la captarea momentană a unor spirite tinere şi bine dispuse. II deranjam, era vizibil.

Am înaintat în continuare spre el şi am aşteptat să-şi termine fraza până să-i spun ceva. Copiii au izbucnit în râs iar capetele lor au început să se legene. Era un râs complice, puțin forțat, care voia să-mi demonstreze că discuția pe care o avuseseră cu Jean-Paul crease noi legături.

— Scuzați-mă, trebuie să coborâm, am spus cu o voce înfundată.

— O să le spun ce trebuie să facem înainte de a coborî, răspunse Jean-Paul cu autoritate.

Părăsi grupul îftdepărtând uşor copiii cu mâinile şi înainta spre partea din față a autocarului în zumzetul general care începea să ia amploare. Inițiativa asta, deşi se înscria în prelungirea atitudinii lui dinainte, m-a surprins şi aproape că a făcut să-mi crească sensibilitatea față de tensiunea şi îngrijorarea care domneau în acel moment. Copiii care se aflau în partea din spate a autocarului se luară după el. Am rămas singur în fundul maşinii şi am observat că nici un copil nu-şi luase geanta.

Şoferul îi întinse un microfon în care suflă de câteva ori pentru a verifica dacă funcționează. Vocea lui se ridică din-tr-o dată, aproape creînd o ambianță neaşteptată de veselie şi dezinvoltură. Semăna cu vocea fostelor prezentatoare de televiziune reconvertite la târgurile comerciale care debitau formule inepte cu singurul scop de a atrage cumpărători la raionul de mezeluri.

— Nu vă lăsăm să plecați de aici, declamă el cu un accent bavarez (făcu o pauză de câteva secunde. Izbucniră aplauze, câțiva elevi bătură din palme aclamând oratorul)… Mulțumesc, mulțumesc! Avem douăzeci de minute. Şoferul rămâne în autocar ca să vă deschidă uşa când vă veți întoarce. Nu vă cheltuiți toți banii, păstrați şi pentru sejurul la Etretat. Puteți da un telefon, sunt cabine în magazin. Puteți şi să mergeți la toaletă. Nimeni nu se depărtează de grup, da?

II ascultam atent încercând să înțeleg ce voia să spună. Ploaia biciuia habitaclul cu o putere aproape biblică. Clara se uita lung la mine din capătul din față al autocarului cu o expresie afectată şi disprețuitoare. Asupra noastră părea a se lăsa un timp mort, plin de meditație. Elevii se fereau să se privească în ochi. Pe măsură ce trecea timpul, devenea din ce în e mai clar că Jean-Paul nu voia să vadă nimic din ciudățenia situației noastre.

Am fost cuprins de o senzație de oboseală. Am devenit conştient de atmosfera încărcată din jurul meu. Culorile şi parfumurile mi s-au părut mai puternice. Aromele de bomboane, bâzâitul surd al unui ventilator în depărtare, foşnetul genților scoase şi puse înapoi în plasele de deasupra scaunelor, şoaptele copiilor între ei, zgomotul regulat al maşinilor care treceau la o sută de metri depărtare şi, mai ales, această alunecare de paşi, surdă şi melancolică, proprie tuturor elevilor din lume la sfârşitul orelor.

Acum că ne dădusem jos din autocar şi că ne pregăteam să intrăm în magazin cu copiii, m-am surprins că tn |

Descopăr în gesturile lor cele mai banale o intensitate surprinzătoare şi apropieri neaşteptate. Pentru prima dată mi-am dat seama cât de mult semănau între ei, în ciuda diversității originii lor în cazul celor mai mulți dintre ei. Păreau dornici să părăsească pentru câteva minute umbra şi limitele autocarului. Nimeni nu-şi luase geanta, hainele lor rămăseseră înăuntru cu toate că afară ploua. Unii şopteau în spatele meu şi când mă întorceam se opreau brusc, cu ochii ațintiți în podea. Unii înaintau, aplecați către colegul din față, clătinându-se ca nişte îndrăgostiți pe plajă sau ca şi cum ar fi scăpat dintr-un atac terorist.

Clara şi Sandrine erau iar împreună şi mergeau alături de Franck Menessier şi Estelle Bodard. Ploaia parcă nici nu-i atingea. Sandrine avea în continuare acea paloare de mască mortuară, filodie şi Dimitri încheiau cortegiul. Nimeni nu încerca să-şi acopere capul sau să meargă mai repede ca să scape de picăturile de ploaie. Rătăceau în grupuri disparate

de trei sau patru copii, arhipelaguri mici sub monotonia ploii care păreau să dispară în propriul lor elan, într-un peisaj de descurajare şi uitare de sine.

Şoferului îi cădea părul în ochi dând frunții aspectul unui madrepor eşuat la mal. Jean-Paul îşi acoperise capul cu o pungă de plastic pe care o ținea adunându-i mânerele. J sub bărbie. Eu îmi pusesem mâinile pe cap, ca cineva cât ruia îi e teamă să nu fie lovit de ceva. Mergeam cu labele j picioarelor îndreptate spre în afară încercând să diminuez prin acest mers ridicolul atitudinii mele. Acum copiii ne priveau cu prudență şi de departe, ca şi cum eram nişte străini în viața lor şi care veneam brusc pentru a ne dezvălui statutul indelebil de adulți.

— Sunt puşti de treabă, spuse Jean-Paul cu un aer morocănos.

Cu sandvişurile lor puțin desfăcute, amintirile scumpe şi inevitabilele reviste pentru şoferi, magazinele din jurul benzinăriilor nu mi se păreau schimbate din anii ‘70 în principiul lor de funcționare/de parcă reprezentau cristalizarea unei mari sensibilități sociale în acord cu fixitatea regulilor privind odihna pe şosele şi escrocheria. O dată ajuns în magazin, Jean-Paul ne propuse mie şi şoferului să luăm o cafea, dar acesta din urmă refuză pretextând că e obosit şi că trebuie să se întoarcă în autobuz să doarmă puțin.

— După ce ajuns cu voi, trebuie plec iar, spuse el perfectându-şi aspectul aspru cu o mlădiere a umerilor.

— Imediat după aceea?

— Da, din păcate am alt transport înainte de venit peste trei zile să vă iau. Un alt angajator, dar bine că am lucru totuşi… Spuneți copiilor să nu întârzie.

Se eschivă repede şi se duse la toaletă unde elevii făceau deja coadă într-o linişte absolută. Un refren publicitar pentru bucătării dotate cu aparate electrocasnice se propaga în tot magazinul. Aici înăuntru era o penumbră meschină, tulbure, legată de dorința de a nu aprinde lumina în miezul zilei

pentru a face economie. Pe deasupra rafturilor aproape goale se răspândea o lumină de pasaj subteran sau de prăvălie la subsol. Ne simțisem aproape prost intrând, ca şi cum ar fi trebuit să ne scuzăm pentru falimentul iminent care pândea tot complexul. Tânăra de la casă avea o față rotundă resemnată şi emana o asemenea impresie de plictiseală încât aveai poftă s-o inviți imediat la grădina zoologică. Avea pe chip o expresie de nedreptate totală care o amintea pe cea a surorii mai mari trădată încă o dată de cea mai mică.

— În fond, zise Jean-Paul cu o intonație erudită, privind cu un surâs în suspans, nu avem de fapt decât o mare problemă în existență: începând cu ce moment devenim fantome?

— Vrei să spui: în ce moment devenim fantoma propriei noastre vieți?

— Ai dreptate, Pierre.

Pentru a-şi ascunde ezitarea, îşi trecu degetele prin păr căutând din priviri o suprafață care să-i reflecte imaginea.

— Mai ales când o vezi pe fata asta pierdută la capătul lumii, în Normandia, reluă el, atunci îți pui genul acesta de întrebare. Chiar dacă nu cred, în general, că locurile îi pot afecta pe oameni.

— Acum două zile, la tine, susțineai contrariul.

— A, da!… E adevărat.

Dezinvoltura cu care îşi asuma contradicțiile o dată scoase evident la iveală avea ceva care îl putea insulta pe interlocutor. Discutând cu Jean-Paul aproape că simțeai nostalgia timpului în care oamenii erau în stare să moară pentru ideile lor. Părea să păstreze sinceritatea vorbelor lui pentru opera pe hârtie. Era singura sinceritate care conta, îi plăcea să spună, ceea ce explica după el faptul că marii scriitori au fost adesea nişte nemernici.

Remarcile noastre au devenit din ce în ce mai laconice, ca într-o relație tată-fiu unde discuțiile scurte îți permit să te simți bine fără să cazi într-o liniște încurcată. Am trecut pe lângă nişte surdo-muți care îşi arătau diferitele pachețele de nuga şi le considerau calitățile față de preț, lucruri pe care le

enunțau cu o depărtare mai mică sau mai mare a degetelor. Urmă o enumerare monotonă, mereu mai patetică şi ininteligibilă, de articole pe care le arătau pe rând. Plictisiți de pantomima lor, ne-am continuat drumul către aparatele de cafea care se aflau la capătul magazinului, lângă toaletă şi telefoane.

— Cum te simți? L-am întrebat pe Jean-Paul scoțând monezile din portmoneu.

— Bine, foarte bine. Şi tu?

— Mă dor ochii. Cred că ar trebui să mă duc la un oftalmolog. Sunt puțin obosit. Ce timp aiurit! Cu zahăr? Mică? Mare? Filtru? Ceai? Suc de roşii?

— Filtru. Trebuie să mă trezesc. Am impresia că am dormit o săptămână.

Am apăsat pe butonul pentru filtru şi imediat a căzut paharul din plastic cu un zgomot de uzină de montaj. L-am auzit pe Jean-Paul şoptind în spatele meu. Nu ştiam că vorbeşte singur de îndată ce nu se mai simte privit. Leo-nore îmi spusese într-o zi că o bună parte din oamenii acestui pământ îşi vorbeau lor înşile atunci când erau singuri. Era un reflex identitar, un fel de a întări imaginea şi obişnuința pe care o au despre ei, o metodă de a fixa în sine ceea ce scapă tot timpul nucleului nostru intim. Mi se întâmpla să-mi reprezint un cor mare de persoane care mişcă din buze în cele patru zări ale lumii. Mii de conversații imaginare compuse de micile momente de spleen sau de ranchiuni secrete.

— Mă mir că nu am fost trezit de gălăgia puştilor. Erau acolo, nu?

— Nu e nimic uimitor, n-au scos o vorbă. Ce-ai luat?

— Morpheum 7,5. Un hipnotic. Am luat două pastile. Sunt atent, zopiclonul este o adevărată porcărie. Eficace, dar tot porcărie!

— Are efecte secundare?

— Chestiile obişnuite: senzație de înțepenire şi pişcături în extremități, hipersensibilitate Ia lumină, la zgomot şi la orice contact fizic şi halucinații uneori. Dar poate fi şi mai rău.

Agresivitate maximă, accese de furie necontrolată, idei delirante şi psihoză paranoică. Totul e însoțit de tulburări neplăcute ale memoriei. Uiți evenimentele de îndată ce au avut loc. Acum şase luni am auzit de un tip care luase morpheum şi care şi-a omorât nevasta dând-o cu capul de marginea chiuvetei de la bucătărie. Apoi a ieşit să fumeze liniştit o țigară pe terasă, a intrat iar ca să se spele şi s-a întins pe pat cu o carte. După două ore, enervat că nevastă-sa nu vine să se culce, a găsit-o în bucătărie într-o baltă de sânge, cu fața zdrobită. A dat imediat telefon la poliție să vină să-l ia. L-au găsit prostrat pe un scaun în bucătărie, cu trupul soției la picioare, fără să înțeleagă ce se întâmplase.

— Îngrozitor.

Pentru a schimba discuția şi cunoscând gustul mărturisit al lui Jean-Paul pentru acest gen de poveste tragică, am luat un ziar local pe care-l lăsase cineva pe masă. La meteo nu era vorba de nici o ameliorare a vremii în următoarele două zile. Aveam în față o lungă perioadă de timp ploios.

Jean-Paul se apropie de geam aprinzându-şi o țigară. Se uită cum ultimii copii treceau prin fața lui pentru a se duce la autocarul pe care nu-l puteam vedea din locul unde ne aflam. Aspectul liniştit, imobilitatea lui aveau ceva supranatural, în timp ce auzeam păsările, perturbate de ropotele de ploaie, lovindu-se de geamuri. Ai fi zis că-şi pierduse energia care, de când se trezise, îl tot împinsese înainte. Stătea acolo, în picioare, cu cafeaua şi țigara în aceeaşi mină, cu un aer devenit brusc sălbatic. Nu mai exprima decât o uimire obosită.

— Ce se întâmplă?

Întinse un deget şi arătă undeva, departe.

— Un tip cu capul plin de sânge care vine spre noi. Se clatină, e încă foarte departe… Cred că e şoferul nostru.

Era cât pe ce să răstorn cafeaua. M-am apropiat de Jean-Paul. Scena părea aproape ireală. Şoferul înainta ținându-şi capul cu ambele şi mâini şi părea că face un efort supraomenesc ca să nu cadă. Semăna cu o chestiune de viață

şi de moarte pentru el. Ochii mei urmăreau mersul lui împleticit şi se întorceau în acelaşi timp spre Jean-Paul care părea hipnotizat.

Lumina de afară începea să scadă în intensitate. Era douăsprezece şi câteva minute iar cerul gri al Normandiei se arăta deja negru. Vântul nu reuşea să îndepărteze ploaia, o ploaie fină, uniformă, care zburătăcea în pachete întregi ca un stol de rândunele. Se arunca pe geamurile benzinăriei, urca pe parcare în orizontală, mătura asfaltul în diagonală. De unde eram, puteam auzi cum urcă din copaci şi din tufişuri un fel de şuierat. Dintr-o dată timpul se opri ca şi cum ar fi existat o falie în procesul continuității noastre. Asupra mea şi a lui Jean-Paul se lăsă o linişte grea, ne cuprinse o spaimă de necontrolat şi palpabilă. Inima mi-e-ra încleştată de un pumn strâns. Am ieşit în fugă înaintea şoferului. Maşinal am aruncat o privire spre dreapta ca să văd unde sunt copiii.

Autocarul nu mai era acolo.

I 27*

Ne-am oprit brusc în pragul magazinului. Simțeam că devin din ce în ce mai palid. Imobilitatea lui Jean-Paul era impresionantă. Mi-era şi cald şt frig în acelaşi timp, mă simțeam şi uscat şi ud şi greu şi uşor şi pierdut şi conştient de ceea ce se întâmplă. Apoi am început să mă dedublez pentru a măsura gradul de realitate al scenei. Fiindcă atitudinea asta nu mă ajuta deloc, m-am hotărât în sfârşit să mă uit drept la Jean-Paul în speranța unei perspicacități, a unor instrucțiuni de folosire pentru a aborda situația. Începu să tuşească îngrozitor ceea ce mă făcu să mă gândesc la Francoise Morin. De Ia zece metri se puteau auzi mu-cozitătile cum bat darabana în interiorul plămânilor lui.

— Asta-i, se mulțumi el să spună masându-şi cutia toracică. Trebuia să ne gândim c-o să se întâmple.

Şoferul aproape îmi căzu în brațe. Am pus un genunchi pe pământ şi am încercat să-i țin spatele sprijinit de pieptul meu apucându-l de subsuori, cu capul pe umărul meu. Am aşteptat câteva secunde în poziția asta cu gândul că liniştea

şi pacea vor coborî asupra noastră. Sângera abundent. Pielea cu păr îi era tăiată la baza osului occipital şi parietal. Umerii lui mi se păreau mai laţi, de fapt capul părea înfundat între ei. Fusese probabil lovit în mai multe locuri pentru a fi sigur neutralizat.

— Ce s-a întâmplat? Am întrebat eu încet.

— Copiii m-au lovit pe la spate. M-au luat departe de autocar pentru a fuma o ţigară sub copaci, la adăpost de ploaie… Le-am spus „ţigări, e interzis pentru voi, voi prea tineri!", dar mi-au spus că dumneavoastră, domnul cu barbă (îl arătă pe Jean-Paul cu o mişcare a capului), le permiteţi des să fumeze…

Jean-Paul se uită în altă parte, vexat.

— Îi puteţi descrie?

— Un băiat înalt blond care era în spatele meu cu prietenă în autocar. Era cu altul şi el înalt, dar cu păr negru, scurt, cu o cicatrice sub ochi drept…

Dimitri Corto şi Sylvain Ginzburger. Jean-Paul se întoarse brusc în direcţia noastră, agitând braţele. Tot corpul lui ne implora să sunăm la poliţie. Văzând că nu mă mişc din loc, îmi făcu un semn cu mâna şi se repezi către benzinărie.

— Şi pe urmă?

— Am leşinat, un pic… au fugit la autocar… I-am văzut, o fată le făcea semne să se grăbească, să plece…

— Toţi copiii erau în autocar?

— Da, erau toţi acolo, cred. Totul se petrecuse foarte repede.

Nu auzisem nimic din cauza muzicii şi a stării ezitante în care ne aflam. Zgomotul camioanelor pe şosea acoperise motorul autocarului. Dimitri demarase şi închisese uşile, lăsând adulţii afară. M-am uitat la ceas. Copiii fugiseră de câteva minute bune. Se explica acum concentrarea cu care privise Dimitri la felul cum conduce şoferul încă de la plecare. Greutatea corpului însângerat al acestuia din urmă în braţele mele mă lega de natura precisă a evenimentelor, era ca şi cum secundă cu secundă deveneam mereu mai conştient de tot procesul, de relaţiile dintre lucruri. Alertată de Jean-Paul,

casiera ne zări în sfârşit şi ea. Sosi, cu un aer îngrozit, neputându-se controla, urmată de sur-do-muți care se repeziră să facă ceva pentru şofer. Fata se lăsă pe călcâie şi mă privi cu uimire. Tremuram şi nu reuşeam să articulez un cuvânt. Pieptul îmi era parcurs de senzații necunoscute care mă făceau să am frisoane. Tot ce se întâmpla mi se păru deodată familiar, o impresie de vis, de irealitate, aproape de uşurare. Îmi reveni în gând imaginea lui Capadis golindu-se de sânge în mijlocul tuturor privirilor ațintite asupra lui.

Ploaia continua să cadă, făcând suprafețele tot mai lucioase în lumina palidă. Tensiunea se mai domoli. Nu mai auzeam nimic decât poliția şi ambulanța care soseau, nu ştiam nici măcar în ce ordine. Singurul lucru de care aveam acum nevoie era să aud o voce.

— Ce i s-a întâmplat? Întrebă fata cu o voce stridentă.

— A fost lovit.

— Dumnezeule... de cine?

Iun.

— De unii din copiii pe care i-ați văzut adineau^

— Posibil, zise ea frângându-şi mâirule. Lăsați-mă pe mine, am făcut nişte cursuri de prim ajutor.

Îndepărtă brațele surdo-muților şi mă uşura de greutatea şoferului care pierdea tot mai mult sânge. În brațele fetei, acesta se replie în poziția recomandată în caz de catastrofă aeriană, cu capul întins înainte şi mâinile cuprin-zând genunchii. Luă această poziție cu o uşurință incredibilă pentru cineva care e rănit la cap, dezarticulându: se cum ar putea s-o facă un copil sau un mim. Îl priveam cum se răstoarnă tremurând. Mi-am pus mâinile în buzunare pentru a nu fi tentat să mă şterg de sânge pe cămaşă şi pe pantaloni. Puțin mai departe se auzea zgomotul camioanelor în mişcare.

Pata roşie creştea pe asfalt, amestecată cu apa de ploaie. Suferința omului era puternică şi adâncă. Speram din răsputeri să nu moară înainte de venirea ambulanței. Mi-am dat seama că eram mai îngrijorat de soarta lui decât de cea a

copiilor. Brusc, ploaia se opri. Jean-Paul apăru într-o strălucire neobişnuită. Cred că se simțea puternic şi generos.

— Vin imediat, spuse el gâfâind, cu trupul înclinat, cu mâinile pe genunchi şi ochii plini de o veselie compătimitoare, sunt în zonă… ne iau pe amândoi şi mergem la Etre-tat ca să-i ajungem din urmă pe copii. Ambulanța va veni puțin mai târziu…

Către est cerul începea să se lumineze. Nu mai aveam nimic de făcut decât să ascultăm în continuare zgomotul motoarelor de camioane şi maşini. O clipă am avut impresia că eram cu toții scăldați de ceva argintiu, într-un aer de o ciudată blândețe. Nu mai aveam decât de aşteptat, de aşteptat momentul când sirenele încep să urle pe cerul în sfârşit senin.

La Bleymardiere, 16 mai 1995

Leo, Psihologul de aici – care se ocupă şi de reabilitarea mea mentală – mi-a spus abia ieri că ai fost pe aici acum trei zile împreună cu Nora. L-am întrebat de ce i-a trebuit atâta timp ca să mă anunțe. Mi-a răspuns că faptul de a mă ține departe, pentru o vreme, de toate solicitările exterioare, e o măsură elementară de precauție. Putea fi afectat, a adăugat el, mediul favorabil creat în jurul meu de când sunt aici. De ieri-seară mă tot întreb ce-a vrut să spună prin „mediu favorabil”.

Îl cheamă dl Fervent şi face parte din sfertul de omenire care se uită întotdeauna plin de interes la tavan atunci când vorbeşti cu el. Nu se ştie niciodată dacă are un interes adevărat față de greutățile oamenilor care vin la el, ceea ce nu e ceva neglijabil în seducția pe care pare a o exercita asupra majorității pacienților. Are vreo patruzeci de ani, e mai degrabă înalt şi posedă o voce de o distincție uimitoare, foarte convingătoare. Sunt sigur că ți-ar plăcea de el.

Bănuiesc că Jean-Paul ți-a dat adresa mea aici la La Bleymardiere, căci nu voiam să fiu vizitat. Chiar şi părinții au fost îndepărtați precum şi colegii şi personalul din administrația şcolii. De o săptămână şcoala e închisă. Nu ar

trebui să-ți vorbesc despre asta, dar Jean-Paul şi cu mine am fost obligați să petrecem o săptămână aici după „accident”, pentru ca mass media să uite de existența noastră. Atunci când Catherine a venit să-l ia, eu am hotărât să mai rămân puțin la clinică. Şi te rog mai ales să nu vorbeşti cu nimeni despre ceea ce o să-ți spun, nici chiar cu Nora.

În timpul acelei prime săptămâni, Jean-Paul se afla într-o cameră situată în clădirea opusă celei unde sunt eu. N-am putut comunica deloc, existența fiecăruia fiindu-i ascunsă celuilalt. De mai multe ori am întrebat personalul de aici ce i s-a întâmplat colegului meu. În primele trei zile au fost foarte evazivi, apoi, având în vedere insistența mea, au sfârşit prin a-mi spune că era internat în altă secție. Oricum, nu aveam să ne spunem nimic: era greşeala noastră şi fiecare o ştia. Dacă am fi fost mai vigilenți, copiii erau încă în viață.

Mi-a dat un telefon ieri-seară. După voce şi după felul cum îmi vorbea despre reîntâlnirea cu Catherine, am avut impresia că relația lui de cuplu mergea mai bine. Nu avea nici măcar acel ton de regret vag, acel ton subînțeles care sugerează o responsabilitate individuală. Tragedia parcă îl reîncărcase din punct de vedere spiritual. Vorbea cu entuziasm şi recunoştință despre tot ce s-a întâmplat. La sfir-şitul conversației, vocea lui trăda aproape dorința de a fi iar pe neaşteptate martorul unor lucruri îngrozitoare ca cele pe care le-am trăit noi.

Bănuiesc că ai venit ca să mă vezi, desigur, dar şi ca să mă auzi vorbind despre ce li s-a întâmplat copiilor, ca să primeşti nişte detalii despre faptele petrecute. Din păcate nu am mai multe lucruri să-ți spun decât ce s-a scris în ziare. De fapt, am fost atât de zăpăcit de sedative încât mi-e puțin greu să-mi aduc aminte de evenimente în toate aspectele lor. Spiritul meu a pierdut cu totul simțul cronologiei, aşa încât zilele petrecute aici mi se par pierdute în ceva vag, fără relief, ca un zâmbet de copilărie. Când fac un efort ca să mă întorc în timp, creierul îmi dă impresia că sunt o muscă urcând pe

chipul de piatră al unei statui şi care în timp ce se caţără nu poate sesiza decât câte un aspect al acesteia.

Te vei mulţumi poate cu versiunea mea asupra faptelor, fie ea cât de imprecisă? Şoferul a fost luat din parcare f.! F'tllfl|ILŢâIf!

De ambulanţă şi dus imediat la un spital în Rouen. Se pare că viaţa nu-i e în pericol în ciuda numeroaselor lovituri primite în cap. Mi-a spus şi psihologul. Va rămâne cu nişte sechele: dificultăţi la vorbire, paralizie a unei părţi a feţei şi lateralizare defectuoasă. A adăugat că, având în vedere radiografiile şi multiplele contuzii de pe corpul lui, a fost bătut cu sălbăticie în intenţia evidentă de a fi omorât. Dar cred că asta face parte din strategia lui în ce mă priveşte, dezvoltată încă de la început: să mă facă să-i consider prea cruzi pe copii ca să nu mă culpabilizez şi mai mult.

Poliţiştii care ne-au luat ne-au dus apoi pe faleza de la Aval de unde, cu o oră înainte, se aruncase autocarul. Marea era liniştită şi nu mai ploua. Deja veniseră pompierii iar scafandrii aduceau corpurile unul câte unul pe plajă şi le aliniau în saci de plastic. Am aflat repede că nu era nici un supravieţuitor. Tot timpul cât a durat căutarea cadavrelor am rămas singuri, Jean-Paul şi cu mine, în maşina poliţiei, tăcuţi, într-o stare de prostraţie, închişi în noi înşine.

Acesta e singurul adevăr pe care-l ştiu. Restul nici nu mă prea interesează. Un ziar a scris că nu am fost afectaţi de lucrul îngrozitor care se întâmplase, că nu am dat nici cel mai mic semn de îndurerare. Adevărul e că eram zdrobiţi că nu am putut împiedica tragedia, dar, în ce mă priveşte, mă simţeam fericit pentru copii căci sunt convins că asta doreau încă de la început. Este tot ce-ţi pot spune despre sentimentele mele.

De azi-dimineaţă încoace, de la terminarea micului dejun, închipuieşte-ţi că tipul din patul de lângă mine – un profesor de muzică de vârsta mea – a tot vorbit despre „acddent". A spus ce-ar fi făcut el în locul meu, mi-a vorbit despre reacţiile faţă de plecarea neprevăzută a autocarului, fără a întoarce

capul înspre mine cu mai mult de un centimetru insultător. Comentându-mi greşelile, a tot revenit asupra naivității mele în ceea ce-i privea pe copii, mai ales că erau cunoscute faptele petrecute de zece ani încoace şi care pledau împotriva lor.

Precizez că acest coleg, „pe care nu-l duce nimeni", e aici de trei luni ca urmare a unei banale agresiuni, într-o clasă, la începutul unei ore. Un elev de a opta, pe care îl cunoştea încă din clasa a cincea, i-a înfipt un cuțit în burtă, degeaba, fără vreun motiv anume. N-a înțeles nici până acum de ce, iar distanța pe care a luat-o față de evenimente nu i-a servit la urma urmelor decât la a-l depărta cu fiecare zi mai mult de motivele pe care le-ar fi avut să-şi reia serviciul.

În cariera mea am remarcat adesea că cei mai demonstrativi colegi sunt cei care simt în fața copiilor mari dificultăți în a crea o relație. Pentru ei este un mod de a înşela, de a se convinge că pot reîncepe şi-şi pot redefini bazele competențelor, la adăpost de acea forță de necontrolat care îi repune mereu în discuție cu fiecare lecție. Discursul lor pare a întruchipa ceea ce le este necesar la un moment dat pentru a se putea cunoaşte din nou şi a scăpa de ideea de a fi ridiculizați în permanență. E foarte impresionant din-tr-un anumit punct de vedere.

Uneori, noaptea, îl aud cum plânge. Nu reuşeşte să se închipuie în afara educației naționale. Încă din copilărie viața lui a fost centrată asupra acestei vocații. Mi-a povestit că atunci când era mic, părinții îi oferiseră o tablă portativă cu pixuri şi un burete special. În week-end familia avea întotdeauna mulți musafiri. Atunci cobora din camera lui cu tot echipamentul, dădea la o parte masa din sufragerie sub privirile înduioşate ale celor de față şi improviza o lecție despre orice subiect: cochiliile, tectonica plăcilor, diplodocus sau socializarea cimpanzeilor. Pregătea totul dinainte. Mama lui venea la el în cameră cu o oră mai devreme pentru a afla care e tema zilei. Era consolarea lui după ce-i suportase toată săptămâna pe colegii care râdeau de îndată ce deschidea gura. Mi-am zis că muzica vieții lui era de fapt un resentiment

continuu, dar că vocația fusese singurul lucru coerent pe care fusese în stare să-l scoată în față. Oare câți dintre noi suntem în aceeaşi situație?
Bărbatul ăsta are un aer foarte nefericit, dar nu pot face nimic pentru el. Eu nu am aceeaşi relație pasională cu meseria. Niciodată nu am reuşit să le mărturisesc colegilor că mă prezentasem la concurs numai pentru că statisticile erau favorabile în acel an. E delicat să le spui unor oameni că pentru tine nu contează prea mult lucrul căruia ei şi-au consacrat întreaga viață. Impresia de impostură care se desprinde de aici poate fi periculoasă în viitor.

Te-ai putea gândi, Leo, la ce altceva aş putea face? Sugestiile tale îmi vor fi foarte de folos în abordarea noii mele existențe. Sper să am drept la ajutor de şomaj ceea ce mi-ar permite să-mi termin teza şi să mă îndrept apoi spre învă-țământul superior. Mi se pare că acolo relațiile s-au mai liniştit față de preuniversitar şi că aş putea continua să trăiesc recentrându-mă asupra lucrurilor esențiale. Mi-ar conveni şi monotonia unei biblioteci rurale. Aş putea face în aşa fel încât zilele şi anii să continue să semene între ei. Vezi tu, mi-ar trebui un cadru mut, dar amabil, ceva care să țină şi de adăpost de zi şi de birou de obiecte găsite.

Asta îmi va da impresia liniştitoare că în sfârşit se închide timpul, ca şi cum deja mă pregătesc interior pentru vechiul abandon funest şi liniştit al bătrâneții. Îmi aduc aminte că atunci când eram tineri, te agasa acest gen de discurs, dar dacă îți vorbesc totuşi despre aceste lucruri o fac pentru că ele arată definitiv modul în care trăiesc. N-o să mă schimb acum, la treizeci de ani. Trăiesc de altfel cu speranța că modul în care bătrânul tău frate se gândeşte la existența lui viitoare te-ar putea interesa.

Pentru că nu-mi pot imagina continuarea vieții mele, mi-o imaginez pe a ta în prezent, alături de Nora. Ea e o persoană răbdătoare şi activă în acelaşi timp, ceea ce e un lucru rar. Nu-mi puteam închipui o persoană mai bună pentru tine. Presupun că țt-a spus despre conversația noastră telefonică

dinainte de mica mea excursie. Să-i spui că îmi place vocea ei tot atât de mult: se străduieşte să articuleze atât de clar încât îți dă impresia că fața ei îți va apărea dintr-o clipă în alta în receptor pentru a se apropia de fața ta. Părea foarte preocupată de participarea mea la remake-ul zilei tale de naştere. Îmi pare rău, Leo, dar nu voi veni; am o cameră încălzită, am de citit şi pentru prima dată de mulți ani mă simt liniştit. Pentru mine calmul înseamnă aproape fericire.

Mă întreb ce mai face Jean-Patrick? Îşi făcea multe griji pentru tine în ultima vreme. Se pare că i-ai făcut probleme şi el e un bărbat căruia îi e teamă de problemele adevărate mai mult decât de moarte. Presupun că a amintit față de tine conversația noastră, sau poate nu a avut timp s-o facă? În mare, l-am făcut să înțeleagă că tu eşti ca şi copiii proveniți din clasele mijlocii care au devenit persoane importante bine plătite şi cu influență. Ştiu de cele mai multe ori să ducă o conversație interesantă, se îmbracă foarte original amestecând haine scumpe de la creatori de modă cu lucruri de la second hand, au o groază de cunoştințe în domenii de vârf, dar în orice moment pot să-şi lase total de-o parte personalitatea pentru a redeveni o pradă uşoară pentru pseudoaventurieri ai vieții dornici să-i atragă în scandaluri. Sper că această descriere nu te supără prea tare. Cam asta am avut timp să-i spun. Zi-mi şi mie dacă am făcut bine.

Adresa mea este pe plic, dar nu veni imediat la mine. Mai aşteaptă puțin.

Fratele tău, Pierre.

P. S.: Un ultim lucru pe care n-ai putut să-l afli din ziare deoarece Jean-Paul mi l-a spus ieri Ia telefon. Era cât pe ce să existe un supraviețuitor, pentru că nu se putea altfel, deoarece unul din elevi n-a putut participa la excursie din motive de sănătate. Elevul respectiv, Brice Toutain, s-a îmbolnăvit grav în preziua excursiei, o bronhopneumonie pe care o avea de dteva săptămâni. Lipsise la multe ore şi de când aflase că excursia va avea inevitabil loc se antrena regulat în a-şi răci trupul expunându-se unor temperaturi

foarte joase. A murit în chiar ziua dramei. Când dna Toutain a intrat în camera lui la ora unu şi jumătate, înainte de a pleca la serviciu după pauza de prânz, corpul plăpând se răcise deja. Medicul care l-a examinat a trecut în certificatul de deces că moartea a survenit la ora unu. Exact ora la care au declarat primii martori că au văzut autocarul cum rupe balustradele falezei şi zboară către mare.

SFÂRŞIT